

เสขีธรรม

ถนนหนังสือ ฉบับที่ ๓๗ ปีที่ ๘ มกราคม - เมษายน ๒๕๔๑

ฉบับสมโภช ๘๐ ปี พระโพธิ์รังษี

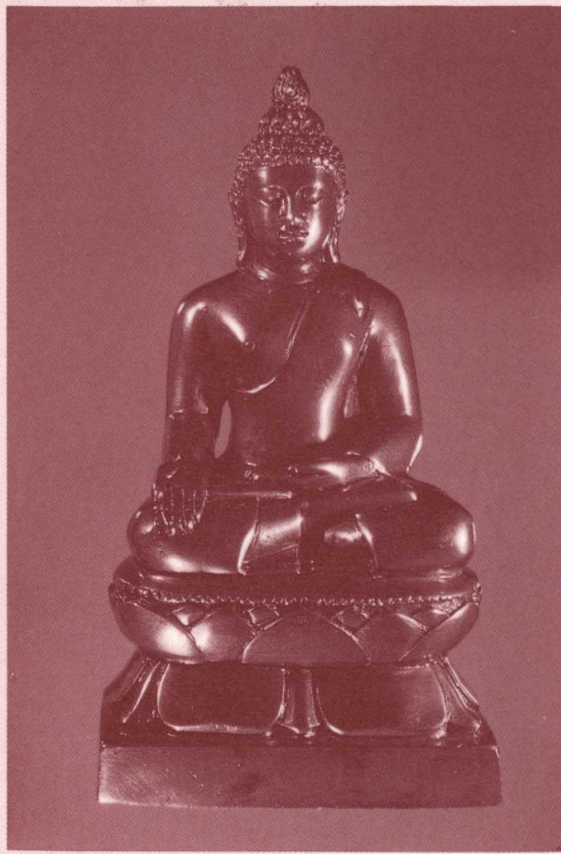
ปาฐกถา
โพธิ์รังษี
“แสงแห่ง
การตรัสรู้”

ส.ตีวรักษ์
ส่อง
วิกฤตไทย

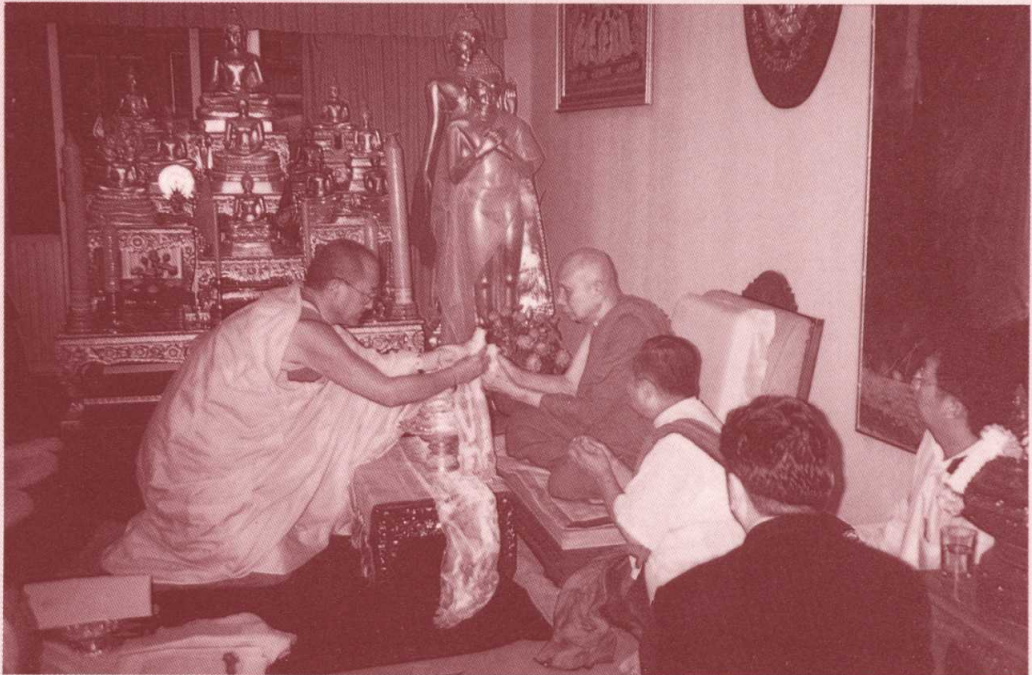
ร่วมพิธี
“ปักธง”
พุทธ
ในสหรัฐ

SUNAT AENUT
SUNAT AENUT
SUNAT AENUT

พระพุทธรูปไพรีพินาศ ขนาดหน้าตักกว้าง ๓ นิ้ว
ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชประทานแด่อารามธิเบต จำนวน ๑,๐๐๐ องค์

ท่านโดบุนน้อมถวายของที่ระลึกจากองค์ทะเลลามะ
แด่สมเด็จพระสังฆราช

สารบัญ

๓	สาราโหมโรง หน้าแรก	
๔	ขอให้เลิกบูรณะวัดเจดีย์หลวง	
๕	จดหมายเหตุเสขิยธรรม	
	ปาฐกถาธรรม	
๗	กรณียกิจแห่งชีวิต	พระไพศาล วิสาโล
๑๒	ส.ค.ส. ๒๕๔๑ จงละความอยากเพื่อให้เกิดปัญญา	ระพี สาคริก
๑๕	แสงแห่งการตรัสรู้ (๑)	ส.ศิวัรักษ์
	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม	
๒๐	คู่มือ “ยอดนักคิด”	อิศรา สุกคารัตนกุล
๒๒	ทำไมจึงต้องทำ เสขิยธรรมวิทยาลัย	ปรีดา เรื่องวิชาธร
	อนุทินเสขิยธรรม	
๒๕	พุทธธรรมกับการสมานไมตรี	พูลฉวี เรื่องวิชาธร
๒๖	ศาสนทายาทอีสานใต้ ครั้งที่ ๒	พรชัย บริบูรณ์ตระกูล
๒๘	อันเนื่องมาจากปาฐกถาปาจารย์สารครั้งที่ ๑๐	ศิริกุล กุหลาบ
๓๐	ภูมิปัญญาสายเก่า ทางก้าวพระสงฆ์ไทย	พระกิตติ ตนติปาโล
	กระแสใหม่	
๓๔	ศาสนากับลัทธิบริโภคนิยม	กองสาราณียากร
๓๗	ชีวิตแห่งอิสระที่ชายขอบฟองสบู่	ยุทธนา วุฒิปิติกุล
	มุมมองสุขภาพ	
๔๑	มาเปลี่ยนนิสัยการกินกันเถอะ	ธรรมปราโมทย์
	ทุกขสังขันธ์ของสังคม	
๔๒	ส.ศิวัรักษ์ส่องวิกฤตสังคมไทย	
๔๖	มองลอดหน้าต่างวัด	
๔๘	ตู้หนังสือเสขิยธรรม	
	จับกระแส	
๕๑	จดหมายตั้งชื่ออาคารปริดี พนมยงค์	
๕๓	เอกราชควรหมายถึงสิทธิมนุษยชนที่ดีขึ้น	อองซานซูจี
๕๕	การช่วยเหลือข้างในป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่ง	
๕๖	ข้อสังเกตและข้อคิดเห็น ๑๐ ประการ ต่อโครงการท่องเที่ยวไทย-พม่า	
	พระดีศรีสยาม	
๖๐	พระโพธิ์รังษี วัดพันตอง	ส.ศิวัรักษ์
	พุทธศาสนาในโลกกว้าง	
๖๓	ร่วมพิธี “ปักธง” พุทธในสหรัฐ	พระไพศาล วิสาโล
๖๗	บันทึกเดินเท้าท่องแดนแซมร์ (จบ)	จิรัธัมม์
	ปกิณกะ	
๗๑	จิตรกรรมสะท้อนจิตวิญญาณแห่งบ้าน	อมรรัตน์ หมุดทอง
๗๕	ไทยธิเบต-ธิเบตไทย	นักข่าวสายยาว

ปกหน้า ภาพวัดเจดีย์หลวง โดย สุวัฒน์ อารุช
 ปกหน้าด้านใน พระไพรีพินาศ
 ปกหลังด้านใน บุคคลดีเด่นงานปาฐกถาโกมล คิมทอง
 ปกหลัง โดย วัลลภ แม่นยำ

เสขิยธรรม

เป็นจดหมายข่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ และประสบการณ์
การประยุกต์หลักธรรมมาใช้กับชีวิตและสังคมสมัยใหม่ ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายธำรง ปัทมภาส

คณะสารบัญชกร ฝ่ายสงฆ์

พระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ)

พระอธิการทับทิม อนาวโร

พระอธิการวิทยา จิตตธมโม

พระมหาประจวบ ปญญาทีโป

พระมหานิพนธ์ สุภธมโม

พระมหาเจิม สุวโจ

พระไพศาล วิสาโล

พระสุทัศน์ วชิรญาณโณ

ฝ่ายฆราวาส

นายเซน นคร

นายนิพนธ์ แจ่มดวง

นายปรีดา เรื่องวิชาธร

นายสมเกียรติ มีธรรม

นายวรพงษ์ เวชมาลีนนท์

นางพุลฉวี เรื่องวิชาธร

นายพรชัย บริบูรณ์ตระกูล

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสขิยธรรมร่วมกับคณะกรรมกรศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

การเป็นสมาชิก

เสขิยธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๓ ฉบับ ค่าสมัครสมาชิก ๒๐๐ บาท ต่อ ๑ ปี หรือตามกำลังศรัทธา ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก อุปถัมภ์ให้แก่พระหรือแม่ชี โปรดส่งธนาคณัติหรือตัวแลกเงินในนาม นายวรพงษ์ เวชมาลีนนท์ หมายเลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

กลุ่มเสขิยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างสมสมัย นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆ แล้ว ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มฯ ก็คือ การเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมดุลของระบบนิเวศน์อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาชูกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงานกลุ่มเสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๔๔๔๕ และ ๔๓๗-๔๔๕๐

คณะกรรมาธิการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
๓. ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมหน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

สาราโหมโรง

ขณะที่ความสนใจของสังคมดูเหมือนจะพุ่งไปที่ปัญหาเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยที่การแก้ไข ปัญหาของรัฐบาลมุ่งไปที่เรื่องการเงินการคลัง หากหลีกเลี่ยงการพูดถึงปัญหาโครงสร้างทางการเมืองหรือทิศทางการพัฒนาประเทศแบบอุตสาหกรรมที่ใช้มาตลอด ๓๐ ปีอย่างจริงจัง โดยอ้าง ความจำเป็นในการแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจเป็นเรื่องเร่งด่วนอันดับแรก เรื่องอื่นๆ เป็นเรื่องรอง

รวมทั้งเรื่องสิ่งแวดล้อม ดังกรณีท่อก๊าซไทย-พม่าที่กำลังดำเนินการอยู่อย่างไม่เอาถ่านร้อน ใจต่อข้อเรียกร้องของฝ่ายที่ต้องการอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งสารพัดวิ แต่กลับใช้วิธีการกดดันต่างๆ เช่น สร้างมือבחั้นมาเพื่อไว้ชนกับกลุ่มผู้คัดค้าน ซึ่งหลายฝ่ายเกรงว่า อาจนำไปสู่ความรุนแรงได้ ข้อ เรียกร้องที่เสนอให้มีการจัดเวทีประชาพิจารณ์ขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายหันหน้ามาเจรจาเพื่อร่วมกันศึกษา ข้อดี-ข้อเสียและหาทางออกจากจุดติดตันในปัญหาดังกล่าวอย่างรอบคอบ เปิดเผยและตรงไปตรงมา จึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพิจารณาจาก ปตท.และรัฐบาลอย่างยิ่ง น่าสังเกตว่า เหตุการณ์นี้จะ เป็นบททดสอบครั้งสำคัญของสังคมไทย ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งการก้าวไปสู่ยุคใหม่ของการปฏิรูปทาง การเมือง ซึ่งประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ในขณะที่กำลังมีการเคลื่อนไหวเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเช่นนี้ ฝ่ายศาสนาเราควรจะมี บทบาทเช่นไร จะลอยตัวอยู่เหนือปัญหา หรือมีช่องทางใดบ้างที่จะช่วยคลี่คลายความขัดแย้ง ดังที่ เรามักอ้างเสมอๆ ว่าเป็นบทบาทของวัดในอดีต ขอฝากไว้พิจารณาด้วย

ที่แน่ๆ คงไม่ใช่อย่างที่ว่าเจ้าอาวาสวัดเจติยหลวงท่านกำลังทำอยู่ ในการบูรณะพระเจดีย์หลวง ซึ่งกำลังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในเชียงใหม่แห่งนี้(ดูรูปวาดสีชอล์กบนปกหน้าและอ่านบทความหน้า๔ ประกอบ)

หากควรกลับไปดูที่ศีลาจารวัตรและความกล้าหาญทางจริยธรรมของพระมหาเถระอีกองค์อย่าง **พระโพธิ์รังษี** โดยที่พระองค์ท่านซึ่งเป็นเคารพของชาวเมืองเชียงใหม่รูปนี้ มีอายุเข้าเขต ๘๐ ปีเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ ที่ผ่านมา ดัง **เสขิยธรรม** ได้นำเรื่องราวของท่านมาลงไว้ในฉบับที่แล้ว หากยังไม่จุใจนัก จึงขอนำประวัติของท่านที่ ส.ศิวรักษ์ เขียนถึงอย่างนำอ่านมาลงไว้อีกครั้ง

พร้อมกันนี้ ก็ขอเชิญชวนให้ไปร่วมงานปาฐกถาโกมลศิมทอง ครั้งที่ ๒๔ ในวันอาทิตย์ที่ ๒๒ ก.พ. ๒๕๔๑ นี้ ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ เพื่อร่วมแสดงความเคารพต่อ เหล่าคนเล็กคนน้อยกลุ่มหนึ่ง มีคุณ วิฑูรย์ เสี้ยนจำรูญ เป็นปาฐก กับนักต่อสู้อีก ๕ ท่าน ซึ่งอุทิศ ตนเพื่อปกป้องธรรมชาติและต่อสู้เพื่อผู้ยากไร้ อันควรถือเป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า ในสังคมปัจจุบัน

ขอให้ เลิกบูรณะ วัดเจดีย์หลวง

ป๊อเยียมเขียนเพื่อน ๆ ที่เชียงใหม่ หวังเอาไว้ว่าจะได้ไปนั่งคุยพักผ่อนในภาวะที่เศรษฐกิจง่เง่าโง่งม พูดคุยกันหลายเรื่อง แต่เรื่องที่เพื่อนชาวเชียงใหม่พูดถึงกันถึงมาก คือเรื่องที่ว่าเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวงท่านจะต่อยอดให้เจดีย์หลวงสมบูรณ์เหมือนเดิม ท่านทันสมัยมาก มีการทำประชาพิจารณ์และออกแบบสอบถามให้ประชาชนตอบกลับมาที่มูลนิธิบูรณะวัดเจดีย์หลวง ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

ท่านส่งเด็ก ๆ ออกไปตามตลาดต่างๆ ของเมืองเชียงใหม่ แล้วให้ชาวบ้านร้านตลาดตอบคำถามลงชื่อ อ่านแบบสอบถามแล้วมีอยู่สามข้อ กาช้อไหนก็เป็นการตอบว่า สนับสนุนให้ต่อยอดเจดีย์

เพื่อนชาวเชียงใหม่เห็นว่าไม่ชอบมาพากล ก็ออกโรงออกจดหมายคัดค้าน ให้เหตุผลอย่างดีไปหลายประการส่งถึงเจ้าอาวาส ท่านไม่รับฟัง เพราะท่านตั้งใจจะต่อยอดให้สมบูรณ์ และมีเงินบริจาคมาจากชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งหลายสิบล้านบาท ด้วยข้อแลกเปลี่ยนว่าขอเอากระดูกโคตรตระกูลมาบรรจุไว้ที่เจดีย์ ญี่ปุ่นคนนั้นคิดเก่งและไม่รู้ว่าคิดได้อย่างไร

เพื่อนชาวเชียงใหม่บอกว่า ถึงจะเป็นเพียงเรื่องเล่าไม่มีหลักฐานอันใด แต่ก็นึกขึ้นมาว่า เจดีย์หลวงนั้นเป็นเจดีย์ที่เก่าแก่เป็นประวัติศาสตร์และหลักฐานสำคัญของเมืองเชียงใหม่ มีผู้คนกราบไหว้บูชาหนักถือมาก แล้วจะต้องมาไหว้กระดูกโคตรตระกูลญี่ปุ่นที่เจดีย์หลวงได้อย่างไร

ด้วยหลักฐานพยานต่างๆ เกี่ยวกับการบูรณะเจดีย์หลวง ทั้งผู้เชี่ยวชาญทุกด้านทุกแง่มุม ทั้งด้วยการอันเป็นสากลของโลก ไม่มีใครเห็นด้วยกับการต่อยอดเจดีย์หลวง ไม่มีใครเคยเห็นว่ายอดเจดีย์เดิมเป็นอย่างไร แล้วจะต่อให้เป็นเหมือนเดิมได้อย่างไร

ที่แล้วมาเมื่อกว่า ๗๐๐ ปี ก็มีประสบการณ์มีบันทึกเอาไว้ว่า การสร้างเจดีย์สูงอย่างเจดีย์หลวงนั้น

พังทลายลงมาแล้ว เพราะที่เชียงใหม่ นั้นมีแผ่นดินไหวหลายครั้งต่อปี แล้วจะกลายเป็นตาดอบดคล้ำซ่าง ทำยอดเจดีย์ในแบบที่ตัวเองไม่เคยเห็นได้อย่างไร

ที่สำคัญเงินกว่าสามสิบล้านบาทที่จะเอามาบูรณะนั้น ในภาวะอย่างนี้ เก็บไว้หรือเอาไปทำประโยชน์อย่างอื่นไม่ดีกว่าหรือ

เจดีย์หลวงที่ท่านเจ้าอาวาสบูรณะแล้วในสภาพที่เห็นอยู่ มันก็น่าเกลียดน่ากลัวมาก ยังไม่เคยเห็นเจดีย์องค์ไหนน่าเกลียดเท่านี้เลย มันเหมือนก้อนปูนที่ไร้ค่าวางอยู่ในที่กว้างใหญ่ น่าเวทนายิ่งนัก

นึกภาพดูแล้วถ้าต่อยอดขึ้นไปอีกจะน่าเกลียด ลึกปานไหน

การบูรณะโบราณสถานของชาตินั้น มีหลักการอยู่ชัดเจน นอกเสียจากว่าคนที่จะบูรณะตาดอบดและบ้าไปทางศิลปะ และเห็นแก่อำภิสลินจ้างลาภยศสรรเสริญร่วมกัน

ร่วมกันหมายความว่า ทำบาปร่วมกัน ทำร้ายศิลปวัฒนธรรมของชาติให้ฉิบหายล่มจม

วัดกับกรมศิลปากร สองหน่วยงานนี้ที่จะพยายามทำอะไรด้วยการปิดหูปิดตาและเห็นแก่ได้ นึกเท่าไรก็นึกไม่ออกว่า จะต่อยอดขึ้นไปทำไม

ของมันมีเวลาร่วงโรยตามอายุ ก็ดูแลรักษาไปตามสภาพที่สวยงามคงทน ไม่ใช่ทุบแล้วสร้างใหม่ตามใจตัวเอง

อย่างนี้เขาเรียกว่ามีปัญหาเกี่ยวกับตัวเอง ต้องพิจารณาตัวเอง อย่าเที่ยวไปอ้างคนอื่น

โบราณสถานในบ้านเมืองเราล่มจมฉิบหายมากแล้ว

ขอไว้สักที่เกิด

จาก นสพ.ข่าวสด คอลัมน์ "ซีม่าชมสวน"
ของ นิวัติ กองเพียร

จดหมายจากวัดป่าโนนสวรรค์

จดหมายจากวัดป่าโนนสวรรค์

วัดป่าโนนสวรรค์ ต.สีวิเชียร อ.น้ำยืน จ.อุบล ๓๕๒๖๐

๑ มกราคม ๒๕๕๑

เจริญพร โยมวรวงษ์ เวชมาลีนนท์

ขอเสนอสิ่งที่น่าจะเป็นประโยชน์ ซึ่งอยู่ในความสนใจ

๑. ความรู้ของศาสนาอื่น แบบกลางๆ ไม่ลำเอียง เพื่อความเข้าใจกันของทุกศาสนา และให้เกิดสันติจริง ไม่ใช่มาเขียนโจมตีแย้งศาสนิกกัน
๒. ประวัตติ-กิจกรรมต่อสังคม (ขอเน้นแบบเกษตร) ของนักบวชที่ไหนก็ได้ เพื่อกระตุ้นให้พระ/ผู้อ่านมีบทบาทต่อสังคมอีกด้านหนึ่ง และเห็นภาพกว้างขึ้น หรือแม้แต่การวิจารณ์ว่าควรแก้บทบาทของสมณะหรือไม่ก็ตามเท่าที่ **เสขิยธรรม** เสนอได้แค่นี้ๆ ตามข้อจำกัดของเนื้อกระดาษ
๓. การมองจากภายนอกทั้งฝรั่ง คนศาสนาอื่นที่มีต่อพุทธศาสนาในเมืองไทย รวมทั้งบทบาทพระ เพื่อประโยชน์ในการเป็นกระจกสะท้อนตัวเองให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๔. **เสขิยธรรม** ฉบับ ต.ค.-ธ.ค. ๔๐ บทความ “สภาพของพุทธศาสนาในได้วัน” มีการกล่าวถึงประชาชนเรียกให้ เอาศีลธรรมกลับมา แม้จะชะลอการพัฒนาเศรษฐกิจก็ยินดี น่าสนใจมาก อยากเสนอให้ทาง **เสขิยธรรม** เสนอ รายละเอียด จะเป็นข่าว-แถลงการณ์-ข้อเรียกร้อง-รายละเอียด โดยให้ อาจารย์ส.ศิวรักษ์ ขอให้ทางได้วันช่วยแปลเรียบเรียง เพราะน่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีและแปลกมากที่พร้อมใจกันถึงหกหมื่นคน และทำได้ ๒ ครั้งทั้งหมดนี้ เป็นความสนใจ แต่จะทำได้หรือไม่ ก็คงขึ้นกับเหตุปัจจัยและโอกาสต่างๆ มากมาย ซึ่งอาตมาเข้าใจได้ เพียงแต่ต้องการนำเสนออีกหนึ่งความเห็นก็เท่านั้นเอง และไม่จำเป็นต้องจัดหาให้ทันทีเพียงเสนอหลักการกว้างๆ ไว้เท่านั้น สุดท้ายในโอกาสขึ้นปีใหม่ ซึ่งจะได้พบกับความวุ่นวายใหม่ๆ ทุกข์ใหม่ๆ ท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจที่วุ่นวายตกต่ำเช่นนี้ หวังว่าผู้จัดทำ **เสขิยธรรม** และ ศพพ.ทุกท่าน คงได้เห็นความสำคัญของตัวเองในการวิเคราะห์ปัญหาสังคมและเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ของสังคม โดยการประยุกต์ศาสนาธรรม ซึ่งทำเป็นปกติอยู่แล้ว แต่จะสำคัญยิ่งขึ้นในภาวะปัจจุบัน และหวังว่าทุกท่านคงได้เตรียมหลักธรรมไว้ผ่อนคลายยามเผชิญกับปัญหาอยู่แล้ว การเฝ้าดูลมหายใจเข้า-ออก อย่างปล่อยความรู้สึกคืนสู่ธรรมชาติ อาจเป็นวิธีที่ช่วยได้ดีอีกวิธีหนึ่ง ขอให้ทำงานอย่างมีความสุข

เจริญพร

ธมฺมาโร ภิกขุ

ข้อเสนอแนะของคุณเจ้าน่าสนใจมากครับ ขอรับไว้พิจารณาด้วยความขอบคุณอย่างยิ่ง หวังว่านอกจากข้อเสนอเหล่านี้แล้ว คงได้ความเห็นไม่ว่าจะเป็นการติหรือการชมจากพระคุณเจ้าและผู้อ่านท่านอื่นอีกในโอกาสต่อไป และขอกราบขอบพระคุณอีกครั้งครับ สำหรับคำเตือนสติของพระคุณเจ้า นับเป็นการให้พรปีใหม่ที่ดีพิเศษสำหรับพวกเราทุกคน ❀

๙ ม.ค. ๕๑

เจริญพร บรรณาธิการ **เสขยธรรม**

อาตมาได้มีโอกาสไปร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม ณ วัดไร่ล่อมในตัวเมือง อ.เมือง จ.ตราด โดยมีพระอาจารย์สุบิน ปณีโต เป็นผู้นำในการจัดงานให้สำเร็จประสบผลด้วยดี กับผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระครูสังฆรักษ์ (ทรงวุฒิ) โดยเฉพาะพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ท่านเป็นพระปฏิบัติและพระนักพัฒนาด้วย ศีลาจารวัตรตรงงาม ญาติโยมศรัทธาเลื่อมใสท่านมาก ผลงานเด่นในขณะนี้คือ ท่านจัดโครงการ “สัจจะอมรินทร์” โดยประยุกต์ธรรมะมาใช้ในการทำสภรณ์ของกลุ่มชาวบ้าน ได้ประสบผลสำเร็จหลาย ๆ หมู่บ้านแล้ว อาตมาจึงเจริญพรมาให้ทาง **เสขยธรรม** นำจะไปสัมภาษณ์ผลงานของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต มาเผยแพร่ลงในคอลัมน์ “พระดีศรีสยาม” หรือ “ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม” ในฉบับต่อไป เพื่อเป็นกำลังใจให้พระนักพัฒนาและผู้สนใจใฝ่สร้างสรรค์ทำดีด้วย

เจริญพร

พระกมล อัครธัมโม

ขอบคุณครับ สำหรับคำแนะนำซึ่ง **เสขยธรรม** ต้องการเสมอ เราได้ยื่นชื่อพระคุณเจ้ารูปนี้มานานพอสมควร และก็สนใจที่จะไปพูดคุยกับท่านอยู่แล้ว กรุณาอ่านในฉบับต่อไปครับ ❀

ชีวิตและการปฏิบัติธรรม

สู่มรรควิถีแห่งการบรรลุธรรม

พระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ)

วัดปลักไม้ลาย นครปฐม พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม ๒๕๕๐, ๗๘ หน้า ราคา ๖๐ บาท

เขียนเป็นพระภิกษุหนุ่ม เป็นคนรุ่นใหม่ในขบวนการพระพุทธศาสนาของไทย แม้จะมีสมณศักดิ์ติดตัวและมีบทบาทเกี่ยวข้องกับวงการพัฒนาทั้งในฝ่ายของรัฐและเอกชน กับทั้งเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งและแกนนำสำคัญของกลุ่มเสขยธรรมคนหนึ่งก็ตาม แต่ในวงในแล้วจึงทราบว่าผู้เขียนเป็นผู้ประพุดตีพิมพ์หมจรยย์ที่มุ่งหน้าค้นหาคำตอบสูงสุดของชีวิตอย่างเอาจริงเอาจัง ผู้คนนอกแต่นั้นจะพึงรู้เห็นความข้อนี้ได้ก็จากบทบันทึกประสบการณ์แห่งการแสวงหาของท่านตั้งแต่ก่อนเข้าสู่ร่มผ้ากาสายะที่ท่านได้นำมาถ่ายทอดบอกเล่าไว้ในหนังสือเล่มนี้

สู่มรรควิถีแห่งการบรรลุธรรม เป็นการขยายความปรับปรุงจากต้นฉบับเดิมที่ตีแรกดูเหมือนจะเคยตีพิมพ์ใน **จดหมายข่าวเสขยธรรม** ของคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศ.พ.พ.)มาก่อนแล้ว จนนำมารวบรวมพิมพ์เล่มแจกจ่ายอีกเป็นหลายหนหลายคราว หากในการพิมพ์ครั้งนี้นอกจากจะมีเพียงเรื่องของคำชี้แนะเพื่อการเข้าถึงสภาวะธรรมล้วนๆ แล้ว ยังได้เพิ่มเติมส่วนของประสบการณ์ของการปฏิบัติธรรมกึ่งชีวิตประวัติเข้าไปอีก นับว่าเพื่อให้เกิดสีสันชวนอ่านและน่าติดตามมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

กรณีศึกษาแห่งชีวิต

พระไพศาล วิสาโล

๖๖ [✿] มว่าปาฐกถาธรรมนี้ พระไพศาล วิสาโล มุ่งแสดงในงานบุญรำลึกถึงเพื่อนเดือนตุลาของกลุ่มอดีตนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๐ หากเนื้อหาที่แสดงนับว่าเหมาะสมและมีประโยชน์ต่อคนในวงกว้างรวมทั้งพระสงฆ์และแม่ชีไม่น้อยทีเดียว

การทำบุญในวันนี้ถือว่าเป็นการบำเพ็ญกรณีศึกษาในฐานะกัลยาณมิตรรวมทั้งญาติสนิทพี่น้องด้วย ในทางพุทธศาสนาถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่นำบำเพ็ญในวันนี้เป็นกิจที่สำคัญ เราบำเพ็ญกรณีศึกษาหรือบำเพ็ญกุศลไปเพื่ออะไร ส่วนหนึ่งก็เพื่อจะได้แผ่ไปให้ผู้ล่วงลับดับไป แต่เท่านั้นหาเพียงพอไม่ โอกาสเช่นนี้เป็นโอกาสที่เราควรสำนึกถึงคุณความดีของเพื่อน ที่เรารู้จัก ตลอดจนญาติพี่น้องของเรา เหตุใดเราต้องรำลึกถึงคุณงามความดีของเขาเหล่านั้น และเราจะรำลึกถึงคุณงามความดีของเขาได้อย่างไร ประการที่ ๑ คือ เราพยายามทำความดีของเขาให้ปรากฏให้เป็นที่รับรู้ต่อคนทั่วไป การบำเพ็ญกุศลทั้งหลายมีวัตถุประสงค์ขั้นต้นอันหนึ่ง คือว่า

ทำความดีของเขาให้ปรากฏ เพราะบ่อยครั้งที่ความดีของเขาเหล่านี้ส่วนมากจะไม่ปรากฏ งานบุญวันนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงความดีของเขาให้ปรากฏทั้งแก่ผู้อื่น และตอกย้ำแก่ตัวเราว่า ความดีนั้นสามารถที่จะแผ่ขยายออกไปได้ไม่มีที่สิ้นสุด

คราวนี้ อะไรเล่าที่เป็นความดีของเพื่อนของเรา ญาติพี่น้องของเรา ๒๐ กว่าคน ซึ่งเราได้มาร่วมรำลึกถึงกันในวันนี้ คุณงามความดีส่วนหนึ่งก็คือ การที่เขาได้อุทิศตนเพื่อประโยชน์ของมหาชน เพื่อประชาชนเพื่อสังคมไทย อันนั้นก็ตอกกันกับพุทธภาษิตที่ว่า ผู้มีปัญญาควรจะสละสุขเล็กน้อยเพื่อสุขที่ยิ่งใหญ่ เพื่อนของเราผู้ที่จากไปก็ได้พยายามแล้วจนกระทั่งอุทิศชีวิตเพื่อประโยชน์สุขของสังคมที่ยิ่งใหญ่กว่าตัวเขา

อันนี้เป็นคุณงามประการแรก

ประการที่สอง คือสิ่งที่ลึกลงไปกว่านั้น ก็คือ ประโยชน์สุขเหล่านั้นจะเป็นประโยชน์ที่เราสามารถมองเห็นจับต้องได้เท่านั้น แต่มันเป็นการจรรโลงสิ่งซึ่งเป็นหลักธรรม หรือหลักการของสังคม ความดีของเพื่อนเราที่จากไปก็คือ ความพยายามจรรโลงส่งเสริมธรรมะ ได้แก่ความยุติธรรมบ้าง สันติธรรมบ้าง หรือความเป็นธรรมในสังคมบ้าง อันนี้เป็นสิ่งซึ่งเป็นนามธรรม แต่ว่ามีความหมายมากพอที่เพื่อนของเราจะสละชีวิตให้แก่สิ่งนั้นได้ อันนี้ก็ต้องกับพุทธภาษิตอีกข้อหนึ่ง ที่พูดถึงคุณสมบัติของสัตบุรุษชน คุณสมบัติของบัณฑิตหรือผู้ที่มีปัญญาก็คือ สละทรัพย์เพื่ออวัยวะ สละอวัยวะเพื่อชีวิต ตลอดจนสละทรัพย์ อวัยวะ ชีวิต เมื่อระลึกถึงธรรม ธรรมะนั้นเป็นนามธรรม แต่มีความหมายในการจรรโลงสังคม ตลอดจนความตั้งามความสุขที่ยิ่งใหญ่นั้นให้คงอยู่ต่อไปได้

ความดี ๒ ประการนี้แหละเป็นความดีที่อุทิศเพื่อประโยชน์ของมหาชน และการจรรโลงส่งเสริมธรรมอันนี้แหละเราเรียกว่าอุดมคติ สำหรับเราทุกคนที่มาอยู่ในที่นี้ เพื่อนของเราได้จากไป ๒๐ กว่าคนนั้น เมื่อรำลึกถึงเขาที่ไรก็เท่ากับเป็นการยืนยันกับเราว่า คนที่ตายเพื่ออุดมคตินั้นมีจริง อุดมคติไม่ใช่สิ่งที่อยู่ไกล หรืออยู่ห่างจากโลกนี้ แต่เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ ที่จริงคนที่มีอุดมคติเช่นนี้ เป็นคนที่น่าสรรเสริญ เป็นคนที่ควรจะรำลึกถึงเสมอ ไม่ใช่แต่เฉพาะในหมู่พวกเรา แต่ในหมู่ของคนวงกว้างด้วย

แต่ปัญหาของคนเหล่านี้มีเพียงประการเดียวเท่านั้นคือ เขาไม่ใช่เป็นผู้ชนะ เขาไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของชัยชนะในสังคมไทยที่ยืดถือนกันในช่วง ๒๐ ปีก่อนที่ผ่านมาประวัติศาสตร์หรือว่าความจำของเราหลายคนหรือว่าเราที่อยู่ ณ ที่นี้ด้วย อาจจะประทับใจในฐานะของผู้แพ้ก็ได้ และนี่ก็คือปัญหา แต่ไม่ว่าเขาจะเป็นผู้แพ้หรือผู้ชนะอันนั้นไม่ได้ลดค่า ลดความสำคัญ

ของพวกเขาเหล่านั้นเลย เพราะว่าค่าของคนนั้นไม่ได้อยู่ที่ว่าเป็นผู้แพ้หรือผู้ชนะ ถ้าหากมันจะเป็นปัญหา มันเป็นปัญหาของสังคมไทยมากกว่า เพราะว่าค่าของสังคมไทยไปวัดคน วัดค่าของคนว่าเป็นผู้แพ้หรือผู้ชนะ ตรงนี้เป็นปัญหา ไม่ใช่เป็นปัญหาของเพื่อนของเราผู้ที่จากไป แต่เป็นปัญหาการไขว่ไขว่ในทางกฎเกณฑ์หรือในทางมาตรฐานทางจริยธรรม ที่ทำให้คนจำนวนไม่น้อยหรือว่าเพื่อนของเราที่จากไปนั้นอาจจะถูกสืมเลือนหายไปบางช่วงบางครั้ง

และตรงนี้เอง การบำเพ็ญกุศลในวันนี้ จึงเป็นกรณียกิจที่สำคัญ เป็นเพราะสังคมไทยละเลยคนที่พ่ายแพ้ อันนี้จึงเป็นเหตุให้เราต้องไม่ลืมคนเหล่านี้ ต้องย้ำเตือนตัวเราเองและย้ำเตือนสังคมไทยด้วยให้นึกถึงเขา แต่นึกถึงเขาแค่นั้นยังไม่พอ แต่ต้องนึกถึงอุดมคติของเขาเหล่านั้นด้วย จดจำให้ได้ว่ากรณียกิจที่สำคัญของชีวิตนั้นก็คือ การเกื้อกูลผู้อื่น การคำนึงถึงประโยชน์สุขของผู้อื่น ซึ่งเขาผู้ที่ได้จากไปนั้นได้บำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง นี่คือการกรณียกิจที่สำคัญของชีวิต การเกื้อกูลผู้อื่นเพื่อประโยชน์สุขของมหาชน ไม่ใช่เพื่อการดักตวงชัยชนะหรือการอยู่ฝ่ายที่จะเป็นผู้ชนะ โดยไม่คำนึงถึงชัยชนะที่ได้มานั้นจะถูกหรือผิด และวิธีการนั้นจะชอบธรรมหรือไม่ อาตมาคิดว่าประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญที่การบำเพ็ญประโยชน์วันนี้มีความหมายตรงนี้ เป็นการย้ำเตือนว่า ค่าของคนไม่ได้อยู่ที่การชนะ การพ่ายแพ้ หรือประสบความสำเร็จ แต่อยู่ที่ว่าได้ทำโนสิ่งที่ดีงามเพียงไหน แม้สิ่งที่ทำนั้นอาจจะไม่บรรลุที่ตั้งใจ แต่ก็แน่ละว่า คนเราไม่ใช่พระอิฐพระปูน เรามิหัวจิตหัวใจ ความพ่ายแพ้แม้บางครั้งก็กีดกรอนชีวิตได้ทำให้จิตใจเจ็บปวดตรวดร้าวสำหรับหลายคนเหตุการณ์เมื่อ ๒๐ ปีก่อน แม้จะไม่ได้กับทำให้เขาสูญเสียชีวิต แต่ก็สูญเสียหลายสิ่งหลายอย่างที่มีค่าจนเข็ดขยาด จนทำให้ไม่อยากจะทำแบบนั้นอีก คนจำนวนมากจึงหันเหชีวิตจาก

“การเกื้อกูลผู้อื่น การคำนึงถึงประโยชน์สุขของผู้อื่นซึ่งเขาผู้ที่ได้จากไปนั้นได้บำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง นี่คือการกรณียกิจ ที่สำคัญในชีวิต”

การต่อสู้เพื่อผู้อื่นนั้นมาเป็นการต่อสู้เพื่อตนเอง ตั้งหน้าตั้งตาสร้างตัว ผ่าชีวิตไว้กับกระแสหลักที่เราเรียกว่า กระแสเงินตราที่แพร่สะพัด

๑๐ ปีที่ผ่านมา กระแสเงินตราได้แพร่สะพัด เชี่ยวกราก เศรษฐกิจโตวันโตคืน หลายคนรู้สึกว่ามีชีวิตอยู่สบายแล้วก็ไม่ประสบความสำเร็จ สู้มาดิ้นรนเพื่อตนเองชีวิตคงจะประสบความสำเร็จ ก็เลยเกาะคลื่นหรือเราจะเรียกว่า คลื่นนิคส์ หรือคลื่นโลกาวัตริกี้แล้วแต่ หลายคนคิดว่า กระแสเงินตราหรือกระแสเศรษฐกิจที่แพร่สะพัด เศรษฐกิจที่โตวันโตคืนเหล่านี้จะเป็นคำตอบให้แก่ชีวิตได้ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเงินทอง เกียรติยศ บ้านเรือน ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงส่ง และเราก็คิดว่าชีวิตของเราหรือชีวิตของคนส่วนใหญ่หรือคนจำนวนมากก็คงจะยุติหรือจบลงตรงที่ทั้งนั้นก็คือว่าการเจริญเติบโตไปตามชีวิตเศรษฐกิจ เจริญเติบโตไปตามกระแสเงินตรา ซึ่งจะติดต่อกับตลาดหุ้นหรือการส่งออกก็แล้วแต่ หากมาถึงตรงนี้ หลายคนก็ต้องประสบเหตุการณ์ที่นึกไม่ถึง เพราะว่าเศรษฐกิจที่เคยคิดและหวังว่ามันจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิต ตอนนั้นมันก็ฟูไปแล้วทั้งระบบ วิกฤตการณ์ของเศรษฐกิจในตอนนั้นที่เราประสบกันทั่วหน้า มันทำให้ต้องกลับมาตั้งคำถามใหม่ หลายคนพบกับความจริงที่ว่า แม้โลกาวัตริกี้ฟิ่งไม่ได้เสียแล้ว เพราะว่าชีวิตสูญหายไปหมด คนเป็นหนี้เป็นสินกันทั่วหน้า คนที่มีเงินพันล้าน ถึงเวลานี้ต้องพยายามขายสินค้าทอดตลาดเป็นข่าวที่เกิดขึ้นภายในหนังสือพิมพ์แทบทุกวัน หลายคนคิดว่าจะตั้งตัวภายใน ๑๐ ปีที่ผ่านมา ก็พบว่า ไม่สามารถจะทำเช่นนั้นได้อีก บางคนอาจจะไม่มากนัก อาจจะไม่ถึงกับแย่ แต่ก็เริ่มรู้สึกว่าชีวิตนั้นมีความหมายมากกว่างานที่ดีๆ เงินสูงๆ หรือชีวิตที่สะดวกสบาย มีเสพมบริโภคไม่ขาดมือ เพื่อนรุ่นเดียวกับอาตมาเริ่มสงสัยอีกครั้งหนึ่งว่า ชีวิตที่พยายามตั้งหน้าตั้งตาสร้างเนื้อสร้างตัวสะสมเงินทอง แม้ว่าจะเป็นการกระทำที่ซำกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน เพราะเหตุที่ต้องใช้จึงต้องวิ่งต้องแข่งขัน เรียกว่าต้องใช้ชีวิตแบบทางด่วน แบบเร่งรีบ เพื่อจะได้สร้างตัวให้ทันกับผู้อื่น ตอนนั้นเริ่มไม่แน่ใจแล้ว เริ่มสับสนว่า ชีวิตมีเพียงเท่านั้นหรือ

พูดอย่างนี้ก็พอสรุปได้ว่า คนเป็นอันมากเริ่มตั้งคำถามแล้วว่า เราจะต้องดิ้นรนแสวงหากันอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ ๒๐ ปีก่อนเราต่อสู้เพื่อผู้อื่นที่เจ็บปวดแล้วเราก็ต้องเจ็บปวดเสียเอง มาบัดนี้พยายามดิ้นรนต่อสู้เพื่อตนเองก็กลับเจ็บปวดอีก เพราะว่าเอาชีวิตไปฝากกับระบบเศรษฐกิจซึ่งถึงคราวแพบ ถ้าปฏิเสททั้งสองทางแล้ว เราจะมีทางไหนให้เดินอีก บางคนอาจจะปฏิเสธเส้นทางเมื่อ ๒๐ ปีก่อน แต่ตอนนี้ก็เริ่มสงสัยแล้วว่ามันไม่ใช่ทาง ถ้าทั้งสองเส้นทางนั้นไม่ใช่ทางที่ถูกต้อง แล้วเราจะมีทางไหนให้เดินอีก อาตมาเห็นว่าเส้นทางที่หลายคนเดินเมื่อ ๒๐ ปีก่อน ก็ไม่ใช่จะผิด การอุทิศตนเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนหรือผู้อื่นนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ถ้าหากมันจะมีความเจ็บปวดเกิดขึ้นจากการกระทำบาปเพิกษกรณียกิจเช่นนั้น ก็เพราะว่าสิ่งที่เราทำเพิกษกรณียกิจที่เราทำนั้น ยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน

สิ่งที่ขาดหายไปก็คือ กรณียกิจสำหรับตนเองนั่นก็คือ การสร้างประโยชน์สุขให้กับตนเอง นี่คือนี่สิ่งที่ขาดหายไปในช่วงการต่อสู้เมื่อ ๒๐ ปีที่ผ่านมา คือการมองข้ามประโยชน์ตนไป ประโยชน์ตนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการกระทำทุกอย่างเพื่อตนเองหรือการหาสิ่งเสพมาปรนเปรอตนเอง แต่ในทางพุทธศาสนาหมายถึงการบ่มเพาะชีวิตด้านในให้มันคงมีความสุข เป็นความสุขภายในที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยงชีวิตให้ดำรงอยู่ได้อย่างมีความหมาย มีความสุข รวมทั้งปัญญาเป็นเครื่องปลดเปลื้องความทุกข์จากภายนอกที่มากระทบกระแทก นี่คือนี่ความหมายของการบำเพ็ญกิจเพื่อตนเองหรือประโยชน์ตน คือการสร้างความสุขจากภายใน และการบำเพ็ญบ่มเพาะปัญญาเพื่อจะได้ปลดเปลื้องตนเองออกจากความทุกข์ที่มากระทบกระแทก ถ้าเราละเลยจากประโยชน์สุขส่วนตนแล้วง่ายมากที่เราจะทุกข์ ง่ายมากที่เราจะเจ็บปวด เพราะการช่วยเหลือผู้อื่นหรือเพราะการอุทิศตนเพื่อสังคม และถ้าเราไม่รู้จักแสวงหาเพื่อประโยชน์สุขส่วนตนใน ความหมายที่พูดมานี้ ชีวิตเราก็จะร่อนรนหาความสุขไม่ได้ แม้เราคิดหาสิ่งเสพมาปรนเปรอตนเอง แม้เราจะมั่งเงินมีทอง มีบ้าน มีรถยนต์ มีชื่อเสียง ชีวิตเราก็จะหาความเย็นมิได้ ถ้าเราละเลยประโยชน์สุขส่วน

“เพราะฉะนั้นกรณียกิจแห่งชีวิตต้องประกอบด้วย ๒ มิติ ๒ ระดับเสมอ คือการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อตนเองและการบำเพ็ญ ประโยชน์เพื่อผู้อื่น สองสิ่งนี้จะขาดไปเสียอันใดอันหนึ่งไม่ได้”

คนที่พูดมา คือการบำเพ็ญชีวิตด้านในให้สงบเย็นและเข้มแข็ง

เพราะฉะนั้นกรณียกิจแห่งชีวิตต้องประกอบด้วย ๒ มิติ ๒ ระดับเสมอ คือการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อตนเองและการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น สองสิ่งนี้จะขาดไปเสียอันใดอันหนึ่งไม่ได้ แม้เราจะทำตนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม อุทิศตนเพื่อผู้อื่นเพียงไรก็ตาม เราจะละทิ้งประโยชน์ส่วนตนไม่ได้ ข้อนี้พระพุทธรเจ้าได้เตือนไว้แล้วว่า การทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นนั้น ถึงจะมากก็ไม่ควรเป็นเหตุถึงทำลายประโยชน์ที่เป็นจุดหมายของตน ก็คือว่า ถึงเราจะทำตนให้เป็นประโยชน์สุขให้ผู้อื่นเพียงใดก็ตาม ก็อย่าลืมการทำประโยชน์ตน หรือการบำเพ็ญประโยชน์สุขเพื่อชีวิตด้านในด้วย ถ้าเราบำเพ็ญชีวิตส่วนตน บำเพ็ญกิจส่วนตนจนชีวิตด้านในมันคงแล้ว แม้งานการของเราจะประสบปัญหา เกิดความทุกข์ ความเจ็บปวด ความสุขจากด้านในมันจะเป็นเครื่องผ่อนคลายให้เย็นใจได้ แล้วก็จะมีปัญหาเป็นเครื่องล่อมจิตใจให้หันแปรความทุกข์นั้นเป็นบทเรียน หรือถ้าทำได้อีกกว่านั้นก็คือปล่อยวางความทุกข์ออกจากจิตใจไปเลย หรืออย่างน้อยเรามีปัญหามีความมั่นคงในจิตใจเพียงพอ ความทุกข์แม้จะกระทบกระทั่งจนกระทั่งเราชวดเซ เรรวน อย่างไรก็ตาม ปัญญาจะทำให้เราเกิดศรัทธา ศรัทธามีความมั่นใจว่าเราจะประสบความสุขได้ในที่สุด ข้อนี้ก็เช่นเดียวกัน พระพุทธรเจ้าท่านก็ได้กล่าวพุทธภาษิตไว้ว่า คนที่มีปัญญานั้นถึงเผชิญอยู่กับความทุกข์ก็ไม่ยอมสิ้นหวังที่จะประสบความสุข

ความหวังเกิดขึ้นได้ และไม่ใช่เป็นความหวังลมๆ แล้งๆ แต่เพราะเกิดปัญญามีความมั่นใจว่าความดีนั้นต้องปรากฏผล และความชั่วและความทุกข์นั้นไม่สามารถตั้งตนอยู่ได้ สิ่งที่เราต้องตระหนักคือว่าเมื่อเรามีปัญหากระทบกระทั่ง เราต้องไม่ล้มใจว่า

เรามีสิทธิ์ที่จะไม่ทุกข์ได้ เราเลือกที่จะไม่ทุกข์ได้ แต่ส่วนใหญ่พอมีปัญหากระทบกระทั่งแล้ว เราปล่อยใจไปตามอารมณ์เหล่านั้น อารมณ์โกรธ อารมณ์แค้น ความสิ้นหวัง ความหดหู่ เมื่อมันกระทบเข้ามาแล้วมันก็ถูกเรากระทำ แต่เราไม่คิดที่จะเลือกที่จะไปพ้นจากอารมณ์เหล่านั้น แต่ถ้าเรามีสติปัญญา สติเป็นปัจจัยให้เรารู้เท่าทันความทุกข์ที่มาครอบงำจิต แล้วเรามีปัญญาเป็นเครื่องปลดปล่อยความทุกข์เหล่านั้น ตระหนักเห็นมันอย่างชัดเจนว่า มันไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน หรือว่าที่จริงมันไม่ใช่ความทุกข์ที่มันจะบั่นทอนจิตใจเรา แต่ว่ามันสามารถที่จะเป็นโอชะหรือปุ๋ยที่จะบำรุงชีวิตด้านในของเราให้เจริญงอกงาม และสติปัญญาตัวนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก แม้ในยามนี้ปัญหาที่เราประสบตอนนี้อาจจะไม่เหมือนเมื่อ ๒๐ ปีก่อน มันมีสงครามที่จะต้องต่อสู้ ไม่มีเสียงปืนที่จะต้องหลบ ไม่มีอาวุธจากอำนาจรัฐที่จะมากระทำร้ายเรา แต่ความทุกข์จากกระแสโลกาภิวัตน์มันก็บั่นทอนจิตใจได้ไม่น้อยไปกว่ากัน ถ้าเราไม่มีสติไม่มีปัญญา ไม่มีกำลังสมาธิที่จะมาค้ำจุนหล่อเลี้ยงจิตใจของเรา เราก็อาจจะทุกข์ได้ง่าย แม้ว่าสิ่งที่เราทำนั้นจะเป็นคุณงามความดีเป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่ว่าเพราะเหตุที่ว่ามันเป็นการทำความดีสำหรับสังคมนั่นเอง โอกาสที่จะกระทบกระทั่งจากผู้ที่จะสูญเสียประโยชน์ก็ดี หรือผู้เข้าใจผิดก็ดี ก็มากขึ้นตามไปด้วย เพราะฉะนั้นเรามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาสร้างรากฐานด้านในของชีวิตเพื่อให้เกิดความมั่นคง ซึ่งจะช่วยให้เราดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นนั้น ให้คงอยู่ต่อไป ให้สืบเนื่องและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น สิ่งนี้คือสิ่งที่ขาดไปและเป็นสิ่งซึ่งเราน่าจะช่วยกันทำ ช่วยกันบำเพ็ญให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองด้วย ผู้อื่นด้วย เพื่อจะได้เป็นพลังเป็นขบวนการที่จะมาถักทอให้เกิดความดี

- งามแก่สังคมอย่างต่อเนื่อง

วันนี้เรามำบำเพ็ญอุทิศส่วนกุศลให้แก่เพื่อนของเราที่ได้จากไป ๒๐ คน เมื่อ ๒๐ ปีก่อน

ความรู้สึกของวันนี้ก็เหมือนเราได้ต้อนรับผู้ที่จากไปอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเขาหายไปไม่ใช่หายไปเพียงแต่ร่างกายเท่านั้น แต่บางครั้งก็รวมถึงการหายไปจากความรู้สึก ความทรงจำของเรา การบำบำเพ็ญกุศลในวันนี้ถือว่าเป็นการต้อนรับเขากลับมา ไม่ใช่กลับมาสู่บ้าน สุ่มหาวิทยาลัย คินส์ยูเอชที่เขาเคยเรียนเท่านั้น แต่ยังมาคืนให้กับความทรงจำของเราด้วย ในเรื่องการต้อนรับผู้ที่จากไปและกลับคืนมา มีพุทธภาษิตบทหนึ่งที่อาตมาคิดว่ามีประโยชน์ น่าจะได้อ่านกล่าวในที่นี้ เป็นส่วนหนึ่งในคัมภีร์ในธรรมบท ซึ่งกล่าวไว้ว่า บุรุษที่จากไปนาน เมื่อกลับมาจากที่ไกล โดยสวัสดิ ญาติและมิตรสหาย ย่อมยินดีต้อนรับฉันใด บุญที่ทำได้ ย่อมต้อนรับผู้ที่จากโลกนี้ไป เหมือนผู้ชนต้อนรับญาติผู้เป็นที่รักผู้กลับมาบ้านฉันนั้น

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า บุญกุศลที่มีมิตรสหายเพื่อนของเราญาติพี่น้องของเราได้ทำได้เมื่อ ๒๐ ปีก่อนนั้น อาตมาเชื่อว่าต้อนรับเขาเหล่านั้นแล้วให้ได้ไปอยู่ให้ได้ไปเกิดในสุคติภพ ไม่ว่าจะเป็นคติภพอันใดก็ตาม เพราะเหตุว่าเขาได้ทำคุณงามความดีเอาไว้ แต่ขณะเดียวกันคุณงามความดีเหล่านั้น อาตมาก็หวังว่า การบำบำเพ็ญกุศลในวันนี้จะทำให้เรามีโอกาสได้ต้อนรับคุณงามความดีของเขาเหล่านั้นกลับคืนสู่ใจของเรา ไม่เพียงแต่เป็นการต้อนรับชื่อเสียง ความ

ทรงจำของเขาในยามที่มีชีวิตอยู่ร่วมกับเราให้กลับมาคืนสู่ใจเท่านั้น แต่ว่าต้อนรับอุดมคติและคุณงามความดีให้กลับมาสู่ใจของเราด้วย ถ้าทำเช่นนี้ได้ ก็แสดงว่าบุญที่เขาบำบำเพ็ญเหล่านั้นไม่สูญเปล่า ธรรมที่เขากระทำนั้นไม่สูญเปล่า ยังต่อเนื่องต่อไป เราคงไม่หวังเพียงแค่ว่าให้บุญที่เขาได้บำบำเพ็ญนั้นต้อนรับเขาในสุคติภพเท่านั้น แต่หากว่ายังเข้ามาประทับแน่นในใจของเรา

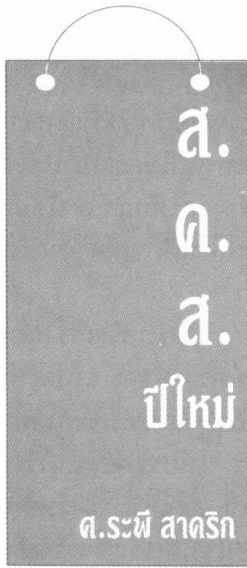
อาตมาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเราจะได้รับรำลึกถึงคุณงามความดีของเขาเหล่านั้น ให้ใจของเรานั้นได้ต้อนรับอุดมคติของเขาที่ได้ทำไว้ และให้กลับคืนสู่ใจของเรา ให้ประทับแน่นไว้ในความทรงจำและให้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของผืนดิน ที่จะช่วยหล่อเลี้ยงชีวิตของเราให้เจริญขึ้นต่อไป ชีวิตของเรา ความรู้สึกนึกคิดของเรา อุดมคติของเราแต่ละคนเปรียบเสมือนต้นไม้ใหญ่ที่จะเจริญเติบโตได้ก็เพราะว่า ได้อาศัยโอชะและปุ๋ยจากดินที่อยู่รอบๆ ข้าง ความตายของเพื่อนเราที่ได้จากไปก็เหมือนกับใบไม้ที่ร่วงลงพื้นดิน และกลายเป็นโอชะที่ได้สร้างความเจริญให้กับต้นไม้ชีวิต ความทรงจำ และอุดมคติของเรา ก็ขอให้ต้นไม้เหล่านั้นได้ซึมซับเอาโอชะเหล่านั้นเข้าไปเพื่อจะต่อเติมกิ่งก้านสาขาให้กว้างใหญ่ และเพื่อว่าสักวันหนึ่งจะได้ทิ้งราก ทั้งใบ ทั้งกิ่ง เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อต้นไม้อื่นต่อไป ❀

(ต่อจากหน้า ๗๗)

รายชื่อผู้บริจาคสร้างพระไพรีพินาศ ๑,๐๐๐ ینگค์

คุณสุชานันท์ ทองมา	๑๐๐ บาท	คุณเซว สีลาเรืองรอง	๔๕๐ บาท
คุณสมศักดิ์ เกียรติชวนชัย	๑๓๐ บาท	คุณธีรพัฒน์-คุณชูพงศ์ อัครสังสิทธิ์	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุภาพร ศรีรัตน์ภาส	๒๐๐ บาท	คุณถวัลย์ เจริญผล	๔๕๐ บาท
คุณประชา หุตานุวัตร และคุณ JANE	๗๕๐ บาท	คุณอุทัย ชาญอนงค์สุข	๔๕๐ บาท
คุณนงลักษณ์ ตรงศีลสัตย์	๒๐๐ บาท	คุณเฟื่อง โพอุดม	๔๐๐ บาท
คุณสุมาลี โสภณศิริ	๔๕๐ บาท	คุณบุญญลักษณ์ โพอุดม	๔๐๐ บาท
เจ้าวงเดือน ณ เชียงใหม่	๓๐๐ บาท	คุณบุญส่ง จันทร์ส่องรัศมี	๔๕๐ บาท
คุณรุ่งเรือง บุญไญโรส	๓๐๐ บาท	คุณจรัญ โฆษณานนท์	๔๕๐ บาท
ดร.สุเทพ สุนทรภาศ์	๔๐๐ บาท	ด.ช.สการ-ด.ช.สลิล ศิริพงษ์	๔๕๐ บาท
คุณอนันต์-คุณสุทิน วิริยะพินิจ	๒,๐๐๐ บาท	คุณสมพร ปาละจุม	๕๐๐ บาท
คุณมงคลชัย-คุณศุภนุช-คุณธันด์ วิริยะพินิจ	๑,๐๐๐ บาท		

(อ่านต่อหน้า ๕๔)

ส.ด.ส. ๒๕๔๑

จงละความอยากเพื่อให้เกิดปัญญา

ธรรมชาตินำมนุษย์มาเพื่อเรียนรู้ความจริง ดังนั้น ถ้าใครเกิดมาแล้วช่วงหนึ่งมองไม่ถึงจุดนี้ ชีวิตย่อมสูญเสียโอกาสที่จะพัฒนาตัวเองให้ได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ผู้ควรจะมีคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว และจบสิ้นลงได้อย่างพร้อมมูลทั้งร่างกายและจิตใจ

ความรู้ซึ่งมุ่งลงลึกซึ่งถึงแก่นหาใช่เพียงเน้นที่ตาหูฟังเท่านั้นไม่ ดังนั้นการอ่านหนังสือก็ดี การฟังคนพูดหรือแสดงออกก็ดี จึงยังคงไม่ถึงความจริง เนื่องจากหนังสือก็เป็นผลจากคนเขียน และการพูดการแสดงออกก็เกิดจากคนเช่นกัน

ดังนั้น ถ้าใครนำมาเน้นความสำคัญโดยมองข้ามเหตุ ซึ่งน่าจะได้แก่การปฏิบัติในลักษณะที่มีรากฐานจิตใจหยั่งลงลึกซึ่งถึงพื้นดิน ย่อมอ่านความจริงได้ว่า บุคคลผู้นำมาพูดมาเขียนขาดความจริงใจ หากต้องการใช้สิ่งดังกล่าวเป็นเครื่องมือแสวงประโยชน์แห่งตน

ชีวิตเราแต่ละคนที่เกิดมาย่อมถือสัจธรรมกำเนิดมาจากพื้นดิน ดังนั้น ไม่ว่าชีวิตใครจะเติบโตสูงขึ้นมากน้อยแค่ไหน ถ้ายังคงเน้นความสำคัญอยู่ที่การปฏิบัติจากจิตสำนึก ซึ่งไม่สัมผัสพื้นดิน อันถือเป็นเรื่องให้กำเนิดแก่ตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ย่อมมีโอกาสหยั่งรู้ความจริงของชีวิตตนเอง อีกทั้งสานถึงชีวิตอื่นสิ่งอื่นอย่างเป็นธรรมชาติ

แม้การอ่านหนังสือ ย่อมมีพื้นฐานช่วยให้สามารถอ่านอย่างรู้เท่าทัน จึงกรองเอาเนื้อหาสาระที่แท้จริงมาใช้ประโยชน์ได้โดยไม่หลงทาง ทำให้ยึดติดอยู่กับเปลือกนอก ดังเช่นการยึดติดทำให้มีการเลือกอ่านเลือกฟัง ดังเช่นที่มักกล่าวกันว่า โปรดเรื่องนั้น ชอบฟังคนนี้ ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือนิสัยเลือกที่รักมักที่ชังนั่นเอง

ดังได้กล่าวแล้วว่า การที่ชีวิตแต่ละคนเติบโตขึ้นมาจากทุกด้านย่อมถือเป็นธรรมชาติของแต่ละคน แต่ถ้าสภาพการเติบโตยังคงมีความรักที่จะลงสัมผัสพื้นดินซึ่งมีสภาพเป็นธรรมชาติ ย่อมมีเหตุมีผลชำระล้างความอยากให้ลดลงเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งทำงานในระดับพื้นดินให้บังเกิดผลจริงจึงจะลึมนึกถึงการทำงานร่วมกับเพื่อนมนุษย์ซึ่งชีวิตยังอยู่ในระดับดังกล่าวเสียมิได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อม ณ จุดนี้เป็นกุญแจสำคัญที่สุดที่ช่วยสอนให้ละความอยาก

ผู้ที่รังเกียจการทำงานร่วมกับเพื่อนมนุษย์ในระดับพื้นดิน ก็คือ ผู้ซึ่งปฏิเสธร่างกายตัวเองซึ่งธรรมชาติได้มอบให้แต่ละคนไว้ใช้เป็นสื่อเพื่อมุ่งเรียนรู้ความจริง ดังนั้นผู้ที่เติบโตยิ่งขึ้นแล้วขาดความจริงใจต่อคนอื่น ยิ่งคนระดับล่างจึงอ่านได้ว่า ชีวิตกำลังสูญเสียความเป็นมนุษย์มากขึ้น

ทุกสิ่งมีสองด้านร่วมกันเป็นธรรมชาติ แม้เงื่อนไขซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจของมนุษย์แต่ละคนก็ย่อมมีทั้งความอยากกับความรู้ถึงธรรมชาติในตนเองร่วมอยู่บนแกนเดียวกัน และมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันต่างก็สะท้อนความจริงให้เห็นถึงความหลากหลายภายใน กระแสการเปลี่ยนแปลง แต่ละคนจึงมีภาวะหมุนวนระหว่างความอยากกับความรู้ธรรมชาติซึ่งอาจมุ่งทิศ

ทางต่างกันได้

เราสามารถอ่านความจริงได้ว่า ผู้ที่มีความอยากมากกว่าย่อมคิดที่จะมุ่งขึ้นด้านบนและไปข้างหน้ามากกว่า ส่วนผู้ซึ่งมีความรู้ธรรมชาติดูเหนือกว่า ย่อมมุ่งพิจารณาค้นหาความจริงที่อยู่ในรากฐานตนเองก่อนที่จะคิดก้าวไปข้างหน้าหรือขึ้นสู่ด้านบน จึงทำให้มีความสงบเย็น และมองเห็นแนวทางก้าวไปอย่างปลอดภัย

หากบุคคลใดมีความอยากอยู่เหนือกว่า ไม่ว่าจะอยากได้สิ่งใด หรืออยากให้ตนเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แม้อยากให้สังคมดีขึ้น ดังจะพบว่า ต้องขึ้นไปมีอำนาจ จึงจะช่วยสังคมได้ หรือไม่ก็คิดว่า ต้องรีบก้าวไปข้างหน้าเพื่อให้ทันคนอื่น ย่อมทำให้สิ่งซึ่งควรเป็นอย่างมีเหตุมีผลสอดคล้องกันกับธรรมชาติหรือความจริง จำต้องตกอยู่ในสภาพสูญเสีย จึงไม่ช่วยให้เกิดความมั่นคงยั่งยืนได้ตลอดไป

ถ้าคนในสังคมรู้ถึงธรรมชาติเพิ่มขึ้นโดยที่สนใจชำระล้างความอยากให้ลดลง ส่วนซึ่งทำให้เกิดภาวะสูญเสียย่อมลดลงอย่างมีเหตุมีผลสอดคล้องกันเอง ดังนั้นชีวิตแต่ละคนที่เกิดมาจึงควรมุ่งวิถีทางสู่

การเรียนรู้ธรรมชาติ เริ่มจากธรรมชาติในตนเอง เพื่อสานกลับไปรู้ธรรมชาติของเพื่อนมนุษย์ และสิ่งต่างๆ เพื่อหวังให้เกิดอิสรภาพภายในจิตใจมากขึ้น ดังนั้นการใช้ปัญหาที่เกิดจากการทำงานสัมพันธ์กับคนอย่างหลากหลายเป็นครู โดยมุ่งที่คนระดับล่างและเยาวชนอย่างปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชัง จึงถือเป็นโรงเรียนอันประเสริฐสุด

อีกประเด็นหนึ่ง การเรียนรู้ธรรมชาติของแต่ละคนสานถึงแต่ละสิ่ง หากเน้นความสำคัญที่ “วิธีการเปลี่ยนแปลงเหนือกว่ามุ่งที่รูปแบบ” ย่อมช่วยให้ตนรู้เหตุรู้ผลลึกซึ้งยิ่งขึ้น จึงกล่าวอย่างมั่นใจได้ว่า “ผู้รู้ธรรมชาติหมายถึง ผู้รู้เหตุรู้ผล”

ดังนั้น ถ้ากระแสมความอยากยังคงมีมากกว่า ย่อมไม่อาจช่วยให้ตนเป็นผู้รู้จริงและทำหน้าที่ได้ก็ตามอย่างได้ผลจริงจริง หากสิ่งซึ่งคิดว่าน่าจะได้ผลดี หลังจากตัดสินใจปฏิบัติลงไปแล้ว กลับส่งผลทำลายทั้งตัวเองและสังคมหนักมากยิ่งขึ้น ถ้าอ่านจากปลายสุดน่าจะพบความจริงจากปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งคนที่มีมโนะอันสูงดูด้านบน ยังมองไม่เห็นทางออกและยังปฏิเสธความจริงต่อไปอีก

สภาพดังกล่าว เกิดจากความอยากของคนในด้านที่ขึ้นไปสู่อำนาจวัตถุ โดย “อยาก” เข้าไปอยู่ในด้านมีและใช้อำนาจจากความเชื่อที่ว่า คือด้านสำคัญของการแก้ไขปัญหา และความอยากอีกเช่นกันที่มีเหตุผลทำลายจิตสำนึกรับผิดชอบซึ่งเกิดจากการรู้หน้าที่ของความเป็นมนุษย์รวมอยู่ด้วย ทำให้ความจริงของปัญหามีโอกาสสืบทอดเรื่อยมาจนถึงขณะนี้

ผลดังกล่าวทำให้คนด้านเดียวกันมีโอกาสร่วมกันสั่งสมปัญหาไว้อย่างเป็นธรรมชาติ และลงได้เป็นธรรมชาติย่อมไม่อาจรู้สึกได้ถึงสิ่งผิดสิ่งถูกทั้งสิ้น คงยึดติดต่อไปเสมือนเป็นสายโซ่ที่ปลดออกจากกันสู่อิสรภาพได้ยากยิ่งขึ้น

แม้คิดแก้ไขปัญหโดยมุ่งที่ระบบร่วมกับตัวบุคคล หากสามารถมองเห็นความจริงย่อมพบว่าเป็นเพียงระบบซึ่งเกิดจากการคิดโดยคน โดยมีเหตุสืบเนื่องมาจาก “อยากให้ปัญหาหมดไป” จึงไม่อาจ

ถ่วงดุลปัญหา ซึ่งมีระบบความเป็นมาอย่างเป็น
ธรรมชาติได้

จนกว่าคนจะหวนกลับมาสนใจเรียนรู้ธรรมชาติ
ในตัวเองเพื่อค้นหาความจริงมากขึ้น ทุกสิ่งทุกอย่าง
จึงมาถึงจุดปรับเปลี่ยนทิศทางใหม่

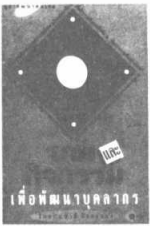
อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความจริงในสังคมยัง
สะท้อนให้เห็นว่าตกอยู่ในสภาพที่ทรุดตัวลงไปเรื่อย ๆ
แต่บุคคลผู้ซึ่งดำรงชีวิตอยู่อย่างรู้เหตุผลก็คงมีอยู่
ไม่ว่ามากหรือน้อย โดยที่คนกลุ่มนี้มองเห็นความจริง
ได้เองว่า ไม่มีอิทธิพลอำนาจใด ๆ จะมาปิดกั้นวิถีทาง
ซึ่งมุ่งแก้ไขปัญหาด่าง ๆ โดยมีความจริงอยู่ในรากฐาน
จิตใจตนเอง ก่อนที่จะคิดถึงสิ่งอื่น

เราน่าจะถือว่า สิ่งดังกล่าวคือ “ยาขานานเอก”
ที่ช่วยคลี่คลายความเครียด โดยปรับเปลี่ยนมาช่วยให้

มองเห็นช่องทางเรียนรู้ธรรมชาติที่เป็นความจริงและ
หาทางออกได้อิสระยิ่งขึ้น ทำให้ลดความรู้สึกท้อถอย
ในการดำเนินชีวิต หันมามุ่งทำงานอย่างมีความสุข

ดังนั้น แม้จากช่วงปีหนึ่ง ถ้าสามารถรักษา
กระแสซึ่งเกิดจากหัวใจที่แท้จริงของตนไว้ได้อย่างมั่นคง
น่าจะมีเหตุผลสะสมเพิ่มขึ้นไปอีก โดยมองเห็นว่าเป็น
สมบัติอันล้ำค่าที่สุด จึงไม่ควรยอมให้ต้องสูญเสียไป
โดยนำเอาปัญหาเศรษฐกิจมาอ้าง แม้ว่าเงินทองและ
วัตถุจะต้องหมดไปจนสุด ๆ แล้ว

เนื่องจากสิ่งซึ่งได้รับ มีสังขารมอยู่คนละด้าน
กันกับเงินและวัตถุ โดยผู้รู้จริงย่อมมองเห็นว่า คือ
คุณค่าอันควรถือว่า คือความหมายที่แท้จริงของชีวิต
มนุษย์แต่ละคนอย่างเสมอเหมือนกันหมด ไม่ว่าจะ
มองจากด้านไหนสู่อีกด้านหนึ่ง ❀

๑๐๔ เกม และกิจกรรม เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ

โดย สมชาติ กิจยรรยง ราคา ๒๔๕ บาท

สำหรับนักฝึกอบรมแล้ว การใช้กิจกรรมเพื่อเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ นับเป็นเทคนิคที่สำคัญ
ยิ่ง เนื่องจากผู้เข้าอบรมจะเข้าถึงสาระสำคัญของเนื้อหาที่จะสื่อได้สมบูรณ์ขึ้น ยิ่งมีการตั้งคำถามกับสิ่งที่ได้
เรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมโดยตรงแล้ว ก็ยิ่งทำให้ได้ข้อคิดที่หลากหลายจากผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด ดังนั้น
การออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะอบรมย่อมเป็นสิ่งท้าทายในการฝึกอบรม ประสบการณ์ของ
ผู้เข้าฝึกอบรมหลายท่านล้วนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จากกิจกรรมที่ทำให้ทำ
นอกจากจะได้เข้าใจเนื้อหาหลักแล้ว ยังได้อารมณ์ความรู้สึกออกมาขณะทำกิจกรรม ทั้งการแบ่งปันประส
บการณ์ก็พลอยให้ได้ข้อคิดในมุมที่กว้างขึ้น นับเป็นเทคนิคที่กว้างไปไกลอีกระดับหนึ่งจากเพียงการฟังบรรยาย
หรือพูดคุยในกลุ่ม” แต่สำหรับผู้ฝึกอบรมที่ยังมีประสบการณ์การฝึกอบรมน้อย การออกแบบกิจกรรมให้
สอดคล้องกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ และน่าสนใจ นับเป็นความยากลำบากทีเดียว หนังสือ **๑๐๔ เกมและ
กิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ** ของสมชาติ กิจยรรยง คงช่วยได้บ้างในแง่กิจกรรมที่เน้นสร้างความสัมพันธ์กลุ่ม
การฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทัศนคติที่ดี หรือแม้เพื่อการทำความรู้จักตนเอง สมชาติได้
รวบรวมกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ กว่า ๑๐๐ กิจกรรมเพื่อใช้เป็นกิจกรรมในการอบรมซึ่งไม่ยากนัก แม้ว่าจะ
นำไปใช้ในการอบรมไม่ได้ทุกเรื่อง แต่ก็พอจะนำไปใช้แทรกในการอบรมได้บ้าง อย่างน้อยที่สุดก็เรื่อง
สั้นทนการของกลุ่ม หากสนใจลองนำไปทดลองใช้ดูก่อนได้ ไม่นั่นกว่า คุณอาจจะออกแบบกิจกรรม
ที่พิเศษได้จากเกมหรือกิจกรรมพื้นฐานจากหนังสือเล่มนี้ก็ได้

ปาฐกถาโพธิรังษีอันดับ ๑

เรื่อง

แสงแห่งการตรัสรู้ (๑)

ส.ศิวรักษ์

ปาฐกถาโพธิรังษีนี้แสดง ณ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดสวนดอก เชียงใหม่ ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ เป็นหนึ่งในกิจกรรมหลากหลาย ทั้งทางวิชาการและวัฒนธรรม ซึ่งชาวเชียงใหม่จัดถวายแด่พระโพธิรังษี เนื่องในชาตกาลครบ ๘๔ ปี ของพระคุณท่าน โดยจะจัดเป็นระยะๆ ต่อเนื่องไปจนถึงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ บทความนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ทะยอยลงเป็น ๓ ฉบับตลอดปี ให้สอดคล้องกับงานสมโภชน์ของทางเชียงใหม่

การแสดงปาฐกถาเพื่อเป็นเกียรติแก่บุคคลที่ควรแก่การสรรเสริญ เป็นประเพณีของฝรั่ง ของไทย เราใช้วิธีแสดงพระธรรมเทศนามากกว่า เดิมแสดงในงานอวมงคล ยิ่งกว่างานมงคล แม้กระนั้น ธรรมกถึกก็มักไม่ยกย่องผู้ตาย หากใช้ความตายเป็นอุบายให้ผู้สดับธรรมได้เกิดอนุสสติ ไม่ว่าจะมรณานุสสติหรือเห็นคุณของพระไตรลักษณ์ก็สุดแท้ เข้าใจว่าการแสดงธรรมถึงผู้ตาย โดยโยงไปถึงเกียรติประวัติของผู้นั้น จะเริ่มโดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสในรัชกาลที่ ๕ นี้เอง แล้วต่อมาธรรมกถึกรุ่นหลัง บางที่ยกย่องผู้ตายจนเกินเลยไป กลายเป็นยกย่องจนใกล้ลุ่มสวาทเข้าไปมาก บางที่แทบหาข้อธรรมที่เป็นเนื้อหาสาระไม่ได้เอาเลยก็มี

สำหรับธรรมเทศนาที่แสดงเนื่องในวันเกิดนั้น ดูเหมือนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ จะทรงเริ่มขึ้นดังทรงเป็นพระองค์แรกที่จัดงานวันประสูติ จนเอาอย่างกันมาอย่างแพร่หลาย หากเมื่อเสวยราชย์แล้วนั้นโปรดให้มีพระธรรมเทศนามงคลวิเสสสถา เนื่องในวันเฉลิมพระชนม์พรรษาเพื่อเปิดโอกาสให้ธรรมกถึกใช้อุบายโกศลเตือนพระสติพระเจ้าแผ่นดิน ดูเหมือนสมเด็จพระสังฆราช (สา) วัดราชประดิษฐ์จะแสดงพระธรรมเทศนาภันทีนี้ตลอดรัชกาลที่ ๔ แต่เมื่อยังคงเป็นพระศาสนโคภณ และทรงแสดงต่อมาในรัชกาลที่ ๕ จนสิ้นพระชนม์ไปแล้วสมเด็จพระมหาสมณเจ้าที่ได้ออกพระนามมาก่อนแล้วนี้ทรงแสดงต่อถึงรัชกาลที่ ๖ トラบจนสิ้นพระชนม์แล้วไปอีกพระองค์หนึ่ง โดยเฉพาะพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้านั้น

ทรงเจาะจงเตือนพระสติพระเจ้าแผ่นดินอย่างตรงๆ และบางครั้งอย่างจังๆ กล่าวกันว่าบางสมัยเจ้านายที่ร่วมสดับพระธรรมเทศนาถึงกับส่ายพระพักตร์และหนักพระทัยแทนองค์ธรรมกถึกเอาเลย โดยเฉพาะก็ในรัชกาลที่ ๖ ก็ในเมื่อพระองค์ท่านทรงเป็นทั้งพระปิตุลา และพระอุปชฌาย์ของพระมงกุฎเกล้าฯ ย่อมทรงไว้ซึ่งพระสถานะที่จะแสดงพระวิจนะได้อย่างยากที่ธรรมกถึกองค์อื่นๆ จะทำได้ ด้วยเหตุฉะนี้ พระมงคลวิเสสสถาต่อแต่นั้นมาจึงมีแต่ภาษาอันไพเราะ ยกหัวข้อธรรมขึ้นพรรณนาอย่างยากที่จะตีประเด็นไปที่จะให้องค์พระประมุขทรงเกิดพระวิจรรย์ญาณในพระราชกรณียกิจอันอาจผิดพลาดหรือพลั้งเผลอไป

ในส่วนปาฐกถาภาษาไทยที่แสดงให้คนไทยที่ล่องลับไปแล้ว ดูเหมือนข้าพเจ้าจะเป็นคนริขึ้นก่อนที่ในประเทศนี้ ในชุดปาฐกถาโกมลคิมทองซึ่งมีนายป่วย อึ้งภากรณ์เป็นปาฐกคนแรกแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ดังที่มูลนิธิโกมลคิมทองได้พยายามรักษามาตรฐานในการพิจารณาเลือกปาฐกสืบมาจนใครได้รับเชิญให้แสดงปาฐกถาดังกล่าวประจำปี ปาฐกมักถือว่าเป็นเกียรติพิเศษ และเนื้อหาที่แสดงก็มักแปลกและแหวกแนวออกไปเสมอๆ

ที่จริง ปาฐกถาที่เป็นอนุสรณ์ถึงผู้ตายนั้น ฝรั่งเขาเริ่มขึ้นที่เมืองไทยก่อน ทางจังหวัดเชียงใหม่เองคือปาฐกถาซินแคล ทอมป์สันอนุสรณ์ เพื่อเป็นเกียรติแก่มิชชันนารีอเมริกันซึ่งมาเสียชีวิตลงในประเทศนี้ เกณฑ์ในการเชิญปาฐกของเขาก็มุ่งคุณภาพทางวิชาการและในทางศาสนธรรม ทั้งฝ่ายพุทธและคริสต์

โดยมีแสดงเป็นทั้งภาษาอังกฤษและไทย ดังท่านอาจารย์พุทธทาส และอาจารย์ปวย ก็เคยเป็นองค์ปาฐก รวมถึงตัวข้าพเจ้านี้เองด้วย

สำหรับปาฐกถาที่แสดงเพื่อเป็นเกียรติแก่คนไทยที่มีชีวิตนั้น ก็ดูเหมือนข้าพเจ้าจะเป็นผู้เริ่มขึ้นอีกเช่นกัน เมื่อคราวพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ มีพระชนม์ครบ ๘๐ ในเดือนสิงหาคม ๒๕๑๔ โดยข้าพเจ้าได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการจัดงานถวายพระเกียรติว่าควรรวมเรื่องต่างๆ ในทางวิชาการจากบรรดาผู้รู้อย่างที่ฝรั่งเขาทำกันในโอกาสเช่นนั้นแล้วขอประทานชื่อหนังสือรวมบทความดังกล่าวว่า **วรรณไวทยากร** ตามพระนามก่อนทรงกรม ซึ่งแปลว่า บ่อเกิดแห่งความรู้ แล้วคณะกรรมการเลือกบทความที่ดีที่สุด ให้ผู้เขียนมาแสดงเป็นปาฐกถา

เดชะบุญได้เจ้าคุณพระศรีวิสุทธิโมลี (ประยุทธ์ ปยุตโต) เป็นปาฐก นับได้ว่าเป็นการโยงศกสมัยมาสู่ปรสมัย คือแทนการแสดงธรรม เปลี่ยนมาเป็นปาฐกถาธรรมโดยพระคุณท่านย่อจากข้อเขียนแล้วนำมาแสดงในเรื่อง **พุทธธรรม** ซึ่งต่อมาพระคุณท่านได้ขยายข้อเขียนชิ้นนี้ให้ลุ่มลึกและกินพลความกว้างขวางอย่างที่เรียกได้ว่าเป็นอรรถกถาร่วมสมัยของนิยายที่เรียกว่าเป็นอรรถกถาร่วมสมัยของนิยายฝ่ายเถรวาท ดุจดั่ง **วิสุทธิมรรค** เป็นอรรถกถา ที่กินความกว้างขวางและลึกซึ้งที่สุดในสมัยที่พระพุทธศาสนาเริ่มประดิษฐานลงอย่างมั่นคงในลังกาทวีป ฉะนั้นบัดนี้ **พุทธธรรม** ฉบับพ.ศ.๒๕๑๔ มีแปลเป็นอังกฤษ ตีพิมพ์แพร่หลายอยู่ในต่างประเทศแล้ว และฉบับสมบูรณ์ก็กำลังมีการแปลกันอย่างขะมักเขม้น เข้าใจว่าคงจะได้ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษโดยตลอด

ภายในเวลาอันไม่ช้านี้ ถึงบัดนั้น พุทธศาสนานิกายเถรวาทจากคำอธิบายของนักปราชญ์ร่วมสมัยของไทยจักปรากฏไปให้ชาวโลกได้รู้ถึงแสงแห่งโพธิ์หรือแสงแห่งการตรัสรู้ ดังราชทินนามของพระคุณเจ้าที่เราจัดปาฐกถาถวายในบัดนี้นั้นเอง

อันสมณฉายาว่าโพธิ์รังษีนี้ เป็นศรีของนครพิงค์หรือของสยามประเทศมาแต่พุทธศตวรรษที่๑๙ (พ.ศ.๑๘๓๙) ดังท่านที่มีสมณฉายาดังกล่าว ที่เรารู้จักแต่ในอดีตนั้น ท่านได้รจนาเรื่อง **จามเทวีวงศ์** และ **สิหิงคนิทาน** ขึ้นเป็นภาษาบาลี ดังท่านพระรัตนปัญญาธรรมา **ชินกาลมาลีปกรณ์** ท่านพระสิริมังคลาจารย์ รจนา **มงคลดัตถิปินี** เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของพระปริยัติศึกษาในสมัยนั้น ซึ่งได้ควบคู่ไปกับความเป็นเลิศในทางพระปฏิบัติศึกษาด้วยเช่นกัน บ้านเมืองจึงร่มเย็นเป็นสุข โพรฟ้าหาไสเวียนเสียดตอนเกิดศึกสงคราม ซึ่งบ้านอื่นเมืองอื่นมาเบียดเบียนบีฑานครพิงค์ยิ่งกว่าทางเชียงใหม่จะไปรุกรานประเทศอื่น

ทั้งทางล้านช้างก็โยงใยกับทางล้านนาอย่างสนิทสนมกลมเกลียวกันดังการเชิญพระพุทธรูปมหายานรัตนปฏิมากรจากล้านนาไปสู่ล้านช้างเป็นพยานอยู่และตั้งการสร้างพระมหาสถูปที่วัดเจดีย์หลวงทางเชียงใหม่ซึ่งควบคู่ไปกับการสร้างพระจุฬามณี ที่พิษณุโลก ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง

นายนิตีที่สมณฉายาโพธิ์รังษีกลับมาเป็นราชทินนามในทำเนียบสมณศักดิ์สมัยนี้และท่านที่ครองสมณศักดิ์ดังกล่าวก็เป็นแสงแห่งความดี หรือแสงแห่งโพธิ์สมนาม หากคณะสงฆ์หรือทางราชการจะนำเอาสมณฉายาของนักปราชญ์ล้านนาองค์อื่นๆ บรรจุลงทำเนียบสมณศักดิ์ด้วย ก็จะน่าอนุโมทนาหนัก เช่นพระรัตนปัญญาธรรมาเทียบเท่าชั้นธรรม ดังเราเคยมีตำแหน่งพระรัตนธัชมุนี เทียบเท่าชั้นธรรมมาก่อนแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีคำว่า “ธรรม” นำหน้าเสมอไป พระสิริมังคลาจารย์ควรเทียบเท่าเจ้าคณะรองชั้นหิรัญบัฏ ดังเราเคยมี พระมหาโพธิ์วงศาจารย์ มาก่อนแล้วนั้นเอง

สำหรับพระคุณเจ้าที่เราจัดงานวันเกิดถวายนั้นแม้ท่านจะเป็นพระราชอาคันตุกะสามัญ แต่ท่านก็ไม่ไย

ดีกับยศช้างขุนนางพระ ยิ่งสมัยนี้มีการวิ่งเต้น เดินเห็น
แม้จนต้องเขียนประวัติตนเองเพื่อเสนอผู้บังคับบัญชา
ดั่งกับฆราวาสด้วยแล้วท่านรังเกียจท่านมีศีลาจารวัตร
อันงาม มีความเมตตากรุณาเป็นเจ้าเรือน มีความ
สงบระงับสมกับความเป็นสมณะรักชาววัดพันตองให้
ร่มรื่นและร่มเย็นอย่างเต็มไปด้วยแมกไม้หนานาพันธุ์
สมกับความเป็นอาราม ที่วัดไม่กลายเป็นอาคาร
อันน่าเกลียดอย่างยับเยียดไปด้วยป่าคอนกรีตหรือ
ลานวัดกลายเป็นลานจอดรถ ยังเมรุเผาศพก็เข้ามาเป็น
ที่หากินกับพิธีกรรม ดั่งวัดมากหลายกลายเป็น
อย่างน่าเสียดาย มิใช่ต้องเอ่ยถึงการอนุรักษ์ศิลปกรรม
และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการอนุรักษ์ประเพณีและ
พิธีกรรมตามแบบล้านนา ซึ่งสืบสายมาอย่างน่า
ภาคภูมิใจที่ในวัดพันตอง

ญาติโยมชาววัดพันตองต่างก็รู้อยู่ถึงคุณค่า
ของเจ้าอาวาส หากครูอาจารย์มหาวิทยาลัยและ
ปัญญาชนคนนอก เพิ่งเห็นความกล้าหาญทางจริย-
ธรรมของพระคุณท่าน (ทั้งๆ ที่ท่านมีความราบเรียบ
อย่างสุขุมคัมภีรภาพเป็นเจ้าเรือน) ก็เมื่อท่านนำ
คณะสงฆ์แทบทั้งหมดใช้แสงแห่งโพธิธรรมาภิรมย์
กรรมในการสร้างรถไฟฟ้าขึ้นดอยสุเทพได้ในปี
พ.ศ.๒๕๓๓ ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงอำนาจคือธรรม และ
คุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นั้นหากใช้โดย
อุบายโกศล ย่อมระงับดับความโลภที่ใช้เทคโนโลยี
เป็นสื่อที่อ้างคำว่าพัฒนาเพื่อหาสตางค์เป็นเจ้าเรือน
เพื่อยกย่องอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างทำลายปูชนีย-
สถานอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่น่าเสียดายที่คนบางคนต้อง
การอนุสาวรีย์ร่วมสมัยเพื่ออวดตาของตนเอง หรือไม่ก็
สุดแท้ มิใช่ว่าการก่อสร้างนั้นๆ จะเป็นสถาปัตยกรรม

อย่างแสดงออกซึ่งความสิ้นเปลืองไปเพียงใดก็ตาม

เมื่อไรคุณค่าทางความงามและคุณความรู้ใน
ทางอนุรักษ์ศิลปกรรมจะเป็นแสงแห่งโพธิ์ที่ขยายออก
ไปได้ เราคงรักของศุภเจตีย์หลงไว้ได้ ไม่ให้มีการต่อ
เติมเสริมแต่งอย่างปราศจากหลักวิชาการใดๆ สิ้นโดย
เราต้องไม่ลืมว่าวัดเจตีย์หลงเป็นของหมู่บ้านคู่มือง
มาแต่สมัยพระเจ้าติโลกราชไม่ใช่เป็นของเจ้าอาวาส
หรือทายกทายิกา ซึ่งถึงจะมีความปรารถนาดีเพียงใด
หากไม่เข้าใจทางประวัติศาสตร์โบราณคดี และวิธี
อนุรักษ์ศิลปกรรมแล้วไซ้ ความปรารถนาดีนั้นๆ
อาจมีอคติหรืออวดนิยมแฝงเข้ามาเป็นโมหจริตที่จะ
บิดเบือนประวัติศาสตร์ได้อย่างน่าเสียดายนัก

ปาฐกถาคราวนี้ ข้าพเจ้าไม่ต้องการสรรเสริญ
เกียรติคุณท่านเจ้าคุณพระโพธิ์รังษี ดั่งท่านเองก็ไม่
ต้องการให้จัดงานวันเกิดอย่างเอิกเกริกและฟุ้งเฟ้อ
ด้วยการสร้างพัด สร้างยาม หรือการถวายอะไรๆ กัน
อย่างฟุ่มเฟือย ฯลฯ ท่านต้องการวันเกิดให้เป็นเพียง
อนุสติ ว่าเกิดกับตายเป็นไปพร้อมๆ กันทุกขณะจิต
ให้ใช้อุบายโกศล เพื่อญาติโยมจะได้เจริญสติ โดยเปิด
โอกาสให้ญาติโยมได้เจริญทานบารมี ศิลบารมี เพื่อ
ปัญญาบารมี นั้นแลเป็นข้อใหญ่ใจความ หากข้าพเจ้า
เห็นว่าชาวเชียงใหม่ต้องการให้มีปาฐกถาเพื่อแผ่แสง
แห่งโพธิ์ให้กว้างขวางออกไป จึงรับเชิญมาแสดง
ดั่งจะขอแสดงในหัวข้อเรื่อง แสงแห่งการตรัสรู้ นั้นแล

คำว่า “โพธิ์” นั้นเราแปลกันว่า “ตรัสรู้” คือ
รู้แจ้ง รู้จริง รู้รอบ รู้ลึก รู้อย่างเป็นองค์รวมและ
อย่างไม่เห็น แก่ตัว ไม่ใช่รู้ว่าเป็นสิ่งๆ ของนัก
วิทยาศาสตร์ หรือนักรู้ในทางโลก หากความรู้นี้มา
จากความเข้าใจคือตัวปัญญาที่รู้จักศักยภาพที่แท้ของ
แต่ละคนและพิจารณาศักยภาพนั้นอย่างเต็มที่พร้อมๆ
กับการลดความเห็นแก่ตัวลงไปจนหมดสิ้น หรือลด
ความเห็นแก่ตัวลงไปเพียงไร ปัญญาหรือการรู้แจ้ง
ดังกล่าวก็จะกลายเป็นกรุณา คือความรักในสรรพ
สัตว์พร้อมๆ กันไปในตัว พระบรมศาสดาสัมมา
สัมพุทธเจ้าจึงทรงได้รับพระอภิญาว่าทรงไว้ซึ่งพระ
มหาปัญญาคุณ ควบคู่ไปกับพระมหากรุณาคุณ

คำว่า “โพธิ์” นี้ ไม่ได้ใช้จำเพาะเจาะจงแต่ที่
องค์พระพุทธเจ้า แม้ต้นไม้ที่พระองค์ประทับ ณ โคน

ต้นนั้น เมื่อพระองค์ตรัสรู้แล้ว ไม้ต้นนั้นก็ได้รับเกียรติ มีชื่อว่าต้นโพธิ์แต่นั้นมา ดังใคร่ก็ตามที่ต้องการเจริญตามรอยพระบาทพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็อาจบำเพ็ญโพธิสัตตธรรมบารมี ตั้งจิตอธิษฐานเป็นพระโพธิสัตว์ ทางมหายาน คนที่สมาทานโพธิสัตตธรรมบารมีมีมาก ดังนายเสถียร โพธิ์นันทะนั้นก็สมาทานโพธิสัตตธรรมบารมีจนตลอดชีวิต และพระเจ้าติโลกราชที่โปรดให้สร้างวัดเจติยหลวงก็ดี พระบรมไตรโลกนาถที่โปรดให้สร้างวัดจุฬามณีก็ดี ล้วนทรงมุ่งที่โพธิสัตตธรรมบารมีทั้งคู่ คือต้องการตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคต ส่วนกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรสนั้น ทรงอธิษฐานเพียงสาวกบารมี เพื่อได้เป็นอัครสาวกเบื้องขวาของพระอนาคตพุทธศรีอารยเมตไตรย แม้พระอาจารย์มั่น ภูริทัตเถระเดิมก็มุ่งที่โพธิสัตตธรรมบารมี หากเมื่อท่านเจริญเนกขัมภ์ปฏิบัติมาถึงขนาดแล้ว เห็นว่ามุ่งที่อรหันตผลในชีวิตนี้ ดีกว่ากลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกหลายภัสสัฏกัลป์ กว่าจะได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ

ทางลังกาทวีปนั้น แม้พุทธมามกะชาวสิงหล ในบัดนี้ ที่เคร่งครัดในพระศาสนา เวลาจบของก่อนทำบุญให้ทาน ย่อมอธิษฐานเพื่อได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประการแรก หากบารมีมีไม่พอ ก็ขอให้ได้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกในที่สุด โดยเราต้องไม่ลืมว่าพระอรหันตชินาสพนั้นก็ได้ว่าท่านเป็นพระอนุพุทธ เพราะท่านทั้งหมดนี้เอาชนะอภุคสมูลทั้ง ๓ คือ โลก โกรธ หลงได้โดยเด็ดขาด

น่าเสียดายที่คุณค่าอันสำคัญยิ่งของชีวิตเช่นนี้

ปลาสนาการไปจากวัฒนธรรมไทยเสียแล้วเป็นส่วนใหญ่ แม้คำขออุปสมบทเพื่อมุ่งอรหันตผล สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ก็โปรดให้ตัดออกเพราะไม่ทรงเชื่อว่าอุปสัมปทาเปกขะส่วนใหญ่มาขอเพื่อมุ่งพระนิพพาน เเคราะห์ดีที่การขอขอบบวชแบบอุกาสะของพระมหานิกายเดิมยังมีข้อความที่มุ่งอรหันตผลอย่างชัดเจน (สพพุทฺข นิสฺสรณ นีพฺพาน สจฺฉฉิ กรุณฺตถาย)

ก็ในเมื่อไม่มุ่งที่“โพธิ์”หรือความตรัสรู้เสียแล้ว จะถือพุทธไปทำไมกัน เพราะการเป็นคนดีนั้น ถือลัทธิศาสนาใด แม้จนไม่มีศาสนาหนึ่งใดเลยก็ยังอาจเป็นคนดีได้ ด้วยการไม่เอาเปรียบเพื่อนมนุษย์หรือเอาเปรียบสัตว์อื่นและธรรมชาติให้น้อยลง

ครั้งเมื่อคนห่างจากศาสนาธรรมเสียแล้ว ขึ้นต่อไปก็คือคำถามที่ว่าจำเป็นด้วยหรือที่ต้องเป็นคนดีในเมื่อสังคมยกย่องคนที่ได้รับความสำเร็จ ยกย่องชื่อเสียงเกียรติยศและทรัพย์สินศฤงคาร โดยบุคคลนั้นๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี แล้วเราจะเป็นคนดีไปทำไมกัน ดังจะเห็นได้ง่าย ในบรรดานักการเมือง ข้าราชการ ทหารและพลเรือน ตลอดจนจนอาจารย์มหาวิทยาลัย และนักธุรกิจต่างๆ นั้น มีใครบ้างที่เป็นคนดี ที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ที่กล้าทำทลายความชั่วร้ายของสังคม ที่ยืนหยัดอยู่ข้างความถูกต้องดีงาม ปกป้องคนยากไร้และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ที่ว่ามานี้ ไม่แต่ในแวดวงของฆราวาส แม้พระองค์เองก็เกิด มีก้องค์ที่ยืนหยัดอยู่ข้างคนที่ต่อต้านรัฐบาล เมื่อนายฉลาด วรฉัตร อดข้าวประท้วงอยู่หน้ารัฐสภา ในปี พ.ศ.๒๕๓๗ อารธนาพระไปรับบิณฑบาตจากเขา ยังหาพระแทบไม่ได้ ยังสัมผัสคนจนเรือนหมื่นไปประท้วงอยู่หน้าทำเนียบรัฐบาลถึง ๙๙ วัน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ นี้ ถ้าพระซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกคนจนจากชนบท มีแกลใจไปเยี่ยมเยียนและบิณฑบาตไปเลี้ยงนั้นจึงแสดงว่าเรามีพระที่กล้าหาญ กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยพระเช่นนี้ ควรปฏิเสธกิจนิมนต์ที่ให้ไป ฉันทตามโรงแรม ให้ไปเปิดภัตตาคารที่ชายสุราษฎร์ เจิมห้างร้าน แม้จนธนาคารที่ประกอบมีจฉาชีวะ หรือใครยืนยันได้ว่าธนาคารประกอบสัมมาอาชีวะ

พระราชคณะชั้นธรรมในกรุงเทพฯ รูปหนึ่ง

ซึ่งเคยถูกถอดออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสไล่ๆ กับที่ข้าพเจ้าถูกสัจจินดา คราประยูร แห่งรศช. ยื่นฟ้องกรณีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพในปี ๒๕๓๔ เคยบอกกับข้าพเจ้าว่า ถ้าพวกเราพากันถือศีล ๕ แล้วทุกอย่างก็จะเรียบร้อยดีงาม โดยท่านส่ายทักต่อไปว่า “ที่อาตมาว่าให้ถือศีล ๕ นั้น อาตมาหมายถึงพระด้วยนะเวลานี้พระที่ถือศีล ๕ ก็หาได้น้อยเต็มที่แล้ว”

คำของพระคุณท่านรูปนี้ จะมีข้อเท็จจริงประกอบเพียงใดก็ตาม หากควรแก่การสำเหนียกโดยผู้ใหญ่ที่สั่งถอดท่านนั้นเป็นพระกะล่อน หากอยู่สูงส่งในสถานะทางพระสังฆาธิการยิ่งกว่าพระคุณท่าน หากหย่อนศึลจารวัตรกว่า และที่ถอดท่านก็เพราะท่านไม่ยอมให้เอาที่วัดที่ท่านเป็นเจ้าอาวาสไปสร้างตึกหลายชั้น ดังเมื่อท่านเจ้าคุณโพธิ์รังษีนำคณะสงฆ์คัดค้านการสร้างกระเช้าไฟฟ้า เจ้าคณะหนก็สั่งให้ตั้งกรรมกรสอบสวนด้วยเช่นกัน หากพอท่านเกิดสติขึ้น ก็ได้รับงับกิจการดังกล่าวเสีย โดยที่เดิมท่านหูเบา และคุณหญิงคุณนายเข้าถึงองค์ท่านได้ง่ายกว่าที่พระผู้น้อยจะเข้าถึง ท่านเจ้าคุณพระโพธิ์รังษีปลอดภัยเพราะผู้ใหญ่ได้สติ

พระราชาคณะรูปดังกล่าวก็ถูกถอดได้ไม่นานแล้วผู้ใหญ่ที่เหนือพระราชาคณะล่อนรูปนั้น ก็สั่งให้คืนตำแหน่งแก่ท่านเช่นกัน โดยที่ทั้งสองรายนี้ ยังไม่พัวพันไปถึงราชการบ้านเมือง ผิดกับกรณีของท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม(อาจ)วัดมหาธาตุ และท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์(จันทร์) ซึ่งเคยเป็นเจ้าอาวาสวัดเจติยทัฬหยัง ที่เชียงใหม่ด้วย โดยที่ทั้งสองท่านนี้ถูกถอด แต่ก็ต้องคืนสมณศักดิ์ แถมยังต้องเลื่อนสมณศักดิ์ถวายเสียอีกด้วย ทั้งนี้เพราะอำนาจ

ของธรรมจักร ซึ่งอยู่เหนืออาณาจักร แต่ถ่วงล้อของธรรมจักรบิดเบี้ยวหรือเดินตามอำนาจของอาณาจักร แสงแห่งโพธิ์ก็ต้องดับลงหรือจางลงไปเรื่อยๆ หรือถ้าศาสนจักรใช้อำนาจของอาณาจักรเบียดเบียนคณะสงฆ์ ก็ยอมทำให้พระภิกษุสงฆ์ถูกเบียดเบียนปีทาจนหมดความกล้าหาญในอันที่จะทำทลายอำนาจอันอธรรมลงไปทุกๆ ที่ด้วยเช่นกัน ดังกรณีของครูบาศรีวิชัยเป็นตัวอย่างทางส่วนกลางใช้อำนาจกฎหมายอย่างเหนือพระธรรมวินัย ทำร้ายพระคุณท่านและชบวนการของพระคุณท่านจนแทบถึงที่สุด ต่อเมื่อท่านมรณภาพล่วงไปแล้วต่างหากจึงสร้างอนุสาวรีย์ถวาย การยกย่องคนกล้าที่ตายไปแล้วง่ายกว่ายกย่องคนกล้าที่ยังฉายแสงแห่งโพธิ์อยู่ โดยเฉพาะก็ในแวดวงของความมืดและแม้คนกล้าที่ตายไปแล้วหากความคิดของเขายังเจิดจ้าและทำทลายความมืดอยู่ คนอย่างนั้นก็ยังไม่ได้รับการยกย่องจากวงการที่ถือตนว่าเป็นอภิสิทธิ์ชนอยู่นั่นเอง ดังกรณีของนายปรีดี พนมยงค์ กับงานร้อยปีของท่านในอีกสามปีข้างหน้า ก็อยากดูสิว่าจะได้รับการเหลียวแลจากทางราชการเพียงใด ยิ่งพระที่กล้าทำทลายอำนาจรัฐอย่างสมเด็จพระพุทธาจารย์(โต) วัดระฆัง ก็ถูกบิดเบือนให้กลายเป็นพระขลัง พระศักดิ์สิทธิ์ไป ดังเช่นครูบาศรีวิชัย ด้วยเช่นกัน

ความขลังและความศักดิ์สิทธิ์นั้น ไม่เป็นข้อเสียหยาในตัวของมันเอง กล่าวคือมันเป็นส่วนหนึ่งของไสยเวทวิทยาซึ่งนำประยุกต์ใช้ได้ถ้ามีอุปายอันแยบคาย ดูกดงามน่ามนตร์ ด้ายสายสิญจน์ และพิธีสืบชาติตลอดจนทำขวัญ ผูกขวัญ แต่ถ้ามีโลภเจตนาเป็นที่ตั้งไสยศาสตร์นั้นๆ รวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ ก็คือการมอมเมาให้คนสยบ ให้ปราศจากการพึ่งตนเอง ให้ไม่รู้จักแสวงหาศักยภาพที่แท้ของตน จนเกิดปัญญาเพื่อแผ้วแสงแห่งโพธิ์ไปเกือบท่อนพุชช

(สำหรับผู้ที่ต้องการทราบถึงความกะล่อนหรือความเป็นไปในคณะสงฆ์ ขอให้ลองอ่านเรื่อง **พระธรรมเจดีย์ พระผู้ใหญ่ที่ไม่กะล่อน** ประกอบการพิจารณา)

(อ่านต่อฉบับหน้า)

คู่มือ“ยอดนักคิด”

นักข่าวสายยาว

ทากพิจารณาจากคุณสมบัติของชาวพุทธที่ดีข้อหนึ่ง คือการไม่เป็นคนตื่นเช้าแล้ว คงต้องยอมรับว่าเวลานี้สังคมไทยในปัจจุบันหาได้มีลักษณะเช่นว่าไม่ ทั้งๆ ที่เราอ้างอยู่เสมอว่าเราเป็นเมืองพุทธ กรณีล่าสุดเรื่องคนขับแท็กซี่สามารถหลอกคนทั้งประเทศว่าเก็บเงินล้านได้แล้วนำไปคืนเจ้าของ จนมีการยกย่องกันเอิกเกริก แล้วต้องมาผิดหวังและเจ็บใจในท้ายที่สุดก็เป็นเครื่องยืนยันถึงการขาดทำที่ถูกต้องต่อเรื่องราวต่างๆ ที่มากระทบของสังคม ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยข้อมูลขยะและมีคนซึ่งจ้องฉวยโอกาสเอาไรต์เอาเปรียบโดยใช้ข้อมูลเป็นเครื่องมือ

เหตุปัจจัยของสิ่งที่กล่าวข้างต้น เราคงสามารถโยงไปถึงกระบวนการศึกษาทั้งใน (โรงเรียนสถาบันการศึกษาต่างๆ) และนอกระบบ (สื่อสารมวลชนครอบครัว) ว่าไม่เอื้อให้แต่ละคนใช้ความคิดอย่างถูกต้อง หรือพูดง่ายๆ ก็คือ คิดเป็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผู้ชี้ให้เห็นทั้งข้ออ่อนและเสนอหลักการที่จะนำไปใช้อยู่มากแล้วดังท่านพระธรรมปิฎก ฯลฯ ขั้นตอนต่อไปคือการต่อยอดนำหลักการเหล่านั้นมาย่อให้เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับคนกลุ่มต่างๆ

ดังที่ คุณอิศรา สุคนธ์รัตน์กุล ผู้ก่อตั้งบ้านสายรุ้ง บณูแลนคา ที่จังหวัดชัยภูมิ ได้พยายามนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรมเพื่อการศึกษาเยาวชน โดยที่แนวคิดและกิจกรรมที่บ้านสายรุ้งนับว่าน่าสนใจไม่น้อย หากแต่เราจะยังไม่นำมาเสนอในโอกาสนี้ เนื่องจากประเด็นหลักในที่นี้จะขอนำ

เสนอตัวอย่างการประยุกต์หลักธรรมเป็นรูปแบบเพื่อใช้ฝึกฝนให้เกิดวิธีคิดที่ถูกต้อง

คุณอิศรากล่าวถึงที่มาของคู่มือ“ยอดนักคิด”ว่า “ต้องการจะประมวลวิธีคิดมาสร้างรูปแบบให้นำไปใช้ในการฝึกฝนการคิดตามหลักพุทธธรรมให้มากที่สุด” เพราะแก็เห็นว่า “วัฒนธรรมของไทยไม่ได้ให้การศึกษารื่องการคิดที่ถูกต้องเลย เมื่อเกิดเหตุการณ์มากกระทบจะใช้ความรู้สึกในการแก้ไขปัญหา หรือในกรณีของ IMF ก็เป็นการรอให้คนอื่นช่วย ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักพุทธธรรม” ดังนั้น จึงควรปลูกฝังเรื่องนี้ให้ตั้งแต่เด็ก ซึ่งต้องหาเครื่องมือโดยประยุกต์หลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน

“อย่างคู่มือยอดนักคิดนี้ เป็นการประยุกต์วิธีคิดแบบอริยสัจ ๔ มาใช้ โดยร่างเป็นแบบฟอร์มให้เขียน เพราะโดยปกติ แม้เราจะรู้หลักของอริยสัจ ๔ ว่ามี ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค แต่เรามักจะไม่สามารถควบคุมความคิดให้เป็นไปตามหลักดังกล่าวได้ เพราะเราเคยชินกับการใช้ความรู้สึกหรือคิดแบบชอบ-ชัง การเขียนจะช่วยให้เราคิดชัดขึ้นและเป็นขั้นเป็นตอนกว่า”

อย่างไรก็ตาม “แบบฟอร์มก็เหมือนกับพิธีกรรม เป็นวิธีการเพื่อสื่อให้เข้าถึงเนื้อหาสาระ บางคนอาจรู้สึกว่าเย็นเยื่อไปบ้าง ก็เพราะเราไม่เคยชินนั่นเอง จำต้องอาศัยความศรัทธา อดทนทำไปตามขั้นตอนสักพัก ซึ่งถ้าเราทำบ่อยๆ จนเกิดเป็นความเคยชินอย่างใหม่ เราก็จะไปพ้นจากการคิดแบบชอบ-ชังอย่างเดิมๆ”

สำหรับผู้ที่สนใจนำไปทดลองใช้ คุณอิศราบอก
ว่า ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับที่นำมาเสนอ เพียงแต่ขอ
ให้เข้าใจหลักการ ก็สามารถนำไปใช้ในรูปแบบต่าง
ๆ ได้ อย่างไรก็ตาม นี่เป็นเพียงจุดเริ่มต้น ซึ่งจะต้องมี
การทบทวนเรียนรู้เพื่อนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมและ

หลากหลายยิ่งขึ้นเรื่อยๆ โดยคุณอิศรายินดีจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สนใจในเรื่องดังกล่าวด้วย
ความยินดี ณ บ้านสายรุ้ง ต.ท่ามะไฟหวาน อ.แก่งคร้อ
ชัยภูมิ ๓๖๑๕๐ ❀

คู่มือ “จุดนึกคิด”

ให้เขียนความคิดของตนเองลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้

๑. ปัญหาที่ฉันอยากจะแก้ไขคือ.....
 ๒. ฉันลองคิดดูแล้วปัญหานี้ น่าจะมีสาเหตุเกิดมาจาก
 ๓. เป้าหมายอันดีงามที่พึงปรารถนาของฉันคือ.....
 ๔. ฉันคิดว่าน่าจะมีวิธีแก้ไขที่ต้นเหตุเพื่อบรรลุเข้าสู่เป้าหมายดังต่อไปนี้
- ก.
 ข้อดี
 ข้อเสีย.....
- ข.
 ข้อดี
 ข้อเสีย.....
- ค.
 ข้อดี
 ข้อเสีย.....
- ง.
 ข้อดี
 ข้อเสีย.....

หลังจากที่ฉันพิจารณาเทียบเคียงกันดูหมดทุกข้อแล้ว ฉันตัดสินใจว่าจะดำเนินการเพื่อเข้าสู่เป้าหมาย
ด้วยวิธี.....

ด้วยเหตุผลว่า.....

ฉันตกลงใจวางแผนการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑.
๒.
๓.
๔.

ทำไมจึงต้องทำ

6 สขยธรรมวิทยาลัย

ปรีดา เรื่องวิชาการ

๕

มองนึกทบทวนย้อนกลับไปเมื่อคราวประชุมเพื่อก่อตั้งกลุ่มเสขยธรรมในปี ๒๕๓๓ นั้น จำได้ว่า ข้อตกลงที่เป็นภาพฝันสำคัญข้อหนึ่งของกลุ่มก็คือ อยากระวังให้วิทยาลัยเคลื่อนที่สำหรับสร้างพระสงฆ์นักพัฒนารุ่นใหม่ๆ ขึ้นมา ในเวลานั้น ผมในฐานะน้องใหม่ที่เพิ่งก้าวเข้ามาทำงานในศพพ. แทบจะมองไม่เห็นทางเอาเลย ว่าวิทยาลัยดังกล่าวมันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร รู้สึกว่ามันเป็นเรื่องที่ใหญ่เกินตัว มองปัจจัยรอบด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องผู้ฝึกอบรม หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สถานที่ กลุ่มเป้าหมาย และที่สำคัญคือพันธมิตร ล้วนแต่หาความพร้อมไม่ได้เลย แต่ภายหลังการรวมตัวเป็นกลุ่มเสขยธรรมไม่นาน พระสงฆ์ที่เป็นสดมภ์หลักอย่างพระไพศาล วิสาโล หรือพระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ) ต่างช่วยกันเขียนงานสัมมนาถวายเป็นความรู้ด้านนิเวศวิทยาแก่พระสงฆ์ กอปรกับผู้หลักผู้ใหญ่ในศพพ. ทั้งอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ และคุณประชา หุตานุวัตร ยังช่วยให้กำลังใจและหนุนงานอบรมพระศาสนทายาท ซึ่งแม้งานช่วงแรกของเสขยธรรมและศพพ.จะเป็นการถวายเป็นความรู้ช่วงสั้น ๆ และเนื้อหาออกจะขาดความเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นๆ ก็ตาม แต่ก็ช่วยสร้างบรรยากาศศึกษาคึกคักขึ้นในแวดวงพระนักอนุรักษ์ จนกลุ่มเครือข่ายพระนักอนุรักษ์เป็นรูปเป็นร่างมากขึ้น กล่าวโดยสรุปแล้ว ที่ผ่านมาก็กิจกรรมด้านจัดกระบวนการเรียนรู้ถวายเป็นพระสงฆ์ของเสขยธรรมและศพพ.เน้นเนื้อหาด้านนิเวศวิทยาเป็นเรื่องหลัก ส่วนเรื่องปัญหาเอตส์และโสภณีย์ ปัญหาชุมชนชนบท ถือเป็นเรื่องรองไป สำหรับหลักสูตรที่หลากหลายเป็นองค์รวมเพื่ออบรมพระศาสนทายาทรุ่นใหม่ ๆ ขึ้นมา ได้ทำบ้างในช่วงปี สองปีแรก แล้วขาดช่วงไปจนเมื่อ ๒ ปีที่ผ่านมา พระสันติกโร และพระไพศาล ได้ริเริ่มจัดอบรมศาสนทายาทขึ้นมาอีกครั้ง ซึ่งน่าสนใจมากในแง่ท่านได้จัดหลักสูตรเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น พระสงฆ์ที่ผ่านการอบรมล้วนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “การอบรมอย่างต่อเนื่อง ๒ ครั้ง ช่วยทำให้ท่านเข้าใจโครงสร้างสังคมอันอยู่ดีธรรมมากขึ้น เชื่อมมั่นในศักยภาพของพระเล็กพระน้อยอย่างท่านในการก้าวลงไปทำงานพัฒนาเพื่อรับใช้พระศาสนาและนำสังคมไปสู่สัมมาทิฏฐิในที่สุด งานพัฒนาที่กำลังทำอย่างได้ผลนี้ จะไม่ประสบผลดีเท่าที่ควรเลย หากขาดเสียซึ่งการหมั่นไปเรียนรู้จากการอบรมแบบมีส่วนร่วม” นี่จึงเป็นเสมือนข้อบ่งชี้ว่า ยุทธศาสตร์การสร้างหรือพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้อันหลากหลายย่อมส่งผลทางบวกในแง่การพัฒนาสังคมไปสู่สันติภาวะเกิดดุลยภาพแห่งสังคมขึ้นมา นิमितหมายสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ เรายังได้จัดอบรมถวายเป็นแม่ชีควบคู่ไปกับพระสงฆ์เช่นกัน มาช่วงหลังนี้ เราจึงเริ่มเห็นพระสงฆ์และแม่ชีรุ่นใหม่ไฟแรงเกิดขึ้นอีกไม่น้อยทีเดียว

เมื่อคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่มเสขยธรรมได้ประชุมหารือถึงยุทธศาสตร์ของกลุ่ม ก็ได้ให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพระสงฆ์และแม่ชีที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงเป็นระบบ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องต่อไป

เหตุผลสำคัญที่กระบวนการเรียนรู้ของสังคมเป็นหัวใจแห่งการพัฒนาสังคมนั้น ประสบการณ์และบทเรียนจากนักปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงกระแสหลักของสังคมได้ชี้ชัดว่า กิจกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไม่ว่าในระดับชุมชน หรือระดับภูมิภาคหรือสังคมวงกว้าง จำต้องมีกระบวนการเรียนรู้ของคนเพื่อพัฒนาวีธีคิดให้เป็นระบบ

เป็นพื้นฐานของกิจกรรมพัฒนาสังคมเพื่อไปให้พ้นจากกระบวนทัศน์แบบเก่า ที่มีเน้นวิถีคิดแบบแยกส่วน เห็นการค้นพบทางวิทยาศาสตร์เพื่อเอาชนะธรรมชาติและนำมาปรับใช้มนุษย์อย่างไร้ขอบเขตเป็นยอดสุดแห่งการพัฒนา อีกนัยหนึ่งก็คือ ถือเอาความสุขจากวัตถุ (สามิสสุข) ซึ่งเสพได้หาได้จากชีวิตปัจจุบันเป็นสรณะ หาได้ให้ความสำคัญกับความสุขชนิดที่ไม่อิงอาศัยวัตถุ (นิรามิสสุข) เช่น ความสงบรำงับไม่ ดังนั้นระบบกระบวนการเรียนรู้ของสังคมที่ก่อให้เกิดพลังศรัทธา ปัญญาและความรักในบุคคล จึงเป็นอุปสรรคสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสังคม

นักคิดระดับแนวหน้าของสังคมไทยที่ทั้งชีวิตของท่านต่างได้ทำทนายกระแสหลักมาโดยตลอดอย่างท่านพุทธทาสภิกขุ เจ้าคุณพระธรรมปิฎก อ.ประเวศ วะสี และอ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ต่างเห็นตรงกันว่า ระบบการศึกษาของเราที่กำลังดำเนินการอย่างผิดพลาดนี้ ไม่เพียงแต่ไม่ช่วยให้สังคมเกิดสัมมาทิฐิเท่านั้น หากยังช่วยหนุนให้สังคมเดินไปสู่หายนะภัย การพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นส่วนหนึ่งที่สำคัญก็คือ การปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำไปสู่เกิดอริสภาพทั้งระดับกาย ศีล จิต และปัญญา

อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ เองก็ได้แปรแนวคิดดังกล่าวออกมาเป็นรูปธรรมให้เราเห็นแล้ว ดังเสมอสิกขาลัยที่ปรากฏขึ้นมาก็เป็นทางเลือกใหม่ของการศึกษา ซึ่งตลอดกว่า ๓ ปี แห่งการดำเนินงานของเสมอสิกขาลัย ได้สนองตอบคนในหลายแวดวงรวมทั้งพระสงฆ์และแม่ชีด้วย การเสนอเนื้อหาที่ทำทนายกระแสหลัก ความสำคัญของการเชื่อมโยงสมองกับหัวใจเข้าด้วยกัน และคุณภาพทั้งระดับชีวิต สังคมและธรรมชาติ หากแต่เจ้าหน้าที่เสมอฯ มีจำนวนน้อยนิดไม่สามารถสนองตอบหลักสูตรอย่างเป็นองค์รวม ที่ต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีพลังศรัทธา ปัญญาและความรัก ซึ่งคาดว่า เสมอสิกขาลัยคงจะสร้างหลักสูตรดังกล่าวขึ้นมาเพื่อสนองตอบสังคมในเวลาไม่ช้านี้

ด้วยเหตุที่ปรารภมาข้างต้นนี้ กลุ่มเสขิยธรรม ศพพ.รวมทั้งภักยานมิตรในแวดวงของเรา จึงได้ดำริทำ “เสขิยธรรมวิทยาลัย” ขึ้นมาเพื่อเป็นทางเลือกใหม่ของการศึกษาให้กับพระสงฆ์และแม่ชี โดยมีความคาดหวังว่าจะเป็นระบบกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้พระสงฆ์และแม่ชี สามารถเข้าใจปัญหาตนเองและสังคมได้อย่างเป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงหลักพุทธธรรมกับองค์ความรู้ด้านอื่นๆ เพื่อเยียวยาปัญหาตนเอง นำสังคมไปสู่สัมมาทิฐิยิ่งขึ้น ดังนั้น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของเสขิยธรรมวิทยาลัย จึงเน้นความเป็นบูรณาการขององค์ความรู้ด้านต่าง ๆ โยงเรื่องกายหรือวัตถุเข้ากับจิตวิญญาณ เน้นให้พระสงฆ์และแม่ชีเห็นคุณค่าและศักยภาพของตนเอง ใฝ่รู้สึกดูถูกตัวเอง

เสขิยธรรมวิทยาลัยดำเนินงานอย่างไร

ในแง่โครงสร้างการดำเนินงาน เราจะจัดระบบการเรียนออกเป็น ๒ ลักษณะตามกลุ่มเป้าหมาย ๒ กลุ่มคือ

๑. สำหรับนักศึกษาประจำ จะจัดการศึกษาต่อเนื่องระยะยาว โดยแบ่งเนื้อหาวิชาที่ต้องเรียนเป็น ๓ ปี คาดว่าใน ๑ ปีจะจัดคอร์สอบรมระยะสั้น ๆ ๕-๖ ครั้ง ๆ ละ ประมาณ ๕-๑๐ วัน ทั้งนี้ขึ้นกับเนื้อหาในแต่ละวิชา โดยกลุ่มเสขิยธรรมและศพพ. จะทำการคัดเลือกกลุ่มพระสงฆ์และแม่ชี กลุ่มละ ๒๕ รูป โดยจะเข้าไปสำรวจกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เอง ซึ่งเราได้วางคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายว่า ท่านจะต้องเป็นผู้มีฉันทะที่จะเรียนรู้เนื้อหาในหลักสูตรที่วางไว้อย่างครบถ้วน มีความสนใจที่จะทำกิจกรรมในชุมชน หรือกำลังทำอยู่บ้างแล้ว และมีพรรษาไม่น้อยกว่า ๓ พรรษาเป็นต้น ขณะที่เราสำรวจกลุ่มเป้าหมาย เราจะนำข้อสังเกตในแง่หลักสูตรจากกลุ่มเป้าหมายมาปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ในแง่กระบวนการเรียนการสอนจะเน้นการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม การเข้าไปศึกษาดูงานในพื้นที่ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในพื้นที่ (ฝึกงานร่วมกับชุมชน) หลังจากจบภาคการฝึกอบรมแต่ละปี จะมีการประเมินผลและติดตามให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายหากท่านมีความสนใจที่จะทดลองเอาองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ทำกิจกรรมในวัดหรือชุมชน ซึ่งอาจจะเป็นการสร้างและขยายเครือข่ายในพื้นที่ของท่าน

นอกจากนี้ กลุ่มกัลยาณมิตรของเสขิยธรรมวิทยาลัยก็จะช่วยวิเคราะห์ข้อสรุปจากการติดตามผลในพื้นที่เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนในปีถัดไป

สำหรับหลักสูตรนักศึกษาประจำที่ได้วางเค้าโครงในขั้นแรก ประกอบด้วยเรื่อง

- ๑) ศิลปะการจับประเด็นและการฝึก สู่ จิ ปุ ลิ อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) การวิเคราะห์ชุมชนและโครงสร้างสังคมไทยตามหลักอริยสัจ ๔
- ๓) การวิจัยงานพัฒนาเพื่อความเข้าใจชุมชนและสังคม
- ๔) เทคนิคการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วม
- ๕) การทำงานเป็นทีมและการสร้างสรรค์ชุมชน
- ๖) พุทธวิธีในการสมานมิตรและสันติวิธี
- ๗) สมาธิภาวนา (อบรมทุกปี)
- ๘) การวางแผนงานเชิงยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบ
- ๙) บทบาทพระสงฆ์และแม่ชีกับการพัฒนาสังคมไทย
- ๑๐) ศาสนากับการพัฒนาสังคม
- ๑๑) การผลิตสื่อเพื่องานพัฒนา
- ๑๒) การเมืองในพุทธศาสนา
- ๑๓) เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ
- ๑๔) จิตวิทยาในพุทธศาสนา
- ๑๕) วินัยบัญญัติในชีวิตประจำวัน
- ๑๖) ธรรมเนียมปฏิบัติในพระไตรปิฎก
- ๑๗) นิเวศวิทยาแนวพุทธ
- ๑๘) วิถีคิดตามหลักพุทธธรรม
- ๑๙) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิงอย่างสมดุล

ในขณะนี้เรากำลังวางเนื้อหาให้เป็นระบบอย่างเชื่อมโยง คาดว่าจะเสร็จสิ้นก่อนเดือนมีนาคม ๒๕๔๑ นี้ และคงจะเปิดสอนได้ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๑ นี้

๒. สำหรับนักศึกษาที่สนใจบางเนื้อหาวิชา ซึ่งจะเหมาะสมกับพระสงฆ์และแม่ชีที่ผ่านการอบรมของกลุ่มเสขิยธรรมมาก่อนหน้านี้แล้ว หรือไม่สะดวกกับการเข้าอบรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หลักสูตรจึงไม่ได้วางไว้อย่างชัดเจนคงต้องศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นบรรทัดฐานก่อน สำหรับกลุ่มนี้เราคาดว่าจะอาศัยหลักสูตรของเสมสิกขาลัยที่วางไว้แล้วเป็นตัวเอื้อประโยชน์ เนื่องจากศักยภาพของเราค่อนข้างจำกัดในช่วงแรกนี้

ใครบ้างที่เป็นกัลยาณมิตรของเสขิยธรรมวิทยาลัย

นอกจากพระสงฆ์และแม่ชีที่เป็นคณะกรรมการของกลุ่มเสขิยธรรมแล้ว เรายังมีเพื่อนจากเสมสิกขาลัยซึ่งรวมถึงวิทยากรที่จัดฝึกอบรมให้เสมสิกขาลัยด้วย เพื่อนจากอาศรมวงศ์สนิท นักฝึกอบรมจากกลุ่มทอรุ่ง และวิทยากรนอกแวดวงที่เราเชื่อมั่นในศักยภาพ กัลยาณมิตรเหล่านี้นอกจากจะช่วยเป็นผู้แนะนำกลุ่มเป้าหมายและวิทยากรหรือช่วยเป็นวิทยากรให้แล้ว ท่านยังช่วยให้คำแนะนำในการประเมินผล เอื้อเพื่อสถานที่ฝึกอบรมหรือสนับสนุนเงินทุน และช่วยวิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบหลักสูตร ดังที่ตอนนี้เรามีทีมบริหารหลักสูตรซึ่งจะช่วยดูแลหลักสูตรทั้งระบบโดยมีพระไพศาล วิสาโล พระสันติกโร และศพพ.เป็นผู้ดูแลเรื่องนี้ ว่ากันถึงสถานที่อบรมเราจะอาศัยบรรยากาศอันสปปายะของวัดสมาธิเสขิยธรรม ซึ่งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายไปได้อีกมากทีเดียว

ท่านก็มีส่วนร่วมในเสขิยธรรมวิทยาลัยได้เช่นกัน

ท่านผู้อ่านที่สนใจทางเลือกใหม่ของการศึกษาในบ้านเรา ก็ถือเป็นกัลยาณมิตรของเสขิยธรรมวิทยาลัยด้วยเช่นกัน เพียงท่านช่วยติดตามความเคลื่อนไหวของเรา ให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุง เราก็ถือว่าท่านได้มีส่วนช่วยในระบบการศึกษาในบ้านเราพลิกฟื้นไปในทางที่ถูกต้องยิ่งขึ้น และหากท่านจะยินดีทำบุญด้วยการสนับสนุนเงินทุนเพื่อใช้เป็นทุนการศึกษาถวายพระภิกษุสงฆ์และแม่ชีผู้อยู่ไกลปืนเที่ยง ซึ่งออกจะขาดโอกาสทางการศึกษาอยู่แล้ว ก็จะทำให้เสขิยธรรมวิทยาลัยดำรงคงอยู่กับสังคมไทยไปนานเท่านั้น

ความศรัทธาของเสขิยธรรมวิทยาลัย เราจะนำเสนอผ่านหน้ากระดาษของเสขิยธรรม อย่างต่อเนื่องขอท่านผู้อ่านโปรดให้ความสนใจติดตามได้ครับ

พุทธธรรมกับการสมานไมตรี

พุลฉวี เรืองวิษัฒร

❀
เมื่อวันที่ ๔-๗ ตุลาคม ๒๕๔๐ ที่ผ่านมา ได้มีโอกาสเข้าร่วมการอบรมกับกลุ่มแม่ชี ประมาณ ๑๖ ท่าน ในหัวข้อเรื่อง “พุทธธรรมกับการสมานไมตรี” โดยมีวิทยากรเป็นชาวอังกฤษคือ คุณจอห์น แมคคอลแนล และพี่สาวที่ใจดีกับพวกเราเสมออีก ๒ คน คือพี่สุภาพร พงศ์พฤกษ์ และพี่สุรภี ชูตระกูล มาช่วยกันผลัดเปลี่ยนเป็นล่ามแปลภาษาให้กับพวกเรา เนื้อหาที่วิทยากรนำมาเสนอเป็นการประยุกต์หลักทางพุทธศาสนามาใช้แก้ปัญหาความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้น ทั้งความขัดแย้งที่ค้างคาอยู่ในใจซึ่งยังไม่สามารถคลี่คลายได้ หรือบางกรณีก็สามารถคลี่คลายปัญหาได้ด้วยตัวเอง บางกรณีก็ต้องการบุคคลที่สามเข้ามาช่วยในการคลี่คลาย

ทั้งนี้ วิทยากรได้ใช้หลัก “อกุศลมูลและกุศลมูล” ของพุทธศาสนาวิเคราะห้แยกแยะให้พวกเราเข้าใจปัญหามากขึ้น โดยยกตัวอย่างความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครั้งพุทธกาลและช่วยชี้ชัดให้เห็นถึงต้นสายปลายเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้ง ตลอดจนวิธีการคลี่คลายปัญหาของพระพุทธเจ้าในสถานะที่ท่านเป็นบุคคลที่สามซึ่งเข้าไปช่วยแก้ไข จากนั้นจึงให้พวกเราได้ทดลองวิเคราะห์แยกแยะปัญหาความขัดแย้งของตัวเองโดยใช้หลักอกุศลมูลแล้วแบ่งปันกับเพื่อนๆ โดยอาศัยการพูดคุยในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ตามลำดับ

เนื้อหาหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่วิทยากรพยายามอธิบายและยกตัวอย่างในการนำมาใช้วิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งคือ “หลักปฎิจสมุปบาท” ตามแบบอย่างของท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ

ในการอบรมครั้งนี้พวกเราได้รับความเอื้อเฟื้ออย่างน่าประทับใจเป็นอย่างมากจากท่านแม่ชีวีรีย้อทศนประสิทธิ์ (เลขานุการสถาบันแม่ชีไทย) และหลวงพ่ोज้าอาวาสวัดธรรมนิมิตต์ จังหวัดชลบุรี ทั้งให้ใช้สถานที่ อาหาร และอุปกรณ์ต่างๆ ในการอบรม เวลาในการอบรม ๔ วันที่พวกเราอยู่ด้วยกันนั้น ทุกคนทั้งสนุกทั้งเหนื่อย บางท่านอาจจะง่วงนอนบ้างในการบรรยาย ก็เนื่องจากในแต่ละวันเรามีกิจกรรมที่ต้องทำมากมายคือในตอนเช้าแม่ชีจะเริ่มตื่นขึ้นมาทำวัตรสวดมนต์ นั่งสมาธิ ตั้งแต่เวลาประมาณ ๔.๐๐ น เวลา ๖.๐๐ น พี่สุภาพรก็จะสอนโยคะเบื้องต้นให้กับพวกเราทุกวัน ในบางวันแม่ชีสายบัวทองและแม่ชีขิงอร จากจังหวัดอุดรฯ ก็มาแนะนำ

และแลกเปลี่ยนวิธีการนวดแผนโบราณ แต่งานนี้แม่ชีจากจังหวัดจันทบุรีมากันมากที่สุด ในช่วงสุดท้ายของการอบรม แม่ชีบางท่านถึงกับพูดว่า “เราบวชเรียนมาตั้งนานก็เพิ่งจะเข้าใจบางสิ่งบางอย่างชัดเจนมากขึ้นและหวังว่าจะสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไปในชีวิตจริงเมื่อเกิดกรณีขัดแย้งขึ้น”

ศาสนทายาท

อีสานใต้ ครั้งที่ ๒

พรชัย บริบูรณ์ตระกูล

การจัดอบรมศาสนทายาทเป็นกิจกรรมหลักอย่างหนึ่งของกลุ่มเครือข่ายพระสงฆ์อีสานใต้ (ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี สุรินทร์ และบุรีรัมย์) ที่ตั้งใจจะจัดปีละหนึ่งครั้ง เนื่องจากมองเห็นว่า ระบบการศึกษาในปัจจุบันยังขาดการเอื้อให้พระสงฆ์รุ่นใหม่ได้พัฒนาขีดความสามารถเรียนรู้เท่าทันทางโลกและทางธรรมอยู่มาก การจัดศาสนทายาทจึงเป็นการเปิดช่องทางให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบ่งปัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และที่สำคัญยังก่อให้เกิดความเป็นกัลยาณมิตรที่คอยช่วยเหลือประคับประคองซึ่งกันและกันทั้งในทางความคิดและจิตใจ

หลังจากเตรียมงานด้วยความขลุกขลักมานานเกือบปี ด้วยความมุ่งมั่นอันนี้ งานศาสนทายาทได้จัดขึ้นเป็นครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖-๑๑ ธ.ค. ๕๐ ที่ผ่านมาที่วัดสวนธรรมศิลา จ.บุรีรัมย์ คณะผู้เข้าร่วมอบรมครั้งนี้ก็มีทั้งพระสงฆ์ พรวาส รวมทั้งหมด ๒๐ กว่าท่าน

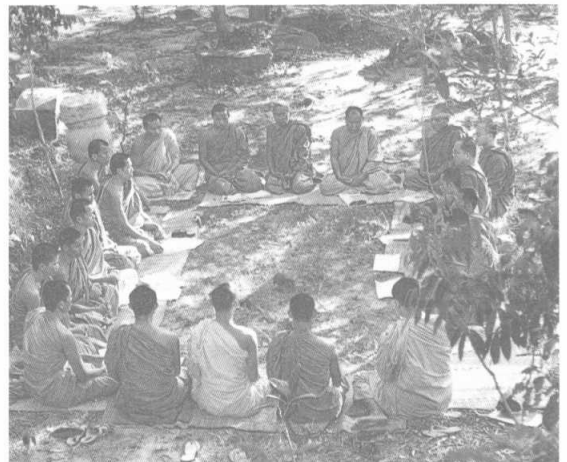
เป้าหมายเนื้อหาครั้งนี้มีครบครันทั้งศาสตร์และศิลป์ คือองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ ซึ่งหวังให้ผู้เข้าร่วมอบรมสามารถวิเคราะห์เท่าทันกระแสการพัฒนามีผลต่อชนบทอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงเข้าใจถึงบทบาทของพระสงฆ์ จากเป้าหมายก็มีเนื้อหา ดังนี้

๑. วิเคราะห์การพัฒนาที่มีผลต่อชนบทด้วยหลักอริยสัจ ๔
 ๒. บทบาทของพระสงฆ์นักพัฒนา
 ๓. เจาะใจศึกษาบทบาทพระนักพัฒนา
 ๔. การสร้างสรรค์ทีมงาน
- กระบวนการวิธีการอบรมเน้นการให้ผู้เข้าอบรม

มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด โดยการร่วมทำกิจกรรมหลากหลายและมีความท้าทายผู้เข้าร่วมให้ออกจากความเคยชินเดิมๆ เช่น การสวมบทบาท เป็นต้น เพื่อให้ทุกคนผ่านประสบการณ์ด้วยตัวเอง แล้วจึงนำมาร่วมกันวิเคราะห์สาระที่ตามหลักพุทธธรรม ฟังดูอาจจะไม่คุ้นหูและผู้เข้าอบรมใหม่ๆ อาจจะไม่คุ้นเคย งานนี้จึงเป็นประสบการณ์แปลกใหม่สำหรับหลายๆ คน

เริ่มแรกคืนวันที่ ๖ ธ.ค. ก่อนเข้าเนื้อหา มีการแนะนำทำความคุ้นเคย จับคู่ แบ่งกลุ่มย่อยรับผิดชอบกิจกรรมประจำวัน ซึ่งจะต้องนำพูดคุยเรื่องชีวิตและประสบการณ์ในการบวช ตามด้วยการระดมความคิดหวังในกลุ่มผู้เข้าอบรม และจบท้ายด้วยการจัดตารางกิจวัตร

การอบรมในครั้งนี้ วัตถุประสงค์สำคัญ คือ การพยายามจะเชื่อมโยงความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการเข้าถึงเนื้อหาของผู้เข้าร่วมให้เป็นอันหนึ่ง

อันเดียวกัน เพราะเราเชื่อว่า แต่ละคนมีเมล็ดพันธุ์แห่งโพธิ์อยู่ในตัว มิได้เป็นแก้วน้ำที่ว่างเปล่า หากแต่มีความรู้อยู่แล้ว แตกต่างไปตามประสบการณ์ที่ได้สัมผัสกับความเป็นไปต่างๆ กัน สิ่งสำคัญไม่ใช่การบอกผู้เข้าอบรมว่าอะไรเป็นอะไร และควรทำอะไรแต่เพียงเท่านี้ ดังที่เรามักใช้กันในรูปแบบของการบรรยายทางเดียวเป็นหลัก แต่การใช้กระบวนการที่ดึงเอาความรู้ของบุคคลมารวมและเชื่อมโยงให้เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยกว่าเป้าหมายหรือเนื้อหาที่เราต้องการสื่อเลย เพราะการที่ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในสร้างสรรค์องค์ความรู้ขึ้นมา ย่อมเกิดความภูมิใจและประทับใจว่าการนั่งฟังคนอื่นบอกเฉยๆ สิ่งนี้จะสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับผู้เข้าร่วมโดยเฉพาะพระสงฆ์ ซึ่งขาดสิ่งนี้อยู่มากทั้งในระยะสั้นและระยะยาว วิทยากรไม่ว่าจะเป็นคุณประสิทธิ์ มากวงศ์ จากมูลนิธิพัฒนาอีสาน ฯลฯ จึงมีหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้ และคอยช่วยเสริมเนื้อหาให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี สาระสำคัญที่มีได้ต่อยกกว่าเนื้อหาทางสังคมซึ่งพระสงฆ์ที่เข้าร่วมควรเรียนรู้ คือการใช้

ชีวิตและบทเรียนในการประพุดิพรหมจรรย์ อย่างให้เข้าถึงคุณค่าที่แท้จริง ตลอดจนสามารถวางบทบาทที่ควรมีต่อสังคมของพระนักพัฒนาทั้งหลาย การพูดคุยกันในเรื่องดังกล่าวทั้งค่อนข้างเป็นทางการโดยพระครูมงคลวรวัฒน์ (อำนาจเจริญ) และพระครูสุวิมลพัฒนกิจ (ยโสธร) และอย่างไม่เป็นทางการท่ามกลางแสงจันทร์บนลานหินตัดทุกค่ำหลังทำวัตร อาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดสุดยอดประทับใจของการอบรมครั้งนี้ก็ไม่ผิดบรรยากาศแห่งความเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งหัวใจถูกถอดทิ้งไป คงเหลือเพียงความเป็นเพื่อนสหายธรรมที่เคารพกันด้วยคุณธรรม

แม้ว่าจากการสรุปและประเมินผลการอบรมหลายท่านจะรู้สึกประทับใจและเกิดความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น แต่เป้าหมายสำคัญของการอบรมอยู่ที่การนำสาระหลังจากนี้ต่อไป ซึ่งจะต้องมีกระบวนการที่สนับสนุนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ หวังว่าเสขิยธรรมวิทยาลัย ที่กำลังก่อรูปขึ้น คงจะเป็นทางเลือกสายหนึ่งในกระบวนการดังกล่าว

โลก

๒๕๓๕

ธนบุรี

๐ โลกนี้มีอยู่ด้วย
 ทราบและสิ่งอันมี
 บ่วงธาตุด่างกลางดี
 ภาคจักรพาลมีสร้าง
 ๐ ภาพนี้มีใจห่อ
 กาก็เจ้าของครอง
 เมาสีมมุดใจของทอง
 น้ำมิตรแล้งโลกมีอยู่

มณี เดียวนา

สร้างสร้าง

ดูสภาพ

เพราะน้ำแรงไหน ๆ

หงส์ทอง เดียวเดียว

ชีพด้วย

หินชาติ

หมดสิ้นสุขสันต์ ๆ

อังคาร กัลยาณพงศ์

อันเนื่องมาจากปาฐกถา

ปาจารย์สาร

ครั้งที่ ๑๐

ศิริกุล กุหลาบ

กล่าวกันว่า ในยุคนี้เป็นยุคมืดของปัญหา คือปัญหาจากความขัดแย้งต่างๆ นานาเกิดขึ้นอย่าง แบนเนี่ยนและหนักหน่วง ยากที่จะรู้เท่าทันได้

การแสวงหาทางออกจากความมืดของปัญหา จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับหนุ่มสาวในยุคนี้ ในการที่จะ ร่วมกันแบ่งปันเรียนรู้ประสบการณ์จากกันเพื่อเกิด การเติบโตทางขบวนการเรียนรู้ แม้ว่าขณะนี้อาจกล่าว ได้ว่าเราทุกคนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้น ในสังคมปัจจุบัน แต่ก็เป็นที่น่าเชื่อมั่นได้ว่า เราทุกคน (หนึ่งคน) มีความปรารถนาอันดีอยู่ พร้อมจะเปลี่ยนแปลงจากภายในไปสู่ภายนอก แม้ว่าขั้นตอนจาก การทดลอง เรียนรู้ที่ผ่านมา จะเกิดความผิดพลาด ส่วนใหญ่ แต่มันก็กลับมาเป็นพื้นฐานประสบการณ์ ในการเรียนรู้ ที่พร้อมจะเผชิญหน้ากับปัญหาความ ขัดแย้งต่อไปอย่างมีระบบและวินัยภายในตนเอง (การ ฝึกปฏิบัติ)

หัวข้อ “การศึกษาทางเลือก” ที่ถูกกำหนดขึ้น เพื่อประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มคนที่สนใจในการแสวงหา ทางออกจากปัญหาอันว่าด้วยการศึกษาพื้นฐานที่สังคม ไทยควรได้เรียนรู้และแสวงหาทางออกร่วมกัน งานนี้ บรรยายภาคแลดูเจียบๆ ทั้งๆ ที่ผู้เข้าร่วมก็ไม่ค่อยนัก ทั้งนี้อาจเพราะว่าผู้ดำเนินรายการไม่ได้กล่าวให้ผู้เข้า ร่วมแต่ละท่านแนะนำสังกัดของตนเอง โดยก็พอจะ มักคุ้นหน้าตากันอยู่บ้าง และเนื่องจากเวลาอันจำกัด จำเขี่ย ทำให้ประเด็นในการแลกเปลี่ยนซักถามไม่ แดกตัวเท่าที่ควร แต่หัวข้อ “การศึกษาทางเลือก” ของปาฐกถา *ปาจารย์สาร* ครั้งที่ ๑๐ ในช่วงบ่ายโมงถึง

ยอร์ช กับ ลิลเลียน วิลโลบี

บ่ายสองโมงครึ่งไม่ตามเวลาที่กำหนดนัก ซึ่งจัดขึ้น ณ อาคารมวงศ์สนิท นครนายก วันเสาร์ที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

โดยปีนี้ทาง *ปาจารย์สาร* และอาคารมวงศ์สนิท ได้รับเกียรติจากยอร์ช และลิลเลียน วิลโลบี สองเฒ่าวัย ๘๐ ปี เป็นองค์ปาฐกครั้งนี้ และจากประสบการณ์ที่ สั่งสมมายาวไกลกับชุมชนเพื่อการศึกษา ได้ยังความ สนใจแก่ผู้เข้าร่วมอยู่ไม่น้อย

จากหัวข้อที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นในการปาฐกถา ครั้งนี้ องค์ปาฐกมีความเห็นว่าน่าจะเปลี่ยนหัวข้อเพื่อ ความเหมาะสมเป็นว่า การสร้างสรรค์ชุมชนและการ ศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม และได้โยงให้เห็นว่าการ ศึกษาอันเกี่ยวข้องกับชุมชน (สำหรับล้ามแปลงานนี้มี อวยพร เชื้อนแก้ว เป็นผู้ให้ความกระจ่างในภาษา กับ ผู้เข้าร่วมที่เป็นชาวไทย) และถ้าหากจะสร้างสังคมทาง เลือกจริงๆ ได้นั้น ทุกคนต้องมีความดีความเมตตา มีความมุงดงาม และเกื้อกูลต่อกัน โดยได้ให้ความ สำคัญที่การศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการ สร้างระบบการศึกษาดังกล่าวเพื่อเป็นการเตรียมผู้คน ไปอยู่ในสังคมสันติประชาธรรม เพื่ออ้างสังคมไว้ตาม ความต้องการของแต่ละคน ซึ่งการศึกษา กับชุมชน จำเป็นต้องมีการเรียนรู้ แม้ว่าแต่ละคนจะไม่มีประสบ การณ์ก็ตามที่ การเรียนรู้จะช่วยเปิดโอกาสให้เห็น สาเหตุที่แท้จริง และการเรียนรู้ทุกครั้งก็เกิดจาก ประสบการณ์ซึ่งจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา ๒๕ ปี จากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงครามเวียดนาม สงครามเกาหลี และการแบ่งแยกผิวในอเมริกา อันเป็น

เบื้องหลังความพยายาม การศึกษาเพื่อความยุติธรรม ยอร์ช วิลโลบีย์พบว่า การประท้วงโดยสันติวิธีเป็นสิ่งที่ยากสำหรับผู้ที่ต้องการสันติภาพและมีสันติอยู่ภายใน การต่อสู้แบบสันติวิธีไม่ถูกต้องทำให้เหนื่อยล้าและ ร่นถอยในที่สุด “ขบวนการมันไม่โต” พื้นฐานการเรียนรู้จึงสำคัญในการเดินออกจากระบบการศึกษาแบบเดิม

ยอร์ช วิลโลบีย์ ได้ให้ความสำคัญต่อการตั้งข้อสังเกตด้วยความเป็นกัลยาณมิตรต่อ**อาศรมวงศ์สนธิ^๑** กับ**เสมสิกขาลัย^๒** ว่าจะน่าจะเป็นศูนย์อบรมจัดโครงการทดลอง ซึ่งเป็นทางออกอันหนึ่งสำหรับการศึกษาทางเลือกของสังคมไทยที่เป็นไปได้ แม้จากประสบการณ์ของเขาที่ผ่านมาจะเกิดความผิดพลาดมากมายจากการเรียนรู้ แต่ก็ทำให้เกิดประสบการณ์และมีขั้นตอน ทบทวนถึงสาเหตุจากความผิดพลาด และสิ่งสำคัญที่จะนำมาซึ่งการเรียนรู้ให้เกิดประสบการณ์ร่วมกัน ก็คือให้เรียนรู้ว่าอะไรที่เป็นความเชื่อหรืออุดมคติของเรา ก็ให้นำมาทดลองปฏิบัติตามความเชื่อและอุดมคติที่ผ่านมาจะเห็นปัญหาของชุมชนว่า ความเชื่อและอุดมคติไม่ได้นำมาทดลองและปฏิบัติอย่างจริงจัง จึง

ไม่เกิดการเรียนรู้ตามความเป็นจริง เกิดนักทฤษฎี อย่างเดียวกับนักปฏิบัติอย่างเดียวกัน ต่างฝ่ายต่างก็ ยึดติดและลังเลในทฤษฎีกับการปฏิบัติ เกิดช่องว่าง ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

การนำทฤษฎีมาหนุนการปฏิบัติและจากการปฏิบัติพัฒนาเป็นทฤษฎี^๓ เป็นสิ่งสำคัญต่อปัจเจกของ ชุมชนในการเริ่มทดลองและเรียนรู้ให้เกิดประสบการณ์ร่วมกัน โดยยอร์ช วิลโลบีย์เห็นความสำคัญของ หลักการที่ว่า ต้องทำให้เล็กและกระจายเหมือนดอกไม้ เพราะจะทำให้เกิดความสัมพันธ์และเชื่อมโยงต่อกัน ถ้าหากใหญ่จะกลายเป็นระบบ เป็นโครงสร้าง เป็นอนุรักษนิยมยึดติดและไม่เปลี่ยนแปลง และสิ่งจำเป็นอีกประการนอกจากทักษะในการอบรมหรือเรียนรู้ก็คือ เรื่องภายใน (จิตวิญญาณ) อันนำมาซึ่งเสียงหัวเราะ รอยยิ้ม เป็นการท้าทายต่อนักกิจกรรมที่ทำงานเพื่อ สังคมและอาสาสมัครหน่วยองค์กรพัฒนาเอกชนที่ต้องลงงานพื้นที่ ต้องพบกับการเผชิญหน้าปัญหา ความขัดแย้งในลำดับต้นไปจนถึงรุนแรง *“พระพุทธองค์ตรัสว่า ให้ถามทุกอย่างที่เราได้ยิน”* ยอร์ช วิลโลบีย์ กล่าวก่อนจบปาฐกถาครั้งนี้ ❀

^๑ ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ มูลนิธิเสรีธรรมโกศศ-นาคะประทับได้รับบริจาคที่ดินจำนวน ๓๕ ไร่ ๒ งาน จากทายาทหม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท และหม่อมเสมอ สวัสดิวัตน์ ที่ดินบริเวณทุ่งรังสิตแห่งนี้เป็นมรดกตกทอดมาแต่ ม.ร.ว.เสงี่ยม พ.จ. ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ- สวัสดิวัตน์วิศิษฐ์ ม.ร.ว.เสงี่ยมเป็นอธิการพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสายสนิทวงศ์ ท่านผู้บริจาคมีเจตจำนงที่จะให้สถานที่แห่งนี้เป็นที่แสวงหาปฏิบัติที่ลึกซึ้งทางด้านจิตวิญญาณของคนรุ่นใหม่ และเป็นที่พักผ่อนของนักกิจกรรมทางสังคม (จากหนังสือ *ที่ระลึกงานเปิดวรรณาคารอนุสรณ์สถาน พระยาอนุমান-พระสารประเสริฐ* อาศรมวงศ์สนธิ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๗)

^๒ คำนี้มาจากความจริงที่เราต้องการให้เกียรติอาจารย์เสม พริ้งพวงแก้ว เพราะอาจารย์เสมท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีสิทธิ์จะอยู่ฝ่ายชั้นสูง แต่ท่านเป็นคนเดียวในบรรดาราชากรรุ่นเดียวกันทั้งหมด (รุ่นอายุ ๘๐) ที่ยืนหยัดอยู่ฝ่ายประชาชน และเสมอ คำนี้ใช้ภาษาอังกฤษ SEM คำนี้มาจาก Spirit in Education Movement เพราะ education มันขาด spirit ทั้งหมดมันเป็น material มันเป็น technology spirit ในที่นี้ผมโยงมาหาไตรสิกขา เพราะการศึกษาที่จริงมันคือไตรสิกขา คือ สติ สมาธิ ปัญญา เน้นเนื้อหาสาระที่ทุกคนมีสิทธิ์ได้รับการศึกษา” (คัดจากบทความเรื่อง “เสมสิกขาลัย : การศึกษาเพื่อความจริง ความดี ความงาม” คอลัมน์แต่ยูชนสยาม ส.ศิวรักษ์ เขียนลงใน *ปาจารย์สาร* ฉบับหัวกะทิ ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๔ กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๓๘)

^๓ วิธีการและท่าทีต่อความขัดแย้งที่บรรดาควงเกอร์ได้คิดค้น ปัจจุบันถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย แต่ก็ไม่ควรมองว่าเป็นวิธีไกลเกลี่ยข้อขัดแย้งแบบ “ควงเกอร์” เพราะมันได้กลายเป็นวิธีการสร้างสันติของมนุษยชาติไปแล้ว ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าเราควรระลึกถึงรากฐานทางศาสนธรรมของควงเกอร์ ผู้อ่านจะเห็นว่ารากฐานดังกล่าวได้สร้างพลังและความสมเหตุสมผลให้แก่ควงเกอร์ (คัดจาก คำนำ : ทัศนะของควงเกอร์ โดย ประชา พุฒานูวัตร จาก *Mindful Meditation : A Handbook for Buddhist Peacemakers* เขียนโดย John A. McComell แปลโดย พระไพศาล วิสาโล วิไลรัตน์ โสฬสจินดา สุภาพร พงศ์พฤกษ์ อวยพร เชื้อนแก้ว บรรณาธิการแปล โดย พระไพศาล วิสาโล สำหรับใช้ประกอบการอบรมพุทธธรรมกับการสมานไมตรี จัดโดย เสมสิกขาลัย สิงหาคม ๒๕๓๘)

กลุ่มพระวิทยากรนี้ เกิดจากการรวมตัวของพระสงฆ์หนุ่มหลายรูปในสวนโมกขพลาราม ซึ่งมีความสนใจเรื่องการอบรมธรรมะ โดยพยายามเรียนรู้และประยุกต์พิธีกรรมในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากการแสดงธรรม โดยวิธีบรรยายในรูปแบบเดิมมาสร้างเป็นกิจกรรม เพื่อให้ผู้ร่วมอบรมสามารถเรียนรู้ และเข้าถึงเนื้อหาทางธรรมได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นในกลุ่มอยู่เนืองๆ พระสงฆ์กลุ่มนี้ยังเดินทางแสวงหาประสบการณ์ใหม่ที่จะช่วยนำไปใช้ในการอบรมอยู่เสมอ ดังการเดินทางขึ้นเหนือในคราวนี้ ซึ่งมีทั้งการเรียนรู้วิถีทำงานเป็นกลุ่มและเรียนรู้วิถีชีวิตชาวเขา เป็นต้น นับว่าเป็นกลุ่มพระสงฆ์หนุ่มอีกกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจไม่น้อยทีเดียว

ภูมิปัญญาสายเก่า ทางก้าวพระสงฆ์ไทย

พระกิตติ ดนดีปาโล

ศิลปกรรมเก่าแก่ วัดยางหลวง (แม่แจ่ม)

6 ราวอกเดินทางโดยรถตู้จากสวนโมกข์ขึ้นไปตามถนนทางหลวงหมายเลข ๔ มุ่งเข้ากรุงเทพฯ แดดแรก ตาปรีอ หมอกเช้า

จากกรุงเทพฯ ๓ ต่อถนนทางหลวงหมายเลข ๑ ขึ้นเขตอุทยาน-สุพรรณฯ-นครสวรรค์ แล้วได้เลียบลำปิงไปทางตาก หย่อนสามทุ่มครึ่งอยู่หน่อย ล้อหมุนถึงเมืองตาก “หนาวตาก” ไอแรกเข้าพันตู่จุ่มอย่างเลือดเย็นไร้ปราณี แวะวัดโบสถ์มณีศรีบุญเรืองเยี่ยมเยียนสหายธรรม และพักแรม “ตากหนาว”

ก่อนไต่เนินเราก็ออกพันตัวเมืองตากไปแล้ว บนถนนสายคนเดินทาง เถิน-ลำปาง-แม่ทา แดดแรกตาปรีอ หมอกเช้า วันวานยังอยู่ได้ เชานี้ย้ายกลายเป็นเหนือ วันที่เหลือจะอยู่อย่างไร? ร้อยแปดวิถีกิจฉาจนเข้าจามเทวีพระนางนคร

ถึงลำพูน แปดโมงเช้า หนาวเมสยาก!
‘สวนศิลป์บ้าน- พันไม้’ หลาก เป็นที่หมาย
คุณ‘ยอด-อ้อย’ ‘เดญา’ ขับ ลำน้ำใจ
‘ยอดระบำ’ ให้ แล้วไม่ฝัน ‘คืน ญางเดิม’

หลังอาหารเข้าเดินทางต่อไปยังฐานที่หมาย เราแบ่งกันเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรกนั่งไปในรถตู้คันเดิมตามหลังอีกกลุ่มที่ไปกับเจ้าจี๊ป ยานคู่ใจคุณยอด ยอดจี๊ปพาเราไต่เลาะไปตามยอดทางอย่างยอดเยี่ยมจากยอดสายป่าซางมุ่งสู่ยอดเขาแห่งจอมทอง... อินทนนท์ !

รถต่อลงไปแม่แจ่ม พักเปลี่ยนรถที่วัดป่าแดดของพระสุทัศน์ สหายเสขิยธรรม พระวิมณฑ์เพื่อนของเราอีกคนที่อยู่ที่นั่น ขนผ้าห่มผ้านวมร่วม ๒๐ ผืนขึ้นรถที่เตรียมไว้ ว่ากันว่าอากาศคบหนลึบดอเวลานี้ไม่

ต่างจากเหมันตกาลของชาวเมืองอาฟริในครั้ง พุทธกาลเสียอีก เราแวะตลาดแม่แจ่ม ซื้อหมวกไ้ไม่มึง ฤงมือ ฤงเท้า เครื่องประทีนผิวกายผิวปากเท่าที่พอจะ หาได้ตามประสาคนตาบอดสีชา

ยางยานคู่ใหม่พาป้ายบินเชิงเนิน ตามไ้ ไ้ เลียบเลาะเส้นทางเขาผาน ธรรมชาติวางกฎของ สรรพสิ่ง ให้บรรสาน สอดคล้อง ผสมผสาน กลมกลืน ตื่นรู้ และเป็นหนึ่งเดียว แต่มนุษย์มักจะทำงาเหตุผล ที่ตีมาทำชั่วเสมอ! ผ่านทางหมอกปุยขาว เลียบทาง เท้าสายเทา ร่วม ๒ ชั่วโมงก็ถึงฐานที่หมายแรก “บ้านแม่แฮไ้” ต.ปางหินผน อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ เรา กำหนดพักกัน ๒ คืน

ถึงแม่แฮไ้ (หรือแม่ แฮค้) ก็เย็นมากแล้ว ขึ้นพักบ้าน “พ่อเลป่า” คนปกากะญอผู้ ปลุกชีวิตอยู่เทือก เขาถนนงชัย นี้มา ๗๐ ปีแล้ว (๒๕๕๑) คุณ ยอดเล่าว่า แก่เป็นพรานป่าผู้มี จินตภาพดังกวี ไ้เบิ้ลคัมภีร์คือ วรรณกรรมแห่งเครื่องอยู่ ยามว่างจะพกปืนพากระสุน กระดาดและปากกา ท่องไป ใน ดงดอย ผู้เฒ่าบอกว่า จะอุทิศ เวลาที่เหลืออยู่ให้กับการเขียน หนังสือ เพราะหนังสือเป็น “ยา วิเศษ” ที่รักษาคนไ้

กองไม้สุ่มถูกจุดแสงสี จากไฟฟืนแดงอุ่น ความหนาวเหน็บอันโหดร้ายยาม ราตรีโปรยแผ่คลุมปกแฮแม่ คุณยอดนางสนทนา แลกเปลี่ยน และแบ่งปัน แม่แฮค้เป็นที่อยู่ของชนเผ่า “กะเหรียง” หรือ “KAREN” หรือ “ยาง” หรือ “ยางกะเลอ” แต่พวกเขาเรียกตัวเองว่า “คนปกากะญอ” คุณยอดเองใช้เวลาค่อนข้างชีวิตเป็นข้อต่อของสายโซ่ แห่งยุคสมัย ผิงตัวขุดตนบนวิถีชนเผ่า แล้วบอก กล่าวเล่าโลกด้วยเมลิ็ดพิชพันธุ์จริงและกึ่งอักษร บน เยื่อกระดาษและแผ่นดิน

ปกากะญอ คือพิชพันธุ์แห่งขุนเขา เกิดและ

เติบโตอยู่กับป่าเขา พวกเขาจึงเป็นสรรพสิ่งในป่าเขา ผืนแผ่นดินของพวกเขาอุดมสมบูรณ์อยู่ท่ามกลางโลก ที่โหยหาและขาดแคลนของชาวเมืองผู้มีอารยธรรม

พวกเขา มี “ทางเดินเล็ก ๆ” ของตัวเอง ทางจาก ป่า สู่ป่า สู่เขา ลำห้วย ดินฟ้า ธรรมชาติ มีวัฒนธรรม ประเพณีการอยู่ร่วมและปกครองตนอย่างสันติ ตันติ วาจาและวิญญาณภาษาดูอ่อนหวาน ลุ่มลึก จริงใจ ดิบซื่อ สดใส มีเสน่ห์ และมีชีวิต ปกาะกะญอไม่ทะเลาะ ทุบตีกันอย่างคนพื้นราบ พ่อแม่ไม่เคยดูดาเขียนตี ลูกอย่างรุนแรง เป็นชนเผ่าที่เคร่งครัดต่อสถาบันการ

ห้องเรียนข้างถนน รับทราบข้อมูลก่อนเยี่ยม พระพงษ์เทพ ที่ “ศูนย์เพื่อนชีวิต”

แต่งงานแบบผัวเดียวเมียเดียว เด็กๆ และผู้หญิงได้รับการยอมรับอย่างเท่าเทียมเส้นทาง ปกาะกะญอคือ “ทางรอด” โดยแท้ ที่ว่ามาเป็นภาพลัษณ์วัน คืบเก่า อนิจจา! ธรรมิกสังคมนิยมกลางป่าลึกเหนือทุ่งขุนเขา สุดขอบฟ้า เหลือเป็นเพียง ตำนานเรื่องเล่าของผู้เฒ่าคนแก่ ไปเสียแล้ว!

มาบัดนี้ วิถีปกากะญอ ปลาสนาการ เขาป่าเบญจพรรณ ป่าสนเขา และป่าดงดิบถูกตัด ผ่านทะเลสาบ ผิงพังทับทางเดิน เล็กๆ สายเก่า กลายเป็นถนน สายกว้าง รถบรรทุกทะเล้าปลี วังสวนทางกันเป็นระยะ วัฒนธรรมไม่ไ้หายไป บ่อน้ำชุมชน

ไม่จำเป็นอีกต่อไปเมื่อระบบประปาภูเขาต่อท่อพีวีซี เข้าถึงกระไดบ้าน น้ำอัดลม ปลากระป๋อง ปลาทุเค็ม ผงชูรส และขนมพิชสีสวย ล่อให้เด็กหนุ่มสาวหลงลง ไปขายแรงที่เชียงใหม่ ไม่มีใครปั่นฝ้ายเมื่อผ้าสำเร็จ จากโรงงานเมืองทะลักเข้ามาแทนผ้าประจำเผ่า บรรษัทชาข้ามชาติในนามของ “การคุมกำเนิด” มาทดลองสมมติฐาน วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป การเปลี่ยน อาหารการถูกทดลองยา ทำให้เกิดมีโรคใหม่ๆ แปลกๆ ที่ปู่ตาย่ายายไม่เคยพบเคยเห็น เลยต้องลงมาเป็น เครื่องเล่นของการแพทย์แผนใหม่ เทพเจ้ากาสิผู้ผิง

เกิดมาได้ไม่กี่สิบปี ป่วยกล่าวไปโยถึงการที่ถูกกาหัวว่า “ด้อยพัฒนา” เลยต้องเป็นดุจภาษาชนะทองรองรับต่อสิ่งที่เรียกว่า “แผนงาน/โครงการ” ของเจ้าพนักงานรัฐชาติโดยดุษฎีภาพ ชวนให้รู้สึกสะเอียนสะอิดจิดต่อวิธีคิดใน “การพัฒนา” ช่างน่าสะเทือนใจกับเจ้า “ความเจริญ” เสียนี้กระไร!

ลงมาถึงพื้นราบแล้ว แต่เราทั้งความหวังให้ลอยกรุ่นอยู่ที่นั่น เราหวังอยู่ว่า...วันหนึ่ง พวกเขาจะรู้วาทางเส้นเล็ก ๆ ที่ปูย่ำตายเป็นเคยเดินนั้นแหละคือ “ทางแห่งชีวิต” ส่วนถนนสายใหญ่สายกว้างที่ “เขา” มาทำให้มันมันไม่เคยมีปลายทางที่แท้จริงสลบซับซ้อนตัดจืด ไม่เคยสิ้นสุด ผู้คนมากมายพลัดหลงและกำลังหาทางออกอย่างมืดบอดตีบตัน ซึ่งนั่น...มัน “ไม่ใช่ทาง”!

ทางเล็กสายนี้เป็นทางสายเก่า พาดผ่านปลายเมฆขาว เข้าสู่จันทร์ (นิพพาน-สงบเย็น/เป็นประโยชน์) ทางที่จะก้าวเป็นทางสายเอก (สายเดียว ๘ องค์ประกอบ-อัญจกิมมรรค) แม้จะดูเก่าแก่แล่งม่งาม ก็ยิ่งดีกว่าถนนแห่งชาตานที่ปราดเปรี้ยวมิใช่หรือ?

ก็แลพระศาสดาของทุกศาสนามิใช่ผู้ให้คำตอบ (มรรค) ต่อสรรพปัญหา พระองค์ทรงเป็นเพียงผู้เอื้อให้ผู้มีปัญหา (ทุกข์) ได้เป็นผู้เรียนรู้และเห็นปัญหาแล้วเขาก็คือผู้แก้ไขจนก้าวพ้นลวง (นิโรธ) บ่วงแห่งปัญหา (สมุทัย) ฉันทโม มนุษยธรรมชาติวิทยาที่ยิ่งใหญ่ในวันคืนก่อนเก่าของเผ่าชน (นิโรธ) จะหวนกลับมาอย่างเดิมได้ก็ต้องเกิดจากตัวเขาเริ่มตั้งคำถาม (ทุกข์) กับตัวเองว่า ความชั่วร้ายนานาที่กำลังประสบอยู่นี้เกิดมาจากผีฟ้าป่าไธ (สมุทัย) แล้วประกอบพิธีสาปแช่งตามศรัทธาวิถีด้วยวิธีแห่งสติและปัญญา (มรรค) ฉันทันนั้น ถ้าเป็นได้ดังหวังนี้ หวังของเราก็จักกลายเป็นนิโรธทางสังคม...ธรรมิกสังคมนิยมก็มีใช่ความฝัน...คนสัตว์พืชพรรณสงบเย็นไปหมด...พระศรีอารยก็จะมีใจตรงอยู่ที่แค่ต้นคอ!

ผ่านจากเส้นทาง “ภูมิปัญญาสายเก่า” เราผินลำลงลำปางอีกครั้ง ตามถนนทางหลวงหมายเลข ๑๑ แยกซ้ายผ่านเด่นชัยไปสูงเม่น-แพร่ แล้วไล่เรื่อยไปเชื่อมกับหมายเลข ๑๐๑ ผ่านเวียงสา หย่อนสามทุ่ม

อยู่สิบห้านาทีเราก็ตึงน่าน ฐานหมายที่สอง

เมืองน่านเป็นเมืองหุบเขา พื้นที่ ๓ ใน ๔ เป็นภูเขาที่ป่าไม้หนาทึบและอุดมสมบูรณ์ มีเรื่องเล่าเปรียบเปรยว่า “หากเดินเข้าไปหกล้อมในป่า ลุกขึ้นปากคาบหน่อไม้ มือถือหีต สิ่งที่สุดดุดลุ่มคือองเหลื่อม” เรามาเมืองนี้เพื่อพบปะสนทนา และแบ่งปันวิธีคิดจากพระสงฆ์กลุ่มหนึ่งที่มิชอบบาทสำคัญในการนำเอาหลักพุทธศาสนาธรรมอันเก่าแก่มาทำเป็น “ทางเดินเล็ก ๆ” สำหรับชีวิตและชุมชนทั้งแก่ผู้คนและธรรมชาติ “อมฤตวิถี” ของกลุ่มนี้เป็นพลบัจจยนิสัยตามส่งที่สำคัญ ยังผลให้เมืองน่านคงงามนานน่ายอยู่ สวยใส ธรรมชาติไม่บอบช้ำ คุณธรรมไม่ล่มสลาย มีความเป็นชุมชนสูง ค่ายทุนนิยม/บริโภคนิยมไม่สามารถฝ่าแหวบ “กินอยู่แต่พอดี” เข้าไปตีให้แตกได้ เราอยู่กับกลุ่ม “ฮักเมืองน่าน” ๒ คืน

พบพระครูพิทักษ์นันทคุณ พระสมคิด และพระนิทรศ ในต่างสถานที่-ต่างเวลา แนว‘ทาง’ แนวคิดจากมิตรภักษณช่วยให้แจ่มขึ้นชัดขึ้นต่อบบาทหน้าที่ และ “ทางก้าวต่อในฐานะพระสงฆ์ไทย” ความเป็นเพื่อนสหธรรมิกช่วยให้เราแลกเปลี่ยนกันได้ไม่มีตีที่ลึกและกว้าง เสริมแรงให้อาจหาญเร่ร่ำ และกล้าในทางจริยธรรม “...เราทำงานเพื่อสังคมเพื่อหน้าที่ จะได้รางวัลหรือไม่ ให้โล่ห์หรือไม่ เราก็ตำอยู่แล้วและทำตลอดหาโอกาสทดแทนคุณสิ่งแวดลุ่ม...”

ออกจากน่านผ่านมาตามเส้นทางหมายเลข ๑๑ ลากยาวลงมาจนชนกับหมายเลข ๓๒ ที่อินทรีบุรีชานเคียงแม่เจ้าพระยา ไหลเรื่อยลงมาสู่เมืองหลวง เราเดินทางกลับสวนโมกข์ การกลับคือการเดินทางต่อ รุดตุ้คันเก่า วิ่งย้อนทางสายเก่า ในห้วงคำนึงเก่า ก่อเป็นภาพเกิดขึ้นมา

เราเห็นตัวเองยืนอยู่ตรงชุมทาง ซ้ายทาง-ขวาก็ทาง แต่ละเส้นทางจะมีคนคอยชวนให้เป็นเพื่อนร่วมทาง แต่ละทางไปได้หลายทาง และทุกวิถีทางสามารถไปได้จนถึงจุดหมายปลายทาง สุดปลายฝันก็คือสุดปลายทาง! ที่ทางทำเสียงจ๊อกแจ๊กจอยแจของ คนผู้เดินทาง ได้ยินเชื่อว่าทุกทางท้ายที่สุดแล้วก็ไปบรรจบถึงกันหมดนั่นแหละ แต่เราดูแล้วไม่น่าจะใช่ เพราะหน้าตาทำทางผู้เดินทางที่ชุมทางดูล่อยเหม่อ

หมองหม่นเหมือนหมดหนทาง บางคนยังมาร้อง
เดือนเราด้วยความหวังดีพร้อมชี้ไปที่ทางว่า ทางนั้น
ไม่ใช่ทางด้วยซ้ำ

เกิดภาพซ้อนเข้ามา เป็นภาพทางเล็กๆ สาย
หนึ่ง ไม่ค่อยมีคนเดิน แน่ละ! มันเดินลำบาก ทางมัน
รกชัฏ ไม่ค่อยมีคนเที่ยว ทางสายนี้ไม่รับคนผู้ใฝ่เสพ
สวยผลถ่ายเดียว ผู้เดินต้องมีพื้นที่ชีวิตจริง ลงมาทำ
การผลิต รักสงบและสันโดษ ไม่โลภเกิน ไม่กอบโกย

มีชีวิตอยู่ด้วยวิถีสติปัญญาปุราณบรรพอย่างสมสมัย
คือสายเดียวที่ผ่านสรรพชีวิตให้ไปถึงปลายทางได้
อย่างยั่งยืน และสายเล็กสายเดียวนั้นเท่านั้นที่อยู่หลัง
ม่านอวิชชา กำลังทลายทำให้เราก้าวเดิน

ทางสายเล็กๆ สายเก่า สายภูมิปัญญา สายนั้น!

บันทึกสรุป การเดินทางศึกษาทัศนการณ์
ของกลุ่มพระวิทยากร ครั้งที่ ๒
๑๑-๒๐ มกราคม ๒๕๔๑

มุกิตาสักการะ

แต่

พระ	คือ ผู้ประเสริฐ	แสนล้ำเลิศใครไม่ปาน
มหา	ใหญ่ยิ่งตลอดกาล	บุญสุนทานท่านทำมา
สม	มีพร้อมในทุกสิ่ง	เป็นความจริงไร้ปัญหา
ชัย	ชนะด้วยปัญญา	เชิดชูหน้า ม.จ.ร.
กุศล	คือ เจริญฉลาด	สมเป็นปราชญ์มีเหตุผล
จิตโต	ดวงจิตกุศลก่อ	เป็นเหล่ากอจอมมุนินทร์
เป็น	คือภาวะเป็นจริง	สิ่งชั่วทั้งดีดิวลิ
พระ	เครื่องครัดเป็นอาจิณ	ผู้ลยลินธุโมทนา
ศรี	ศักดิ์ศรีวงศ์ตระกูล	ท่านเพิ่มพูนคนศรัทธา
ปริ	รอบรู้ไร้กังขา	ปวงประชาได้พึ่งพิง
ยติ	ร่ำเรียนมามากเกิน	ขอกล่าวเกริ่น ดร.อ้างอิง
โมถิ	เยียมยุทธเป็นความจริง	ไม่อยู่นิ่งเชิดชูศาสน์
ขอ	ให้ได้สิ่งอยากได้	ยศเกรียงไกรทรงอำนาจ
สุข	กายใจหาญอาจ	ริปูชลาดไม่ต่อกร เทอญ

อุปปาปาโธ อุปปาตงโก สทา โสตุถิ ภวตุ เต.

พระมหาจิรพันธ์ จนุทรลี

ป.ธ. ๙ Ph.D

วันหยุดสุดสัปดาห์ต้นเดือนมกราคมที่ผ่านมาผมมีโอกาสเข้าไปห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งย่านวงเวียนใหญ่กรุงเทพมหานคร เพื่อซื้อสบู่และแชมพูแผนกซูเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งตั้งอยู่ชั้นใต้ดินของอาคารหลังใหญ่ ภายในโอ้อ่ามีสินค้าบริโภคต่างๆ มากมายเรียงรายบนชั้นวางของ ตั้งแต่อาหารสดอาหารแห้งและเครื่องใช้ไม้สอยในครัวเรือนสารพัด ผมใช้เวลาเดินหาแชมพูและสบู่ซึ่งอยู่อีกมุมหนึ่งของประตูทางเข้าครัวใหญ่ พบชั้นวางแชมพูและสบู่ จัดเรียงกันเป็นแถวสวยงามหลากสีหลายขนาดหลายยี่ห้อราคาตั้งแต่ ๕ บาท ๕.๕๐, ๖.๐๐, ๖.๕๐ ขึ้นไปตามลำดับ แทบจะหาช่องว่างระหว่างราคาสินค้าไม่มี ในด้านส่วนผสมและสรรพคุณของสินค้านั้นแล้ว ไม่ปรากฏสินค้านิตใดไหนที่ผิดแผกออกไปนอกจากกลิ่นและสี

ของตลาดที่มีเหล่าบริษัทต่างๆ เป็นผู้กำกับ และมีรัฐบาลเป็นผู้อำนวยความสะดวกประสานนโยบายขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ในนามกลุ่มเศรษฐกิจที่กำลังรวมตัวกันตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอาเซียน เอเปก นาฟต้า อาฟต้า อียู ฯลฯ ล้วนแต่เป็นกลุ่มเศรษฐกิจที่มีรัฐบาลเป็นตัวกลางคอยจัดระเบียบการค้าโลก ให้เหล่าบริษัททั้งหลายแห่เข้ามาดำเนินการค้าได้อย่างเสรีด้วยการลดภาษีศุลกากรระหว่างประเทศในกลุ่มของตน พร้อมกันนั้นก็กีดกันกลุ่มเศรษฐกิจอื่นด้วยมาตรการทางภาษีและกฎหมายยิ่งนานวัน เหล่าบริษัทต่างๆ เหล่านี้ ยิ่งมีอำนาจเหนือรัฐขึ้นไปทุกที กรณีการวางท่อก๊าซจังหวัดกาญจนบุรี เป็นตัวอย่างหนึ่งของบริษัทที่มีอำนาจเหนือรัฐ ซึ่งคนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ มองไม่เห็นความ

ศาลากับลัทธิบริโภคนิยม

กองสารนิยการ

หลังจากยื่นอ่านสลากจับวางอยู่หลายครั้งพร้อมกับพิจารณาวัตถุประสงค์ของสินค้าทั้งสอง จึงเลือกซื้อแชมพูกับสบู่ราคาถูกแต่มากด้วยปริมาณเพียงเพื่อต้องการขจัดคราบเหลืองโคลน มากกว่าความทันสมัยที่ต้องใช้เงินตรามาก หากไม่สำเหนียกนำมา मनสิการก่อน เราอาจตกเป็นเหยื่อคำโฆษณาชวนเชื่อให้เราบริโภคสินค้าในราคาแพง อันบ่งบอกถึงกำลังซื้อและฐานะทางสังคมตามกลไกของตลาดที่เป็นตัวกำหนดและสะกดให้เราบริโภคค่านิยมมากกว่าวัตถุประสงค์แท้จริง

ดังนั้นจึงไม่แปลกอะไรในสังคมปัจจุบันที่ผู้ไม่มีอันจะกินนิยมใช้ของแพงตามกลไกของตลาดจนมีคำหยอกล้อกันว่า “รสนิยมสูงรายได้ต่ำรัศมี การท่องเที่ยวไกล” เงินที่หามาได้ทุกบาททุกสตางค์จึงถูกใช้จ่ายไปเพื่อซื้อค่านิยมใหม่ ไหลเข้าสู่กลไก

ซับซ้อนของโครงสร้างเหลือประมาณว่าบริษัทต่างๆ เข้าไปเอาไรต์เอาเปรียบธรรมชาติอย่างไร เข้าไปเอาไรต์เอาเปรียบคนพื้นเมืองอย่างไร และเอาไรต์เอาเปรียบตนเองอย่างไร เมื่อไม่เห็นไม่เข้าใจโครงสร้างอยู่ดีธรรมนี้ จึงง่ายที่จะไหลไปตามกระแสคำโฆษณาชวนเชื่ออย่างไร้จรรยาบรรณ

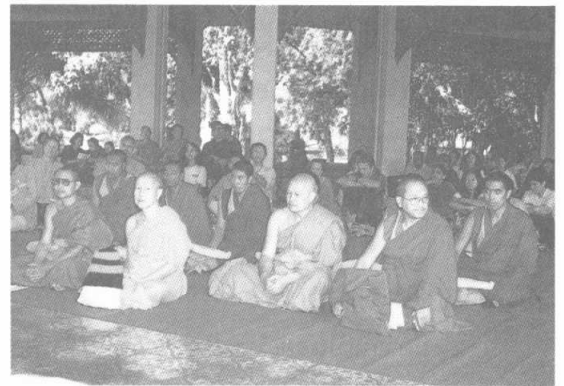
ปรากฏการณ์เช่นนี้ลองนึกภาพดูก็แล้วกัน หากกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ สามารถรวมตัวกันได้เมื่อไรสงครามการค้าจะไม่เกิดขึ้นกระนั้นฤ เมื่อแต่ละประเทศแต่ละกลุ่มเศรษฐกิจเร่งผลิตสินค้าและบริการให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นและกลุ่มอื่นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อสนับสนุนค่านิยมการผลิตจะเป็นใครเสียหากมิใช่พวกเราตาตาๆ ที่ต้องหาเงินเข้ายันทันค่านิยมจอมปลอมเพียงเพื่อสนองตัณหาแห่งตนเองตั้งคำถามกับตนเองเหมือนกันว่า ชีวิตเรานั้นเกิดมา

เพียงแค่นี้หรือ เรียนหนังสือเพื่อยกฐานะทางสังคม
จบไปแต่งงาน มีลูกมีหลาน แก่เฒ่าตายไปอย่างไร
คุณค่ากระนั้นหรือ ในสังคมปัจจุบันผู้คนส่วนใหญ่
สาละวนอยู่กับการหาเงินเพื่อซื้อรถซื้อบ้าน เป็นหนี้
เป็นสินไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลานจนหาความสุขจาก
การทำงานไม่ได้ เป้าหมายของคนรุ่นปัจจุบันจึงมุ่งทำ
งานเพื่อที่ให้ได้สิ่งเหล่านี้มากกว่ามองเรื่องเศรษฐกิจ
เป็นปัจจัยที่นำเราไปสู่ความดีงาม ดังคำขวัญยอด
ฮิตสมัยจอมพลสฤษดิ์ที่มีผลมากกับปัจจุบันนี้ว่ากล่าว
ไว้อย่างไม่มีผิดเพี้ยน “งานคือเงิน เงินคืองานบันดาล
สุข” เท่านั้นที่เป็นหลักชัยให้กับคนยุคนี้ได้เป็นอย่างดี

คำถามต่อไปก็คือว่า งานคือเงินเงินคืองาน
บันดาลสุขจริงหรือไม่ ถ้าเรามองตามหลักพุทธศาสนา
เห็นจะสวนทางกันโดยสิ้นเชิง พุทธศาสนามองว่า
จุดหมายของชีวิตเรานั้นมี ๓ ประการด้วยกัน กล่าว
คือ ๑) **ประโยชน์ปัจจุบัน** หรือประโยชน์เกี่ยวกับ
ชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นขั้นต้น เช่นการมีทรัพย์ ยศ
เกียรติ ชีวิตคู่ครองที่เป็นสุข อันเกิดมีขึ้นด้วยกำลัง
ความเพียรสติปัญญาของตนโดยชอบธรรม และรู้จัก
ปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านี้ในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุข
โดยชอบ ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ประการที่ ๒)
ประโยชน์เบื้องหน้า หรือประโยชน์คุณค่าของชีวิต
ด้านใน คือความเจริญงอกงามแห่งชีวิตจิตใจที่ก้าว
หน้าเติบโตขึ้นด้วยคุณธรรมมีศรัทธา ศีล จาคะ
ปัญญา และ ๓) **ประโยชน์สูงสุด** คือการรู้แจ้งสภาวะ
ของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันคิด
ธรรมตาของสังขารธรรม ไม่ตกเป็นทาสของโลกและ
ชีวิต ไม่ถูกบีบคั้นด้วยอำนาจความยึดติดถือมั่น
สามารถทำจิตให้เป็นอิสระปลอดโปร่งผ่องใสสะอาด
และสงบ มีความสุขที่ประณีตขึ้นไป

ในตรงกันข้าม การทำงานในปัจจุบัน กลับ
ยิ่งบีบคั้นบั่นทอนความเป็นมนุษย์ลงไปตามระบบ
กลไกของตลาดเสรีที่เราเป็นเพียงเฟืองตัวหนึ่งคอยค้ำ
จุนให้กลไกหมุนไปเท่านั้น คำถามต่อไปก็คือว่า
ระบบอย่างนี้เกื้อกูลต่อมนุษยชาติหรือไม่ คำตอบก็คือ
เกื้อกูล เกื้อกูลแก่ผู้ที่พร้อมอยู่ภายในไม่มีหลักชัยยึด
เหนี่ยวไว้ เขาเหล่านั้นจึงพยายามแสวงหาความสุข
ทางเนื้อหนังมังสามาทดแทนสิ่งที่ขาดหายไปในชีวิต

สิ่งไหนที่พวกเขาพอจับฉวยได้ก็ไขว่คว้าไว้ก่อน ดังนั้น
จึงง่ายที่จะหลงไปกับคำโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ ที่ผ่าน
ทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ การมีเงินมีบ้านมี
รถคันงามเป็นสิ่งที่แสดงความมีอยู่ของตนในสังคมที่
พอเกาะกุมไว้ได้ รวมไปถึงคำโฆษณาชวนเชื่อของ
ลัทธิต่างๆ ซึ่งเรามักจะได้ยินได้ฟังกันอยู่เสมอ ไม่ว่าจะ
จะเป็นลัทธิมนุษยนิยม โยเร ฯลฯ หรือแม้กระทั่งลัทธิ
เสด็จพ่อ ร.๕ ก็ล้วนแต่เป็นผลพวงของความพร้อม
ภายในตนและดินรนเพื่อแสดงความมีอยู่ด้วยวัตถุ
สิ่งของตามกลไกของตลาดที่ปลูกเร้ากิเลสตัณหา
ของมนุษย์ให้เสพกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งระบบ
อย่างนี้จะขยายออกไปเรื่อยๆ โดยไม่มีจุดหมายสังเกต
ได้จากตัวเลขความเติบโตของเศรษฐกิจในแต่ละปี

ต้องมีอัตราความเติบโตที่สูงขึ้นไปตามลำดับ ไม่มี
ใครรู้เป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ไหน เมื่อขยายตัวออกไป
ใหญ่โต แขนงนอนต้องมีความซับซ้อนของโครงสร้าง
อย่างเหลือประมาณ และการบริหารที่รวมอำนาจ
แยกเป็นส่วนๆ จนผู้ทำงานขาดความพึงพอใจไว้
ศักดิ์ศรีในตนเอง

ซึ่งปัจจุบันลัทธิดังกล่าวได้รุกรานเข้าไปถึง
ในวัด พระสงฆ์ส่วนใหญ่จึงไขว่คว้าหาวัตถุมาบำรุง
บำเรอตนมากกว่าการเจริญไตรสิกขา หักเหไปในทาง
กามสุขัลลิกานุโยค มีโทรศัพท์มือถือ ตู้เย็น โทรทัศน์
อย่างขาดการไตร่ตรองและนำมาใช้อย่างมีมณสิการ
 ฯลฯ จึงเป็นตัวช่วยยุโทสจจริต โมหจจริต โลภจจริต ทำให้
คณะสงฆ์อ่อนนerva กระบี่กระบี่เปี้ยจนไม่สามารถดำเนิน
ชีวิตอุดมคติในพุทธศาสนาได้ ไม่เพียงเท่านั้นศาสนิก
นิกอื่นๆ ก็กำลังเผชิญปัญหาเช่นเดียวกัน

ตั้งนั้นในวันที่ ๘-๑๓ ธันวาคม ศกที่ผ่านมา บริเวณสวนเวฬุวัน พุทธมณฑล เสมสิกขาลัย คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา สถาบันสันติประชาธรรม และโครงการทางเลือกเพื่อไปพ้นบริโภคนิยม ได้ร่วมกันจัดให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของกลุ่มองค์กรศาสนิกต่างๆ ทั่วโลก ที่แสวงหาทางออกร่วมกันจากลัทธิบริโภคนิยม ทั้งพุทธฝ่ายเถรวาท และวัชรญาณ ดังสมเด็จพระมหาโมหะนันทะ กับท่านโดบุม ตูลกู ตัวแทนของทะเลลามะ นอกจากนี้มีฝ่ายคริสต์ มุสลิม ซิกข์ ฮินดู และตัวแทนจากชุมชนต่างๆ ทั้งในอินเดีย บราซิล อาฟริกา และอื่นๆ ซึ่งสร้างชุมชนทางเลือกในที่นั้นๆ มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน นอกเหนือจากการแสดงทางวัฒนธรรมพื้นบ้านและประยุกต์ที่มีเนื้อหาสาระเสนอทางออกที่ไปพ้นจากลัทธิบริโภคนิยม ทางสันติอศอกก็ช่วยเกื้อกูลเรื่องอาหารการกินแก่ผู้เข้าร่วมตลอดงานด้วยอาหารที่ปราศจากสารพิษใดๆ ซึ่งการประชุมดังกล่าวพอได้ข้อสรุปร่วมกันออกมา ๗ ประการด้วยกัน กล่าวคือ

๑. พัฒนาตนเอง มีความเคารพ รับผิดชอบ ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
๒. มีความเป็นอยู่เรียบง่าย พอใจในสิ่งที่ตนพึงมีพึงได้
๓. มีความอาจหาญที่จะเติบโตไปสู่การศึกษา การค้า และการเมืองทางเลือกที่ถูกต้อง

๔. ส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง มีความภูมิใจในตนเอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

๕. มีการไปมาหาสู่กันและกันในห้องถิ่น

๖. มีความพร้อมที่จะรับฟังผู้อื่นและให้เกิดการมีส่วนร่วมและ

๗. กำหนดและสนับสนุนจริยธรรมในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทั้ง ๗ ประการนี้เป็นทางรอดที่ออกจากลัทธิบริโภคนิยม หันกลับไปพึ่งตนเองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งแน่นอนภายใต้ระบบดังกล่าว เรายังคงปฏิเสธไม่ได้ที่จะหลุดออกไปจากระบบโครงสร้างที่สะกดคนอยู่เวลานี้ซึ่งมีเราเป็นทั้งผู้ผลิตผู้บริโภคและผู้ทำลายไปพร้อมๆ กันไม่ได้ แต่ประสบการณ์ของกลุ่มองค์กรศาสนิกที่กำลังทำเวลานี้ตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก โดยกลับไปหาภูมิปัญญาดั้งเดิมของตน หันไปดำเนินวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เช่นเดียวกับกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่พยายามพึ่งตนเองในเมืองไทยในปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่เป็นสัญญาณบ่งบอกถึงทางรอดภายใต้โครงสร้างสังคมอยู่ดีศรีอยู่ดี

หมายเหตุ : เนื่องจากประเด็น “ศาสนากับลัทธิบริโภคนิยม” เป็นประเด็นสำคัญ หากผู้ใดสนใจหาอ่านได้จากงานเขียนของ ส.ศิวรักษ์ โดยเฉพาะ **พลิกแผ่นดิน** เป็นหนังสือใหม่ชี้ทางรอดให้กับสังคมยามป่วยไข้ ❀

สรรพสิ่งขึ้นกับการย่างก้าว

เมล็ดพันธุ์แห่งสติมีอยู่ในตัวเรา แต่เรามักจะลืมนั่นให้มัน เราคิดว่าความสุขจะมีอยู่แต่ในอนาคต เมื่อเราได้เป็นเจ้าของบ้าน เจ้าของรถยนต์ ได้เป็นดอกเตอร์ เราดีนรหะยานอยู่ภายในจิตใจและร่างกาย เราไม่ได้สัมผัสกับความสงบเย็นและความเบิกบาน ซึ่งมีคุณค่าอยู่กับปัจจุบันขณะ-ท้องฟ้าสีคราม ใบไม้สีเขียวขจี ดวงตาของคนที่เรารัก

อะไรคือสิ่งสำคัญที่สุด? หลายคนผ่านประสบการณ์นี้แล้ว แม้จะเป็นเจ้าของบ้านหลายหลังและรถยนต์หลายคนแล้วก็ตาม ก็ยังไม่มีความสุข อะไรคือเหตุปัจจัยสำคัญที่สุดในการค้นหาสันติภาวะภายใน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การที่จะเกิดสันติภาวะภายในตน คุณสามารถเริ่มจากการเดินด้วยอาการอันสงบ สรรพสิ่งขึ้นกับการย่างก้าวของคุณเอง

ดิช นัท ฮันท์

จากหนังสือ **บาทวิถีสู่ความเบิกบาน: คู่มือภาวนาในการเดินสมาธิ** หน้า ๔-๕

ชีวิตแห่งอิสระที่ชายขอบฟองสบู่

ยุทธนา วรณปิติกุล

“๖ ทายกำลังจะเป็นเสือเศรษฐกิจตัวใหม่”
พูดกับใครตอนนี้คงถูกหัวเราะเยาะ แต่ถ้าย้อนนึกถึงความ
หลังเพียงแค่นี้ไม่กี่ปีนี่ เสือเศรษฐกิจ คือเป้าหมายแค่
เอื่อมของชนชั้นนำไทย

ย้อนหลังไปเล็กน้อยเงินทองยังหามาโดยง่าย
เงินกู้จากต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาประเทศไทย ปริมาณ

เงินดอกเบี้ยต่ำมหาศาลถูกนำมาละลายหน้าตีฟองสบู่ให้ลอยฟ่องในราคาที่ดินและตลาดหุ้น ที่ถูกปั่นจนเกินความจริง
ราวกับเทพนิยายที่ร่ำมาทองคำกลายเป็นรูดเงินรูโรทั้งเพียงชั่วข้ามคืน

ฟองสบู่แตก ระเบิด ความเฟื่องฟูยุบตัวลงอย่างฉับพลัน

ในกรุงเทพฯ และหัวเมืองใหญ่ ขณะที่ชนชั้นกลางจำนวนมาก เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากฟองสบู่
แตกโดยตรงและชัดเจนมากที่สุด แต่มีบางคนที่ไม่ได้รับความทุกข์ร้อนกับอิทธิฤทธิ์เศรษฐกิจฟองสบู่ เธอ
ไม่ได้มีเงินก้อนใหญ่ฝากธนาคารไว้กินดอกเบี้ย เธอไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง ตรงข้ามเธอมีลูกชายวัยกำลังกินที่
ต้องรับผิดชอบ แต่เธอยังมีเช้าที่สดใสให้แก่วิต

*ศิริพร โชติชัยวัลย์กุล หรือ พี่ปอนด์ของหลายคน ผู้หญิงวัย ๔๐ ปีเศษ ผู้ไม่ได้เป็นนักพยากรณ์ศาสตร์ที่
จะคาดเดาได้ว่า ระบบทุนนิยมไทยโลกจะเกิดวิกฤตการณ์เช่นนี้ การลาออกจากอาชีพข้าราชการสำนักผังเมือง
เมื่อ ๑๐ กว่าปีก่อน เป็นเพียงความพยายามที่จะมีชีวิตที่เรียบง่ายและใกล้ชิดกับธรรมชาติ เพื่อมาเป็นคนปลูก
ต้นไม้ โดยที่ตอนนั้นไม่มีความรู้เรื่องต้นไม้เลย ซึ่งไม่น่าแปลกใจ เพราะจากพื้นเพครอบครัวที่ประกอบอาชีพ
ค้าขายและมีที่พักย่านชุมชนเมืองในนครปฐม เธอจึงเป็นคนเมืองโดยรากลึกอย่างแท้จริง*

ห่างจากกรุงเทพมหานคร ก่อนถึงปากช่องเล็กน้อยเลี้ยวเข้าสู่ถนนสองเลน มีป้ายบอกทางไปยังบ้าน
ซบได้ ผ่านลำธารน้ำสามแห่งก่อนถึง “สวนผักดิน” จะเห็นบ้านชั้นเดียวหลังเล็ก บ้านซึ่งเธออาศัยอยู่ในปัจจุบัน
อยู่ท่ามกลางต้นไม้ใหญ่แวดล้อม มีไก่หลายตัวเดินหาอาหาร

สำหรับเธอ อาจเหมือนกับคนอื่นอีกหลายคน ที่ความฝันเกิดขึ้นจากหนังสือบางเล่ม

เธอเล่าให้ฟังว่า หนังสือเรื่อง “บ้านเล็กในป่าใหญ่” ของ Laura Ingalls (ลอรา อินกัลล์) เป็นแรง
บันดาลใจของเธอเมื่อสามสิบกว่าปีที่แล้ว จุดความฝันเล็ก ๆ ของตัวเองไว้ภายใน แต่เธอก็เหมือนคนทั่วไปที่ความ
ฝันแรกสุดของชีวิตมักถูกหลงลืมยามเติบโต หรือไม่กี่ก็ต้องผ่านการทดสอบจากชีวิต

เมื่อจบจากคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เธอก็เข้าสู่ระบบราชการ
ตามมาตรฐานของปัญญาชนคนชั้นกลาง

ความฝันเยาว์วัยของเธอถูกซุกเก็บไว้ และคงเป็นเช่นนั้น หากไม่กระตุกเตือนอีกครั้ง จนนำไปสู่การ
ตัดสินใจอันเป็นจุดหักเหครั้งสำคัญของชีวิต เมื่อดูหนังเรื่อง Out of Africa จากถ้อยคำบอกเล่าเปิดเรื่องที่ว่า

"I had a farm in Africa" (ฉันมีฟาร์มแห่งหนึ่งในแอฟริกา) ที่เธอแสนประทับใจ เธอลาออกจากราชการเมื่อปี ๒๕๒๗ หลังจากปรึกษากับสามีและจุดหมายแรกที่เตรียมไว้คือการบุกเบิกที่ดินที่มีผู้บริจาคแก่มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ซึ่งต่อมาได้กลายมาเป็นอาศรมวงศ์สนิทในปัจจุบัน ตามโครงการที่ต้องการพิสูจน์ว่า ชนชั้นกลางจะมีชีวิตที่พึ่งพาตัวเองได้หรือไม่

"มันเป็นช่วงที่เหนื่อยและลำบากมากในช่วงแรก" เพราะคนเมืองอย่างเธอขาดแคลนทั้งทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับชีวิตติดดิน ประกอบกับมีเงินสนับสนุนไม่มากนัก ทั้งเงินส่วนตัวและเงินสนับสนุนจากมูลนิธิเดือนละ ๑,๕๐๐ บาท

"ความรู้ในการอยู่กับน้ำกับดินถือว่าติดลบ เพื่อนที่ไปบุกเบิกด้วยกัน ต่อมาก็เลิกเหลือแต่เรา แต่เรายังอยากทำก็เลยทำต่อ" การปลูกต้นไม้ และกระทั่งขุดบ่อเลี้ยงปลาก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะดินเปรี้ยวปลาตายเกือบหมด ต่อมาภายหลังสถานการณ์ในการอยู่กับธรรมชาติจึงดีขึ้นบ้างเล็กน้อย แต่เธอก็คิดว่า ยังไม่ถือว่าอยู่รอดได้ด้วยตัวเอง

หลังใช้เวลา ๖ ปีที่อาศรมวงศ์สนิท ต่อมาเธอร่วมกับเพื่อนกลุ่มเล็ก ๆ ไปบุกเบิกที่ดิน ๑๐ ไร่ ที่ฉะเชิงเทรา เป็นที่ซึ่งมูลนิธิโกมลคีมทองซื้อต่อจากผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิมเพื่อทำโครงการสมุนไพรรักษาโรคเพื่อการพึ่งตนเองในชื่อ "สวนผักฟ้า"

ที่สวนผักฟ้า เธอยอมรับว่าเป็นเวลาที่ได้ประสบการณ์มากที่สุดทั้งการปลูกต้นไม้ และการอยู่ร่วมกับชีวิตอื่น ๆ อีก ๓ ชีวิต เพื่อนผู้หญิง ๒ คน และลูกชายเล็ก ๆ ของเธออีกหนึ่งคน ที่นี้สามารถเลี้ยงตัวเองได้จริงไม่เป็นหนี้สิน

สำหรับที่อยู่ปัจจุบัน สวนที่เธอตั้งชื่อว่า "สวนผักดิน" เป็นที่ดินที่เพื่อน ๆ ๖ คนซื้อทิ้งไว้ และเสนอให้เธอมาอาศัย โดยเธอจะทำอะไรก็ได้ตามที่เธอต้องการ ในบริเวณสวนจึงมีพืชนานาชนิด ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นพืชเศรษฐกิจที่ขายได้ จึงมีทั้งพวกกำมู กระถิน วาน สมุนไพรรานาชนิด ซึ่งอยู่กระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบอย่างสวนอื่น ๆ แต่ตัวเธอซึ่งเป็นผู้ปลูกจะรู้ว่า พืชประเภทไหนอยู่ตรงไหน

"ปลูกทุกอย่างที่ขวางหน้า แม้ไม่รู้จัก เพราะเชื่อว่า ต้นไม้ทุกชนิดมีประโยชน์" ดังนั้นเวลาไปไหน ถ้าพบต้นไม้ที่สนใจ ก็จะขุดพันธุ์ หรือมีใครมาขอพืชพันธุ์ที่เธอมีอยู่ ก็จะแบ่งให้ไปโดยไม่คิดเงิน เพราะคิดว่าช่วยกันปลูกต้นไม้

สำหรับสวนผักดิน ภาพที่เห็นทุกวันนี้แตกต่างจากภาพถ่ายเมื่อไม่กี่ปีก่อน ซึ่งเป็นที่ดินเว้งว่างเชิงเขาดูร้อน แล้ง จนไม่น่าเชื่อว่าเป็นสถานที่เดียวกัน

จากคนที่ปลูกต้นไม้ไม่เป็น และคิดว่าคนเมืองอย่างเธอคงปลูกต้นไม้ไม่ได้ แต่สิ่งที่ค้นพบคือความสามารถในการปลูกต้นไม้ ซึ่งเธอคิดว่าเป็นศักยภาพโดยธรรมชาติที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน

ในขณะที่สังคมในเมืองที่อยู่ใกล้ ๆ ทั้งโคราช และกรุงเทพฯ กำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรงและฉับพลัน แต่ด้วยวิถีการดำรงชีวิตของเธอที่สวนผักดินตรงชายขอบของทุนนิยมไทย

เธอจึงไม่ถูกแรงกระเบิดจากเศรษฐกิจฟองสบู่ ให้ต้องบาดเจ็บไม่ว่าร่างกาย หรือจิตใจ

สำหรับเธอ ผลกระทบที่มากที่สุดจากฟองสบู่แตก ก็คือค่าน้ำมันรถ เพราะรายจ่ายที่เป็นตัวเงินส่วนอื่น ๆ ตอนนั้นคือ ข้าว กะปิ น้ำมัน ปลา น้ำมันพืช หรืออาหารประเภทเนื้อสัตว์บ้าง แต่ถ้าไม่ออกจากบ้าน ชีวิตก็จะมีค่าใช้จ่ายน้อยมาก เพราะเธอปลูกผักหลายประเภท และยังมีตำลึง หรือผักบุ้ง ผักกระเฉดในบ่อน้ำหน้าบ้านให้เด็ดยามต้องการ

เธอยังมีผลิตผลจากสวนของเธอ เช่น มะม่วง มะตูม มะขาม ซึ่งจะถูกแปรรูปเป็นสินค้าประเภทผลไม้แช่อิ่มประเภทต่าง ๆ และมะขามแก้ว ตลอดจนผลิตผลประเภทอื่นอีกเช่น การขุดต้นไม้ส่งขายโคราช กรุงเทพฯ และร้านเพื่อนธรรมชาติ

วันม ๓ ตัว ที่ยื่นเลืมหญาอยู่เป็นเพื่อนใหม่ที่มาอาศัยอยู่ในสวนผักดิน ซึ่งทำให้สวนมีชีวิตชีวาและให้ผลผลิตเพิ่มเติม แนนอนเธอมีหน้าที่เพิ่มขึ้น ต้องรดนมวัวทุกวัน นมวัวที่ได้ส่วนหนึ่งฝากเพื่อนบ้านไปขายให้กับสหกรณ์โคนมเพื่อทำเป็นนมกล่องส่งมาขายคนในเมือง อีกส่วนหนึ่งเก็บไว้กินเองบ้างและทำผลิตภัณฑ์ประเภทเนยเก็บไว้กินด้วย

รายได้จากผลผลิตในสวนทั้งหมดก็จะเข้ากองกลาง ส่วนตัวเธอก็จะได้เงินจากเงินกองกลางเดือนละ ๖,๐๐๐ บาท ซึ่งเธอกล่าวว่า พอกินพอใช้โดยไม่ลำบาก ค่าครองชีพอื่นๆ ก็ไม่มีอะไรเพราะมีผลผลิตที่ซั๊กจากสวนเป็นอาหาร

นอกจากต้นไม้ขนาดชนิดที่ปลูกแล้ว เธอเริ่มเลี้ยงไก่เพื่อจะเก็บไข่กิน โดยฝูงไก่ทั้งหมดถูกปล่อยให้อยู่อย่างอิสระภายในบ้าน...ข้างเป็นไก่ที่โชคดียิ่งๆ เมื่อนึกเทียบกับบรรดาไก่อื่นๆ ซึ่งอยู่ในระบบฟาร์มขนาดใหญ่ ทั้งหมดไม่มีสิ่งใดที่เป็นของเธอเลย แม้ที่ดิน ซึ่งเธอยืนยันว่าไม่เคยคิดกังวลเกี่ยวกับเรื่องนี้ คิดว่าอยู่ที่ไหนก็ได้ ที่สำคัญเธอเชื่อมั่นว่าเพื่อนๆ จะไม่ทอดทิ้ง

ชีวิตตอนนี้ก็มีความสุขดี แต่ก็มึบางอย่างที่อยากทำแต่ยังไม่ได้ทำ คือเขียนหนังสือเล่าประสบการณ์ในการปลูกต้นไม้ของตัวเอง คงเป็นเพราะอายุที่มากขึ้น เมื่อเสร็จงานประจำวันที่ต้องดูแลต้นไม้และงานในสวนก็รู้สึกเหนื่อยแล้ว ที่เคยตั้งใจว่าเสร็จงานตอนเย็น ตอนกลางคืนจะได้เขียนหนังสือก็เลยยังไม่ได้ทำ

ทุกวันนี้ไม่ค่อยสนใจข่าวสารเท่าไร เพราะยังนานวันยิ่งรู้สึกว่ไม่เกี่ยวข้องกับความ เป็นอยู่ของตัวเอง เมื่อชีวิตหนึ่งขึ้น จึงมีเวลาเลือกอ่านหนังสือในแนวที่เธอสนใจคือ ดาราศาสตร์ เกษตร และ ปาจารย์สาร

แนนอนมีเวลาดูดาวเดือนบนฟ้าบ้าง

เวลา ๑๓ ปีแล้วกับการพยายามพึ่งพาตัวเอง เธอบอกว่า ตอนนั้ก็ใช้จ่ายไม่เกินตัว ไม่เป็นหนี้ จะจ่ายเงินที่เรียกว่าฟุ่มเฟือยบ้าง “อย่างบางทีเราหรือบางทีลูก เขาอยากรู้จัก เช่น สวนสนุก หรือร้านอาหารบางประเภทก็ยอมจ่ายแพงบ้างบางครั้ง ถือเป็นการซื้อความรู้ให้ตัวเรา ให้ลูก ให้เด็กที่มาช่วยงานได้รู้จักอะไรที่มันเกิดขึ้นในโลกนี้”

สำหรับตัวเธอเอง กับข้าวก็ไม่ต้องซื้อ เสื้อผ้าไม่ต้องซื้อ เพราะแต่งตัวตามสบายไม่ต้องตามแฟชั่น ไม่ต้องแต่งหน้าแต่งตาอะไร

ดังนั้นรายจ่ายเหลือส่วนที่เธอจะต้องใช้จ่ายเป็นเงินจึงมีอยู่ไม่กี่เรื่อง รายจ่ายใหญ่ที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายเรื่องการเรียนของลูกชายวัย ๑๒ ปี ซึ่งเรียนอยู่โรงเรียนประจำในโคราชเทอมละประมาณ ๒ ถึง ๓ หมื่นบาท ปีละ ๒ เทอม

ในสถานการณ์ปัจจุบันกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ เมื่อมองกลับเข้าไปในเมืองใหญ่ อยากรู้ว่าเธอยังไง?

“เรารู้สึกว่า ที่ผ่านมามีคนในเมืองให้คุณค่ากับสิ่งต่างๆ แบบนั้นมาเป็นเป้าหมายของชีวิต เมื่อถึงเวลาที่สิ่งต่างๆ มันถึงวิกฤตก็ไม่รู้ว่าจะพุดยั้งใจ ก็รู้สึกนอย่ว่าแนวทางอย่างที่เป็นกัน เราไม่ยืนบนขาตัวเอง”

ประสบการณ์จากการตัดสินใจออกจากระบบลูกจ้างและ “เลือก” ทำในสิ่งที่ตัวเองเชื่อ ทั้งที่ไม่มีควมรู้ เธอคิดว่า เหมือนตัวเองได้ผ่านบันไดขั้นหนึ่งไปแล้ว ทุกวันนี้ จึงรู้สึกเชื่อมั่นว่า ไม่มีอะไรที่ทำได้ แนนอนเธอเชื่อศักยภาพของเพื่อนๆ ร่วมสังคมาว่าพวกเขาจะหาทางออกได้

เธอคิดว่า ที่ผ่านมามีคนในเมือง ชีวิตเป็นไปตามกระแสของสังคม จึงมีโอกาสนึกคิดน้อยลง เมื่อมีปัญหอะไรก็พยายามเรียกร้องจากรัฐทั้งที่รัฐ รัฐมีข้อจำกัด

“อย่างการแก้ปัญหาจราจร ฟังวิทยุ สุ่มความเห็นคน ๕ คน จะมี ๓ คนที่ไม่เห็นด้วยกับการลดความเสดวของคนที่ใช้รถส่วนตัวลง เราก็รู้สึกว่ ถ้าแต่ละคนไม่ยอมอะไร ไม่ลดความต้องการบ้าง มันก็แก้ไขอะไร

ไม่ได้ ทุกคนเอาชีวิตไปแขวนกับคนอื่นหมด”

เพื่อนที่มาด้วยกันคนหนึ่ง ถามว่าจะมาทดลองอยู่แบบนี้ได้ไหม ยิ้มของเธอบอกว่า ยินดีต้อนรับ แต่ก็เกริ่นว่า ต้องเข้าใจว่าชีวิตจริงไม่โรแมนติคอย่างที่คิด

ทุกวันนี้ เธอและลูกสบายดีกับชีวิตที่เรียบง่าย และสุขสงบที่สวน “ผาหิน” เหมือนกับจะบอกเราว่า ชีวิตที่ผาไว้กับแผ่นดินย่อมได้รับความโอบอ้อมอันอาทรจากแม่พระธรณี ❀

นิตยสารทางเลือก

“หน้าที่ของพวกเราจึงเหมือนเดิมคือพยายามหาคำตอบให้กับประเด็นปัญหาในปัจจุบันเราเชื่อว่าผู้อ่าน **ปจว** จะสนใจทางเลือกใหม่หลังเศรษฐกิจฟองสบู่แตก” พิภพ อุดมอิทธิพงศ์ บรรณาธิการหนุ่มวัย ๒๘ ปี กล่าว “เราแสดงออกประหนึ่งเวทีสาธารณะสำหรับทางเลือกของชีวิต”

ส่วน ทวีศักดิ์ อุซูดานนท์ บรรณาธิการนิตยสาร **ประตู** กล่าวว่า

“เรามีสองแนวคิดใหญ่ๆ นิตยสารทางเลือกควรจะให้ความสนใจกับการแสวงหาภูมิปัญญาสำหรับแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา หนึ่ง พวกเราพยายามตอบคำถามที่ว่าอะไรคือสิ่งที่ผิดพลาดไปในการพัฒนาแต่ทางวัตถุในอดีต? และ สอง หนทางใดที่เราควรเลือกในอนาคต?”

นอกจากนี้ ยังมี **เราคิดอะไร (What do we think?)** ซึ่งเป็นนิตยสารที่ผลิตโดยกลุ่มชาวพุทธสันติอโคก ซึ่งสนับสนุนการใช้ชีวิตแบบนักบวชและเป็นมังสวิรัติ “เมื่อก่อนพวกเราพิมพ์นิตยสารจำนวนมากสำหรับกลุ่มคนของเรา” ผู้จัดการโรงพิมพ์ฟ้ายักษ์กล่าว “และเราคิดว่าพวกเราน่าจะขยายแนวคิดในกลุ่ม...ออกไปสู่สังคมภายนอก”

ในท่ามกลางวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ เริ่มมีการพูดและตระหนักถึงสาเหตุอันเกิดจากความคิดแบบบริโภคนิยมซึ่งครอบงำสังคมผ่านสื่อต่างๆ มากขึ้นทุกขณะ นิตยสารทั้ง ๓ ฉบับ ซึ่งเกิดจากความต้องการที่จะได้ความคิดที่ก้าวหน้าของสังคม จึงเปรียบเสมือนทางเลือกสำหรับเสนอความคิดที่ไปพ้นจากกระแสหลักดังกล่าว

และแม้ว่า การดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสบริโภคนิยม จะไม่ใช่เรื่องง่ายนัก แต่ยังมีคนอ่านจำนวนไม่น้อยที่ต้องการเสพนิตยสารที่นำเสนอความคิดที่ลึกซึ้งกว่าความบันเทิงเพียงหยาบๆ อย่างที่พบเห็นทั่วไป

กมล ดำแก้ว อายุ ๕๕ ปี ครูโรงเรียนประถมห้วยเสนาในจังหวัดพัทลุง เป็นสมาชิก **ปจว** สามฉบับ เขาบริจาคสองฉบับให้ห้องสมุดโรงเรียนในหมู่บ้านของเขา และอีกฉบับให้แก่วัดในพื้นที่

“ผมอ่าน **ปจว** เพราะผมต้องการพัฒนาตัวเองและเผยแพร่ให้แก่คนในพื้นที่ โดยเฉพาะครูและเด็กนักเรียน นิตยสารนี้ให้ความรู้แก่ผู้อ่านในด้านเศรษฐศาสตร์ ปรัชญา การเมือง สิ่งแวดล้อม ศาสนา วิถีชีวิตและการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากและเป็นสิ่งที่คนทั่วไปอาจไม่สำนึก”

“พวกเราช่วยรวมกลุ่มแนวคิดภายในชุมชน แลกเปลี่ยนความคิดเพื่อการพัฒนาสังคม”

หรือสมาชิกที่ชื่อชูพงศ์ วงกลพุด อายุ ๓๕ ปี ผู้จัดการฝ่ายการตลาดของบริษัทชิ้นส่วนรถยนต์แห่งหนึ่ง “ผมเพียงต้องการสนับสนุนนิตยสารที่ดีอย่าง **ประตู**” ชูพงศ์กล่าว “ถึงแม้ว่าผมและครอบครัวจะไม่ค่อยได้มีโอกาสอ่านทั้งหมดและอย่างละเอียดถี่ถ้วนนัก แต่เปิดผ่านเพียงสองหรือสามหน้าแล้วก็หยุด เพราะผมคิดว่า มันยากเกินไปที่พวกเขาจะทำความเข้าใจและบรรจุเรื่องหนักๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุดมคติเกินไป”

“อย่างไรก็ตาม การมี **ประตู** อยู่ในบ้านก็ดีกว่าไม่มีอยู่ ชูพงศ์กล่าว” “เพราะว่าบทความบางบทสามารถมีอิทธิพลต่อความคิดในระยะยาว”

จาก นสพ. เดอะเนชั่น ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๑

อรรคภาพ เล้าจินตนาศรี แปล กองสาราณียกร เรียบเรียง

มาเปลี่ยนนิสัยการกินกันเถอะ

จากหนังสือ **พลังแห่งชีวิต**

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

ธรรมปราโมทย์

 การใส่ใจกับเรื่องโภชนาการให้ถูกต้องนั้น ไม่ใช่เรื่องยากเลยสักนิด เพียงแต่ทำความรู้จักกับประเภทของอาหารที่มีแต่คุณค่าเท่านั้น ต่อไปก็เลือกทานแต่อาหารเหล่านั้น ซึ่งมีอยู่มากมายเหลือเกิน อันจะเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอย่างน่าอัศจรรย์จริงๆ นิสัยการกินอาหารของพวกเรานี้แหละ ที่ทำลายสุขภาพของตัวเอง โดยที่เราไม่รู้ตัวกันเลย ดังนั้น หากเราต้องการมีสุขภาพที่ดี เราจะต้องทำความเข้าใจ และใส่ใจในเรื่องอาหารการกินให้มากขึ้น

นิสัยการกินที่ไม่ดี

๑. กินอาหารเร็ว

การเร่งด่วนของยุคสมัยทำให้คนเรารับทานอาหาร รีบๆ เคี้ยว รีบๆ กลืน โดยยังไม่ทันได้เคี้ยวอาหารให้ละเอียดดีเลย ซึ่งเมื่ออาหารไม่ละเอียดพอ ระบบย่อยอาหารก็ต้องทำงานหนักหนาสาหัสอีกหลายเท่าตัว และกระเพาะลำไส้ก็ไม่อาจสกัดเอาสารอาหาร มาบำรุงหล่อเลี้ยงร่างกายได้

๒. กินอาหารขยะ

อาหารขยะ คืออาหารที่ไม่มีสารอาหาร ไม่มีคุณค่าใดๆ ต่อร่างกายเลย เช่น ท็อฟฟี่ ขนมเค้ก มันทอด ขนมที่ทำด้วยน้ำตาลต่างๆ ขนมขัอมลี ซึ่งมีแต่จะไปหมักหมมทำลายเซลล์ต่างๆ ในร่างกาย อาหารบางอย่างก็ไปอุดตันเส้นเลือดบ้าง ไปเพิ่มน้ำตาลในเส้นเลือดบ้าง เพิ่มพิษในร่างกายบ้าง อาหารหมักดองต่างๆ ก็เช่นกัน

๓. กินอาหารไม่ธรรมชาติ

อาหารกระป๋อง ซึ่งมีสารเคมีกันบูด ขัอมลี หรือเปลี่ยนสภาพไปในรูปลักษณะอื่นๆ ไม่ใช่อาหารสดๆ จากธรรมชาติที่นำมาปรุงเดี๋ยวนั้น เมื่อทานอาหารที่ไม่สดเข้าไป เซลล์ต่างๆ ในร่างกายก็จะเสียหาย ไม่สดใสสุขภาพก็จะไม่สดชื่นแข็งแรง และดูแก่กว่าอายุจริงอีกด้วย

๔. เครื่องดื่ม

พวกชา กาแฟ น้ำอัดลม เหล้า เบียร์ ต่างๆ เหล่านี้ คนเรามักติดนิสัยที่จะต้องดื่มต้องกิน ทั้งๆ ที่รู้ว่ามันไม่ได้ให้ประโยชน์ต่อร่างกายแม้แต่ชนิดเดียว แถมยังให้โทษต่อร่างกายอย่างสาหัสอีกด้วย คาเฟอีนในชากาแฟทำให้เป็นมะเร็งได้ น้ำอัดลม เหล้า เบียร์ ดื่มแล้วทำให้อ้วน ทำลายระบบประสาทให้เสื่อมโทรม อีกต่างหาก ถ้าเลิกยังไม่ได้ ควรลดปริมาณลงก็ยังมี

เรื่องของการเสพอาหารนั้น เป็นเรื่องที่เลิกลยาก แต่ขอให้พยายามเชื่อมั่นในตัวเองว่า ต้องเปลี่ยนนิสัยการกินให้ได้ เพื่อสุขภาพที่ดีของตัวเอง ขอให้รำลึกไว้เถอะว่า การกินอาหารผิดๆ มีแต่จะทำลายตัวเองทุกวัน โดยที่กว่าจะรู้ตัวก็อาจสายเกินแก้แล้ว

ทุกขสัจจ์ของสังคม

อย่างไร ท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจที่รัฐบาลสนใจเพียงแค่ค่าเงินบาทกับดอลลาร์ จนดูเหมือนสังคมไทยกำลังถูกลิ้ม และจะอยู่ไม่ได้หากไม่ปรับตัวให้เข้ากับทุนตะวันตกที่มีบทบาทอยู่ในขณะนี้

ความจริงแล้ว ถ้าเรามองไปที่สังคมไทยก็จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจในขณะนี้ได้ เพราะสังคมไทยเป็นสังคมพึ่งน้ำพึ่งปลาพึ่งข้าว แต่ที่นี้เราล้มตัว สถาปนียบอกไม่เอาเกษตร เอาอุตสาหกรรม เราเดินผิดทางมาตลอด อุตสาหกรรมก็ไปขึ้นกับการส่งออกส่งออกก็พึ่งเมื่อการเงินเป็นอย่างนี้ ถ้าคนเริ่มมีสติก็จะหันกลับมามองว่าวิถีชีวิตดั้งเดิมของเราเป็นอย่างไร คนชั้นกลางต้องมองไปที่สัมชชาคนจน คนยากไร้ที่เคยถูกรังแก เขาเคยฝันอยากจะรวย ชายลูกสาวไป

กลไกทั้งนั้น ผมว่าถ้าเราเลิกพึ่งพวกนี้ คนไทยก็จะมีทางออก เลิกเป็นวัวล้มตีน กลับมาดูแลตัวเองให้มากขึ้น

ความเจ็บปวดของสังคมไทยในครั้งนี้ จะทำให้คนไทยมองฝ่ามายาภาพ หรือบรรดาของปลอมทั้งหลายออกไปเห็นของจริงได้หรือไม่

ก็อยู่ที่ว่ามีสติหรือไม่สติ ในแง่หนึ่งก็โทษเขาไม่ได้ เพราะเขาถูกมอมเมามาจน ถูกสอนให้เชื่อเลยว่า พอเข้าอนุบาลก็ต้องเข้ามหาวิทยาลัย เข้ามหาวิทยาลัยปีปก็คิดว่า ใครจะเรียนแพทย์ เรียนวิศวะ เรียนเอ็มบีเอ เพื่อจะออกทำเงินได้มากกว่ากัน ไม่ได้คิดว่าจะเรียนแพทย์เพื่อไปรับใช้มวลมนุษยชนิกถึงเรื่องเงินกันอย่างเดียว นิกถึงปริมาณ สร้างใช้

ส.ศิริรักษ์ **ส่อบ** วิกฤตสังคมไทย

เป็นโสเภณี ขายลูกชายไปเป็นแรงงานเด็ก ตัวเองไปเป็นกรรมกรอยู่ในสลัมกรุงเทพฯ สลัมโอซาก้า มันไม่ช่วยเลย แล้วยังไปติดการพนันติดยาบ้าติดไสยศาสตร์แต่รอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา เขาเปลี่ยนไปเยอะเลย

พระอาจารย์นาน ที่สุรินทร์ สอนให้คนภาวนาจนกระทั่งสามารถตั้งกลุ่มเกษตรกรขึ้นได้ ตั้งธนาคารข้าว ธนาคารควาย ต่างจากธนาคารที่แพร่ขยายไปทั่วประเทศ ซึ่งเป็นตัวอันตรายที่สุด พระครูสุภาจารวัฒน์ที่ยโสธร ทำสมุนไพรรแล้วไปทำเกษตรไร่ปุ๋ยเคมีกลุ่มหยาดฝนที่ตรัง มหาวิทยาลัยชาวบ้านที่ปักธงได้

ผมถึงบอกว่า คนชั้นกลางต้องหันมาดูชนชั้นล่าง เราพึ่งเขามาตลอดแต่เราไม่สนใจ พวกเราเงินเดือนหมื่นกว่าๆ ทำไม่ถึงอยู่ได้ ก็เรากินกล้วยเดียวกินส้มตำ ซามละ ๗ บาท ๑๐ บาท นี่คนชั้นล่างเขาช่วยเราทั้งนั้น ถ้าเราเริ่มเข้าใจประเด็นว่า ทำไมคนชั้นล่างเขาอยู่ได้ มีกำไรแคว้นละ ๑๐๐ กว่าบาท เพราะชีวิตเขาเรียบง่าย พึ่งตัวเองมาก แต่พวกเราไม่พึ่งตัวเอง เราพึ่งคอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องยนต์

เจียวใหญ่ที่สุด ขนมหิวพระจันทร์ใหญ่ที่สุด ไม่มีความหมายอะไรเลย ถ้าคิดว่าทำขนมหิวพระจันทร์ที่อร่อย น่ารัก สวยงาม ประณีต อย่างนี้ถึงจะสมภาคภูมิความเป็นคนหน่อย ถ้าเราเลิกถูกมอมเมา เราจะเริ่มเปลี่ยน

คนไทยโดยพื้นฐานปุ่่าตายายเป็นคนประณีต เย็บกระทง ปอกผลไม้ บายศรีดังงาม เมื่อไรคนไทยเริ่มมีจิตใจคิดเรื่องแบบนี้ ก็เริ่มมีหวัง ซึ่งผมเชื่อว่าเปลี่ยนได้ เพราะคนไทยไม่ใช่คนโง่ แต่เราถูกหลอกให้หลง อย่างน้อย ๓๐-๔๐ ปีที่ผ่านมาเราหลงมาตลอด

กรณีของท่อก๊าซ ทำให้เห็นว่าบริษัทข้ามชาติมีอำนาจเหนืออำนาจรัฐจนทำให้รัฐต้องสยบยอมได้หรือไม่

แน่นอน ก็เรามีอำนาจเหนือกว่าเราเยอะ บริษัทเชลล์เขามิงบประมาณมากกว่ารัฐไทยเสียอีก แล้วผมก็เชื่อเลยว่า บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ก็มีอำนาจมากกว่ารัฐไทย และการเมืองของเราเป็นระบบ

เศรษฐกิจการเมืองหรือธนาธิปไตย คุณต้องพึ่งเงิน
บริษัทข้ามชาติพวกนี้ แล้วบริษัทใหญ่ๆ ก็ให้เงิน
แทบทุกพรรค เมื่อเขาให้แล้ว คุณไม่หนีหรือว่าเขาจะ
เอาผลประโยชน์ตอบแทน ยกตัวอย่าง คนที่จะเป็น
ประธานาธิบดีหรือนายกรัฐมนตรีประเทศไนจีเรียล้วน
ต้องทำงานบริษัทเซลล์ทำทั้งนั้น คนไหนบริษัทเซลล์
เขาไม่ให้ก็เป็นก็ไม่ได้ เพื่อนผม **เอลซัลวาดอร์
ลอร์ดี** ซึ่งได้รับรางวัลอัลเทอร์เนทีฟโนเบลก่อนผมปี
หรือสองปี ก็ถูกฆ่าโดยบริษัทข้ามชาติแห่งหนึ่งมี
ส่วนร่วมโดยตรงหรือเกือบจะโดยตรง ประเด็นพวกนี้
คนไทยเรายังไม่ค่อยเข้าใจกัน

เศรษฐกิจฟุบแฟบเกี่ยววันสี่นเลย ถ้าคุณลง
มาดูคนชั้นล่างเมื่อไร คุณจะเห็นเลย ไม่ต้องดูอื่นไกล
ดูเม็กซิโกซึ่งฟังก์ก่อนเรา บทเรียนจากเม็กซิโกก็คือ
๑.คนรวยจำนวนน้อยรวยขึ้นมาอย่างมหาดศาล เพราะ
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ผมว่าคราวนี้คุณทักษิณก็
คงรวยขึ้นไม่ใช่หน่อย ๒.บริษัทใหญ่ๆ ล้มครืนเลย
บริษัทหลายบริษัทถูกบริษัทข้ามชาติซื้อไป แต่คน
ชั้นกลางเขาแข็งขึ้นมาเพราะอะไร เพราะเขาไม่มี
ปัญญาที่จะไปกินแต่ตัวเหมือนคนอเมริกันอีกแล้ว
เขาเริ่มแต่งตัวอย่างคนจน เริ่มมากินอย่างคนจน ซึ่ง
ได้ประโยชน์มากกว่าในด้านสุขภาพอนามัย และ
มีความเอื้ออาทรต่อกัน เม็กซิโกเขามันกำลังระหว่าง
คนชั้นกลางกับคนชั้นล่างได้ เขาประสบความสำเร็จ
ในส่วนนี้ ผมว่าเมืองไทยถ้าเราเรียนบทเรียนเช่นนี้
จากเม็กซิโกก็จะช่วย

**ถ้าเราต้องเดินตามที่ไอเอ็มเอฟขีดเส้นให้ กำหนดให้
ทุกขั้นตอน จะทำให้เราไม่สามารถหลุดพ้นจากกรอบ
การฟื้นฟูและพัฒนาแบบเดิมๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้น
ในขณะนี้ หรือไม่**

อันนี้เป็นเรื่องธรรมดา ก็คุณไปเชื่อหมอเขา
นี่ครับ ไอเอ็มเอฟก็เหมือนโรงพยาบาลเอกชนเข้าไปบูบ
ก็ต้องให้หน้าเกลื่อ ต้องนอนเตียงโรงพยาบาล เรียก
ทรัพย์เราทั้งนั้นเลย เพราะเราไปเชื่อเขา เราเป็นทาส
ทางปัญญาเขา เป็นความอภัยยศ เวลาทั้งหลายประเทศ
เขาพูดกันแล้วว่า จะต้องเลิกสิ่งที่เราเป็นหนี้ ต้องล้าง
หนี้กันเลย ไอ้พวกนี้มาเอาเปรียบเรา ไอ้เงินช่วยพวก
นี้มาเอาเปรียบเรา เราได้เงินช่วยพวกนี้มาตั้งแต่

สมัยสุชาติ ธารรัตน์ ประเด็นเหล่านี้คนไทยยังไม่พูด
กันเลยถ้าเรามาคิดประเด็นเหล่านี้กันให้ชัด โอกาส
จะทำหายเขาก็มี

เดือนกุมภาพันธ์นี้ ประธานธนาคารโลก
เชิญผมไปหาทางช่วยแก้ธนาคารโลก เพราะเวลานี้
คนตาธนาคารโลกมากในทางเลวร้าย เขาก็เลยต้อง
การผู้นำทางความคิดทางด้านศาสนาให้มาช่วย ยังไม่
ถึงเวลาไอเอ็มเอฟ แต่รัฐบาลไทยไม่เคยวิพากษ์
วิจารณ์หน่วยงานเหล่านี้ ตามเขาเรื่อยๆ แล้วตอบว่า
ไม่มีทางเลือก มีสิครับ ทำไมจะไม่มีทางเลือก
ทางเลือกมีมากขึ้น ประเทศทางแถบเหนือ (ยุโรป
อเมริกา)เอง คนที่เห็นวาระระบบเศรษฐกิจแบบนี้ไปไม่
รอด การเมืองแบบนี้ไปไม่รอดมีมากขึ้น แต่คนชั้นนำ
ในเมืองไทยยังไม่คิดเรื่องนี้เลย เขาไม่คิดก็ช่างเขา
แต่ผมเห็นว่าคนชั้นกลางน่าจะเริ่มคิด อย่างน้อยชน
ชั้นล่างเขาคิดแล้ว

มีการเปรียบเทียบกันมากกว่าขณะนี้เราเสียกรุงครั้งที่สาม

จะมองอย่างนั้นก็ได้ แต่ถ้ามอง ก็จำเป็นต้อง
มองว่า ที่แล้วๆ มาเราหลอกตัวเองมาตลอด เรา
เซ็นสัญญาบาวริงปี ๒๓๘๕ นั่นก็เสียกรุงนะ เราเสีย
สิทธิสภาพนอกอาณาเขต อยู่มาตั้งกว่า ๑๐๐ ปี
อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ มาแกเมื่อปี ๒๔๘๒ เราเสีย
ดุลการค้า ที่เรียกภาษี ๑๐๐ ชัก ๓ แต่เราไม่รู้สิ เรา
ไปมองมุมบวกตลอดเวลาวว่า เรารักษาเอกราชไว้ได้
เราหลอกตัวเองมาตลอดเวลา สงครามโลกครั้งที่สอง
เราก็บอกว่า เราเชิญญี่ปุ่นเข้ามา แต่จริงๆ แล้วญี่ปุ่น
ยึดครองประเทศเรา อาจารย์ปรีดีท่านทำเสรีไทยก็เพื่อ
จะต่อต้านญี่ปุ่น อเมริกันเข้ามาในสงครามเวียดนาม
เราก็บอกว่าเราเชิญอเมริกันเข้ามา อเมริกันก็บู๊บูยา
เรา เกิดพัฒนาพงศ์ เกิดเพชรบุรีตัดใหม่ขึ้นมา เราไม่
ยอมรับความจริง

คราวนี้ก็เหมือนกัน บอกว่าไอเอ็มเอฟเข้ามา
แล้ว จะต้องวิเศษ จะต้องดี ถ้าเรายอมรับความจริง
ก็คือมันแย่ ศาสนาพุทธเขาบอกว่า ต้องยอมรับสภาพ
แห่งความทุกข์ ซึ่งมาจากไหน ก็มาจากโลก โกรธ
หลงคิดแต่จะเอาสตางค์กันอย่างเดียว ถ้าเรายอมรับ
ว่าเป็นความเลวร้าย ก็จะต้องออกมา เป็นความทุกข์
ทุกข์มาจากความโลภ เราต้องสกัดทุนนิยม สกัด

บริโภคนิยม

คนชั้นกลางที่เริ่มพึ่งตัวเอง คนที่เลิกคิดว่า
ตงงานนี้ไม่มีศักดิ์ศรี ที่จริงแล้วเราทุกคนมีศักดิ์ศรี
ที่เราไม่มีศักดิ์ศรีเพราะเราถูกระบบบริโภคนิยมสะกด
ให้ไม่มีศักดิ์ศรี ถ้าอยากมีศักดิ์ศรี คุณก็ต้องมีรถยนต์
ทั้งหมดเป็นเรื่องหลอกลวงทั้งนั้น ผมมีขา ผมพอใจ
แล้ว ขาผมนี้มีศักดิ์ศรีที่สุดแล้ว ผมมีขา ผมก็เดิน
ถ้าเราคิดกันอย่างนี้ พึ่งตัวเองให้มากที่สุดเท่าไรแล้ว
เราก็ไม่ถูกหลอก สติเกิดขึ้น เมื่อสติเกิดขึ้นแล้ว
ปัญญาจะมาตาม

**เมื่อผู้นำยังเป็นทาสทางปัญญา ประชาชนจะหลุดพ้น
จากลัทธิบริโภคนิยมได้อย่างไร**

อันนี้ลึกลับน่าสนใจ พวกผู้นำที่ว่านี้จะตกจาก
เวทีไปทุกที ถ้าเขาตามประชาชนไม่ทัน ถ้าประชาชน
เขาปิดป่าเมืองกาญจน์ แล้วมาจับเขาน่าดูเลย เช่น
เดียวกับที่ ถนอม ประภาส (จอมพลถนอม กิตติขจร-
จอมพลประภาส จารุเสถียร) จับคนเพียง ๑๑ คน
ก่อนเกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เมื่อผู้นำไม่ทัน
ประชาชน นี่คือความหายนะ ขณะนี้พระเจ้าอยู่หัว
ท่านทัน เมื่อวันเฉลิมฯ ท่านออกมารับสั่งแล้วว่า ให้
ชะลอ ให้พึ่งตัวเอง ให้หยุดคิดเรื่องใหญ่เรื่องโต แสดง
ให้เห็นว่า ท่านทันเกม แต่นักการเมืองยังไม่ทันเลย
ผมชมคุณชวลิตเพราะเขาเข้าใจประชาชน ทั้งๆ ที่เขา
ก็มีข้อเสียเยอะแยะ เราต้องยอมรับความจริง แต่เมื่อ
เขามีจุดเด่น เราก็ต้องให้เกียรติเขา

**มีความเห็นอย่างไรกับคำว่า “อุตสาหกรรมการเงิน”
“ธุรกิจการเงิน” คือ ใช้เงินเป็นสินค้า แทนเป็นสื่อ
ในการแลกเปลี่ยนสิ่งของ**

อันนี้จะช่วยเขาได้มากเลยถ้าเขาเกิดสติ ถ้า
เขาไม่เกิดสติ เขาจะกินยาตาย จะเซ็งไปตลอดชีวิต
น่าสงสาร เดียวนี้คนในต่างประเทศเขาเริ่มเปลี่ยน
แล้ว เขาหันมาทำธนบัตรท้องถิ่นใช้กันเองแล้ว ใน
เมืองไทยก็จะมีแล้ว เราทำแค่สัญลักษณ์ขึ้นมาเพื่อ
แลกเปลี่ยนสินค้ากันเท่านั้นเอง ซึ่งธนบัตรก็มาจาก
หลักเกณฑ์นี้ แต่พอมีรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง ก็มีการฉ้อฉล
แล้วก็บริษัทมาปั่นอยู่เหนือรัฐ มันก็เง็ง แต่ถ้าเรา
ไม่นับถือ เราก็ทำของเราเอง ตราบดที่ผมซื้อ ตราบ

ดที่คุณซื้อ ก็ไม่มีขึ้นไม่มีลง ที่มหาวิทยาลัยคอร์แนล
(สหรัฐอเมริกา)ก็มี

**หมายความว่าถ้าเราไม่ไปสนใจการขึ้นลงของค่าเงินที่
เปลี่ยนแปลง เราก็ดูเหมือนว่าสิ่งที่เรากลัวกันว่า
ดอลลาร์จะแข็งขึ้นเรื่อยๆ เงินบาทจะอ่อนลงมากกว่า
นี่เป็นการมองมิติที่ผิดพลาด**

ใช่ เช่นเดียวกับผี ถ้าเราไม่กลัว ก็หลอกเรา
ไม่ได้ มันเป็นมายากล เป็นผี สถานการณ์ขณะนี้ก็
เหมือนกับคุณจะทำอะไรมาปราบนางนาคพระโขนง
ผมเห็นว่า เสียเวลา ก็ปล่อยไป ผมไม่เคยสนใจเรื่องผี
ผมไม่ดูถูกศาลพระภูมิ ไม่ดูถูกเงิน ไม่ดูถูกพระสยาม
เทวาธิราช แต่ที่นี้คุณไปนับถือทุกอย่างแล้วมาให้พระ
สยามฯ แก่ทุกอย่าง พระภูมิเจ้าที่แก่ ต้องให้หลวงตา
คุณมาเคาะหัว เหมือนกันเลย คุณนับถือสิ่งซึ่งไม่เป็น
สาระทั้งนั้นเลย

**ในโลกความเป็นจริง เศรษฐกิจการค้าขายของประเทศ
ไทยขึ้นอยู่กับการส่งออก เราจะไม่สนใจได้อย่างไร**

ก็นี่แหละครับ สติไม่เกิด สิ่งที่เราเรียกว่าการค้า
เสรีคือการค้าที่อเมริกาหันเขาคูม การค้าที่ประเทศไทย
เขาคูม ผมเคยรู้จักคนที่เคยทำงานห้องเย็น ขายปลา
ทูน่า จับเกือบหมดอ่าวไทย ขายให้ได้กำไร ๑๐% แต่
เวลาขายกลับมาให้เรา ต้องได้กำไร ๔๐% ไม่เช่นนั้น
ไม่ขาย แต่เราก็ยอม ยอมโดยที่ลูกหลานเราจะไม่มี
ปลากินนี่ มันยอมผิดไป หวังรวยระยะสั้น เราตัดต้น
ไม้เมืองไทยหมดแล้ว ก็พยายามจะไปตัดในพม่าอีก
เพื่อจะเอากำไรเล็กๆ น้อยๆ มันผิด เรื่องทอก๊าซสูงจะ
เป็นจะตายก็เพื่อให้ได้กำไรราคาถูกๆ ไปป้อนบริษัท
ข้ามชาติอีก คนของเราตาย คนพม่าตาย ป่าไม้เรา
หมด ถ้าวิเคราะห์กันก็จะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ผิด แล้วพวก
ที่ทำก็รวยมหาศาลอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นถ้าเกิดสติก็
จะทำได้ การจะทำอะไรก็ต้องหัดคิดระยะยาวไม่ใช่
ระยะสั้น ให้คิดเป็นองค์รวม ไม่ใช่คิดเป็นเสี่ยงๆ หัด
คิดเพื่อลูกหลานที่ยังไม่เกิดด้วย ไม่ใช่คิดเฉพาะเวลานี้

**มุมมองต่อการเมืองไทย หลังปฏิรูปการเมือง การเมือง
จะดีขึ้นหรือไม่**

นักการเมืองกระแสหลักไม่มีทางดีขึ้น ไม่ใช่
แค่เมืองไทยนะครับ อังกฤษ อเมริกาก็เหมือนกัน

คลื่นตันก็ถูกกล่าวหาว่ารับสินบน เพราะว่าการแสหลักไปให้ความสำคัญกับการทุ่มเงินกันมาก เมื่อทุ่มเงินมาก ก็ต้องยอมให้บริษัทเอกชนที่ให้เงินมาคุม และบริษัทที่คุมได้มากก็คือ พวกค้าอาวุธ ในเมืองไทยก็พวกค้าเฮโรอีน ไม่มีทางหลีกเลี่ยง จะหลีกเลี่ยงได้ก็ต้องเอาการเมืองนอกกระแสหลัก เช่น คุณบุญส่งที่เมืองกาญจน์ คุณสาโรจน์ที่บ้านครัว คนเหล่านี้เขาไม่สนการเมืองกระแสหลัก แต่นี่คือการเมืองที่แท้

การเมืองคือการปกป้องสิทธิอันชอบธรรม และเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม ผมว่าชาวบ้านจะตื่นตัวมากยิ่งขึ้น ยิ่งพวกกระแสหลักและทะเลาะมากขึ้นเท่าไร ชาวบ้านจะยิ่งเข้มแข็งขึ้น การเมืองที่แท้จะเริ่มตีมาก รัฐสภาทุกประเทศและทะเล แต่รัฐสภายุโรปอดมาก เพราะเขาไม่มีอำนาจที่แท้ ประชาชนเขามีอำนาจในการต่อรองที่มากขึ้น พรรคกรีนส่วนใหญ่ไม่ได้คุมระดับชาติ แต่คุมระดับท้องถิ่นทั้งหมด อันนี้น่าสนใจ เมืองไทยก็เช่นเดียวกัน มีการตื่นตัวแทบทุกเมืองเลย อย่างเชียงใหม่ เจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวงจะสร้างต่อยอดเจดีย์ ไม่ว่าเขาจะคิดคำนวณกันอย่างไร กรมศิลปากรจะค้านอย่างไรก็ไม่ฟัง ท่านถือว่าท่านเป็นใหญ่ บารมีผ้าเหลือง แต่พอเขาให้ลงประชามติ ท่านก็ไม่กล้า อำนาจแอบแฝงมีเยอะมาก

คนชั้นกลาง ถ้ารู้จักอำนาจที่แท้ของตัวเองจะมีอำนาจมหาศาลเลย พฤษภาคม ๒๕๓๕ ชนะเพราะคนชั้นกลาง แต่คนชั้นกลางพอไล่สำเร็จแล้ว กลับไปเชิงล้อย่างเดียว เพราะฉะนั้นถ้าเราเริ่มต้นตัวทางการเมืองในภาวะเศรษฐกิจแบบนี้ บอกว่าเราจะไม่ยอม เราจะไม่เชื่อ แต่เราจะเป็นคนหนึ่งในฐานะราษฎร เมืองไทยจะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญเลย

อีก ๓ ปี อาจารย์ปรีดี พนมยงค์อายุครบ ๑๐๐ ปี คนชั้นกลางกลับมาดูที่อาจารย์ปรีดี แต่อย่าไปดูแบบที่พวกคัดค้านามอมเหมายนะ จะเห็นว่าปรีดีเป็นคนนำประชาธิปไตยมาให้เรา เป็นคนที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างแท้จริง เป็นคนตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เอาธรรมะมาเป็นศาสดาเพื่อจะใช้ในการเมือง เป็นคนที่ต่อสู้ในขบวนการเสรีไทยให้ประเทศไทยเป็นเอกราช นอกเหนือจากการยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้เราเท่าเทียมฝรั่ง เป็นคนแรกที่เก็บภาษี

โดยยุติธรรม เป็นคนแรกที่คิดตั้งธนาคารชาติ เห็นคุณค่าเหล่านี้แล้ว เราจะเอาสิ่งเหล่านี้เป็นโจทย์ ไม่ใช่เพื่อจะยกย่องเพื่อเชยรีนะ การบูชาคนที่ควรบูชาคือเอาความคิดของท่านมาประยุกต์ใช้ให้ทันสมัย ผมเชื่อว่าถ้าคนชั้นกลางทำอย่างนี้ คิดอย่างนี้ เขาก็จะไม่หลง

คนไทยควรจะทำตัวอย่างไรท่ามกลางการรุกเข้ามาของกระแสทุนนิยม บริโภคนิยมจากตะวันตก เพื่อให้อยู่ได้ตามวิถีไทย หรือควรจะทำตัวให้เข้ากับตะวันตกไปเลย

ผมคิดว่าถ้าเรามีสติ ก็อยู่ได้ แต่ถ้าไม่มีสติก็เสร็จเลย ทำงานเหนื่อยยกกลับมาเปิดโทรทัศน์ เสร็จแล้ว เพราะเดี๋ยวนี้โทรทัศน์เป็นธรรมชาติแบบใหม่แล้ว หลงไปกับโฆษณาของบริษัทการค้าต่างๆ แต่ถ้าเรามานั่งคิดแบบมีสติ เราจะสู้ได้ เพราะเหตุว่าบริษัทพวกนี้ถึงจะใหญ่โดยขนาดไหน ร่ำรวยขนาดไหน จะใช้นักวิชาการฉลาดขนาดไหนก็ตาม แต่ขาดคุณธรรม ขาดจริยธรรม ถ้าเราเอาคุณธรรม จริยธรรมมาสู้ เราก็สู้ได้ ผมว่าเราอยู่กับศาสนาธรรมมาตั้ง ๗๐๐-๘๐๐ ปีเราเพิ่งมาทิ้งไปเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง สังคมไทยมีจุดแข็งตรงนี้ ฝรั่งเขาทิ้งมาตั้ง ๒๐๐ ปีแล้ว เขาโยนศาสนาทิ้ง ยังบอกอีกว่า พระเจ้าตายแล้ว

ศาสนาของฝรั่งเขาตั้งอยู่ในความเชื่อ ศาสนาพุทธไม่ได้ตั้งอยู่ในความเชื่อ ตั้งอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติ ถ้าคุณปฏิบัติแล้วจะเห็นเลย ถ้าคุณเริ่มลดความโลภ คุณจะเห็นอันสงสของการลดความโลภ คุณรู้จักของแท้ ก็จักรู้จักโทษของของเทียม แต่ถ้าคุณถูกมอมเมา ก็จะไม่รู้ ที่กินไวน์ขวดละ ๒๐,๐๐๐ บาท รู้ไหมว่าไวน์เหล่านั้นนียดยาฆ่าแมลงทั้งสิ้น เป็นโทษทั้งสิ้น ถ้าคนเริ่มมีสติ ก็จะเริ่มรู้สึก ทีหลังก็จะมีขบวนการอาหารปลอดภัย เราต้องอุดหนุนขบวนการเหล่านี้ เราต้องยอมซื้อข้าวแพงกว่าปกติ ยอมซื้ออาหารแพงกว่าปกติ ซึ่งจะช่วยให้เราไม่ต้องไปซื้อยารักษาเมเร็ง รักษาโรคเอดส์

โดยสรุปแล้ว ผมคิดว่าเราต้องมีสติก่อนแล้ว ปัญญาจะเกิด

ตัดทอนจาก **นสพ.ผู้จัดการรายวัน**

๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๐

ครู พระสงฆ์

เบื้องหลังการทำร้าย

เด็กจำนวนมาก

พบ ครู พระสงฆ์ สามเณร เป็นกลุ่มคนที่ ก่อคดีทางเพศต่อเด็กมากที่สุดในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมา ตามสถิติที่รวบรวมโดยมูลนิธิพิทักษ์สิทธิเด็ก

รายงานชี้ด้วยว่า สถานที่เกิดการละเมิดทาง เพศส่วนใหญ่คือ บ้าน วัดและโรงเรียน

รายงาน ซึ่งอ้างอิงข้อมูลการละเมิดทางเพศ จำนวน ๒๐๐ กรณีตลอด ๓ ปีที่ผ่านมา รายงาน เปิดเผยโดยสมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์จากจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

คุณสมพงษ์ อธิบายว่า ครูและพระเป็นกลุ่ม คนส่วนใหญ่ที่ทำอาชญากรรมเช่นนี้ เพราะมีปัญหา กตสันจากระเบียบข้อบังคับและกฎเกณฑ์มากมาย ยิ่งกว่านั้น พวกเขามีโอกาสและอำนาจมากในการ บังคับเด็กให้ทำอะไรก็ตามที่พวกเขาต้องการ

รายงานเปิดเผยว่า ทั้ง ๒๐๐ กรณีที่มีการ ละเมิดทางเพศ ๙๓ กรณี ถูกกระทำโดยครู พระสงฆ์ และสามเณร ๖๔ กรณี โดยพ่อและญาติ ๔๓ กรณี โดยพ่อเลี้ยงและคนแปลกหน้า

รายงานระบุว่า กรุงเทพฯเป็นพื้นที่ที่เกิดเหตุ เลวร้ายมากที่สุดถึง ๔๔ ราย ในขณะที่รายอื่นๆ ที่ถูกพบ ส่วนมากอยู่ในภาคกลาง ตามด้วยภาคเหนือ อีสาน ตะวันออกและใต้ คุณสมพงษ์กล่าวว่า อาชญา- กรรมอย่างนี้นานๆ จะเกิดขึ้นในภาคใต้ เพราะความ เชื่อในศาสนาของมุสลิมและความเข้มแข็งของชุมชน มุสลิม

ผู้ต้องสงสัยมากกว่า ๙๐ เปอร์เซ็นต์สามารถ รอดพ้นเงื้อมมือกฎหมายได้อย่างน่าประหลาดใจ โดย

เฉพาะในกรณีของพ่อกับลูกหรือครูกับนักเรียน นี่เป็น เพราะพวกเขาถูกปกป้องโดยผู้คนรอบๆ เช่น เมื่อแม่ คนหนึ่งและญาติๆ เกิดกังวลว่า ครอบครัวจะมีความ ชัดแย้งกันขึ้น ตำรวจและศาลต้องการยุติคดีโดยเร็ว แทนที่จะดำเนินการไปตามกระบวนการยุติธรรมให้ ถึงที่สุด

ในหลายกรณีพบว่า เด็กถูกข่มขืนซ้ำอีกเป็น ระยะเวลานาน จาก ๓ เดือนถึง ๑๐ ปี ไม่เฉพาะโดย พ่อ แต่โดยญาติในครอบครัวเดียวกันด้วย ผู้ต้องสงสัย ในกรณีเช่นนี้คือ คนที่คุ้นเคยกับเด็ก ในขณะที่คน แปลกหน้ามีโอกาสน้อยกว่า

ใน ๒๐๐ รายพบว่า มีเด็กที่ถูกข่มขืนมากกว่า ๒๐๐ ครั้งอยู่ ๕๙ ราย ๑๕๑-๒๐๐ ครั้ง ๕๑ ราย ๑๐๑-๑๕๐ ครั้ง ๓๙ ราย ๒๑-๑๐๐ ครั้ง ๓๒ ราย

ในขณะที่ถูกสอบสวน ผู้ต้องสงสัยในคดีละเมิด ทางเพศต่อเด็กมักอ้างเสมอๆ ว่า พวกเขาสูญเสียการ ควบคุมตัวเองเมื่อโอกาสเปิดให้ หรือข้ออ้างอื่นคือ พวกเขาทำร้ายเด็กเพราะตีหรือเพราะภรรยาอ่อนแอ เกินไป

จาก นสพ. Bangkok Post

วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐

จดหมายข่าวปาจารย์สารฉบับ **อนุรักษ**

พระไพศาล วิสาโล สารานุกรม

อนุรักษ เป็นจดหมายข่าวรายเดือนที่ตระหนักถึง คุณค่าของธรรมชาติและพุทธศาสนา ทำหน้าที่เป็นสื่อ กลางระหว่างพระสงฆ์ แม่ชี พราหมณ์ที่ทำงานอนุรักษและ ผู้ห่วงใยในชะตากรรมของสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งสู่ดุลยภาพ ระหว่างชีวิต สังคม และธรรมชาติ

ผู้เป็นสมาชิกมีสิทธิ์ได้เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษ เช่น อนุรักษทัศนา ได้รับหนังสือในราคาพิเศษและ/หรือฟรี

ผู้สนใจสมัครโปรดส่งเงินธนาณัติ เช็ค ตัวแลกเงิน ปณ.คลองสาน ในนาม น.ส.นงลักษณ์ ตรงศีลสัตย์ หรือ โอนเงินเข้าบัญชี ธนาคารกรุงเทพ สาขาคลองสาน ประเภทออมทรัพย์ ๑๕๑-๐๕๕๗๗๔๑ สมัครไปที่ ๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทรศัพท์ ๔๓๗-๙๔๔๕, ๔๓๗๙๔๕๐

เมื่อการ์ตูนทำพิษ

นี่แหละโรคจากเทคโนโลยี

❁
เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๐ เด็กๆ ญี่ปุ่น อายุตั้งแต่ ๓-๑๒ ปี จำนวนมากต้องล้มป่วยกันระนาว หลังจากชมภาพยนตร์การ์ตูนทางโทรทัศน์เรื่อง “โพเกมอน” จากการสำรวจพบว่า มีเด็กที่ล้มป่วยทั่วประเทศมากกว่า ๑๐,๐๐๐ คน ในจำนวนนี้ถึงขั้นต้องห้ามเข้าโรงพยาบาลกว่า ๖๕๔ คน โดยที่เด็กๆ ล้มป่วยหลังจากดูการ์ตูนดังกล่าวไปได้ราว ๒๐ นาที ก็มีอาการลมชัก หน้ามืดหมดสติ คลื่นเหียนอาเจียน แสบเคืองตา

นักจิตวิทยาหลายคนเห็นพ้องต้องกันว่า โรคนี้เกิดจากนัยน์ตาได้รับแสงสีเจิดจ้ากะทันหัน และมากเกินไป ซึ่งเรียกว่า “ลมชักจากการรับภาพอันตราย”(Photosensitive Epilepsy) หรือ “โรคลมชักที่เกิดจากโทรทัศน์” โดยแพทย์รู้จักโรคนี้มานาน

แล้วตั้งแต่มีการผลิตโทรทัศน์ใหม่ๆ โรคนี้มักเกิดขึ้นกับผู้ que เล่นวิดีโอเกมนานเกินไป โรคลมชักนี้ เคยเกิดขึ้นหลายครั้งกับเด็กๆ ทั้งในสหรัฐ ญี่ปุ่น อังกฤษ

นายกิติกร มีทรัพย์ นักจิตวิทยา กรมสุขภาพจิต กล่าวว่า “โรคลมชักชนิดนี้ สืบเนื่องจากแสงและภาพที่ปรากฏน่าจะมีควมดีสูงในระดับมหาศาลเกินกว่าสมองจะรับได้ จึงเข้าไปกระตุ้นให้เกิดการแปรปรวนทางจิต ทำให้เด็กมีอาการกลัวมาก วิดตมาก กัดฟัน กัดลิ้น น้ำลายฟูมปากและล้มลงหมดสติ นับเป็นโรคใหม่ที่พบไม่บ่อยนัก เป็นโรคที่เกิดจากเทคโนโลยีโดยแท้”

เก็บความจากหนังสือพิมพ์
มติชน ไทยรัฐ ข่าวสด
วันที่ ๑๘-๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๐

ปัจจุบันขณะ

เมื่อพระพุทธเจ้าถูกถามว่า “ท่านและสาวกปฏิบัติอะไร” ท่านทรงตอบว่า “เรานั่ง เราเดิน และเรากิน” ผู้ถามซักต่อไปว่า “แต่ท่านที่เคารพ ทุกคนล้วนนั่ง เดิน และกิน” พระพุทธเจ้าตอบว่า “เมื่อเรานั่ง เรารู้ตัวทั่วพร้อมว่า เรากำลังนั่ง เมื่อเราเดิน เรารู้ตัวทั่วพร้อมว่า เรากำลังเดิน เมื่อเรากิน เรารู้ตัวทั่วพร้อมว่า เรากำลังกิน”

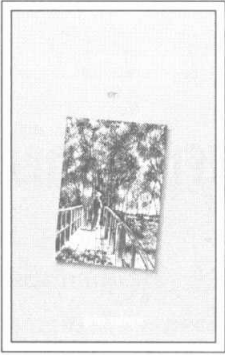
เรามักจะสูญเสียเวลาส่วนใหญ่ไปกับอดีตหรืออนาคต ยามเรามีสติ ดำรงอยู่กับปัจจุบันขณะ ความรู้ความเข้าใจต่อสรรพสิ่งจะชัดเจน เราเริ่มรู้จักการยอมรับ ความเบิกบาน ความสงบสุข และความรักความเข้าใจ

ดิช นัท ฮันท์

จากหนังสือ *บาทวิถีสู่ความเบิกบาน: คู่มือภาวนาในการเดินสมาธิ* หน้า ๔-๕

ฐานั่งสื่อเสขธรรม

เมื่อฉันรู้ว่าตัวเองเป็นมะเร็ง

ประสบการณ์การรักษาแนวธรรมชาติบำบัด

สุภาพร พงศ์พฤกษ์ เขียน สนพ.อาศรมวงศ์สนิท จัดพิมพ์

ราคา ๒๐๐ บาท ความหนา ๓๐๗ หน้า

6

เราเชื่อว่า “มะเร็ง” เป็นคำที่น่าสะพรึงกลัวของยุคปัจจุบันอยู่ไม่น้อย เมื่อใครก็ตามที่ถูกตัดสินว่า “คุณเป็นมะเร็ง” ก็เท่ากับว่าคุณกำลังทำทาบกับความตายที่เข้ามาแจ้งให้ทราบแล้ว หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ในการต่อสู้กับความกลัว ความสับสน ความเชื่อมั่นและความศรัทธาในวิธีการรักษาโรคแนวธรรมชาติบำบัด ความเป็นอนิจจังขึ้นๆ ลงๆ ของอารมณ์ได้อย่างชัดเจน

หนังสือเล่มนี้ยังแสดงให้เห็นถึงภาพการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด และความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เขียน เพราะความเชื่อมั่นและศรัทธาในการรักษาแนวธรรมชาติบำบัด

หนังสือเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์และกำลังใจ ทั้งผู้ที่ประสบกับโรคร้ายด้วยตัวเอง รวมทั้งผู้ที่ยังไม่รู้ว่าจะประสบหรือไม่ เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการรักษาโรค ❀

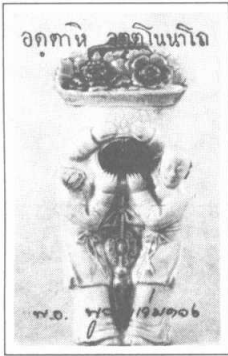

หลักเกณฑ์ปฏิบัติ

สำหรับการใช้บริการตู้หนังสือเสขธรรม

- ๑) หากท่านมีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสาราณียกรได้แนะนำผ่านทางตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้ โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่ม **โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ**
- ๒) การให้บริการตู้หนังสือเสขธรรมนี้ เพื่อ จุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของ **ภิกษุ สามเณร และ แม่ชี** เป็นหลัก ดังนั้น ภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากท่านมีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็น **ฆราวาส**นั้น หากท่าน สนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทางศพพ. ในราคาพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการ มาที่ **ตู้หนังสือเสขธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนน สมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐** ธนาณัติสั่งจ่าย **นายวรพงษ์ เวชมาลินทร์ ป.ณ. คลองสาน**

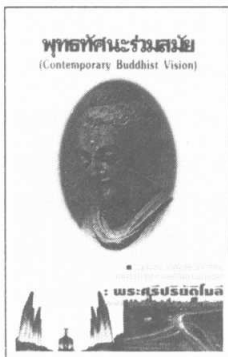

หิโตปเทศ

ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ พ.อ.พูล แจ่มดวง
หนา ๓๐๓ หน้า + คำนำ ๑๔ หน้า

หิโตปเทศ เป็นหนังสือที่คนไทยคงรู้จักชื่อกันดี ไม่น้อย เนื่องจากเนื้อหาบางส่วนถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนในระบบ ทั้งสุภาสิตในหนังสือดังกล่าวก็ให้แง่คิดในการดำรงชีวิตอย่างน่าอ่าน เพราะเต็มไปด้วยการใช้คำอุปมาอุปมัยอันไพเราะ ด้วยฝีมือของสองปราชญ์เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป อย่างไรก็ตาม มักมีความสับสนเกี่ยวกับสำนวนแปลในการพิมพ์ครั้งต่างๆ เนื่องจากฉบับของสองปราชญ์มี ๒ สำนวน โดยครั้งแรกตีพิมพ์เมื่อปีพ.ศ.๒๔๕๔ ในชื่อ คารม ซึ่งเป็นนามปากกาเดิมของสองท่าน ครั้งหลังพิมพ์แจก

ในงานพระราชทานเพลิงศพบิดา พระสารประเสริฐ จึงมีความแตกต่างกันบ้าง จนบางท่านที่เห็นฉบับพิมพ์ซึ่งไม่เหมือนกับที่ตนเองมีถึงกับเข้าใจผิดไปว่า สำนักพิมพ์แก่สำนวนโดยพลการ จนโทรศัพท์มาตำหนิเป็นการใหญ่ สำหรับฉบับพิมพ์ในครั้งนี้เป็นสำนวนแรก ซึ่งต่อมาเสฐียรโกเศศได้บันทึกไว้ว่า “ล่วงมาหลายปี พระสารประเสริฐบรรยายความรู้สึกแก่ข้าพเจ้าว่า... แปลครั้งหลังอย่างพยายามและบรรจงทำไม่มั่นอ่านสู้ครั้งแรกไม่ได้ ...” จะจริงเท็จประการใดคงต้องไปหาทั้งสองสำนวนมาอ่านเทียบกันเอาเอง

พุทธทัศน์ร่วมสมัย

โดย พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุสลจิตโต)
หนา ๒๖๐ หน้า

หนังสือเล่มนี้ คณะสงฆ์วัดจันทาราม และคณะพระธรรมทูตจัดพิมพ์ถวายเนื่องโอกาสที่ผู้เขียน (ดร.พระมหาสมชัย กุสลจิตโต รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยวงศารมย์วิทยา) ได้รับสมณศักดิ์ที่พระ

ศรีปริยัติโมลี ซึ่งเป็นการรวบรวมงานพูด งานเขียน ทั้งที่เป็นบทสัมภาษณ์ ปาฐกถา งานเทศน์ แปล พ่วงท้ายด้วยบทความภาษาอังกฤษอีก ๒ เรื่องซึ่งเคยตีพิมพ์ลงในหนังสือต่างๆ รวมประมาณ ๓๐ เรื่อง

ต่างกรรมต่างวาระกัน มาจัดพิมพ์เป็นเล่มอย่างย่อใหญ่ นับเป็นความพยายามของพระสงฆ์รูปหนึ่งที่น่าหลักพุทธธรรมมาใช้อธิบายปรากฏการณ์และนำเสนอความคิดใหม่ๆ ต่อสังคมปัจจุบัน ทั้งในด้านการเมืองสังคมและเรื่องราวในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมแก่กาลสมัย

โดยที่หนังสือดังกล่าวตีพิมพ์เป็นจำนวนน้อยผู้ที่สนใจใคร่นำมาอ่านสามารถติดต่อกับผู้เขียนได้ที่ฝ่ายกิจการต่างประเทศมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ แขวงท่าพระจันทร์ เขตพระนคร กทม. ๑๐๒๐๐ ❀

พุทธพิธีร่วมสมัย

ส.ศิวรักษ์ เขียน

ความหนา ๒๓ หน้า

การทำให้พระศาสนาเข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้นั้น นอกจากศาสนบุคคล/ทายาทจะต้องเข้าใจทั้งเรื่องทางธรรมและทางโลกอย่างดีแล้ว ยังต้องสามารถสื่อสารกับคนร่วมสมัยให้ได้ พิธีกรรมเป็นสิ่งที่คณะสงฆ์ใช้เป็นอุบายเพื่อสื่อสารทางธรรมให้เข้าถึงคนร่วมรุ่นมาโดยตลอด หากนับตั้งแต่มีการปรับปรุงพิธีกรรมในสมัยรัชกาลที่ ๓ (โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ สมัยยังเป็นวชิรญาณภิกขุ) ให้มีการทำวัตรเช้าเย็นแล้ว ดูเหมือนว่าจะมีที่ท่านพุทธทาสแปล/สวดบททำวัตรเป็นภาษาไทยกำกับไว้ด้วยเท่านั้น (ถ้ามีกรณีอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ โปรดช่วยบอกให้ทราบด้วย) โดยที่เนื้อหาในบทสวดที่มีอยู่แม้จะมีประโยชน์อย่างยิ่งหากมุ่งไปที่การขัดเกลาภายในใจตนเองโดยหาได้มีส่วนที่เชื่อมโยงไปสู่สังคมอย่างพอเพียงกับการสื่อสารให้เห็นทุกขสัจจกายได้โครงสร้างอันซับซ้อนของสังคมสมัยใหม่ไม่ ดูจะมีช่องทางฝ่ายมหายานที่ท่านนิตย นัทธันท์ ซึ่งให้ความสนใจประเด็นนี้และพยายามประยุกต์พิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งตีความเนื้อหาเพื่อให้ครอบคลุม

เหมาะสมแก่สังคมนร่วมสมัย ซึ่ง ส.ศิวรักษ์ได้นำมาแปล โดยปรับปรุงจากหนังสือ “พิธีกรรมสำหรับพุทธศาสนิกกรร่วมสมัย” เมื่อหลายปีก่อน

เนื่องในโอกาสอันเป็นมงคลที่พระมหาสมชาย กุสลจิตโตได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นที่พระศรีปริยัติโมลี เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ โดยที่ท่านมีคุณูปการต่อวงการศึกษามากจำเพาะคณะสงฆ์เท่านั้น หากยังสามารถสื่อสารกับคนร่วมสมัยได้อย่างน่าสนใจไม่น้อย คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา ร่วมกับเสมสิกขาลัย จึงคัดบทประยุกต์พิธีกรรมจากหนังสือดังกล่าวบางบทที่เห็นควรใช้พิจารณาเป็นกิจวัตร โดยเห็นว่าจะเป็นการสมควรแก่กาละ เทศะ และบุคคลอย่างยิ่ง

เนื้อหาในเล่ม มีทั้งบทพิจารณาอาหาร การปวารณาเพื่อเริ่มชีวิตใหม่ บทอาราธนา/ให้ศีลและโดยเฉพาะบทเสขิยธรรมว่าด้วยอิทัปปัจจยดา (ซึ่งควรอ่านทุกวัน อย่างภิกษุหวัจนวกเพื่อสังคม)

จับกระแส

จดหมายตั้งชื่ออาคารปริดี พนมยงค์

๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๐

เรื่อง เสนอให้ตั้งชื่ออาคารใหม่ว่า อาคารปริดี พนมยงค์

เรียน ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ให้ประเทศไทยเสนอชื่อนายปริดี พนมยงค์ ไปยังยูเนสโกเพื่อให้หน่วยงานนั้นประกาศชื่อท่านว่าเป็นบุคคลสำคัญในระดับโลก เนื่องในโอกาสชาตกาลครบ ๑ ศตวรรษ ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ (ค.ศ.๒๐๐๐) นั้น

นับว่ากระทรวงการต่างประเทศมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนมติดังกล่าว และนายปริดีก็เป็นรัฐมนตรีที่สำคัญของกระทรวงนี้ โดยเฉพาะก็คือ บทบาทของท่านในการแก้ไขสนธิสัญญาสิทธิสภาพนอกอาณาเขตขั้นสุดท้าย ให้ประเทศเราได้เอกราชทางศาลอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๔๘๒

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการได้ทราบว่า กระทรวงการต่างประเทศกำลังก่อสร้างอาคารใหม่ขึ้น จึงเกิดความคิดที่ขอเรียนเสนอว่า ควรจะได้พิจารณาตั้งชื่ออาคารนี้ว่า อาคารปริดี พนมยงค์ เพื่อเป็นเกียรติแก่ท่าน และเป็นศรีแก่ประเทศ ที่ได้รับเอกราชอันสมบูรณ์ทางศาลและทางกฎหมายจากมหาอำนาจ

แม้เมื่อพิจารณาแล้ว หากเห็นว่าไม่เหมาะสมด้วยประการใดก็ตาม โดยเฉพาะก็ตรงที่ท่านเป็นเพียงสามัญชน ที่ไม่มีอภิสิทธิ์ทางชาติวุฒิ ก็ยังควรพิจารณาตั้งชื่อหอประชุม หรือส่วนที่เป็นกรมสนธิสัญญาว่า เป็นบริเวณหรือห้องปริดี พนมยงค์ เพราะการกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการแสดงความกตัญญูตเวที อันเป็นนิมิตหมายของคนดี ด้วยรู้คุณคนที่ทำคุณงามความดีให้แก่ประเทศชาติ

ถ้าพิจารณาแล้วตกลงตั้งชื่ออาคารก็ดี ส่วนหนึ่งของอาคารก็ดี แม้จนห้องของกรมกองใดก็ดี น่าจะมีการติดรูปและแสดงประวัติ รวมถึงผลงานของท่าน ในช่วงที่ว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อให้ข้าราชการรุ่นหลังๆ ตลอดจนนักท่องเที่ยวและอนุชนได้ทราบ เท่ากับเป็นการเผยแพร่คุณงามความดีให้ปรากฏและแพร่หลายสืบไป

อนึ่ง ใครขอเสนอด้วยว่า ถ้าอาคารใหม่นี้จะมีการตั้งชื่อหรือให้เกียรติ นายปริดี พนมยงค์แล้ว ก็ควรพิจารณาให้เกียรติรัฐมนตรีท่านอื่นๆ ที่มีความสามารถเด่นเป็นพิเศษ มีความสุจริตในการรับใช้บ้านเมือง มีความกล้าหาญ และเห็นแก่ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนตัว โดยอาจตั้งเกณฑ์ไว้ว่า ท่านผู้นั้นต้องเสียชีวิตไปแล้ว มีผลงานเด่นเป็นพิเศษ และปฏิบัติราชการตามแนวทางประชาธิปไตย

หากพิจารณาในบริบทดังกล่าว นายดิเรก ชัยนาม ก็เป็นอีกท่านหนึ่งซึ่งควรยกย่อง ด้วยบทบาทของท่านรวมทั้งในตอนก่อน ระหว่างและหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ยืนหยัดอยู่ฝ่ายศักดิ์ศรีของชาติชนิดที่ไม่

คือโรราบกับฝ่ายอักษะแต่ผู้ปุ่นก็เกรงใจ ถ้ามีห้องดิเรก ชัยนาม มีเกียรติประวัติและผลงานของ ท่านให้ปรากฏก็น่าจะเป็นคุณประโยชน์แก่กระทรวงการต่างประเทศ เพราะจะเป็นแบบอย่างแก่ข้าราชการ นักการเมืองและอนุชน

ที่เรียนเสนอมาทั้งหมดนี้ ก็ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมค่านิยมในการยกย่องคนดี รู้คุณของผู้หน้าที่ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติ ทั้งยังเป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจให้แก่อนุชนผู้ใฝ่ดีและผู้ที่ถูกทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(สุลักษณ์ ศิวรักษ์)

ประธานกรรมการ

โกมล คีมทอง

ปรัชญาและปณิธานแห่งชีวิต

โกมล คนหนุ่ม

รวมข้อเขียนแห่งความบันดาลใจ

ราคาเล่มละ ๑๕๐ บาท

แม้ว่าสำหรับคนรุ่นใหม่ที่สนใจแสวงหาการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าจำนวนไม่น้อย ชื่อของโกมล คีมทองคือแรงบันดาลใจสำคัญที่เป็นแบบอย่างของการใช้ชีวิตอย่างมีและทำตามอุดมคติที่ตั้งงามของตนเองตราบนานหลายทศวรรษ เรื่องราวและข้อเขียนของโกมล ส่งผลต่อคนหนุ่มสาวจำนวนมากตลอดระยะเวลา ๒๖ ปีแห่งการตายของเขา ซึ่งบ้างก็มองเขาอย่างเป็นวีรบุรุษ ขณะที่อีกจำนวนไม่น้อยเข้าใจโกมลในฐานะมนุษย์คนหนึ่งซึ่งมีกิเลส ข้อดีและข้อเสียเหมือนมนุษย์ทั่วไป แต่ไม่ว่าจะมีภาพของเขาในใจตนเองแบบใดมาก่อนก็ตาม หนังสือทั้ง ๒ เล่มที่ออกมาคู่นี้ ย่อมจะช่วยให้แง่มุมเกี่ยวกับโกมลที่หลากหลายขึ้นอย่างไม่ต้องสงสัย

ทั้งจากข้อเขียนของเขาเองตั้งแต่เป็นนักศึกษา จนถึงก่อนนาระสุดท้าย ในหนังสือ **โกมล คนหนุ่ม รวมข้อเขียนแห่งความบันดาลใจ** ซึ่งจะช่วยให้เราเห็นการคลี่คลายทางความคิดของเขาอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

หรือจะเป็นทัศนะของบุคคลต่างๆ ที่รู้จักโกมล ทั้งในฐานะครู เพื่อน และคนรุ่นหลังที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเขา อันมีทั้งส่วนที่ชื่นชมพร้อมๆ กับวิจารณ์โกมลไปด้วย ในหนังสือ **โกมล คีมทอง ปรัชญาและปณิธานแห่งชีวิต**

ยอมรับคุณค่าใดๆ ก็ต่อเมื่อมันถือกำเนิดในแผ่นดินของเราแล้ว คุณก็ไม่สามารถเป็นมุสลิมในมาเลเซีย เพราะศาสนาอิสลามไม่ได้ถือกำเนิดในมาเลเซีย ไม่สามารถเป็นคริสเตียนในสวนโตของโลกยกเว้นในวันออกกลาง มันดูไม่เข้าท่าเอาเลย”

องซานซูจีเชื่อมั่นว่า การมีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ไม่ไกลเกินไปในอนาคต “พม่าเคยมีประชาธิปไตยอยู่แล้ว เมื่อเราเป็นเอกราช เราเป็นชาติประชาธิปไตยชาติหนึ่ง วันเวลาเหล่านั้น พม่าถูกมองว่าเป็นหนึ่งในชาติที่น่าจะประสบความสำเร็จมากที่สุดในเอเชีย ดิฉันคิดว่า

เอกราชควรหมายถึง

สิทธิมนุษยชนที่ดีขึ้น

องซานซูจี

ก รุงเทพฯ : ผู้นำพรรคชาติประชาธิปไตย องซานซูจีประธานงานเฉลิมฉลอง ๕๐ ปีเอกราชของพม่ากับงานเฉลิมฉลอง ๕๐ ปีคำประกาศสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ระหว่างการให้สัมภาษณ์ในกรุงย่างกุ้งเมื่อเร็วๆ นี้ องซานซูจีกล่าวว่า “เอกราชควรหมายถึงการที่สิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้นกว่าเดิม แต่โชคร้ายที่ไม่เป็นเช่นนั้นในพม่า ดิฉันคิดว่าสิ่งนี้ควรเป็นหนึ่งในเป้าหมายของเรา ปีที่ ๕๐ แห่งเอกราชของเราควรเป็นปีซึ่งประชาชนพม่ามีสิทธิมนุษยชนมากขึ้นกว่าเดิม” พม่าจะจัดงานเฉลิมฉลอง ๕๐ ปีเอกราชในวันพรุ่งนี้ (๔ มกราคม ๒๕๔๑)

สำหรับกรณีที่มีผู้กล่าวโจมตีถึงความเป็นสากลของหลักสิทธิมนุษยชนเมื่อเร็วๆ นี้ องซานซูจีกล่าวว่า “พม่าเป็นหนึ่งในผู้ริเริ่มลงนามในคำประกาศสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และดิฉันไม่เคยทราบว่า จะมีชาวพม่าคนใดในเวลานั้นยื่นขึ้นและกล่าวว่า “นี่ไม่ใช่ชาวเอเชีย นี่ไม่ใช่ชาวพม่า” ถ้าหากว่าเราจะ

ประชาธิปไตยจะนำสิ่งที่ดีมากมาสู่เรา”

สิ่งที่เราต้องการคือเสรีภาพ ประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ ประชาธิปไตยซึ่งจะมีการเลือกตั้งเป็นปรกติ ที่ซึ่งประชาชนในสถานะต่างๆ มีอิสระที่จะเปลี่ยนรัฐบาล ถ้าพวกเขาารู้สึกว่า รัฐบาลนั้นไม่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ของเขา และระบบซึ่งแข็งแกร่งพอที่จะต้านทานวิกฤติใดๆ ก็ตามที่ประเทศจะต้องเผชิญ”

“ดิฉันรู้ว่า ประชาธิปไตยไม่ได้หมายความว่าปัญหาของเราจะยุติ แต่ต้องการประชาธิปไตยที่หมายถึงประเทศ ประเทศหนึ่งซึ่งแข็งแกร่งเพียงพอ มีเสรีภาพเพียงพอละเอียดอ่อนเพียงพอที่จะรับมือกับปัญหาใดๆ ซึ่งผุดขึ้นมาโดยไม่ให้เป็นอันตรายต่อประชาชนเกินควร” องซานซูจีย้ำ

องซานซูจีแสดงความพึงพอใจต่อการสนับสนุนของบรรดาพรรคการเมืองอื่นๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในพม่า บางพรรคเคยถูกถอดถอนทะเบียนรายชื่อโดยระบอบเผด็จการทหาร “มันไม่เพียงแสดงถึงการอุทิศตัวของพวกเขาเพื่อประชาธิปไตย

เท่านั้น แต่ยังเป็น การแสดงออกถึงจิตใจอันกว้างขวางของพวกเขาด้วย พวกเขามีส่วนสนับสนุนอย่างมากต่อสิ่งที่เรากำลังทำ เพราะพวกเขาเห็นว่าทั้งหมดที่เรา กำลังทำนั้นเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน”

เจ้าของรางวัลโนเบลหวังด้วยว่าปี ๒๕๔๑ จะเห็นชุมชนนานาชาติร่วมกันผลักดันสนับสนุนมติที่ประชุมใหญ่ของสหประชาชาติเพื่อหาทางออกในกรณีพม่า ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ “นั่นหมายถึงสมาชิกทุกประเทศของสหประชาชาติมี

หน้าที่ต้องพยายามทำให้มติดังกล่าวเป็นจริง เราไม่ต้องการให้สถานการณ์ปัจจุบันดำเนินต่อไป ในแง่ที่ว่าอาเซียนลากไปทางหนึ่ง อเมริกาลากไปอีกทางหนึ่ง สหภาพยุโรปก็ลากไปตามอเมริกา และญี่ปุ่นกำลังลากไปตามอาเซียน”

เครือข่ายทางเลือกอาเซียนต่อกรณีพม่า

๓ มกราคม ๒๕๔๑

รายชื่อผู้บริจาคสมาชิกอุปถัมภ์เสขิยธรรม

๑. คุณวันลักษณ์	มิ่งมณีนาทิน	๒๐๐ บาท
๒. คุณวนิดา	ตันติวิทยาพิทักษ์	๒๐๐ บาท
๓. คุณสันติ	สถาพรสถิต	๔๐๐ บาท
๔. คุณกุลฤดี	ฤทธิเดช	๓๐๐ บาท
๕. คุณวีรศักดิ์	ธารบัวสวรรค์	๒๐๐ บาท
	ให้คุณปราณี	รัตนพงษ์ผาสุช
๖. คุณสุวรรณยา	ลิลิตเมธา	๒๐๐ บาท
	ให้แม่ชื่อสมภารณ์	วังอ่อน
๗. คุณวัชรวิ	วิมุกตายน	๑๐๐ บาท
	ให้พระสุวรรณา	เจีย
๘. คุณสุพัตรา	ศิวิรักษ์	๒,๐๐๐ บาท
๙. คุณพัมมัย	วิชชุเกรียงไกร	๒๐๐ บาท
	ให้พระอาจารย์ประสิทธิ์	อโศโก

รายชื่อผู้สมัครและต่ออายุสมาชิกเสขิยธรรม

๑. คุณพรทิพย์	พงษ์สวัสดิ์ดี	๒๐๐ บาท
๒. คุณประวิทย์	เยี่ยมแสนสุข	๒๐๐ บาท
๓. คุณวิชัย	รัตนแสงพันธ์	๒๐๐ บาท
๔. นพ.ชูชัย	ศุภวงศ์	๒๐๐ บาท
๕. พระพงศ์เทพ	ธมมครุโก	๒๐๐ บาท
๖. พระสุพจน์	จิรวุฒโน	๒๐๐ บาท
๗. คุณบัณฑิต	เพียงอำไพ	๑,๘๐๐ บาท
๘. คุณกุลฤดี	ฤทธิเดช	๒๐๐ บาท
๙. คุณวีรศักดิ์	ธารบัวสวรรค์	๒๐๐ บาท
๑๐. คุณจิระภา	ศิริพงษ์	๔๐๐ บาท

๑๑. คุณวิเชียร	หงษ์ทอง	๒๐๐ บาท
๑๒. แม่ชียุพิน	ดวงจันทร์	๒๐๐ บาท
๑๓. คุณนุจรีย์	ไชยภิตติวัฒนา	๔๐๐ บาท
๑๔. คุณบุญชู	อิงกาญจล	๒๐๐ บาท
๑๕. บรรณารักษ์ห้องสมุดร.ร.สตรีนครสวรรค์		๒๐๐ บาท
๑๖. คุณสมานพันธ์	กาญจนলেখกะ	๒๐๐ บาท
๑๗. คุณชัชวาล	บุญปัน	๖๐๐ บาท
๑๘. คุณกรองอร	ชำปัญญา	๒๐๐ บาท
๑๙. คุณรัชดา	ธราภาค	๒๐๐ บาท
๒๐. คุณมณีพรรณ	โคเรต	๒๐๐ บาท
๒๑. ศ.ระพี	สาคริก	๒๐๐ บาท
๒๒. คุณเกษรภรณ์	เจริญจิตรโสภณ	๒๐๐ บาท
๒๓. พระพงษ์ธาดา	กตปัญญาญ	๑๐๐ บาท
๒๔. พระเทิงทัย	ทมจิตโต	๑๐๐ บาท
๒๕. พระอุดร	อุตตรธมโม	๑๐๐ บาท
๒๖. หลวงปู่เพ็ง	คมกักรปัญญาญ	๑๐๐ บาท
๒๗. คุณนภา	คงพยัคฆินทร์	๒๐๐ บาท
๒๘. พระเอศณะ	บุญญาโกโม	๒๐๐ บาท
๒๙. บรรณารักษ์ฝ่ายวารสาร ม.ทักษิณ		๒๐๐ บาท
๓๐. คุณบุษรินทร์	ฉิมสุช	๒๐๐ บาท
๓๑. คุณปรารถนา-โอชามุ		๔๐๐ บาท
๓๒. คุณสิบลูก	โพธิสมบัติ	๒๐๐ บาท
๓๓. พญ.พรทิพย์	เชาวริย์วงษ์	๒๐๐ บาท
๓๔. คุณศุภชัย	นพพรสุวรรณ	๒๐๐ บาท

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

เรื่อง การช่วยเหลือช้างในป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่ง

เจริญพร ผู้ว่าการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

ข้าพเจ้า อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี เมื่อต้นเดือนมกราคมที่ผ่านมา และจากข้อมูลที่ได้มีการเผยแพร่ในเวลาต่อมา ทำให้ทราบว่า ช้างป่าในบริเวณดังกล่าวกำลังอยู่ในสถานการณ์ที่น่าวิตกอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา หลักฐานบ่งบอกว่าช้างป่าไม่น้อยกว่า ๓ โขลง กำลังอยู่ในสภาพกดดัน เนื่องจากเขตหากินถูกตีวงให้แคบลงเรื่อยๆ ทำให้มีพฤติกรรมที่ผิดปกติไปจากเดิม หากสภาพดังกล่าวยังคงดำรงอยู่ต่อไป น่าเป็นห่วงว่า ช้างจะมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่ออันตรายเช่น ออกไปหากินตามไร่ชาวบ้านถี่ขึ้น ทำให้ยางที่จะถูกทำร้ายถึงตายได้ หากช้างก็อาจจะเปลี่ยนไปใช้เส้นทางที่ไม่ปลอดภัย เช่น เดินข้ามน้ำตก อันอาจนำไปสู่เหตุการณ์อันน่าเศร้าคล้ายกรณีช้างตกเหวนรกที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เมื่อ ๔-๕ ปีที่ผ่านมา

การที่ช้างป่าประสบปัญหาต่างๆ ดังกล่าว เชื่อว่าเป็นผลจากการวางท่อก๊าซธรรมชาติของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งทำให้เส้นทางเคลื่อนย้ายหากินของช้างป่าถูกตัดขาดหรือได้รับผลกระทบ ช้างจึงไม่อาจใช้เส้นทางเดิมได้ ต้องหากินวนเวียนอยู่ในบริเวณจำกัด จนสามารถพบเห็นได้ง่ายในบริเวณที่ใกล้กับแนวท่อก๊าซ ระยะทางหลายกิโลเมตรในป่าดังกล่าว

ทุกวันนี้ช้างในประเทศไทยกำลังประสบเคราะห์กรรมนานับการจากการกระทำของมนุษย์ จนล้มตายลงไปเรื่อยๆ อาตมาซึ่งมีชื่อช้างท้ายนี้ ไม่ปรารถนาที่จะเห็นช้างต้องประสบเหตุร้าย หรือถูกกระทำซ้ำเติมยิ่งกว่านี้ ถึงเวลาแล้วที่คนไทยควรใส่ใจและมีเมตตาจิตต่อช้างและสัตว์ต่างๆ ที่เป็นเพื่อนร่วมโลกเดียวกับเรา จึงใคร่ขอวิงวอนให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โปรดดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดกับช้างป่าในป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่งอย่างเร่งด่วน โดยขอเสนอให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยระงับการวางแนวท่อก๊าซและกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อช้างดังกล่าว อย่างน้อยก็เป็นการชั่วคราว เพื่อเปิดโอกาสให้ช้างป่า ซึ่งคาดว่ามี ๓๐-๔๐ ตัว ได้เคลื่อนย้ายข้ามเขตไปหากินอีกด้านหนึ่งของแนวท่อก๊าซ หรือหากจะมีการช่วยเหลือใดๆ นอกเหนือจากนี้ เพื่อให้สัตว์เหล่านั้นได้รับผลกระทบน้อยลงจากกิจกรรมต่างๆ ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ก็จะเป็นการดียิ่ง

ปัจจุบันช้างป่าในประเทศไทยมีจำนวนเหลือน้อยมาก คาดว่ามีเพียง ๑,๐๐๐-๒,๐๐๐ ตัวเท่านั้น ดังนั้นสถานการณ์ของช้างป่าในป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่งจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานการณ์ของช้างป่าโดยรวมในประเทศไทย การช่วยเหลือช้างในป่าสงวนดังกล่าว จึงไม่เพียงแต่จะเป็นการบำเพ็ญบุญกุศลและส่งเสริมเมตตาธรรมให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมไทยหากยังมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อระบบนิเวศในประเทศไทยอีกด้วย

อาตมาหวังว่า ข้อเสนอดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาจากท่าน จึงขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

เจริญพรด้วยความนับถือ

พระไพศาล วิสาโล

อนึ่ง พระไพศาลได้นำจดหมายดังกล่าวพร้อมทั้งลายชื่อของพระสงฆ์รวม ๒๑ รูปที่ร่วมขอขบิณฑบาตชีวิตช้าง ไปยื่นต่อการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ นี้แล้ว

ข้อสังเกตและข้อคิดเห็น ๑๐ ประการ ต่อโครงการท่อส่งก๊าซไทย-พม่า

๑. ทำลายผืนป่าตะวันตกของประเทศไทย

ป่าห้วยเขย่งและอุทยานแห่งชาติไทรโยคซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศของผืนป่าฝั่งตะวันตกของประเทศไทย อันมีลักษณะของระบบนิเวศที่หลากหลายและพิเศษ ทำให้เกิดชนิดพันธุ์สัตว์ที่พบเฉพาะถิ่น (Endemic Species) ที่ไม่พบในที่อื่นๆ ในโลก เช่น ปูราซีนี และค้างคาวกิตติ นับเป็นแหล่งรวมพรรณพืชและพันธุ์สัตว์ที่มีความหลากหลายมากที่สุด

การดำเนินโครงการท่อก๊าซผ่านอุทยานแห่งชาติไทรโยคและป่าห้วยเขย่ง จึงเท่ากับว่าเป็นการทำลายระบบนิเวศที่มีความสำคัญในการอนุรักษ์

ความหลากหลายมากที่สุดของประเทศ ในระยะยาวจะเกิดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของผืนป่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลกอีกด้วย

๒. ผลกระทบทางสังคม

ชุมชนหลายแห่งตลอดแนวท่อก๊าซมากกว่า ๔๐ หมู่บ้านในเขตกาญจนบุรีและราชบุรี ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการเช่น การสร้างถนนเพื่อขนส่งท่อก๊าซผ่านเข้าไปยังแหล่งน้ำที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การทำลายป่าชุมชนซึ่งเป็นแหล่งอาหารของชุมชน การสูญเสียที่ดินและทรัพย์สินบ้านเรือน การสูญเสียชีวิตของเด็กเล็ก รวมทั้งผลกระทบ

รูปช้างป่า ที่กลุ่มผู้คัดค้านการวางท่อก๊าซผ่านป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่ง
ถ่ายได้บริเวณใกล้แนวท่อก๊าซ

ที่เกิดขึ้นจากความเสียง
ต่างๆ ในระหว่างที่มีการ
ส่งก๊าซตลอดเวลา ๓๐ ปี
ข้างหน้า

๓. การวิเคราะห์ผล กระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ที่ไม่มีความ เป็นกลางและเป็น ธรรม

รายงานการวิเคราะห์
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
ของโครงการตามพระราช
บัญญัติส่งเสริมและรักษา
คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่ง
ชาติพ.ศ.๒๕๓๕ ไม่สามารถ
ยอมรับได้ว่ามีข้อบกพร่อง
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ผู้ศึกษาผลกระทบ
ด้านสิ่งแวดล้อมคือ บริษัท
ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียร์
จำกัด ให้ความในการจัดทำ
รายงานน้อยกว่าที่ควรจะเป็น
เช่นด้านป่าไม้ สัตว์ป่า
ใช้เวลาในการจัดทำเพียง ๕

เดือน แม้ว่า ปตท.จะว่าจ้าง ให้มีการศึกษาเพิ่มเติม
แต่ก็ใช้เวลาเพียง ๓ เดือนเท่านั้น ขณะที่ในทางวิทยา-
ศาสตร์การศึกษาทางด้านนิเวศวิทยานั้นต้องใช้เวลา
ประมาณ ๓ ปี หรืออย่างน้อยที่สุด ๑ ปี

ผลกระทบทางสังคม

ไม่มีการสำรวจทางสังคมอย่างแท้จริงใน
บริเวณที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการ รวมถึง
การเสนอแนะและหาวิธีการปรับปรุงสถานการณ์
และลดผลกระทบที่เกิดขึ้นในระหว่างการก่อสร้างและ
การดำเนินงาน กล่าวคือ การศึกษาเลือกเก็บตัวอย่าง
๑๒ หมู่บ้าน จาก ๔๐ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างที่น้อยเกินไป นอกจากนี้ ยังเห็นว่าผู้ตอบ
แบบสอบถามมีจำนวนร้อยละ ๕๘.๘๒ ที่ไม่เคยรับรู้

พระสงฆ์กำลังบวชต้นไม้ ซึ่งอยู่ติดแนวท่อก๊าซ
ณ จุดที่กำลังมีการเลื่อยไม้ โดยเจ้าหน้าที่ปตท.
ซึ่งเป็นผู้คุมคนงานเลื่อยไม้กล่าวว่า ต้นไม้จะไม่โดน
ตัด จึงทำพิธีบวชต้นไม้และผูกผ้าเหลืองไว้
เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๑

และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเอง
แสดงให้เห็นว่าโครงการดังกล่าวจะนำไปสู่การเกิด
ปัญหาในอนาคตได้ตั้งเช่นการที่รายงานระบุว่าร้อยละ
๘๐.๘๘ ของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบโดยตรงไม่มี
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการเลย แต่รัฐบาล
โดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติก็ได้ผ่าน
รายงานดังกล่าว สงสัยว่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของ
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติพ.ศ.๒๕๓๕ หรือไม่

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ ปตท. เร่ง
ดำเนินการจัดหาก๊าซจากพม่า ตั้งแต่วันที่ ๕ ตุลาคม
๒๕๓๖ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้มีการลงนามใน

ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ
มาก่อน

ผลกระทบต่อความ เสียง

การจัดทำรายงาน
วิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่ง
แวดล้อมโครงการท่อส่งก๊าซ
ไทย-พม่า ไม่ได้เป็นไป
ตามเจตนารมณ์ของการ
ประเมินผลกระทบที่แท้จริง
ไม่มีความเป็นกลางเพียงพอ
บริษัททิม คอนซัลติ้ง เอน-
จิเนียร์ จำกัด ซึ่งเป็นผู้จัด
ทำรายงานนั้น เป็นบริษัท
ที่ผูกขาดการจัดทำรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อม มีประวัติไม่ดี
และถูกวิพากษ์วิจารณ์มา
โดยตลอด ดังที่เกิดกับ
กรณีเขื่อนน้ำโจน เขื่อน
เขี้ยวหลาน เขื่อนปากมูล
 เป็นต้น

๔. ข้อสังเกตต่อการ
ตัดสินใจอนุมัติโครงการ
และรายงาน EIA ของรัฐบาล

สัญญาซื้อขายก๊าซเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ในขณะที่รายงานการประเมินผลกระทบยังไม่ได้จัดทำ และยังไม่ผ่านคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแต่อย่างใด

๕. อภิสิทธิ์เหนือกฎหมายของ ปตท.

๑) การสำรวจและวางแผนท่อในเขตป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่ง อุทยานแห่งชาติไทรโยค ซึ่งฐานะของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ เอ ตามมติ ครม. ปตท.เพียงแต่ขออนุญาตเข้าไปศึกษาผลกระทบเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติ ได้มีการตัดฟันต้นไม้ การฝังหมุดวางแผนท่อตลอดจนการระเบิดหินในเขตดังกล่าว

ปตท.จะอ้างว่าโครงการได้รับการอนุมัติจาก ครม.แล้ว แต่จะถือเอามติครม.ลบล้างพระราชบัญญัติเหล่านี้ไม่ได้ เนื่องจากสถานะของมติครม.ย่อมไม่สามารถอยู่เหนือกฎหมายได้

๒) การวางท่อผ่านชุมชนของปตท.ที่ได้ดำเนินการในพื้นที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งจะต้องมีการตัดต้นไม้ การถมลำน้ำ เป็นต้น อาจเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๘ เนื่องจากไม่มีการอนุญาตจากองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งอาจมีความผิดตามพระราชบัญญัติการเจ้าทำอีกด้วย

๖. ข้อสังเกตต่อการใช้อำนาจรัฐต่อประชาชน

ปตท.ใช้วิธีการที่นำไปสู่การเกิดความแตกแยกในชุมชนท้องถิ่นและการสร้างความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน ดังเช่น

๑) การอ้างมาตรา ๒๙ ตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๒๑ โดยอ้างว่า “เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ” มาบีบบังคับชาวบ้านในบางหมู่บ้านตามแนวชายแดนเพื่อเข้าดำเนินโครงการ

๒) การใช้วิธีการจัดตั้งกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้สนับสนุนโครงการและให้เผชิญหน้ากับชาวบ้าน กลุ่มที่คัดค้านโครงการ

๓) การใช้ความรุนแรงกับชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ ดังเช่น การใช้กำลังเจ้าหน้าที่รัฐเข้าบีบบังคับชาวบ้านที่ชุมนุมอย่างสงบดังเช่นที่เกิดขึ้นในหมู่ที่ ๓ ต.จระเข้เผือก เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๐

ตัวอย่างการกระทำดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของ ปตท.เป็นวิธีการของเผด็จการ ซึ่งเป็นการขัดต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยและละเมิดต่อหลักการว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของประชาชนขั้นพื้นฐานตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

๗. การปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ปตท.ได้ปิดบังและบิดเบือนข้อมูลที่สำคัญในหลายประเด็นด้วยกัน เช่น

๑) ปตท.ไม่ได้เปิดเผยสัญญาการซื้อขายก๊าซ แต่กลับนำสัญญานั้นมาอ้างเพื่อเร่งดำเนินโครงการ โดยอ้างว่าถ้าทำโครงการไม่ทันกำหนดจะต้องถูกปรับ

๒) ปตท.ได้บิดเบือนข้อมูลแผ่นดินไหว โดยรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ระบุค่าออกแบบเพื่อต้านทานแผ่นดินไหวว่ามีค่า ๐.๑ g ขณะที่การชี้แจงของเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องของ ปตท.กลับบอกต่อชาวบ้านว่าท่อก๊าซออกแบบไว้ที่ ๐.2 g

๓) ปตท.ไม่เคยเปิดเผยหรือชี้แจงความเสี่ยง (risk) ของโครงการในกรณีที่เกิดการรั่วของก๊าซซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของชาวบ้าน

๔) ปตท.ได้ชี้แจงข้อมูลต่อชาวบ้านในพื้นที่ตามแนวท่อส่งก๊าซเป็นดินโคลนไม่ติดไฟ ซึ่งขัดกับข้อเท็จจริงที่ก๊าซดังกล่าวสามารถติดไฟได้

๕) นักการเมืองและปตท.ได้บิดเบือนข้อมูลผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีน้อยเช่น การที่ปตท.อ้างว่าจะมีการย้ายต้นไม้ไปปลูกที่อื่น ซึ่งเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ (ยกเว้นลูกไม้) หรือ ท่อก๊าซจะผ่านป่าเพียง ๖ กิโลเมตร โดยไม่ได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของระบบนิเวศป่าแถบนั้น เป็นต้น

๘. การปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันยังไม่ปรากฏว่า รัฐบาลและปตท. ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยใช้กระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการ แต่ปตท.กลับจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็น หรือ “Technical Hearing” ที่อำเภอทองผาภูมิ เมื่อวันที่ ๑๐-๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ โดยจำกัดเพียงแค่หัวข้อป่าไม้และสัตว์ป่าเท่านั้น แต่ได้ตัดประเด็นสำคัญอื่นๆ ออกไป

๙. ข้อสังเกตต่อผลประโยชน์ของโครงการ

เบื้องหลังของโครงการนี้ได้ปรากฏว่ากลุ่มผลประโยชน์ในหลายระดับเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ดังเช่น

- กลุ่มผู้ได้รับสัมปทานขายก๊าซ ได้แก่ บริษัท โทเทิล บริษัท ยูโนแคล บริษัทปตท.สำรวจและผลิต
- กลุ่มผู้รับเหมาได้แก่ โนวา ก๊าซฯ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาโครงการวางท่อก๊าซ บริษัททีเอ็ม คอนซัลติง ซึ่งผูกขาดการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) บริษัทซูมิโตโม ผู้ผลิตท่อก๊าซ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เป็นหน่วยงานรับสำรวจวางแนวท่อ และบริษัททีปโก้ ผู้รับเหมาวางท่อ

- กลุ่มผู้รับซื้อก๊าซ ประกอบด้วย กฟผ.และผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก (SPP) อื่นๆ

นอกจากนี้ ได้มีกลุ่มนายทุนที่กว้านซื้อที่ดินตลอดแนวท่อส่งก๊าซเพื่อต้องการพัฒนาเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมในอนาคต ซึ่งคาดได้ว่าเมื่อโครงการดำเนินเต็มรูปแบบแล้ว ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทางสังคมและผืนป่าตะวันตกมากมายมหาศาลยิ่งกว่าที่คาดกันไว้

จึงนำไปสู่ข้อสงสัยว่า การผลักดันโครงการท่อส่งก๊าซไทย-พม่าแห่งนี้เป็นผลประโยชน์ของประชาชนไทยหรือว่าผลประโยชน์ของกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานกันแน่?

๑๐. พลังงานและความตายของชนพื้นเมือง

การก่อสร้างโครงการทางฝั่งพม่า ทหารพม่าได้บังคับใช้แรงงานชนพื้นเมืองซึ่งรวมไปถึงเด็กและสตรีในการก่อสร้างทางรถไฟโดยไม่มีเครื่องมืออุปกรณ์และอาหารเช่นเดียวกับการใช้แรงงานทาส เพื่อเป็นเส้นทางนำเครื่องจักรและอุปกรณ์ไปสร้างท่อส่งก๊าซจากฝั่งทะเลอ่าวเมะมาตมะมายังชายแดนไทยที่บ้านอิต่อง

นอกจากนี้ ยังใช้กำลังทหารเข้ากวาดล้างชนพื้นเมืองเป็นแนวกว้างข้างละ ๑๕ กิโลเมตรของแนวท่อก๊าซ ทำให้ชนพื้นเมืองเสียชีวิตเป็นจำนวนมากที่เหลือน้อยกลายเป็นผู้ที่อยู่อาศัยและต้องอพยพเข้ามาฝั่งไทย ซึ่งทหารพม่าไม่อาจกระทำได้ ถ้าหากว่าไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการท่อก๊าซไทย-พม่า

สำหรับประชาชนชาวไทยแล้ว นอกจากปัญหาพลังงาน การทำลายสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อชุมชนในแนวท่อก๊าซ ยังมีคำถามที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ วิธีการได้มาซึ่งก๊าซหรือพลังงานที่จะใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ต้องเช่นฆ่าชีวิตผู้คนเป็นเครื่องสังเวยจำนวนมากนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่

ยังไม่ต้องกล่าวถึงรายได้มหาศาลที่ทหารพม่าได้จากการให้สัมปทานก๊าซ ซึ่งจะแปรเป็นอาวุธที่ใช้เช่นฆ่าประชาชนชาวพม่าและชนพื้นเมืองตามแนวชายแดนในอนาคตภาคหน้าแต่อย่างใด

ตัดทอนจาก “ข้อสังเกตและข้อคิดเห็น ๑๐ ประการ”
จัดทำโดย คณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)

(ต่อจากหน้า ๑๑)

รายชื่อผู้บริจาคสร้างพระไพรีพินาศ ๑,๐๐๐ ینگค์

คุณสุจินดา-คุณชัชวรี ینگสุนทร	๑,๐๐๐ บาท	คุณภัทร ทิมขำ	๑๐๐ บาท
พ.ญ.พรทิพย์ เชาวริยะวงษ์	๑,๘๐๐ บาท	คุณพิศมัย เพียรเจริญ	๑๐๐ บาท
คุณพรพิมล เข็มทอง	๑,๐๐๐ บาท	คุณกิตติวัชร ชันทองดี	๑๐๐ บาท
คุณวัลลภา คุณดิรานนท์	๑,๓๕๐ บาท	คุณวีระพงศ์ อภากรตันคุณ	๑๐๐ บาท
รช.เขต รัตนจรณะ	๑๐๐ บาท	คุณอัมภา	๑๐๐ บาท
ผศ.ดร.ประจิดร มหาสิง	๑๐๐ บาท	คุณนภาพร จารุรักษา	๑๐๐ บาท
คุณอนันต์ จิตรจำนงค์	๑๐๐ บาท	คุณพวงทอง บัตภัย	๑๐๐ บาท
คุณเยาวนารด อุทัยมกุล	๑๐๐ บาท	คุณกนก จันทรทอง	๑๐๐ บาท
คุณสุวรรณา กังพานิช	๑๐๐ บาท	คุณเสรี พัฒนพันธ์ชัย	๒,๐๐๐ บาท
คุณกัลยา อนุพัฒน์	๑๐๐ บาท		

(อ่านต่อหน้า ๒๒)

พระโพธิรังษี

วัดพันตอง

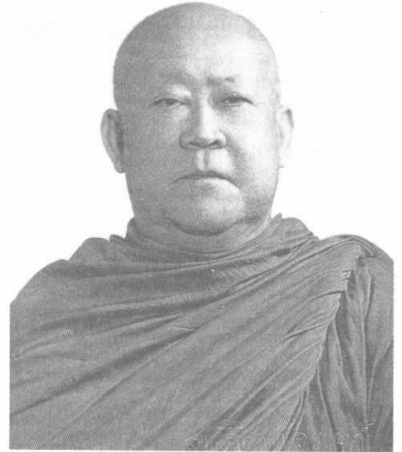
ส.ทิวรักษ์

คำ

ว่าพระโพธิรังษี นั้น เป็นสมณฉายา หรือราชทินนามของพระภิกษุล้านนา แต่สมัยที่เชียงใหม่รุ่งเรืองทางพระปริยัติศึกษา โดยท่านผู้มีชื่อดังกล่าวรูปหนึ่งได้รจนารื่อง*จามเทวีวงศ์* และ*สิหิงคนิทาน* ขึ้นด้วยแล้ว และในสมัยรุ่งเรืองดังกล่าว เรามีพระเถระทางล้านนาที่ทรงเกียรติคุณมากรูป ซึ่งมักรจนาปกรณ์ต่างๆ เป็นมคธภาษาเช่นพระสิริมังคลาจารย์กับเรื่อง*มงคลทีปนี*ของท่าน ซึ่งยังใช้เป็นหลักสูตรเปรียญอยู่จนทุกวันนี้ ยังพระรัตนปัญญา กับ *ชินกาลมาลีปกรณ์* และพระญาณวิลาสกับ *สังขยาปกาสก* ทั้งยังมีท่านอื่นๆ อีกหลายรูป ซึ่งเรียบเรียงเป็นภาษาบาลีทั้งนั้น ส่วนที่เขียนเป็นภาษาไทยเหนือก็มี *มูลศาสนา* โดยพระพุทธานุญาณและพระพุทธรุกาม เป็นต้น

นำยินดีที่นำเอานามว่า **โพธิรังษี** มาเป็นราชทินนามของพระราชาคณะร่วมสมัยแต่ก็น่าเสียดายที่ชื่ออื่นๆ ทางล้านนาอีกมากหลายกลับถูกมองข้ามไปเสียเช่น **สิริมังคลาจารย์** นั้น น่าจะใช้เป็นตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่หนเหนือ เทียบเท่าเจ้าคณะรอง หรือใช้เป็นตำแหน่งของท่านผู้รู้ทางปริยัติศึกษาชั้นสูงในบรรดาพระราชาคณะ อย่างตำแหน่งสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ซึ่งเคยกำหนดให้จะจงไว้สำหรับท่านผู้รู้ทางคันถธุระเป็นอย่างยิ่ง โดยที่ตำแหน่งสมเด็จพระพุทธาจารย์นั้น เดิมกำหนดไว้สำหรับท่านผู้ชำนาญทางด้านวิปัสสนาธุระ (แต่บัดนี้ก็เปลี่ยนประเพณีนี้ไปแล้วอย่างน่าเสียดาย) พร้อมกันนี้ ตำแหน่ง **รัตนปัญญา** ก็ควรมาเทียบที่พระราชาคณะชั้นธรรม โดยไม่ต้องมีคำว่า **ธรรม** นำหน้า ดังพระรัตนธัชมุนี แห่ง

นครศรีธรรมราช ก็เป็นตำแหน่งชั้นธรรมมาแล้วนั่นเอง โดยจะให้ตำแหน่ง **รัตนปัญญา** เทียบที่เจ้าคณะรองหรือรองสมเด็จพระราชา-

พระโพธิรังษี วัดพันตอง

คณะ ก็ยังได้ ดั้งตำแหน่งพระครูของหลวงพ่อดิลล่องที่ถูกเกิด ก็ยังได้กลายเป็นตำแหน่งพระราชาคณะชั้นรองสมเด็จพระวิสุทธวงศาจารย์มาแล้ว จึงลองนึกเล่นๆ ว่า ถ้าเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์) จะได้เลื่อนขึ้นเป็นเจ้าคณะรอง ถวายราชทินนามว่าพระสิริมังคลาจารย์หรือพระรัตนปัญญา ก็น่าจะเป็นการกลับไปสู่รากเหง้าของเราเอง แม้ท่านพระธรรมปิฎกจะไม่ได้เป็นชาวล้านนาก็ตามที

สำหรับชาวล้านนาที่ดำรงตำแหน่งที่พระโพธิรังษีในบัดนี้นั้น ท่านจะมีอายุครบ ๘๐ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ สำหรับคนที่ตาไม่มีแววจะไม่เห็นคุณค่าความวิเศษมหัศจรรย์ของท่าน แต่ถ้าจะมองหาพระดี ที่ปราศจากไสยเวทวิทยาหรือที่หวดอ้างกันว่าเป็นพระปาสาสายโน้นสายนี้กันแล้ว เพียงใครได้ไปกราบนมัสการท่าน ก็จะได้เห็นได้เลียดถึงสมณสัตถุญา

และศิลาจารวัตร อันเรียบง่าย ตลอดจนใบหน้าอัน
ยิ้มละไมอยู่เสมอ แสดงออกถึงความเมตตากรุณา
อย่างจริงใจ

เพียงเข้าไปในบริเวณวัดพันตอง ที่ท่านเป็น
เจ้าอาวาสอยู่นั้น ก็จะได้บรรยากาศแห่งอารามใน
ทันทีที่มีแมกไม้ขึ้นอย่างแน่นหนา อย่างร่มเย็น ให้ได้
รับความชุ่มชื้น ตัวอาคารต่างๆ ไม่ดับบังต้นไม้ มีการ
อนุรักษ์ศิลปสถานและอาคารไม้อย่างเดิมๆ ไว้เป็นอันดี
หากวัดอื่นๆ เอาเยี่ยงวัดพันตอง ลดการก่อสร้างอย่าง
ใหม่อันมักนำเกลียดลงเสีย เลิกทำลานจอดรถเสีย
เลิกสร้างห้องแถวรอบๆ วัดเสีย แม้จะขาดรายได้ไป
ก็จะได้บรรยากาศของความเป็นวัด เป็นอาวาส เป็น
อาราม

ยิ่งเลิกเมรุ เลิกการสวดผี ที่เคยช่วยพระเณร
ในเรื่องปลงอสุภกรรมฐาน หากกลายเป็นการค้าที่
ช่วยหารายได้ให้หลวงจีนเป็นเจ้าของพิธี จนเป็นพรหมณ์
จนเป็นอาชีพอันเสียแล้ว นั่นจะยิ่งนำเอาพระศาสนา
มาเป็นแกน ยิ่งกว่าการนำเอาพระศาสนาไปรับใช้ลัทธิ
อิทธิบาทและทุนนิยม

วัดพันตองของเจ้าคุณโพธิ์รังษีมีการอนุญาต
ให้ตั้งศพได้หากเป็นไปเพื่ออนุเคราะห์คนตายและญาติ
ของเขาไม่ได้เป็นไปเพื่อพุทธพาณิชย์โดยที่ระเบียบ
ประเพณีและพิธีกรรมของวัดนี้ ก็สืบทอดขนบธรรม-
เนียมที่ดีของเมืองเหนือ อันควรแก่การสำนึกยก ถ้า
ไม่อนุรักษ์ไว้ พุทธประเพณีดังกล่าวจะปลาสนาการ
ไปพร้อมกับองค์ท่านก็ได้ กล่าวคือพระเณรยังสวด
สำเนียงเมืองเหนือ ยังมีการสอนหนังสือตัวธรรม ดัง
พระคุณท่านเองก็เขียนและอ่านหนังสือคำเมืองคล่อง

พระคุณท่านถือบิณฑบาตเป็นวัตร (จนตอน
หลังนี้เดินไม่ได้ไกลเสียแล้ว จึงงด) ฉันทมื้อเดียว
เคร่งครัดกับการทำวัตรสวดมนต์ตามแบบเดิม พระ
เณรต้องท่องบ่นและเล่าเรียนในวัดตามแบบแผน
อย่างเก่า ไม่มีการส่งพระเณรไปเรียนเมืองหลวง ซึ่ง
มักทำให้ใจแตกและอยากสึก ไม่ให้มีโทรทัศน์ ไม่ให้มี
โลกาฆาตเข้ามาในวัด ทั้งท่านยังรับเณรมาไว้ในวัด
มาก นับเป็นการสืบอายุพระศาสนาอย่างสำคัญ

โดยที่ทางการบ้านเมืองและผู้คนส่วนมากคงไม่
ตระหนักกันว่าจำนวนพระเณรของเราลดน้อยถอย
ลงอย่างน่าเป็นห่วง ทั้งทางปริมาณและคุณธรรม ยิ่ง
จะให้ได้บวชสืบอายุพระศาสนานานๆ ยิ่งยากขึ้นทุกที
ในระบบที่มีลัทธิบริโภคนิยมเข้ามาเป็นตัวกำหนด
คุณค่าต่างๆ ทางสังคม และลัทธินี้คือคลื่นเข้าไปถึง
วัดต่างๆ แทบทุกแห่งหน หากเจ้าคุณโพธิ์รังษีท่าน
ปิดประตูไม่รับอิทธิพลของพวกนี้เอาเลย ที่ต้องถามก็
คือ ถ้าไม่มีการสืบทอดความคิดเห็นให้กว้างขวาง
ออกไป และไม่รู้จักปรับปรุงสมัยให้เข้ากับสภสมัย
เราจะรักษาพรหมจรรย์ไว้ได้อย่างสมกาลสมัย อย่าง
มีศักดิ์ศรีละหรือ

พระคุณท่านไม่สนใจในยศศักดิ์ อัครฐาน ไม่
สะสมเงินทอง ปัจจัยที่ได้มา ตั้งเป็นมูลนิธิไว้อุดหนุน
การพระศาสนาและการพระอารามจนหมดสิ้น ยิ่ง
สมัยนี้การขอเลื่อนสมณศักดิ์ เจ้าคุณต้องทำประวัติและ
ผลงานของตนเอง เสนอขึ้นไปยังผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็น
การเอาวิธีการของฆราวาสมาใช้กับพระ พระอย่าง
พระคุณท่านย่อมรังเกียจ ย่อมทำไม่ได้ จึงไม่ได้รับ
เลื่อนสมณศักดิ์เอาเลย ทั้งๆ ที่ท่านมีความรู้ความ
สามารถ โดยเคยเป็นพระธรรมทูตไปอยู่อินเดียมา
แต่สมัยสมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดจักรวรรดิ และท่าน
เคยเป็นศิษย์วัดสามพระยาของสมเด็จพระพุทธโฆษา-
จารย์แห่งวัดนั้นด้วย

เพราะท่านไม่ประจบผู้บังคับบัญชา ไม่แสวงหา
อามิส หรือเอาใจโยม ท่านจึงเป็นเพียงแค่รองเจ้า
คณะจังหวัด แต่ในตำแหน่งดังกล่าว ท่านก็สามารถ
ห้ามการปลูกสร้างอาคารใหม่ๆ ในเชียงใหม่ที่รุกที่วัด
ที่ค่าสูงกว่าเจดีย์สถาน และที่สำคัญก็คือท่านนำคณะ
สงฆ์แห่งจังหวัดคัดค้านการสร้างกระเช้าไฟฟ้าขึ้นดอย
สุเทพอย่างได้รับความสำเร็จ ทั้งๆ ที่พวกปัญญาชน
และอาจารย์มหาวิทยาลัยต่อสู้อย่างไร้ผล

การต่อสู้กับธรรมนั้น ถ้าอิงธรรมะ ย่อมได้ผล
แม้จะยากและยาวนาน ดังท่านมหาตมะคานธีได้ทำ
มาแล้วในอินเดีย และท่านเจ้าคุณโพธิ์รังษีก็นับถือ
ท่านคานธีและท่านพุทธทาส แม้ท่านเจ้าคุณประยูร

จะอ่อนพรรษาอายุกว่าท่านมาก ท่านก็นับถือทั้งในทางคุณวุฒิและในทางจริยวุฒิ ท่านสั่งไว้เลยว่างานศพท่านให้ทำอย่างงานศพอาจารย์พุทธทาสให้เรียบง่ายให้ไม่สิ้นเปลือง ท่านบ่นว่า ศพพระแพงเกินไป สุนัขสนามมากเกินไป ไม่เป็นตัวอย่างอันดีให้ญาติโยม

ขอลกลับมาพูดถึงการต่อสู้เรื่องกระแสไฟฟ้าขึ้นดอยสุเทพอีกครั้ง โดยเราต้องไม่ลืมว่า นายทุนนั้นสามารถเข้าได้กับพระผู้ใหญ่ทางกรุงเทพฯ ซึ่งฟังญาติโยมของตนยิ่งกว่าฟังพระผู้น้อยในชนบท พอพระผู้ใหญ่รู้ว่าเจ้าคุณโพธิ์รังษีนำพระออกมารับการรับกระแสไฟฟ้าเท่านั้น ก็โกรธชิ่ง ใช้อำนาจบาตรใหญ่สั่งให้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นทันที เศรษฐีที่มีคนไปเตือนสติท่านไว้ทันคำสั่งดังกล่าวจึงเป็นหมันไป

ในทางกลับกัน นี่เป็นเหตุให้ปัญญาชนชาวเชียงใหม่และอาจารย์มหาวิทยาลัยอีกมากมายพากันเห็นว่า เจ้าคุณโพธิ์รังษีเป็นขวัญใจของเขา ที่กล้าต่อสู้อย่างสันติ อย่างใช้ศาสนธรรมเป็นแกนนำ ทำให้ท่านเป็นผู้หยิบบัณฑิตธรรมะมาขึ้นให้คนรุ่นใหม่อย่างที่พระทั่วๆ ไปที่สยบกับเงินและอำนาจ ทำไม่ได้ แม้จะมีสมณฐานันดรสูงส่งกว่าท่านเพียงใดก็ตาม

ข้าพเจ้ารู้จักและเคารพเลื่อมใสในเจ้าคุณโพธิ์รังษีมากกว่าสองทศวรรษแล้ว ได้เห็นจริยวัตรของท่าน และได้ทราบถึงความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นของท่านแล้วให้รู้สึกประทับใจเสียนี้กระไร จึงได้ให้เจ้าหน้าที่

ของคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา ที่ข้าพเจ้าเป็นประธานขึ้นไปพักอยู่กับท่าน เก็บความรู้จากท่านโดยให้อัดเสียงไว้ด้วย ดังที่ข้าพเจ้าเคยทำมาแล้วกับ ม.จ.จจจิตรนอม ดิศกุล หม่อมศรีพรหมา กฤดากร และพระยาอนุমানราชชน

เนื่องในชาติกาลครบ ๘๐ ของท่านคราวนี้ ท่านไม่ต้องการกิจกรรมที่เอิกเกริกแต่นายชรรค์ชัยบุญปาน จัดงานบุญถวาย และกลุ่มคนเชียงใหม่ที่รักวัฒนธรรมท้องถิ่นได้จัดงานทางวิชาการและจัดพิธีกรรมที่วัดเพื่อให้คนร่วมสมัยเห็นคุณค่าที่แท้ของท่าน แม้ท่านจะห้ามปรามอย่างไรก็ต้องไปกราบเรียนว่างานทั้งหมดนี้เป็นไปเพียงเพื่อบูชาบุคคลที่ควรบูชา ไม่ใช่เป็นการมาขยายอวดตาขององค์ท่าน ท่านจึงอยู่ในดุลยณียภาพ

ที่สำคัญคือได้รวบรวมคำสัมภาษณ์ท่านออกตีพิมพ์ในโอกาสนี้ ซึ่งไม่แต่ช่วยให้รู้จักองค์ท่านยิ่งขึ้น หากให้รู้จักการสืบทอดประเพณีและพิธีกรรมอย่างดีของเชียงใหม่ไว้ให้คนรุ่นลูกรุ่นหลานได้ภูมิใจอีกด้วย

เล่าไว้ในวัยสนธยาของท่านอาจารย์พุทธทาส มีคุณค่าอันลึกซึ้งทั้งทางโลกและทางธรรมฉันใด การถอดเทปจากคำบอกเล่าของท่านเจ้าคุณโพธิ์รังษี แม้จะไม่ใช่งานอมตะเช่นนั้น แต่ก็เป็นการจารลงไว้ให้เป็นตัวอักษร ในสิ่งที่คนเหนือและคนไทยทั่วไปควรภาคภูมิใจว่าเราก็มืออะไรที่พออวดชาวโลกเขาได้มิใช่น้อยเหมือนกัน ฉะนั้น ❀

(ต่อจากหน้า ๕๙)		รายชื่อผู้บริจาคสร้างพระไพรีพินาศ ๑,๐๐๐ ธงค์	
คุณจรรยา เส็นวงศ์ ณ อุตยา	๔๐๐ บาท	คุณจริยาภรณ์ ลิมดำรงค์ชิต-	
คุณโฉมศรี ศิวรักษ์	๕๐๐ บาท	คุณสมบูรณ์ ศุภศิริภิญโญ	๑,๓๕๐ บาท
คุณนภา กอพยัคฆินทร์	๔๐๐ บาท	คุณชิวเฮียง แซ่ตั้ง	๒,๒๕๐ บาท
พระกมล อัครธัมโม	๕๐๐ บาท	นางสุวิพร ตั้งวิวัฒนาการ	๔๕๐ บาท
สมาคมหยาดฝน	๔๕๐ บาท	คุณรัชนิกร รัตนแสงพันธ์	๔๕๐ บาท
คุณบุญเนตร-คุณหญิงกัญจวรรณ ตันตกิตต์	๔๐๐ บาท	คุณอุไรวรรณ ศฤงคารนันท์	๔๕๐ บาท
คุณปิยะวาท-คุณสุชาดา พัวเวส	๑,๐๐๐ บาท	คุณอำไพ ตันตคัมภ์	๔๕๐ บาท
พล.ร.อ.จินดา-คุณสุนทรี ไชยอุดม	๕๐๐ บาท		
คุณสุพัตรา ศิวรักษ์	๕,๐๐๐ บาท		
คุณสมจิตต์ อมรศรีสกุล และคณะ	๙,๓๖๐ บาท		

ร่วมพิธี“ปักธง”พุทธในสหรัฐ

พระไพศาล วิสาโล

6*

เมื่อกลางปี ๒๕๔๐ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสติดตามไปเป็นล่ามให้แก่หลวงพ่อดำเขียน สุวณฺโณ ซึ่งได้รับนิมนต์จากสมาคมชาวพุทธแห่งสหรัฐอเมริกา ให้ไปสอนธรรมฐาน ณ วัดจวงเหียน ในรัฐนิวยอร์กเป็นเวลา ๒ เดือน ไม่กี่วันหลังจากไปถึงวัดนั้น ก็มีปรากฏการณ์สำคัญเกิดขึ้น คือการประชุมชาวพุทธครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา เห็นว่ามีเรื่องน่าสนใจอยู่ จึงนำบันทึกเหตุการณ์วันนั้นมาถ่ายทอด

พิธีเปิดมหาพุทธวิหารเริ่มวันนี้ ผู้คนนับพันๆ คนเริ่มทยอยกันเข้ามาตั้งแต่เช้า ที่จอดรถถูกจัดเอาไว้ห่างจากวัดเกือบ ๒๐ ไมล์ เพราะวัดไม่มีที่พอจะรองรับรถเป็นพันๆ คัน (คาดว่าคนจะมากันประมาณ ๕,๐๐๐ คน นั้นหมายความว่าต้องมีที่จอดรถไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ คัน) เลยต้องกระจายที่จอดรถไปตามจุดต่างๆ แล้วจัดรถโดยสารขนคนมาที่วัดอีกที

งานนี้นิมนต์พระมาจากหลายประเทศ นอกจากได้หัววันแล้ว ยังมีลังกา เนปาล อินเดีย มาเลเซีย เกาหลี และแน่นอนประเทศไทยด้วย ที่ออกค่าเครื่องบินให้คงไม่น้อย และที่ควักเงินมากันเองก็คงมาก ยังไม่นับพระที่มาประจำในสหรัฐอเมริกาอยู่แล้ว แต่แปลกที่ไม่ว่าจะมีพระหรือนักบวชอเมริกันลัทธิเซน ทั้งๆ ที่ประเทศนี้มีสำนักเซนมากมาย และส่วนใหญ่เจ้าอาวาสก็เป็นฝรั่ง ที่เห็นก็มีแต่ฝรั่งที่เป็นพระวัชรยาน

พระผู้ใหญ่จากได้หัววันชนกันมาหลายรูป อันที่จริงเขายังนิมนต์สมเด็จพระสังฆราชของไทยด้วย แต่ท่านไม่ได้เสด็จมา คงมีแต่พระราชกิตติเวที ประธานสมัชชาสงฆ์ไทยมาเป็นผู้นำฝ่ายคณะสงฆ์ไทยในงานนี้

จำเพาะแขกวีไอพีก็มีถึง ๑,๐๐๐ คน ทั้งพระภิกษุณี และฆราวาส แต่วีไอพีนี้ก็มีอภิสิทธิ์เพียงแค่นั่งในมหาพุทธวิหาร ขณะที่คนอื่นๆ ต้องนั่งหรือยืนข้างนอกตามอัธยาศัย โดยอาศัยจอโทรทัศน์ขนาดใหญ่เป็นหูเป็นตาแทน

พิธีเปิดมหาพุทธวิหารจัดแบบง่ายๆ ตามสากลสมัย คือมอบกุญแจยกย่องให้นายกเทศมนตรีในฐานะผู้เปิดงาน ความขลังความศักดิ์สิทธิ์จะอยู่ที่พิธี“พุทธาภิเษก” พระพุทธรูปไวโรจนะ ซึ่งตามคำกล่าวเปิดงานนับเป็นพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดในโลก แสดงว่าใหญ่กว่าวิหารวัดโตนดใหญ่ที่สุดในโลก แสดงว่าใหญ่กว่าวิหารวัดโตนดใหญ่ที่สุดในโลก

ทะเลลามาเป็นประธานในพิธีดังกล่าว โดยมีคณะสงฆ์ได้หัววันทั้งพระและภิกษุณีร่วมประกอบพิธี เข้าใจว่ามีการเบิกพระเนตรพระพุทธรูปด้วย ในพิธีนี้ยังมีการจารึกพระนามพระพุทธรูปเจ้าพระองค์ต่างๆ แต่เป็นการจารึกในอากาศ คือให้พระได้หัววันกว่า ๑๐ รูป ถือพู่กัน (ไม่มีหมึก) วาดตัวอักษรกลางอากาศ แล้วหันกระจงเงาไปทางพระพุทธรูป ตอนทำดูเหมือนจะเป็นทะเลลามาที่ใช้กระจงเงาส่องแสงไปยังพระพักตร์พระพุทธรูป ดบท้ายด้วยการพรหมน้อมนัตเป็นสิริมงคลรอบวิหารและภายใน ใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาทีก็จบพิธี จากนั้นจึงเป็นการกล่าวปราศรัยโดยแขกคนสำคัญ แต่ละคนใช้เวลาแค่ ๒-๓ นาทีเท่านั้น รายการหลังจากนั้นจะเป็นอะไร ก็ไม่รู้แล้ว เพราะลงมาฉันเพลเสียก่อน

ตอนปลาย ๒ จึงมีพิธีทางศาสนาเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่พระวิหาร โดยนิมนต์พระจาก ๓ ลัทธิ นิกายมาสดมมนต์ เริ่มจากวัชรยานนำโดยท่านทะเลลามะ ตามด้วยเถรวาทและมหายาน เสร็จแล้วจึงเป็นรายการทางวัฒนธรรม ประเดิมด้วยการเชิดสิงโต การรำของชาติต่างๆ เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น ไทย และการร้องเพลงโดยฝรั่ง นำแปลกที่คนเชิดสิงโตและตีกลองตีฉาบ ก็เป็นฝรั่งเสียส่วนใหญ่ เข้าใจว่าคงเป็นศิษย์สำนักกังฟู เพราะเลื้อยดีมีข้อความว่า “Kung Fu Academy” (สำนักเรียนกังฟู)

งานนี้จัดว่าเป็นงานมหากุศลโดยแท้ เพราะแจกฟรีทั้งหนังสือ อาหารและเครื่องดื่มตลอดงาน นับเป็นธรรมเนียมแบบพุทธหรือเอเชียก็ว่าได้ คิดถึงเงินที่ทุ่มลงไปในงานนี้คงมหาศาล ยังไม่นับกำลัง

๑...โลกทุกวันนี้เป็นโลกแห่งความหลากหลาย และความหลากหลายก็เป็นเรื่องที่ดีด้วย ในทางการเมือง การมีพรรค องค์กร และอุดมการณ์ทางการเมืองที่หลากหลายเป็นเรื่องดี ฉันทิ ศาสนาที่หลากหลาย ก็ช่วยสร้างความองกวมไพบูลย์ในทางจิตวิญญาณแก่มนุษยชาติ ฉันทิ...

แรงงานของอาสาสมัครที่มากันเป็นร้อยทั้งจีนฝรั่งไทย (และอาจมีชาติต่างๆ อีกด้วย)

ได้มาเห็นงานนี้แล้วรู้เลยว่าทะเลลามะนั้นเป็นที่เคารพนับถือของคนมาก ไม่เฉพาะคนจีนเท่านั้น แม้ฝรั่งก็ยกย่อง เวลาท่านปรากฏตัวต่อหน้าผู้คน จะได้รับเสียงปรบมืออย่างพร้อมเพรียง ท่านไปไหนก็มีคนขอสัมผัสมือท่าน ส่วนท่านก็พนมมือรับไหว้คนตลอดทาง หาไม่ก็ยกมือทักทาย พร้อมทั้งรอยยิ้ม ที่สะดุดใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ เวลาเดินท่านจะลดศีรษะตลอดแต่หันไปมองผู้คนที่ไหว้หรือทักทายท่าน เป็นลักษณะการเดินที่เฉพาะตัว ไม่มีที่ท่าของการเดินแบบยืดอกเพื่อสร้างภาพอันสง่าผ่าเผยหรือน่าเกรงขาม ให้ผู้พบเห็นเกิดความประทับใจในพลังอำนาจเลย พูดอย่างชาวบ้านก็คือ ท่านไม่มีฟอร์มหรือคิดจะวางฟอร์มเลย

ดูไปแล้วท่านค่อนข้างถ่อมตัวและมีลักษณะปฏิเสธความเป็นพระเอก (anti-hero) อยู่มาก

การสร้างมหาพุทธวิหารขนาดใหญ่แบบนี้ และพิธีเปิดที่ยิ่งใหญ่ไม่ด้อยกว่ากัน คงมีความหมายในทางสัญลักษณ์ไม่ต่างจากการ“ปักธง”พุทธศาสนาในดินแดนอเมริกาหรืออย่างน้อยก็ในรัฐนิวยอร์ก เพื่อแสดงให้เห็นถึงการประดิษฐานตั้งมั่นของพุทธศาสนาในประเทศนี้ ขณะเดียวกันก็เป็นการลงหลักปักฐานให้มั่นคงแน่นหนายิ่งขึ้นสำหรับพุทธศาสนาในอนาคตสำหรับชาวพุทธที่นี้โดยเฉพาะคนจีนได้ห้วน หลวงพ่อชาของคิโหมนี่คงจะเป็นศูนย์รวมทางจิตใจที่สำคัญที่ทำให้เกิดความสมานสามัคคีและความมั่นอกมั่นใจในฐานะที่เป็นชาวพุทธด้วย

ขณะที่ร่วมพิธีในพระวิหารต่อหน้าองค์หลวง

พ่อโต ออดคิดไม่ได้ว่า คนญี่ปุ่นเมื่อพันกว่าปีก่อนคิดอย่างไรในวันที่มีการเบิกเนตรหลวงพ่อโตจิตใจที่เมื่อนารา ซึ่งตอนนั้นต้องถือว่าเป็นเรื่องยิ่งใหญ่เอามากๆ (อย่าลืมน่าสมัยนั้นคนไม่ได้มีงี่มีและมึเทคโนโลยีทรงพลังอย่างขนาดนี้) เขาคงภาคภูมิใจและอึ้งเอิบไปด้วยปิติอย่างเหลือล้น และคงอัศจรรย์ใจด้วยเพราะคงไม่นึกว่าจะมีพระพุทธรูปที่ยิ่งใหญ่ขนาดนี้ได้ ยามจ้องไปที่พระพักตร์อันสงบ ศรัทธาและกำลังขวัญคงจะเปี่ยมล้นในหัวใจ ความยิ่งใหญ่มักบังบั้นตาลใจคนเราได้เสมอ

ย้อนไปในอดีตแล้ว ก็อดไม่ได้ที่จะมองไปยังอนาคตว่า อีกร้อยปี หรือห้าร้อยปีข้างหน้า หากหลวงพ่อโตวัดจวงเหยียนยังคงสถิตอยู่ และโลกยังไม่ว่างจากพุทธศาสนา ผู้คนตอนนั้นจะคิดอย่างไร

หลวงพ่อดอจกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองและเป็นที่เคารพสักการะเหมือนหลวงพ่อดอจก็ไม่ได้ แต่เราเชื่อว่าถึงอย่างไรตำนานของหลวงพ่อดอจคงจะไม่วันเทียบเท่ากับหลวงพ่อดอจได้ เพราะ

การสร้างหลวงพ่อดอจเจียนนั้นไม่ลำบากลำบากอะไร นอกจากจะสร้างด้วยปูนแล้ว ยังใช้เครื่องจักรเครื่องยนต์นานาชาติในการสร้างอีกด้วย ผิดกับหลวงพ่อดอจโทโดจซึ่งสร้างด้วยสัมฤทธิ์ และต้องใช้แรงคนล้วนๆ ภาพปั้นจันทน์ยกส่วนพระวรกายและส่วนพระเศียรเข้ามาต่อกับพระซังที่เราเห็นทางวัดโธโธนั้น เทียบไม่ได้เลยกับภาพคนนับร้อยนับพันสาละวนกับการเทสัมฤทธิ์หล่อองค์พระทีละชั้นๆ กว่าจะถึงพระเศียร กองทุนที่ได้จากการเปิดรับบริจาคเพื่อสร้างหลวงพ่อดอจเจียน แม้จะมากถึง ๑๕๐ ล้านบาท แต่ก็คงเทียบไม่ได้อีกเช่นกันกับเงินและกำไรเครื่องประดับต่างๆ ที่ชาวบ้านและขุนนางพร้อมใจกันควักให้แก่พระที่จาริกไปทั่วญี่ปุ่นเพื่อเรียกรายเงินสร้างหลวงพ่อดอจโทโดจ

อันที่จริง ถ้าแผนเดิมไม่เปลี่ยน หลวงพ่อดอจเจียนจะใหญ่กว่านี้อีกเท่าหนึ่ง พระวิหารคงจะมีโหลหลาย แต่คงเพราะความจำกัดทางด้านเงินทุน กระมัง จึงลดมาเหลือเท่านี้ จะอย่างไรก็ตาม ถึงตอนนั้นหลวงพ่อดอจเจียนได้กลายมาเป็นกำลังขวัญแก่ชาวพุทธจีนที่นั่นแล้ว หากคณะสงฆ์วัดเจียนมีการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทรงอยู่ในข้อวัตร มั่นคงในสมาธิภาวนา และสามารถสืบทอดธรรมให้พ้นจากเวทววงของคนจีนที่นั่นไปสู่ฝรั่งที่นั่นได้ (ซึ่งตอนนี้ยังทำ

ได้ไม่ดีนัก เพราะข้อจำกัดทางด้านภาษา) หลวงพ่อดอจเจียนยังมีความหมายขจรไกลและลึกซึ้งเป็นทวีตรีคูณ

งานวัดจวงเจียนยังไม่จบง่าย ๆ วันนี้เป็นวันเปิดการประชุมคณะกรรมการบริหารสมัชชาสงฆ์จีน

แห่งโลก และการสัมมนาของสภาอุทกสงฆ์โลก องค์กรแรก ประกอบด้วยพระและภิกษุณีจีนในประเทศต่างๆ ทั้งไต้หวัน จีน สหรัฐอเมริกา และอาจรวมถึงสิงคโปร์ มาเลเซีย ส่วนองค์กรหลัง แม้ชื่อจะดูใหญ่ แต่ก็มีคนมาร่วมไม่กี่ประเทศ ที่แน่ๆ คือไม่มีตัวแทนจากประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นพระและภิกษุณีจีนมากกว่า และอุทกสงฆ์ที่ว่าก็จำกัดความว่า อายุไม่เกิน ๔๐ ปี เพราะฉะนั้นผู้ร่วมประชุมส่วนใหญ่ จึงอายุเลย ๓๐

จุดเด่นของงานนี้ย่อมได้แก่ประธานเปิดงานคือทะเลลามะนั่นเอง ท่านพูดได้มีสาระและน่าสนใจกว่าคนอื่น ๆ ทั้งหมด ท่านชี้ว่าโลกทุกวันนี้เป็นโลกแห่งความหลากหลาย และความหลากหลายก็เป็นเรื่องที่ดีด้วย ในทางการเมือง การมีพรรค องค์กร และอุดมการณ์ทางการเมืองที่หลากหลายเป็นเรื่องดี ฉะนั้น ศาสนาที่หลากหลายก็ช่วยสร้างความมั่งคั่ง

๑...การสร้างความเข้าใจในศาสนาอื่นเป็นเรื่องสำคัญก็จริง แต่ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือความเข้าใจภายในศาสนาเดียวกัน ระหว่างลัทธินิกายที่ต่างกัน เพราะจะช่วยให้ตนเข้าถึงแก่นแท้ของลัทธินิกายของตนยิ่งขึ้น...

ไพบูลย์ในทางจิตวิญญาณแก่มนุษยชาติฉันนั้น

ท่านได้ชี้ว่าศาสนิกชนทุกวันนี้มีภาระ ๒ ประการที่ดูเหมือนจะขัดแย้งกันเอง แต่ก็เป็นเรื่อง ทำหายที่จะต้องประสานกันให้ได้ นั่นคือ การเคารพ และเห็นคุณค่าของศาสนาอื่น ขณะเดียวกันก็ซาบซึ้ง และเข้าถึงสัจธรรมในศาสนาของตนด้วย จะทำเช่นนั้นได้เราต้องพยายามศึกษาให้เข้าใจในหลักศาสนา ของตนและปฏิบัติจนเข้าถึงแก่น บังเกิดญาณปัญญา ขึ้นมา พร้อมกันนั้นก็พึงเสวนาวินิจฉัยกับศาสนิกชน ในศาสนาอื่นๆ ด้วยเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ท่านพูดลงมาใกล้ตัวว่า การสร้างความเข้าใจ ในศาสนาอื่น เป็นเรื่องสำคัญก็จริง แต่ที่สำคัญยิ่ง กว่านั้นก็คือ ความเข้าใจภายในศาสนาเดียวกันระหว่าง ลัทธิภิกษุที่ต่างกัน เพราะจะช่วยให้ตนเข้าถึงแก่นแท้ ของลัทธิภิกษุของตนยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น คำสอน เรื่องอริยสัจ ๔ โดยเฉพาะมรรค ๘ ซึ่งเป็นหลักการ สำคัญของหินยานหรือเถรวาท ทางฝ่ายมหายาน จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องเข้าใจ เพราะเป็นหนทางไปสู่ การตรัสรู้ ในทำนองเดียวกัน หลักธรรมเรื่อง มหากรุณา อันเป็นหัวใจของมหายาน ก็เป็นหลักการ สำคัญของพุทธศาสนาที่ฝ่ายเถรวาทจะมองข้ามไปไม่ได้

การพยายามพาดนให้เข้าใจถึงแก่นแท้แห่ง พุทธธรรมโดยวิถีทางดังกล่าว เป็นภารกิจสำคัญ ของชาวพุทธทุกคน แต่เมื่อบังเกิดประโยชน์ตนแล้ว ก็พึงสร้างประโยชน์ท่านด้วยการเผยแผ่หลักธรรมดัง กล่าวให้ผู้อื่นได้รับรู้เพื่อเป็นเครื่องนำทางชีวิต แต่ ท่านก็เตือนว่า ไม่พึงใช้วิธีการดึงคนให้เข้าวัด หรือเผยแผ่โดยการเหยียบย่ำดูถูกศาสนาอื่นๆ วิธีที่หนึ่งที่น่า กระทำคือการเอื้อเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น ให้นำเมตตากรุณา ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน นี่เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ แก่ผู้อื่นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับปัจจุบัน

หลังจากการกล่าวเปิด ก็เป็นการกล่าวปราศรัย ของคนสำคัญในสมัชชาสงฆ์จีนแห่งโลก และสภายุว-สงฆ์โลก แต่ไม่ค่อยมีอะไรน่าสนใจ ดูจะเป็นพิธี การมากกว่า ส่วนใหญ่ก็กล่าวขอบคุณใครต่อใครและ อวยชัยให้พรให้การประชุมประสบความสำเร็จ และ

ขอให้ร่วมมือกันนำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติเพื่อให้ เกิดสันติภาพในโลก ทุกคนก็พูดว่า โลกนี้มีปัญหา มากมาย ซึ่งพุทธธรรมสามารถแก้ได้ แต่ก็มักจะพูดลอยๆ คลุมๆ อย่างเป็นทางการไม่ชัดเจน ไม่ค่อยมีใครพูดเจาะจง ว่า ปัญหาอะไรที่เป็นเรื่องสำคัญ ที่พูดเจาะจงหน่อย ก็กล่าวถึงเฉพาะปัญหาความร้าวฉานในครอบครัว คน หย่าร้างกันมากขึ้น ดูเหมือนจะมองปัญหาไม่พ้นแวดวง ของชนชั้นกลาง ส่วนปัญหาที่ฉกรรจ์กว่านั้นที่กระทบ ผู้คนไปทั่ว เช่น วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม หรือปัญหา รากเหง้า เช่น ลัทธิบริโภคนิยมที่ครอบงำไปทั่วโลก หรือความคิดแบบวัตถุนิยมที่รุกร้าครอบงำมาถึงแวดวง ศาสนา จนทำให้ศาสนาอ่อนเปลี้ย และทำให้เกิด วิกฤตการณ์ทางด้านจิตวิญญาณไปทั่วโลก ส่งผลถึง ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองกลับไม่มีใครกล่าว ถึงเลย ถ้ายังไม่สามารถมองเห็นปัญหาของโลกได้ อย่างน้อยก็ควรมองจากมุมของศาสนา หากละเลยจุด นี้เสียแล้ว การจะนำศาสนาไปสร้างสันติภาพให้ เกิดขึ้นในโลกจึงดูเป็นแค่โวหารหรือฝันหวานเท่านั้น

ตอนบ่ายเป็นรายการบรรยายธรรมโดยทะเล ไลลามะ งานนี้เก็บเงินแพงเสียด้วย อย่างต่ำคนละ ๑๐๐ เหรียญ ถ้าอยู่แถวหน้าๆ ใกล้องค์ทะเลไลลามะ ต้องเสีย เงิน ๓๐๐ เหรียญทีเดียว ทั้งเงินฝรั่งไปฟังท่านอย่าง คับคั่งจนเต็มห้องประชุมทั้ง ๒ แห่ง ต้องถ่ายโทรทัศน์ วงจรปิด หัวข้อที่ท่านบรรยายบายนี่ก็ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ คือเรื่องหลักการ ๓๗ ประการ แต่ที่จริงก็คือเรื่อง ปฏิจจสมุปบาทนั่นเอง เนื้อหาที่ท่านบรรยายเป็นเรื่อง วิชาการทีเดียว นึกถึงเด็กแค่ ๑๒ หรือ ๑๓ ขวบที่ไป นั่งฟังกับพ่อแม่แล้ว ก็อดเป็นห่วงไม่ได้ว่าจะเข้าใจหรือไม่ ขนาดฝรั่งวัยกลางคนที่ใสใจนั่งจด ก็คงไม่ง่าย ที่จะเข้าใจ แต่ก็เห็นความสนใจของฝรั่งที่มีต่อท่าน ทะไลลามะ ฝรั่งเหล่านี้เคารพท่านมาก แม้จะอยู่หน้า จอโทรทัศน์วงจรปิด แต่พอแพร์ภาพท่านเข้ามาใน ห้องประชุม ฝรั่งซึ่งอยู่ในอีกห้องหนึ่ง ก็ยืนแสดง ความเคารพและให้เกียรติท่านหน้าจอ ขวนให้เรานึกถึง คุณยายบ้านเราที่นั่งพนมมือฟังเทศน์หน้าวิทยุหรือ จอโทรทัศน์ ยิ่งใจยิ่งนั้งเลย ❀

บันทึกเดินเท้า

ท่องแดนเขมร (จบ)

จิรัชมภ์

บันทึกนี้เป็นบทส่งท้ายของการเดินธรรมาศตราเพื่อสันติภาพเขมรครั้งที่ ๖ เมื่อปี ๒๕๔๐ ซึ่ง เสขิยธรรม ได้นำมาลงติดๆ กันถึง ๔ ฉบับ ทั้งนี้เพราะนอกจากต้องการจะย้ำให้เห็นถึงคุณค่าของการประยุกต์ใช้หลักธรรม ในการแก้ไขปัญหาสังคม ซึ่งโยงไปถึงบทบาทของพระสงฆ์และชาวพุทธไทยในการมีส่วนร่วมกลับมามตรวจสอบสถานการณ์และท่าทีต่อพระศาสนาในไทยอย่างจริงจัง ยังอาจช่วยให้เราเข้าใจเพื่อนบ้านมากขึ้น จนเปิดใจกว้างที่จะสัมพันธ์กันอย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยไปพ้นจากอคติอย่างชาตินิยม

อนุสนธินำไปสู่การวางอาวุธของกองทัพเขมรแดง

๓ เมษายน ๒๕๔๐ กับริเวณทาง ๒๒ กม. จากพนมมมาลัยถึงหมู่บ้านคล้าฮอบนั้นกันดารน้ำเหลือเกิน ตลอดสองข้างทางที่ผ่านมา เราจะเห็นหญิงชาวบ้านและเด็กหน้าตาซูบแ่เกินวัยกับจักรยาน และถังแกลลอน สาละวนอยู่กับหนองน้ำขุ่นๆ ซึ่งมีน้ำแห้งขอดอยู่กันหนอง ภาพเหล่านี้ดูเหมือนไม่น่าสนใจ แต่เมื่อเราไปถึงคล้าฮอบ จึงรู้ถึงความสำคัญของข้อเท็จจริงนี้ว่า เป็นเค้าเงื่อนหนึ่งซึ่งโยงใยไปถึงผลพวงแห่งการยอมแพ้สงครามของเขมรแดงในที่สุดกล่าวคือ

ชาวบ้านซึ่งเป็นทหารเก่าเล่าให้ฟังว่า ทหารเขมรแดงหน่วยควบคุมรถถึง ๒ คัน ได้รับคำสั่งให้ยิงถล่มหมู่บ้านขอมซาน (แนวปะทะของกองทัพเขมรแดงและกองทัพรัฐบาล) ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับคล้าฮอบ แต่ทหารหน่วยนี้ไม่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา เพราะเห็นว่าเคยฟังพวาค้ายน้ำดื่มและซื้อขายแลกเปลี่ยนข้าวของกับหมู่บ้านนี้เป็นประจำ ผู้บังคับการฝ่ายเขมรแดงเมื่อทราบว่าลูกน้องของตัวเองไม่ทำตามคำสั่งก็เป็นเดือดเป็นแค้น ขอนเซนซึ่งเป็นหัวหน้าศูนย์บังคับการในขณะนั้น จึงออกคำสั่งด่วนให้ทหารอีกหน่วยเข้าโจมตีทหารหน่วยดังกล่าวทันที แต่ปรากฏว่า ทหารทั้งสองหน่วยนี้ได้มีวิทยุถึงกัน และตกลงที่จะไม่เชื่อฟังคำสั่ง และยังเห็นพ้องกันว่า จะไม่เข้าโจมตีชาวบ้านในพื้นที่อีกด้วย จากอนุสนธินี้เองที่เป็นจุดเริ่มต้นของการวางอาวุธ ซึ่งได้กระจายตัวสู่พนมมมาลัยไปจนถึงโพลินภายในเวลาแค่ไม่กี่วันของกลางเดือนกรกฎาคม ๒๕๓๙ ที่ผ่าน

มา ส่วนขอนแก่นและผู้นำเขมรแดงแจ้งกร้าวคนอื่นก็หนีเข้าฝั่งไทยหายเข้ากลีบเมฆไป

เมื่อคณะเรามาถึงคล้าฮอบ สิ่งที่ได้ประจักษ์ขั้นหน้าตาของทุกคน ก็คือคลังกระสุนและปืนใหญ่ย้งพร้อมมูล ทหารประจำการเพียงแค่ครึ่งพื้นที่ไว้เท่านั้นเอง ที่พักของคณะธรรมเสียดราจึงเป็นค่ายทหารซึ่งแวดล้อมด้วยดงกับระเบิดไปโดยปริยาย สมเด็จพระมหาโมคขันธ์พร้อมพักแรมกับพวกเราด้วยเพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้ชาวคณะ ที่พักของท่านจัดขึ้นอย่างง่าย ๆ แต่ใช้จิวรโยสี่มุมกันเป็นห้องทับก็พักได้อย่างสบาย พระเณรก็ชวนเปลไถ่ท่านเพราะที่พักจำกัด ตลอดการเดินทางที่ผ่านมา แม้เข้าเขตเขมรแดงซึ่งเป็นเขตอันตรายก็ตาม เราไม่เคยเห็นท่าทีประหวั่นพรั่นพรึงของท่านเลยแม้แต่น้อย หากที่ปรากฏให้เห็นเป็นปรกติวิสัยก็คือยิ้มละไมที่มุมปาก

และเสียงหัวเราะขณะแสดงธรรมเทศนา นี่เป็นข้อ พิสูจน์อันหนึ่งถึงความกรุณาและกล้าหาญสมกับคำที่ ท่านกล่าวอยู่เสมอ

“งานสานต่อสันติภาพต้องการความกรุณา ต้องการทักษะแห่งการฟัง เมื่อเราเรียนรู้ที่จะ ฟังเสียงตัวเอง เราก็เรียนรู้ที่จะฟังผู้อื่น ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ก็เกิดขึ้น ความเปิดใจกว้าง ความสมานฉันท์ก็เกิดขึ้น และเมื่อเราไว้ใจใจ ซึ่งกันและกัน เราก็จะค้นพบหนทางใหม่ ๆ ในการแก้ไขความขัดแย้งทั้งหลาย”

จากหนังสือ *Step By Step : Maha Ghosananda, p.51*

ขบวนธรรมเยียรราเดินเลียบชายแดนไทย- กัมพูชา มาไม่น้อยกว่า ๑๓๐ กม. ตั้งแต่โพลินถึง พนมมัลลย์ นอกไปจากข้อเท็จจริงอันเลวร้ายที่ภัย สงครามทิ้งไว้ให้ศึกษาแล้ว บางคนยังเปรียบเทียบ อย่างน่าเอะใจว่า แม้แต่ฟ้าของสองประเทศก็ต่างกัน ข้อนี้อาจารย์มาเห็นด้วยตาตัวเองก็รุ่งสางของวันที่เดิน ออกจากหมู่บ้านคล้ายอบแล้วนี่เอง

๔ เมษายน เวลา ๐๔.๓๐ น. พวกเราซึ่ง ประกอบด้วยพระ ๓ พระวาสา ๑ ออกจากหมู่บ้านเลื้อย ตายเป็นกลุ่มสุดท้าย ส่วนขบวนใหญ่หันมุ่งหน้าออก มาก่อนแล้วว่าชั่วโมง ช่วงที่เราเดินในป่าละเมาะร้าง ไร่บ้านเรือน แหงหนุดฟ้าฝั่งอรัญประเทศเต็มไปด้วย แสงเรือเรืองผลสานด้วยเสียงเพลงหมอลำเถิดเถิดแว่ว มาไกลๆ ส่วนที่ที่เรากำลังอำทำอยู่ซึ่งผ่านมาไม่น้อย กว่าสามสี่กิโลเมตรแล้วนั้น ช่างเจียบบันและมิดมิด กระตะต้อออกนอกเส้นทางก็ไม่ได้ ขณะที่ฟ้าอีกฟาก หนึ่งกำลังเผาผลาญพลังงานแต่หัวค่ำอันสว่าง ฟ้าฟากนี้ ก็ยังเสี่ยมเจียมตัวกับวัฒนธรรม ตะเกียงน้ำมันซึ่งแทบ หาไม่ได้แล้วกับความเลวร้ายของฟ้าอีกฟากหนึ่ง

กลุ่มของเราเดินมาทันขบวนเกือบเจ็ดโมงเช้า สาเหตุที่ขบวนใหญ่เคลื่อนตัวช้ากว่าเราก็เพราะต้อง ฝ่าถนนโคลนดินเหนียวมาอย่างทุลักทุเลกว่า ๓ กม. เมื่อออกนอกเขตป่าก็พบบ้านเรือนมุงแฝกประปราย ขบวนหยุดพัก ๑๕ นาที ก็ออกเดินต่อกระทั่งทะลุทาง หลวงหมายเลข ๕ (ปอยเปต-ศรีโสภณ) ซึ่งเป็นจุด

สิ้นสุดเขตยึดครองของเขมรแดงในอดีต ประจวบ กับการขนอาหารประจำขบวนไม่สามารถผ่านถนนโคลน มาได้ ขบวนก็เลยเร่งเดินต่อกระทั่ง ๔ โมงครึ่ง ก็ถึง จุดแวะพักค้างคืนที่วัดนิมิตสุธีราม เป็นอันว่าการเดิน วันนี้เสร็จสิ้นลงในช่วงเช้าเดินรวดเดียว ๒๐ กม.

ทางหลวงหมายเลข ๕ มุ่งสู่ศรีโสภณ โอเอซิส ท่ามกลางสมรภูมิ

๔-๗ เมษายน เดินทางจากนิมิตถึงศรีโสภณ ใช้ทางหลวงหมายเลข ๕ เป็นหลัก พื้นที่แถบนี้ไม่มี อันตรายจากกับระเบิดหรือเชื้อมาเลยเรียกแล้ว ถนน บางช่วงแม้ชำรุดไปบ้าง แต่ก็ดีกว่าถนนทุกสายที่ผ่าน มา ช่วงที่ห่างหมู่บ้านทัศนียภาพสองข้างถนนก็เป็น ทุ่งนาเว้งว่างหาต้นไม้แทบไม่ได้เลย เป็นแหล่งผลิต ข้าวเจ้าขนาดใหญ่ของศรีโสภณ แต่ขณะที่เราผ่านเป็น ช่วงหน้าแล้งก็เลยเห็นแต่ซึ่งข้าวสุดลูกหูกตากา

แต่อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านที่อยู่ติดสองข้าง ถนนก็ออกมาต้อนรับขบวนธรรมเยียรราตลอดทาง ไม่วายว่าขบวนจะเริ่มออกเดินตั้งแต่เช้ามืดเช่นเคย ชาวบ้านก็อุตสาหุ่ลุกขึ้นมาต้อนรับยกถึงหน้าพร้อมทั้ง จุดเทียนไขที่ปักบนขอบถังสว่างใสรับหน้าพุทธมนต์ อย่างหน้าขึ้นดาบาน เด็กหญิงชาวบ้านคนหนึ่งทำ ให้ ข้าพเจ้าประทับใจเหลือเกิน แม่หนูคงกลัวขบวนจะ ผ่านไปเสียก่อนที่เธอจะทันตักน้ำ ข้าพเจ้าเห็น เธอวิ่งออกจากกระท่อมเล็กๆ บนไหล่คือคานหาบกับ ถึงเหล็กสองใบมุ่งไปยังบ่อกลางทุ่ง ตักน้ำเสร็จรีบวิ่ง ข้ามฟากถนนมาอย่างรวดเร็วขณะที่ขบวนธรรมเยียรรา ผ่านหน้าบ้านเธอพอดี ถึงหน้าของแม่หนูไม่มีเทียนไข ไม่มีดอกไม้ ไม่มีแบ่งฝุ่น มีแต่น้ำขุ่นๆ ที่กระฉอกขึ้น ลงเพราะแรงเหวี่ยง ของเรี่ยวแรงน้อยๆ แต่ตัวแม่หนู กลับก้มกราบอย่างสงบไม่แสดงอาการเหน็ดเหนื่อย ให้เห็นสักนิด ข้าพเจ้าไม่รู้ว่ ในหัวใจเธอคิดอย่างไร กับธรรมเยียรรา แต่ที่ข้าพเจ้าพออนุมานได้บ้างก็คือ สงคราม คงไม่สามารถทำให้แม่หนูลุกสู้ลุกจนได้ถึง เพียงนี้เป็นแน่

เด็กน้อย

ละลิว่ข้ามเขื่อนลาดยาง

น้ำสองถึงบนบ่ เขาคล้ายปูย่น

แคให้ทัน.. รับมนตรี รับพร

แล้วข้าพเจ้าก็มาทราบในภายหลังจาก Bob Maat (บ็อบ มาท) ผู้ร่วมประสานงานให้ขบวนธรรม-เยียรราผ่านเส้นทางสายนี้ว่า ชาวบ้านแถบนี้เคยผิดหวังกับขบวนธรรมเยียรราเมื่อ ๓ ปีก่อนมาครั้งหนึ่งแล้ว เนื่องจากในปีนั้นมีเหตุร้ายเกิดขึ้นกับขบวน คณะกรรมการร่วมจัดจึงเปลี่ยนเส้นทางกะทันหัน มาคราวนี้การต้อนรับจึงเต็มไปด้วยผู้คนที่รอคอย ชื่นชมขบวนอย่างเต็มที่ บางหมู่บ้านเมื่อขบวนยาตรา ผ่านไปจะมีการตีฆ้องต้อนรับกระทันหันทีเดียว

ก่อนเข้าสู่ตัวเมืองศรีโสภณประมาณ ๗ กม. ขบวนผู้ร่วมเดินทางผ่านสะพานข้ามแม่น้ำสตีงสวย อังงตงาม เมื่อถึงตัวเมืองก็มีผู้คนมาต้อนรับกันเต็ม ท้องถนน ขบวนแฉะพักค้างคืนที่วัดสวยเจส ซึ่งตั้งอยู่ ติดแม่น้ำสตีงสวยที่เราผ่านมาพอดี วัดนี้เป็นวัดเจ้า คณะจังหวัดและกำลังจัดพิธีฉลองพระพุทธรูปอยู่พอดี พวกเราแฉะพักที่นี่ ๒ คืน สมเด็จพระมหาโมหะนันทะ แสดงพระธรรมเทศนาโปรดญาติโยมชาวศรีโสภณ รุ่งเช้าตอนกลางวันก็มีการปลูกต้นไม้เป็นที่ระลึก ทราบจากคนที่เคยร่วมเดินธรรมเยียรราครั้งที่ ๑ (ปี ๒๕๓๕) ว่า เคยมาพักที่นี่ครั้งหนึ่งแล้วในปีนั้นยังไม่มีอุโบสถใหญ่โตเช่นนี้เลย

ศรีโสภณเป็นเมืองเก่าและเคยรุ่งเรืองมาก่อน ในอดีตพอๆ กับพระตะบอง ผู้คนเมืองนี้หน้าตาอึม แ้มแจ่มใส เต็มไปด้วยผู้คนหลายเชื้อชาติ จีน เวียดนาม กัมพูชา การค้าขายสะดวกคึกคัก สินค้าหลายอย่างมาจากเมืองไทย มีโรงแรมหรู มีสวนอาหาร มีซูเปอร์มาร์เกตคล้ายกับเมืองไทย บนถนน เต็มไปด้วยรถม้า รถยนต์ จักรยานยนต์ พวกเราออกไปเดินเที่ยวชมตัวเมือง แวะดูร้านหนังสือแล้วเลยไป ฉันทเพลร่วมกันที่บ้านญาติสามเณรซึ่งนิมนต์พวกเรา ไว้แต่เมื่อวาน

โค้งสุดท้ายของธรรมเยียรราสู่ปราสาทบัน-ทายชมาร์

เสียงกลองพัดปลูกเจ้าขบวนธรรมเยียรรา พร้อมทั้งบทสรรเสริญพระพุทธคุณ นำ มือ เมียว โฮ เรง เก โฮ ดังขึ้นอีกครั้งเหมือนทุกเช้าที่มีการเดินทาง

รุ่งสางของวันที่ ๘ เราทั้งนครศรีโสภณไว้เบื้องหลัง ทั้งความรู้สึกขอบคุณและความรู้สึกดีๆ ต่อกันและกัน ไว้ในความทรงจำ ผู้ร่วมเดินทางยังคงกระปรี้กระเปร่า เหมือนวันแรกๆ วันนี้พิเศษหน่อยมีเด็กเร่ร่อนเดินตามขบวนมาด้วยกว่าสิบคนหน้าตาแต่ละคนมอมแมม เสื้อผ้าขาดวัน รื้อรอยที่บอกว่าเขาเป็นเด็กก็คือดวงตา อันไร้เดียงสา เจ้าเล่ห์และซุกซน แม้จะคุยกันแทบไม่รู้เรื่อง แต่สิ่งหนึ่งที่สื่อกันได้ดีก็คือท่าทางและรอยยิ้ม จินตนาการของเขากว้างไกล พวกเขาไม่ใช่หะว่า ช่างหน้าจะเป็นอะไร ข้าพเจ้าอิจฉาอารมณ์แสวงหาของพวกเขาเสียจริง แต่อีกใจหนึ่งก็ปลงสังเวชเป็นอนุสสติอยู่เรื่อยๆ ถึงความจากพรากที่สืบทอดมาจาก ผลพวงของสงครามทั้งที่เกิดจากการชนฆ่ากันด้วย โทสะ และสงครามแห่งทุนที่กำลังแผ่ซ่านเข้ามา ด้วยอำนาจแห่งโลกะ

เส้นทางระหว่างศรีโสภณ-ทมาร์พ็อก-บันทายชมาร์ ยังคงพบเห็นกับระเบิดอยู่ประปราย ลองสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยระเบิดซึ่งร่วมเดินทางมากับพวกเรา ได้ความว่าพื้นที่เหล่านี้ได้ทำการ กู้ภัยระเบิดไปแล้วครั้งหนึ่ง หากยังไม่หมดก็เลย ต้องทำการสำรวจใหม่อีกครั้ง ห่างตัวนครศรีโสภณ ออกมาก็เป็นหมู่บ้านชุมชนโบราณที่เคยรุ่งเรืองทาง วัฒนธรรมมาก่อน วัดวาอารามใหญ่โตวิจิตรอย่างไม่น่าเชื่อ เสียตายอยู่บ้างที่ปรักหักพังเสียส่วนมาก บางช่วงสองข้างถนนจะเห็นจามจรี ทองหลาง อโคก ขนาดใหญ่ให้ความร่มรื่นแก่หมู่บ้าน รุ่งสางของแต่ละ วันขบวนของเราจะสวนทางกับกองเกวียนและ จักรยานชนพื้น ญาคาและถ่านมุ่งสู่ศรีโสภณ ตลอด รายทางเราไม่ได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกับชาวบ้านมากนัก เราจึงไม่รู้ว่าเขาทำอาชีพอะไรกันบ้าง แต่เท่าที่เปรียบ เทียบดูแล้ว เขตจังหวัดบันทายเมียนเจยซึ่งนับตั้งแต่นั้นมีมิตรกระทั่งถึงศรีโสภณ ดูเหมือนผู้คนจะอยู่ดีกินดี กว่าเขตเขมรแดงเยอะที่เดียว สันนิษฐานว่าเป็น เพราะไม่ค่อยได้รับผลกระทบจากสงครามมากนัก ก็เป็นได้

๑๑ เมษายน วันสุดท้ายของการเดินทาง เรา มาถึงวัดปราสาทบันทายชมาร์เวลา ๙ โมงกว่า ตัววัด ตั้งอยู่ตรงข้ามกับปราสาทเก่าซึ่งมีคูน้ำและกำแพง

ศิลาแลงล้อมรอบ เนื้อที่ภายในกำแพงรวมแล้วถึง ๑ ตารางกิโลเมตร สิ่งที่น่าประหลาดต่อหน้าพวกเราคือ สถาปัตยกรรมอันยิ่งใหญ่ของเขมรที่บ่งบอกร่องรอยอารยธรรมด้านจิตวิญญาณว่าเคยยิ่งใหญ่มาอย่างไร แม้ว่าปราสาทบันทายชมาร์จะต่างขนาดกันนครวัดซึ่งโตกว่าและวิจิตรพิสดารมากกว่า แต่คุณค่าแห่งอารยธรรมซึ่งร่วมยุคเดียวกันหาได้แตกต่างแต่อย่างใดไม่

พูดถึง นครวัด ทำให้นึกถึง คำกล่าวของ โชลธ ฮาร์ (สหายหมายเลขหนึ่ง) หรือที่รู้จักกันในนาม พอล พต ที่ว่า “ถ้าบรรพบุรุษของเราสามารถ แม้กระทั่งสร้างนครวัดนครธมได้ ก็ไม่มีอะไรที่ชาวเขมรทำไม่ได้” คำกล่าวนี้ดูเหมือนจะสะท้อนความยิ่งใหญ่และความภาคภูมิใจในชนชาติอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ แม้คำกล่าวนี้จะออกจากปากของผู้นำเขมรแดงอันแข็งแกร่ง แต่หากคนเขมรเองจะตระหนักถึงและนำมาใคร่ครวญใหม่ในการสร้างชาติอย่างจริงจัง โดยไม่ติดอยู่กับว่ามันเป็นคำกล่าวของบุคคลซึ่งถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากรสงคราม ก็เชื่อว่าคำกล่าวอันนี้ควรแก่การใคร่ครวญอยู่มิใช่น้อย

ถึงวันนี้กระแสข่าวจากกัมพูชาแว่วมาว่า การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๑ ต้องเลื่อนออกไปอีกสองเดือน หากการเลือกตั้งจะไม่เป็นแค่พิธีกรรมทางการเมืองคงเป็นการดี แต่ที่แล้วมาเราจะเห็นว่าการเมืองที่แขวนตัวอยู่กับนักการเมืองนั้นไม่ได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนสักเท่าไร หากชาวเขมรจะยึดเอาบทเรียนนี้เป็นอนุสติสอนใจตระหนักถึงและร่วมกันกู้ความเป็นชาติกลับคืนมา ซึ่งไม่เฉพาะความเป็นชาติที่เป็นรัฐ-ชาติอย่างที่อุปโลกน์กันโดยสมมติเท่านั้น แต่หมายถึงชาติที่เป็นวัฒนธรรมชุมชน ชาติที่บ่งบอถึงศักดิ์ศรีแห่งมนุษย์ ชาติที่กล้าประกาศถึงความสูงส่งแห่งจิตวิญญาณอย่างที่เคยรุ่งเรืองมาแล้วในอดีต ดูเหมือนคำกล่าวของผู้หญิงเขมรตัวเล็ก ๆ ที่ชื่อ เมย์ส์ นี ซึ่งทำงานองค์กรพัฒนาเอกชนระดับรากหญ้าท่ามกลางชนบทห่างไกลในกัมพูชาก็น่าสนใจรับฟังเอาไว้เช่นกัน เธอตั้งว่า

“สิ่งแรกที่ต้องทำไม่ใช่อัดโครงการใหม่ ๆ เข้าไปในหมู่บ้าน

แต่เราต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างชาวบ้านขึ้นมา

เป้าหมายสำคัญที่สุดของเราในการฟื้นฟูชุมชนหลังสงครามก็คือ

การช่วยให้ผู้คนตัวเล็ก ๆ เป็นอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีมีความสมานฉันท์”

(Toward Restoring Life : Meas Nee, p.46)

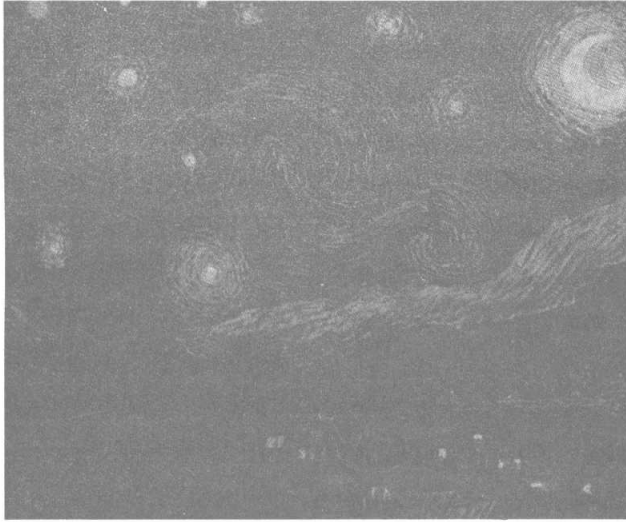
ภารกิจอันใหญ่หลวงที่รออยู่ข้างหน้าของชาวเขมร คงต้องมีวิธีการอันเหมาะสมและหลากหลายเข้าแก้ไขปัญหา กรณีการเดินธรรมเขยัตราเพื่อสันติภาพและการสมานไมตรีครั้งที่ ๖ ที่ผ่านมาก็เป็นอีกความพยายามหนึ่งในการให้สติกับสังคมระดับประเทศและระดับนานาชาติ โดยอาศัยหลักศาสนธรรมและสันติวิธีเป็นเครื่องมือนำทาง กิจกรรมเช่นนี้ยังรอความร่วมมือจากผู้คนอีกมาก และไม่เฉพาะชาวเขมรเท่านั้น แต่รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่โยงโยอยู่เบื้องหลังอีกด้วย

ในส่วนของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมสังเกตการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นตลอดการเดินทาง ๒๓ วัน ๒๓ คืน อย่างน้อยก็ทำให้ “รัก” และ “เข้าใจ” ประเทศนี้ขึ้นอีกมากมาย ประสบการณ์คราวนี้ แม้จะแลกด้วยการอ่านประวัติศาสตร์กัมพูชาสักร้อยเล่มก็เทียบกันไม่ได้ เพราะนอกเหนือไปจากได้รับรู้รับทราบข้อเท็จจริงจากหลายแง่มุมแล้ว ยังได้เรียนรู้ธรรมชาติของมนุษย์ในหลายสถานการณ์ สภาพอารมณ์ เพศ และช่วงวัย ถึงวันนี้ข้าพเจ้าเชื่อแน่เหลือเกินว่า หากใครสักคนรักที่จะทำงานด้านสันติภาพแล้ว ก็ควรรหาโอกาสเข้าไปสัมผัสกับเหตุการณ์จริงในพื้นที่นั้น ๆ โดยตรงสักครา เหมือนที่ผู้ร่วมเดินธรรมเขยัตราได้เอาเท้าสัมผัสผืนแผ่นดินเขมรฉะนั้น และหากอยากรู้ต่อไปว่า “สันติภาพ” นั้นน่าหวังแน่นอนเท่าที่สมควรสักแค่ไหน ก็ขอให้เขาคิดด้วยหัวใจของคนเขมรดุสักครั้งหนึ่ง...เป็นไร ?

ดอนเคียม

ธันวาคม '๔๐

ภาพ “คืนที่เต็มไปด้วยดวงดาว” วาดโดย วินเซนต์ แวนโก๊ะ

จิตรกรรมสะท้อนจิตวิญญาณแห่งบ้าน

อมรรัตน์ หมุดทอง

จอห์น เลน (John Lane) ศิลปิน นักวิจารณ์ศิลปะ บรรณาธิการฝ่ายศิลปนิเทศสารรีเซอร์เจน (Resurgence) นิตยสารที่เผยแพร่แนวคิดที่หันกลับไปหาความสมดุลของธรรมชาติ ทั้งยังเป็นกรรมการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศิลปกรรมในประเทศสหราชอาณาจักร กำลังเขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อว่า *The Greening of Arts* ซึ่งกล่าวถึงธรรมชาติของอุดมคติกรรมอย่างสร้างสรรค์

ภายหลังจากที่กระบวนทัศน์แบบอุตสาหกรรมผ่านไป และถูกแทนที่ด้วยกระบวนทัศน์แบบนิเวศวิทยา เขาได้ศึกษาถึงต้นกำเนิดของลัทธิมนุษยนิยมในช่วงศตวรรษที่ ๑๕ และวิวัฒนาการของลัทธินี้ทั่วทั้งทวีปยุโรป ต้นกำเนิดของความคิดที่เกี่ยวกับศิลปกรรมและอิทธิพลของหลักปรัชญาจากคริสตศาสนา ฯลฯ

จอห์นพยายามชี้ให้เห็นว่า ศิลปะได้เสื่อมถอยลงเพราะความเสื่อมของศาสนาและการเกิดขึ้นของลัทธิอุตสาหกรรมนิยมในช่วงศตวรรษที่ ๑๙ อย่างไรก็ตาม เนื้อหาส่วนใหญ่ของหนังสือเล่มนี้จะศึกษาถึงทัศนะต่อโลกอย่างใหม่ที่กำลังอุบัติขึ้นมา ซึ่งเป็นทัศนะอย่างเป็นองค์รวมอย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงส่วนย่อยต่างๆ เข้าหากัน มุ่งพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนและเป็นความสำคัญของจิตวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์

ล่าสุด จอห์น เลน แวะมาประเทศไทยเพียงระยะเวลาสั้นๆ พร้อมกับโรยเมล็ดพันธุ์แห่งจิตวิญญาณผ่านงานศิลปกรรม โดยโยงเข้าหาจิตวิญญาณแห่งบ้านที่สะท้อนผ่านงานจิตรกรรมที่มี “รหัสลับ” บางอย่าง ที่ศิลปินกำลังเปล่งเสียงออกมา เพราะเขาเชื่อว่าภาพเหล่านี้คือ ความงามซึ่งเป็นอาหารของจิตวิญญาณ และเป็นความงามที่มนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๐ กำลังจะ

ทำลายเช่นเดียวกับที่กรุงเทพฯกำลังเผชิญอยู่

“บ้าน”ที่จอห์นพูดถึง ไม่ใช่เพียงเครื่องมืออยู่อาศัย แต่เป็น“บ้าน”ในฐานะที่มีจิตวิญญาณ เป็นสิ่งที่มีชีวิต เป็นบ้านที่สร้างด้วยหัวใจ

“มีคำทางสถาปัตยกรรมคำหนึ่งคือ TEMENOS ซึ่งเดิมหมายถึงพื้นที่รอบวิหารในยุครกรีก บ่งบอกถึงความศักดิ์สิทธิ์ความสูงส่งในภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ให้ความหมายที่แตกต่างกันของคำนี้ ในการอธิบายภาพประเภทเดียวกัน”

ในภาษาอังกฤษหมายถึง “ภาพนิ่ง” หรือ “ชีวิตที่นิ่ง” ส่วนภาษาฝรั่งเศสหมายถึง “ธรรมชาติที่ตายแล้ว” ภาพนิ่งใช้อธิบายสิ่งที่เคลื่อนไหว แต่มันนิ่งอยู่ขณะหนึ่ง ส่วนชีวิตที่ตายแล้ว สะท้อนให้เห็นว่ามันไม่มีชีวิต ปราศจากความเคลื่อนไหวใดๆ

จอห์นบอกว่า “ถ้าเรามองโลกเป็นสิ่งมีชีวิตที่ตายแล้วเป็นอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเรามองว่าโลกเป็นสิ่งมีชีวิตที่เคลื่อนไหวก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง เหล่านี้เป็นพื้นฐานของความคิดที่สำคัญมาก และมีผลไปกำหนดความคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรม

เพราะฉะนั้น บ้าน คือสิ่งที่สะท้อนสถาปัตยกรรมทั่วไป ในอีกด้านหนึ่ง สถาปัตยกรรมทำให้สิ่งก่อสร้างมีชีวิตได้ สิ่งที่ผมอยากเสนอคือ ทำให้ชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ดีขึ้น เพราะชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์โดยตัวมันเองอยู่แล้ว ความศักดิ์สิทธิ์ของสิ่งมีชีวิตอยู่ที่ต้นไม้ บ้าน การกิน การทำอาหารหรืออาจจะอยู่ในห้องนอนก็ได้ มันอาจจะมียูที่ใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับที่เราปฏิบัติ”

จอห์นชี้ให้เห็นว่า“สวรรค์” ซึ่งเป็นสิ่งสูงส่งที่มนุษย์ไปไม่ถึงทุกวันนี้ แค้ศิลปินเอาสวรรค์กลับมาหาชีวิตที่สามัญทั่วไป ที่ผ่านมา ศิลปินยกตัวเองว่าเป็นพระ เป็นนักบวช เป็นพ่อมดหมอผี แต่ก็มีศิลปินที่กลับมาหาคุณค่าของศิลปะแบบใหม่ โดยชี้ให้เห็นว่า ชีวิตสามัญทั่วไปทำอะไรจะเปลี่ยนให้มีคุณค่ากลับมาหาโลก พื้นดิน ต้นไม้ กลับมาให้เราเข้าถึงได้

วินเซนต์ แวนโก๊ะ สร้างภาพ “คืนที่เต็มไปด้วยดวงดาว” ซึ่งเป็นคำสรรเสริญที่มีต่อโลกของ

แวนโก๊ะ และสะท้อนถึงชีวิตที่ไหวระเือน มีชีวิตชีวามาก ท้องฟ้าทั้งเหมือนกำลังเต้นระบำเหมือนกระแสไฟฟ้าที่เลื่อนไหล

“ผมคิดว่าภาพนี้มีความคิดด้านจิตวิญญาณ เป็นภาพที่เต็มไปด้วยความรัก สะท้อนความเคารพต่อธรรมชาติ”

หรืออย่างของ ปีแอร์ โมนาร์ต บ้านเขาอยู่ทางใต้ของฝรั่งเศส โมนาร์ตเขียนภาพสีน้ำมันไม่น้อยกว่า ๕๐ ชิ้น ทั้งรูปห้องนั่งเล่น ห้องน้ำ อีก ๑๑ ภาพเป็นรูปสตูดิโอในบ้าน และอีก ๔๓ ภาพเป็นสวนในบริเวณบ้าน ทิวทัศน์ในบริเวณนั้น

“ภาพของโมนาร์ตจะเกี่ยวกับบ้าน แสดงว่าเขาเห็นประกายและชีวิตชีวาของทุกสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นภาพบรรยากาศอ่างอาบน้ำ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เรียบง่าย อันนี้เป็นภาพที่จะช่วยยกระดับจิตวิญญาณของเขาเอง สิ่งที่โมนาร์ตทำ คือการเรียกความเชื่อที่ว่าสวรรค์มีอยู่บนโลก ด้วยการวาดภาพคนจริงที่สะท้อนคุณค่าอันสูงส่ง ตรงกันข้ามกับศิลปินในยุคนั้น”

ศิลปินอีกท่านที่พยายามกลับไปจิตวิญญาณจิโอจิโอ เมอร์รานตี ศิลปินในศตวรรษที่ ๒๐ เขาใช้ชีวิตแบบพระ นอนบนเตียงเหล็กแคบๆ ภาพที่เขาวาดเป็นภาพที่เฟื่องฟ้าการเห็น ความนิ่ง สันติภาวะ

ภาพ Still Life ของ จิโอจิโอ เมอร์รานตี

ในการจัดวางขวดแจกันในภาวะธรรม

จอห์นมองเห็นว่า สิ่งที่ศิลปินผู้นี้ทำ คือการวาดภาพพวกนี้ซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งมีรหัสยัยทางศาสนาที่บางครั้งดูว่าๆ เช่นที่นักปรัชญาอย่างวิตต์เกินสไตน์กล่าวไว้ว่า “ไม่ต้องคิด...ให้มอง” เช่นเดียวกับ ชาร์ดติน (Chardin) ที่ใช้ชีวิตกับการเพ่งพิจารณาในชีวิตประจำวัน ภาพที่มีชื่อเสียงของเขาคือ **คนเทนม**

“ภาพนี้เป็นภาษาที่ไม่มีอะไรมากกว่าคนใช้เทนม ออกจากคนโท สิ่งควรพิจารณาคือ แสงที่ส่องกระทบกำแพงไม่เท่ากัน และภาชนะที่แขวนด้านหลังขนมปังผอมหยาบ ตะกร้าสาน ความนิ่งของภาพ เทนมทำให้เห็นว่าชีวิตเราแวดล้อมด้วยวัตถุที่เรียบง่าย”

ฉะนั้น “บ้าน” ที่สะท้อนออกจากภาพจิตรกรรมเหล่านี้ สามารถจะเป็นสถานที่สำหรับมิตรภาพ การหัวเราะ หัวใจ บำบัดรักษาและเฉลิมฉลอง เป็นจักรวาลที่สะท้อนความคิดอันสูงส่งในความหมายที่นักวิจารณ์ศิลปะผู้นี้กล่าวถึง

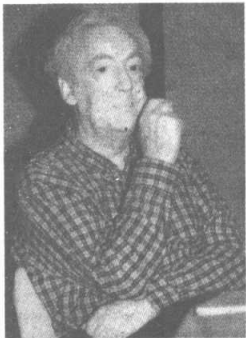
“การทำให้บ้านมีความศักดิ์สิทธิ์มีจิตวิญญาณ

จะช่วยให้เราเข้าถึงความจริงมากขึ้น ทำอย่างไรเราจะทำให้ชีวิตในทางจิตวิญญาณได้รับการหล่อเลี้ยง สิ่งนี้มันเกิดขึ้นได้ในบ้านของเรา เริ่มจากสถานที่ที่เราอยู่ **ทำด้วยความรักจินตนาการ”**

ภาพของศิลปินต่างๆ ที่มาจากต่างที่ต่างเวลา สถานที่ รอบบ้าน ส่วนในบ้าน ดูจากภาพจะเห็นได้ว่าจิตรกรมีความรักต่อบ้าน สิ่งของเครื่องใช้ในแง่นี้ จอห์นกล่าวว่าภาพจิตรกรรมเหล่านี้ไม่ได้เป็นบันทึกที่เย็นชืด แต่เป็นบทสวดสรรเสริญที่มีชีวิตชีวา เหมือนจดหมายรัก และเชื่อว่าจิตรกรได้รับแรงบันดาลใจจากความรักและช่วยให้เราข้ามพ้นจากมิติแคบๆ ออกไป

“ความรูสึกเหล่านี้ขึ้นอยู่กับวิธีที่เรามอง การที่เราเห็นภาพที่เกิดแรงบันดาลใจจากความรักจะช่วยให้เราเกิดแรงบันดาลใจในแบบเดียวกันต่อบ้านและขยายไปสู่โลก **สู่ธรรมชาติ”**

จาก หน้าศิลปะ นสพ. **กรุงเทพธุรกิจ**
วันจันทร์ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๐

ประวัติจอห์น เลน

จอห์น เลน ศึกษาศิลปะที่ Slade School of Art ซึ่งเป็นสถาบันการสอนด้านศิลปะที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ หลังจบการศึกษา นอกจากงานเขียนรูปแล้ว เขายังสอนในโรงเรียนมัธยมหลายแห่ง รวมทั้งวิทยาลัยเบรดตัน ซึ่งเป็นสถาบันที่เชี่ยวชาญในการเตรียมครูผู้สอนด้านละคร ภาษาอังกฤษ ศิลปะและดนตรี นอกจากนี้ เป็นผู้ก่อตั้งหอศิลปะเมืองบิฟอร์ด ซึ่งเป็นหอศิลปะในชนบทที่ใหญ่ที่สุดในยุโรป ริเริ่มก่อตั้งคณะละครเร่เพื่อแสดงตามหมู่บ้านในชนบท (แม้จะ

ผ่านมาสามสิบปีแล้ว คณะละครดังกล่าวก็ยังดำเนินการอยู่) จัดตั้งศูนย์รวบรวมภาพถ่ายเกี่ยวกับวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์ของชนบท และจัดอบรมด้านศิลปะที่เมืองบิฟอร์ดให้กับเด็กนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ ในณฑลเดวอน

หลังจากดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหอศิลปะเมืองบิฟอร์ดเป็นเวลาหกปี ก็ได้รับเชิญให้ดำรงตำแหน่งกรรมการกองทุนมูลนิธิริชาร์ดสันในณฑลเดวอนกว่า ๒๐ ปี และเป็นกรรมการด้านสาธารณสุขของกองทุนเป็นเวลาเจ็ดปี เขาได้มีส่วนอย่างมากในการกำหนดทิศทางการทำงานของกองทุนให้หันมาสนใจงานด้านนิเวศ-วิทยาและจิตวิญญาณมากยิ่งขึ้น จอห์น เลนมีส่วนสำคัญในการก่อตั้งวิทยาลัยซูมาร์กเกอร์ (ร่วมกับ สาทิส กุมาร) และยังคงทำเกษตรกรรมแบบอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง

จอห์น เลนได้เขียนหนังสือสี่เล่ม เรื่องแรกเกี่ยวกับโรงละครที่สมบูรณ์ เรื่องที่สองเกี่ยวกับหอศิลปะ

เรื่องที่สามคือ *The Living Tree : Art and the Sacred*

หนังสือเล่มล่าสุดของเขาคือ *Snakes in the Artûs Tail : Art Ecology and Consciousness* กล่าวถึง นฤมิตรกรรมอย่างสร้างสรรค์ภายหลังการล่มสลายของกระบวนทัศน์แบบอุตสาหกรรมและการฟื้นคืนของกระบวนทัศน์แบบนิเวศวิทยา เขาได้ศึกษาถึงต้นกำเนิดแนวคิดแบบมนุษยนิยมในช่วงศตวรรษที่ ๑๕ และวิวัฒนาการของแนวคิดนี้ทั่วยุโรป พยายามจะชี้ให้เห็นว่า ศิลปะได้เสื่อมลงเพราะการละทิ้งคุณค่าทางจิตวิญญาณ และการเกิดขึ้นของลัทธิอุตสาหกรรมนิยมในช่วงศตวรรษที่ ๑๙ เป็นการวิพากษ์ศิลปะที่เกิดขึ้นในช่วงมนุษยนิยมอย่างเจาะลึกซึ่งมนุษยนิยมถือตัวเป็นใหญ่เหนือธรรมชาติ โดยโยงไปหาแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเหล่านี้ อันเป็นต้นตอที่มาของหายนะทางสิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรม ศิลปกรรมและธรรมชาติในปัจจุบัน พร้อมทั้งนำเสนอตัวอย่างที่เป็นทางออกมากมาย เนื้อหาส่วนใหญ่ของหนังสือเล่มนี้จะศึกษาถึงทัศนะต่อโลกอย่างใหม่ที่กำลังอุบัติขึ้นมา ซึ่งเป็นทัศนะอย่างเป็นองค์รวม อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงส่วนย่อยต่างๆ เข้าหากัน มุ่งพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน และเห็นความสำคัญของจิตวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์

หนังสือเล่มที่เขากำลังเขียนอยู่ ว่าด้วยเอกลักษณ์แห่งท้องถิ่นในมณฑลเดวอน อันเป็นที่เขาอาศัยอยู่มาเกือบสามทศวรรษที่ผ่านมา จะช่วยให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของการฟื้นคืนจิตวิญญาณแห่งท้องถิ่น และร่วมมือกันทำให้ท้องถิ่นเราน่าอยู่ดั้งเดิม ❀

รายการเดินทางของ ส.ศิริรักษ์

- วันที่ ๘-๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ ประชุมศาสนิกนานาชาติ “หาทางออกจากลัทธิบริโภคนิยม” จัดขึ้นเพื่อถวายสมเด็จพระสังฆราช ในโอกาสครบรอบประสูติ ๘๔ พรรษา โดยสถาบันสันติประชาธรรม ณ พุทธมณฑล
- ๑๓ (เช้า) นำลามะโตบุน ดุลกู แห่งอาคารอิเบต ประเทศอินเดีย พร้อมคณะเข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช เพื่อรับประทานพระพุทธรูป ๑,๐๐๐ องค์ ณ วัดบวรนิเวศ
- ๑๕ บรรยายพิเศษ “คุณธรรมและสมรรถภาพ” ในการสัมมนาพัฒนานักบริหาร ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ๑๖ รายการขอดีด้วยคน สัมภาษณ์ เรื่อง “แก้วิกฤตด้วยการอ่าน” ออกอากาศทางโทรทัศน์ช่อง ๙
- ๑๗ นิตศนการ ๖๕ ปี ประชาธิปไตย อภิปรายเรื่อง “สังคมและการเมืองไทยภายใต้การรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน” ณ หอประชุมมานิจซุมสาย สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- ๑๘ ประชุมเรื่อง “การแปล” ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) แดงข้าว สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศ คัดค้านโครงการวางท่อก๊าซของปตท.ทำลายป่าเมืองกาญจนบุรี
- ๑๙ บรรยาย “ห้องสมุดในยุคเศรษฐกิจชะลอตัว” จัดโดย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ณ ห้องประชุมสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทเวศร์
- ๒๕ งานสมโภชวันเกิด ๘๐ ปี พระโพธิ์รังษี วัดพันตอง เชียงใหม่ ปาฐกถาเรื่อง “แสงแห่งการตรัสรู้” ณ วิหารหลวง วัดสวนดอก เชียงใหม่

สมเด็จพระสังฆราชเสวยพระสุตตาแด่ปณฺฑิตชนชาวพุทธ สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ในการประชุมฟอรัม ๒๐๐๐ (Forum 2000) ณ กรุงปราค

(อ่านต่อหน้า ๘๐)

ไทย-ทิเบต

ทิเบต-ไทย

นักข่าวสายยาว

ถ่ายภาพร่วมกับเจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย ที่วัดโพธิ์แมนคุณาราม

❁
6 มี่วันที่ ๑๒-๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ผมได้รับการมอบหมายหน้าที่ซึ่งทำให้ได้เปิดหูเปิดตาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทิเบตและพุทธศาสนานิกายวัชรญาณไม่น้อย คือการดูแลคณะลามะจากทิเบต ๘ รูประหว่างที่อยู่ในกรุงเทพฯ ตลอด ๒-๓ วันนี้

อันที่จริง ลามะคณะนี้เดินทางมาเมืองไทยก่อนหน้าี่หลายวันแล้ว โดยเข้าร่วมพิธีพุทธทศภิเษกพระพุทธรูปไพรีพินาศ ที่พุทธศาสนิกชนชาวไทยร่วมใจกันบริจาคโดยเสด็จพระกุศลขององค์สมเด็จพระสังฆราช เพื่อไปประดิษฐานยังอารามทิเบตในประเทศอินเดีย ณ พุทธมณฑล และเข้าร่วมงานสัมมนา ทางเลือกเพื่อออกจากบริโภคนิยม ณ ที่นั่นจนถึงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ในฐานะตัวแทนของพุทธศาสนาฝ่ายวัชรญาณ (ดูบทความศาสนากับบริโภคนิยม หน้า ๓๔ ประกอบ) โดยมีท่านโดบุน ตูลกู रिเมโปเชเป็นหัวหน้าคณะ

ท่านโดบุนองค์นี้ อาจารย์สุลักษณ์บอกผมว่า เป็นพระผู้ใหญ่องค์สำคัญรูปหนึ่งของทิเบต ท่านเป็นผู้อำนวยการ ทิเบต เฮาส์ (Tibet House) ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย มีหน้าที่ดูแลศิลปวัฒนธรรมของทิเบตทั้งหมด คงคล้ายกับกรมศิลปากรของบ้านเรา

ภารกิจสำคัญของท่านในเมืองไทยคือ การนำสมณสาส์นจากองค์ทะไลลามะ เพื่อถวายพระพรแด่สมเด็จพระสังฆราช รวมทั้งทำพิธีสืบทอดแบบทิเบตถวายแด่องค์ท่านที่ประทานพระพุทธรูปไพรีพินาศ ๑,๐๐๐ องค์

คณะลามะกำลังทำพิธีเจริญพระพุทธมนต์ที่บ้านอาจารย์สุลักษณ์

แต่อารามทิเบต โดยก่อนหน้าี่ในวันที่ ๑๑ คุณชรรค์ชัย บุญปานซึ่งเป็นผู้บริจาคปัจจัยสร้างพระพุทธรูปดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ก็ได้นิมนต์คณะลามะไปสนทนาธรรมกันที่เรือนขุนช้าง จ.สุพรรณบุรีเช่นกัน ก่อนที่จะไปบ้านอาจารย์สุลักษณ์ และทำพิธีเจริญพระพุทธมนต์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่เจ้าบ้านในเย็นวันที่ ๑๒ ธันวาคม นับเป็นครั้งแรกที่ผมได้เห็นพิธีกรรมของทิเบตอย่างเต็มตา

เช้าวันที่ ๑๓ คณะลามะออกเดินทางจากวัดทองนพคุณ คลองสาน ซึ่งเป็นสถานที่พำนักใน

กรุงเทพฯ ไปยังวัดโพธิ์แมนคุณาราม เพื่อชมศิลปกรรมแบบจีนและเขียนนมัสการหลวงพ่อบุญมาจารย์
จิณธรรมสมาธิวัตร เจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย โดยที่ท่านทั้ง ๒ คู่ไม่เคยกันมาก่อนหน้านี้แล้ว อีกทั้งยังเพิ่งจะพบกันใ
งานพุทธาภิเษกที่พุทธมณฑล การพูดคุยจึงเป็นกันเองยิ่ง แม้ว่าจะไม่ค่อยรู้เรื่อง เนื่องจากพูดภาษาของอีกฝ่าย
ไม่ได้ แต่ท่านเจ้าคณะใหญ่ก็บอกผมว่า “ท่านพูดภาษาธิเบตกับอังกฤษไม่ได้ แต่ท่านสัมผัสกันด้วยใจ” ซึ่งเป็น
คำพูดผมประทับใจมาก เพราะผมเองก็พูดกับท่านโตบุนไม่ค่อยจะรู้เรื่องเหมือนกัน

ที่วัดบวรนิเวศ ผมเห็นสมเด็จพระมหาโฆษนันทะ สมเด็จพระสังฆราชแห่งกัมพูชา มารอเข้าเฝ้าอยู่ก่อนแล้ว
ท่านยังคงยิ้มแยมเหมือนครั้งที่ผมได้พบในงานธรรมยาตราที่ทะเลสาบสงขลาเมื่อเดือนพฤษภาคม ผมหวังว่า
คงจะมีโอกาสไปร่วมงานธรรมยาตราเพื่อสันติภาพในเขมร ซึ่งท่านจะจัดขึ้นช่วงเดือนมีนาคมหรือเมษายนเป็น
ประจำทุกปี พิธีถวายพระพรแบบธิเบตเริ่มขึ้นเมื่อเย็นมากแล้ว นับว่าต่างจากที่ผมเห็นเมื่อวาน เพราะเป็นพิธีการ
มากกว่า แต่ก็น่าชมมากกว่าด้วย หลังจากนั้น ท่านโตบุนจึงนำสมณสาส์นจากองค์ทะเลลามะพร้อมทั้ง
ของที่ระลึก มีหมวกลามะ ฉาบ เป็นต้น น้อมถวายแด่องค์ท่าน ทั้งยังได้สนทนาอย่างเป็นกันเองยิ่ง

ภาพสมณะต่างนิกาย ๒ รูปกำลังสนทนากัน ทำให้ผมจินตนาการไปว่า คำว่านิกายโน้น นิกายนี้
ความจริงมันเป็นเรื่องหัวข้อนั้น ถ้าเพียงแต่เราตระหนักในข้อนี้ ไม่ตัดสินคนอื่น นิกายอื่น ศาสนาอื่นว่าด้อย
กว่าตน หากเข้าไปเรียนรู้จากกันและกันด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาหรือ
ทำกิจกรรมร่วมกัน การทำทายลัทธิบริโภคนิยมคงจะมีพลังและน่าสนใจเพิ่มขึ้นอีกมากทีเดียว ❀

(คำแปล)

สมณสาส์นจากองค์ทะเล ลามะ

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๐

กราบทูลสมเด็จพระสังฆราช ทราบฝ่าพระบาท

หม่อมฉันมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้ส่งสมณสาส์นนี้มากับท่านโตบุน ตุลกู रिโมปะเซ ผู้อำนวยการ
ศูนย์ธิเบต แห่งกรุงนิวเดลี

หม่อมฉันขอลถวายพระพร เนื่องในวโรกาสอันเป็นมหามงคลที่พระองค์ทรงมีพระชนมครบ ๘๔ พรรษา
ดังเช่นที่ผ่านมาแต่อดีต หม่อมฉันได้สวดมนต์เพื่อขอให้พระองค์มีพระชนมยืนนาน พระสุขภาพพลานามัย
สมบูรณ์ และขอให้พระองค์ประสบความสำเร็จทุกประการในงานเผยแผ่พระธรรมคำสอน

หม่อมฉันขอถือโอกาสนี้ ขอบพระทัยที่พระองค์ทรงเมตตาประทานพระพุทธรูป ๑,๐๐๐ องค์ ให้
ประดิษฐานไว้ในวัดตาดิชาตารเก ของขวัญล้ำค่านี้จะเป็นสัญลักษณ์แห่งความสัมพันธ์อันดีงามของพระองค์ท่าน
กับชาวพุทธธิเบต หม่อมฉันมีความหวังอย่างจริงใจที่จะได้เห็นการเพิ่มพูนสัมพันธ์ภาพและการพัฒนา
ความเข้าใจอันดีระหว่างชาวพุทธไทยและธิเบต

หม่อมฉันขอลถวายพระพรและขอส่งความปรารถนาดีมายังพระองค์

ถวายสมเด็จพระสังฆราชแห่งประเทศไทย

กรุงเทพฯ

รายชื่อผู้บริจาคสร้างพระไพรีพินาศ ๑,๐๐๐ องค์

คุณชูเกียรติ อุทกะพันธุ์	๑,๘๐๐ บาท	คุณจूरพร จันทร	๑๐๐ บาท
คุณเสาวณีย์ จันทรพิบูลย์	๘๐๐ บาท	คุณวิเชียร สว่างศรี	๑๐๐ บาท
ม.ร.ว.สุพินดา จักรพันธุ์	๑,๐๐๐ บาท	คุณธีรภาพร คูวงศ์	๑๐๐ บาท
คุณธัญญา ผลอนันต์	๘๐๐ บาท	คุณเป็รียงสุทธิ เศรษฐชัยยันต์	๔๐ บาท
คุณชลดา จิตตปัญญา	๔๕๐ บาท	คุณบุญชัย เต็มวัฒนางกูร	๑๐๐ บาท
ดร.รุจา ผลสวัสดิ์	๑,๐๐๐ บาท	คุณเอื้อ วงษ์มณี	๑๕๐ บาท
นพ.ชูชัย ศุภวงศ์	๔๕๐ บาท	คุณคณินันต์ย ศรีสมุทร	๕๐๐ บาท
คุณเอกชัย ชูติพงศ์	๔,๕๐๐ บาท	คุณบุญธรรม ลายสุวรรณชัย	๑๐๐ บาท
คุณโสฬส รื่นใจชน	๔๕๐ บาท	คุณมนตรี อนันต์วานิชย์พร	๑๐๐ บาท
คุณวีระวัฒน์ ตามรภาค	๒,๒๕๐ บาท	คุณชูชัย แซ่ลิ้ม และลูกหลาน	๑๐๐ บาท
คุณหลา แซ่ตั้ง และคณะ	๓,๖๐๐ บาท	คุณเกษม ผดุงวัฒนโรจน์	๑๐๐ บาท
คุณวีระ เวโรจน์วิวัฒน์	๘๐๐ บาท	คุณเนตรชนกชาติชนบท	๑๐๐ บาท
คุณสันติ สถาพรสถิต	๘๐๐ บาท	คุณศรีัญญา ชาญจิตต์	๑๐๐ บาท
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๘๐๐ บาท	คุณอัญชลี เต็มศิลป์กนกและครอบครัว	๑๔๐ บาท
คุณพรทิพย์ พงษ์สวัสดิ์	๒๐๐ บาท	คุณภาวนา จันทโรชาติ	๑๐๐ บาท
คุณแจ่มใส รัตนมาลี	๒๐๐ บาท	คุณสอาดจิตต์ จิภภ	๑๐๐ บาท
คุณประวิทย์-คุณปิยะนุช เรืองฤทธิ และครอบครัว	๗,๒๐๐ บาท	คุณศิริชัย พิษกิลชลพสุธา	๑๐๐ บาท
คุณตุลละติลก ตูละลัมพะ	๑,๐๐๐ บาท	คุณวิมลศรี แซ่ยี่	๑๐๐ บาท
คุณตรงมิตร โชติชัชวาลย์กุล	๔๕๐ บาท	คุณสุทธิชัย อรุณประเสริฐ	๑๐๐ บาท
คุณอาคม - คุณมานิตา ตูลาลิตก	๑,๐๐๐ บาท	คุณชินธร ทองสุข	๑๐๐ บาท
คุณนวลปรวรงค์ โชติชัชวาลย์กุล	๔๕๐ บาท	คุณสุวรรณา เครือจันทร์	๑๐๐ บาท
คุณประศักดิ์ ถาวรยุติการต์	๘๐๐ บาท	คุณชโล	๕๐ บาท
คุณซัช - คุณภินันท์ โชติรสเศรณี	๑,๓๕๐ บาท	คุณสมชาย สีลาสกุล	๕๐ บาท
คุณสัมผัส พึ่งประดิษฐ์	๕๐๐ บาท	คุณวันชัย วรรณวีรติกุล	๑๐๐ บาท
คุณสันติสุข-รสนา โสภณสิริ	๘๐๐ บาท	คุณลัดดา อัครมาพิมาศ	๕๐ บาท
คุณธวัชชัย ไต้สิทธะกุล	๕,๔๐๐ บาท	คุณวรารภรณ์ อินต๊ะยศ	๑๐๐ บาท
อาจารย์วรรณภา นิยมไทย	๔๓๐ บาท	คุณชลธิชา วรรณวโรทร	๑๐๐ บาท
คุณไพโรจน์ ภูมิประดิษฐ์	๕๐๐ บาท	คุณน่อง	๑๐๐ บาท
คุณบุญดี วัชรกุลติลก	๔๓๐ บาท	คุณเย็นจิตร์ อดุลยประภากร	๑๐๐ บาท
นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์	๔๓๐ บาท	คุณปรีชา ศรีทธาโสภินธุ์	๑๐๐ บาท
คุณกัญญา ลีลาสัย	๕๐๐ บาท	คุณวันชัย อิทธิภานานนท์	๑๐๐ บาท
คุณทวี ศิริสมหมาย	๕๐๐ บาท	คุณประพันธ์ ชัยนิกิจ	๒๐๐ บาท
คุณธีรสิทธิ์ อมรแสนสุข	๕๐๐ บาท	คุณสมบุรณ์ วีระชาติธวัชชัย	๑๐๐ บาท
คุณอดิศักดิ์ เดชเสรีพาณิชย์	๒๗๐ บาท	คุณชัยวัฒน์ อินตาพรหม	๑๐๐ บาท
คุณชัชวาลย์ บุญปั้น	๕๐๐ บาท	คุณบุญชัย ตระการไพโรจน์	๑๐๐ บาท
คุณกุลชีพ วรพงษ์	๒๐๐ บาท	คุณวีรยุทธ วงศ์หล่อ	๑๐๐ บาท
คุณเทียมศักดิ์ ชัยสุวณานนท์และครอบครัว-		คุณฉัตรชัย บุญยะตาศ	๑๐๐ บาท
ต.ญ.มณฑญา กนกวิจิตรศิลป์	๕๐๐ บาท	คุณธีระศักดิ์ เทพโกศลประณินิ	๑๐๐ บาท
คุณคงภพ สุทธิธรรมวลีและครอบครัว	๕๐๐ บาท	คุณจตุพล มีมาก	๑๐๐ บาท
คุณยู้งแจ็ก แซ่ลี - คุณม็กเด็ก แซ่แต้	๔๕๐ บาท	คุณชื่นกมล พยัคฆาจ	๑๐๐ บาท

(อ่านต่อหน้า ๑๑)

มีบุญมาบอก

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๑

โดยที่อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงบอกบุญญาติมิตรสร้างพระไพรีพินาศพันองค์โดยเสด็จพระกุศล สมเด็จพระญาณสังวร องค์สกลมหาสังฆปริณายก ในโอกาสที่พระชนม์ครบ ๗ รอบนักขัตตฤกษ์ จนได้ทำพิธีพุทธาภิเษกแบบวัชรยาน ณ พุทธมณฑล เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๐ แล้ว เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ได้ประทานพระทั้งหมดนั้นแต่ท่านลามะโตบุน ตลุกลงไปแล้ว ที่วัดบวรนิเวศ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม โดยลามะทั้งนั้นได้สวดถวายพระพรแบบทิเบตและถวายสาส์นจากองค์ทะเลลามะด้วย พระพุทธรูปทั้งหมดนั้นได้รับการบริการจากการบินไทยนำไปยังอินเดียแล้วเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม เพื่อประดิษฐาน ณ วัด Tashi Thargyal ซึ่งสร้างขึ้นใหม่ในชมพูทวีป แทนวัดเดิมในทิเบต ที่ถูกทำลายไป

ในพิธีประทานพระไพรีพินาศจำลองทั้งพันองค์ ณ วัดบวรนิเวศนั้น นายโลดี้ เกียรติ ผู้แทนพระองค์ของทะเลลามะซึ่งได้เข้าเฝ้าเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เห็นว่าเป็นมงคลที่เมื่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฟ้าพระวชิรญาณภิษุ ทรงได้รับพระพุทธรูปองค์นี้ ก็พอดีหม่อมไกรสร ศัตรูคู่อาฆาตของพระองค์ท่านก็มีอันเป็นให้ต้องถูกประหารชีวิต พระองค์ท่านจึงได้รับราชสมบัติเป็นรัชกาลที่ ๔ เขาเห็นว่านิมิตหมายแห่งมงคลนามของพระพุทธรูปองค์นี้ เป็นศักราชที่ดีศรีที่อาจช่วยดลบันดาลให้ทิเบตได้ชัยชนะจากศัตรูก็ได้ ตัวเขาเองมีวัดในสังกัดอยู่ในทิเบต ซึ่งบัดนี้เป็นส่วนหนึ่งของจีน ชื่อวัด Lhumorab เขาใคร่บูรณะวัดดังกล่าว ด้วยการสร้างพระไพรีพินาศ ๑,๐๐๐ องค์ ไปประดิษฐานรอบพระวิหาร ตามพุทธประเพณีของฝ่ายมหายาน ขึ้นต่อไปเขาใคร่สร้างศาลาอย่างไทยขึ้นด้วย เพื่อโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในทางพุทธธรรมของไทย-ทิเบต

โดยที่ชาวทิเบตถูกเบียดเบียนบีฑามาก อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ใคร่ช่วยเหลือเกื้อกูลกับการสร้างพระอีกพันองค์ โดยผู้แทนพระองค์ทะเลลามะจะบอกบุญญาติมิตรเขาสร้างเท่าที่จะหาได้ อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ก็จะบอกบุญญาติมิตรของท่านทางเมืองไทย สร้างสมทบอีกให้ได้ครบจำนวนพันองค์ หากพวกเราเห็นว่าอาจารย์สุลักษณ์เพิ่งออกฎีกาไปในเรื่องนี้ ทั้งยังบอกบุญในเรื่องอื่นๆ อีกเรื่อยๆ เช่น ขอให้ใครๆ ช่วยอุดหนุนเสมสิกขาลัยให้บอกรับ *ปาจารย์สาร* และ *เสขียธรรม* แม้ทั้งหมดนั้นจะเป็นการกุศล เราก็กองข้อครหาว่าอาจารย์มีกิจการในด้านการเรียไรมากไป ยิ่งในการสร้างพระพุทธรูปด้วยแล้ว เราเกรงว่าท่านจะถูกโจมตี แต่ท่านก็ไม่หวั่นไหว ท่านบอกว่า ค่าท่านได้ ขอให้ช่วยกันทำในสิ่งที่ถูกที่ควร ท่านก็พอใจแล้ว

จะอย่างไรก็ตาม พวกเราเห็นว่า เราน่าจะรับทำหน้าที่แทนอาจารย์ ในงานวันเกิดอาจารย์ครบ ๖๕ ปี ณ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๑ สำนักพิมพ์พาราแลกซ์ที่สหรัฐ จะจัดพิมพ์อัตชีวประวัติอาจารย์เป็นภาษาอังกฤษชื่อ *When Loyalty Demands Dissent: Autobiography of a Socially Engaged Buddhist* ส่วนฉบับภาษาไทยได้ออกมา ๒ เล่มแล้ว คือ *ช่วงแห่งชีวิต* และ *ช่วงหลังแห่งชีวิต* พวกเราเห็นว่าฝรั่งหาหนังสือเป็นของขวัญวันเกิดอาจารย์ เราจึงอยากร่วมกันกับญาติมิตรของอาจารย์สร้างพระไพรีพินาศ ขนาดหน้าตัก ๓ นิ้ว มอบให้อาจารย์ ๖๕๐ องค์ เพื่อท่านจะได้ถวายไปยังวัด Lhumorab ของทิเบต ในประเทศจีน

พวกเราได้อาราธนาพระคุณเจ้าผู้มีนามต่อไปนี้เป็นองค์อุปถัมภ์คือ พระราชวราจารย์ วัดบวรนิเวศ พระราชกวี วัดราชบพิธ พระราชปริยัติเวที วัดทองนพคุณ และพระคณาจารย์จีนธรรมสมาธิวัตร วัดโพธิ์แมนคุณาราม

เชื่อว่าพระภิกษุรูปอื่นๆ ที่ใกล้ชิดกับอาจารย์ก็คงยินดีรับเป็นองค์อุปถัมภ์ หากเวลากระชั้น จึงไม่ได้อาราธนาท่าน
หากท่านต้องการสร้างพระไพรีพินาศเพื่อนำไปประดิษฐานยังวัดดังกล่าว ขอให้บริจาคได้อีก ๔๕๐ บาท
ก็องค์ก็ได้ ไม่ถึงองค์ก็ได้ โดยได้โปรดรอกข้อความข้างท้ายนี้ และส่งเช็คหรือธนาคัตมายัง นางสาวดารากรณ์
สุคนธสิงห์ ส่งจ่าย ปณ.มหาดไทย ๑๑๗ ถนนเฟื่องนคร ตรงข้ามวัดราชบพิธ กท ๑๐๒๐๐ โทร. ๒๒๕-๙๕๓๓-๕

นายเอกชัย ชุตินวงศ์

ในนามศิษย์เก่า คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายอนันต์ วิริยะพินิจ

ในนามของ ศพพ.

นายวินัย ขาดอนันต์

บริษัทเคล็ดไทย จำกัด

นางรัชณี ธงไชย

โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก กาญจนบุรี

นายประชา หุตานุวัตร

อาคารมงคลสันติ

นายอรรถ ปัทมภาส

ศูนย์ไทยอิมเมดิเคชัน

ข้าพเจ้า.....

ที่อยู่.....

ขอสร้างพระไพรีพินาศ.....องค์ เป็นเงินทั้งสิ้น.....บาท

ได้ส่งมา ณ ที่นี้ด้วยแล้ว

โดยจ่าย เช็คในนาม นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาตรีเพชร

เลขที่ 006-2-40599-5

ธนาคัตจ่ายในนาม น.ส.ดารากรณ์ สุคนธสิงห์ ปณ.มหาดไทย

บริษัทส่งสยาม จำกัด เลขที่ ๑๑๓-๑๑๕ ถ.เฟื่องนคร เขตพระนคร

กรุงเทพ ๑๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๒๒๕-๙๕๓๓-๕

อนึ่ง ข้าพเจ้าขออภัย **เสขิยธรรม** ถวายพระ/เณร/รูปชี่ ให้ท่านปรับตนให้สมกับสมัยของ
โลกปัจจุบันอย่างรู้เท่าทันโลกสันนิบาต

ขอได้โปรดส่งไปยัง (ชื่อ).....

ณ.....

(ถ้าท่านไม่รู้จักใคร ทางเราจะจัดส่งให้) เป็นจำนวนเงินปีละ ๒๐๐ บาท

เป็นเงิน.....บาท

และข้าพเจ้าขออภัย **ปาจารย์สาร** นิตยสารทางเลือก เพื่อออกจากลัทธิบริโภคนิยม ปีละ

๒๕๐ บาท เป็นเงิน.....บาท

งานปาฐกถา โคมล คิมทอง ครั้งที่ ๒๔

วันอาทิตย์ที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพมหานคร

เวลา ๑๔.๐๐-๑๙.๐๐ น.

ปาฐก

คุณวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ

นักต่อสู้ผู้ผลักดันให้เกิดเครือข่ายการเกษตรทางเลือก และผู้สนใจเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการผลักดันให้มีกฎหมายรองรับทรัพย์สินทางปัญญาของเกษตรกรไทย

พร้อมกันนี้ ในงานดังกล่าวจะมีการประกาศเกียรติคุณ บุคคลดีเด่นแก่นักต่อสู้กับความยุติธรรมเพื่อปกป้องธรรมชาติแวดล้อมและผู้ยากไร้ทั้ง ๕ คน ได้แก่

คุณภินันท์ โชติรสเสถณี และ คุณบุญส่ง จันทร์ส่องรัศมี

๒ นักต่อสู้ผู้ทุ่มเทชีวิตปกป้องธรรมชาติในแถบ จ.กาญจนบุรีมาโดยตลอด และเป็นแกนนำในการคัดค้านการวางท่อก๊าซไทย-พม่าซึ่งจะผ่านป่าสงวนแห่งชาติห้วยเขย่ง

คุณสาโรจน์ เฟือกถ่าลี

ประธานชุมชนบ้านควีตะวันตก ผู้นำในการรักษาวัฒนธรรมชุมชนอิสลามอันเก่าแก่กว่า ๒๐๐ ปี ด้วยอหิงสธรรม

คุณวนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์

ที่ปรึกษาสมัชชาคนจน

คุณบำรุง คะโยธา

ผู้นำสมัชชาคนจน

(ต่อจากหน้า ๗๔)

รายการเดินทางของ ส.ศิวัรักษ์ (ต่อ)

วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๐	ส่งท้ายปีเก่ากับ ส.ศิวัรักษ์ จัดโดยมูลนิธิโคมลคิมทอง
๒๙	ร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ ขอบคุณฯพณฯพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ จัดโดยสมัชชาคนจน ณ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนสมเด็จพระเจ้ายา)
วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๑	ให้กำลังใจกลุ่มปิดป่าคัดค้านท่อก๊าซปตท.ที่บ้านห้วยปากคอก อ.ทองผาภูมิ กาญจนบุรี และร่วมพิธีปักเสาสันติภาพ
๗	บรรยาย “วิกฤตพุทธศาสนาในสยาม” ณ ศูนย์มนุษยวิทยา สิรินคร
๙	บรรยาย “จริยธรรม/จริยศาสตร์ สำหรับนักศึกษาเทคโนโลยี” ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี นครราชสีมา
วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑	ปาฐกถา “พระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ : มุมมองนักคิดไทย” มหามกุฏราชวิทยาลัย วัดเจดีย์หลวง วรวิหาร เชียงใหม่
๑๐	ปาฐกถาเรื่อง “บัณฑิตทางพัฒนาการเกษตรปี๒๐๒๐” ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง
๒๒	มอบรางวัลบุคคลดีเด่น ในงานปาฐกถาโคมลคิมทอง ครั้งที่ ๒๔
๒๘	สัมมนาสังคัมสงเคราะห์เรื่อง “อนาคตและทางรอดของสังคมไทย” ที่ จ.อุดรธานี

คุณนันท ไชยไตรภพ

คุณสาโรจน์ ผึ้งกาลี

คุณวิฑูรย์ เสียนจำรุง

คุณวนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์

คุณบำรุง คะโยธา

น.ค.น.ป๋ใหม่

ยศช่าง ขุนนางฆราวาส